19745

NOVA MANREZA

ili

Duhovne vježbe od osam dana
po načinu sv. Ignacija Lojolskog.

NAPISAO
O. Franjo Ks. Hammerl D. I.

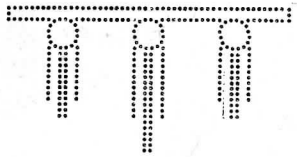

ZAGREB
Tiskom Tiskare Glasnika Srca Isusova
1928.

S dopuštenjem Nadbiskupskog Duhovnog Stola u Zagrebu 12. travnja 1925. Br. 2.562 i redovničkoga poglavarstva Družbe Isusove u Zagrebu 7. travnja 1925. Broj 161.

PREDGOVOR

I ako ima dosta knjiga, koje sadržavaju bilo razmatranja bilo izrađene duhovne vježbe za redovnike i redovnice, opet nam se čini, da naš rad neće biti suvišan. U spomenutim se knjigama naime nalaze ponajviše ili same točke za razmatranje, ili je gradivo za razmatranje obrađeno suho i apstraktno, dok velik dio egzercitanata (braća ili sestre) traži zornost.

Radi toga je pisac nastojao, da olakša posao i vođama duhovnih vježba kao i samim egzercitantima.

Što se metode tiče, pisac se točno držao duhovnih vježba, što ih je napisao sv. Ignacije, jer iskustvo pokazuje, da duhovne vježbe onda urode plodom, kad se točno obavljaju po napucima ovoga velikog sveca.

Napokon zahvaljuje pisac v. o. Karlu Grimmu i Filipu Mašiću i drugim, koji su mu ove duhovne vježbe s velikim marom hrvatski priredili.

Travnik, na blagdan sv. Ignacija, zaštitnika duhovnih vježba. 1923.

Pisac.

Deset primjedaba sv. Ignacija.

Pravila, da se mogu razlikovati dusi:

A za prvi tjedan,

B za drugi tjedan.

Nekoliko pravila o umjerenosti.

Naputak, kako će se tko popraviti u svojem staležu.

MOLITVA PRIJE SVAKOG RAZMATRANJA.

Gospode moj i Bože moj, ja vjerujem, da si ovdje nazočan. Klanjam ti se priznajući ponor svoga ništavila. Nijesam vrijedan da se pokažem pred tobom radi mnogih i teških grijeha svojih, ali ti me zoveš milo, da govorim s tobom u ovom razmatranju.

Daj mi milost, da sve moje misli, sva moja djela, sve moje nakane budu jedino tebi na slavu.

A da ti ovo razmatranje bude ugodnije, združujem ga sa razmatrinjima i molitvama presvetog Srca Isusova, i ovako sjedinjene prinosim ga tebi, svome vječnom Ocu.

O dulcissime Jesu, in quo et per quem orant omnes fideles tui, suscipe has meditationes et preces in sacrario Cordis Tui eiusque infinitis auctas meritis offer Patri aeterno. Amen.

MOLITVA SV. IGNACIJA.

(Na koncu nekih razmatranja valja je izmoliti).

Dušo Kristova, posveti me,
Tijelo Kristovo, spasi me,
Krvi Kristova, napoj me,
Vodo iz prsa Kristovih, operi me,
Muko Kristova okrijepi me,
O dobri Isuse, usliši me,
Među rane svoje sakrij me,
Ne dopusti mi, da se odijelim od tebe,
Od neprijatelja pakosnog brani me,
Na čas smrti moje zovni me,
I zapovijedi mi, da dođem k tebi,
Da te sa Svetima tvojim hvalim
U vjeke vjekova. Amen.

(300 dana oprosta svaki put.)

I. UVOD U DUHOVNE VJEŽBE.

Čudno nam je nekako pri duši u predvečerje duhovnih vježba. Nekom je, kao da s kakvog suncem obasjanog mjesta gleda kroz otvorena vrata u neku polutamnu crkvu. S toga mjesta čini se čovjeku neugodnom crkvena polutama. Ali odvaži li se i stupi preko crkvenoga praga, ah kakvog li čara, kad mu se oko malo privikne na tu polutamu! Krasne slike lijepi mramorni oltari okićeni zlatom, šareni pod — sve to privlači k sebi i oči njegove i srce njegovo. A počnu li istom orgulje brujiti svetim domom Gospodnjim, pričinit će mu se, da nije na ovoj zemlji već u nebeskom predvorju.

Isto vam je i s duhovnim vježbama. Uoči njih ćutimo, kako se bojimo pokore i kako nam je teško misliti na popravljanje svojega života. Ali kad uniđemo u ovaj sveti hram, vidjet ćemo krasnih slika — sveta razmatranja, — čut ćemo mile zvuke orgulja — pobožnost i utjeha, — ali ćemo također naći i oltara, gdje treba žrtve prinositi — samozataja, — naći ćemo i studenog mramora — duševna potištenost. Sve će to doći na red u svetim egzercicijama.

Što su prema tome duh. vježbe?

To su ponajprije v j e ž b e. Čovjek se vježba, kad jedan te isti čin opetuje više puta. Tko napravi samo jedan ili dva koraka, taj se ne vježba u hodanju. Tko samo jedan ili drugiput dotrči do stalne mete, još se ne vježba u trčanju. Tjelesne su vježbe, ako se tko vježba n. pr. u hodanju i trčanju. Među duševne vježbe pripada n. pr. učenje.

Ali šta su d u h o v n e vježbe? Pod duhovnim vježbama razumijevamo svaki način ispitivanja savjesti, razmatranja, razmišljanja, molitve Bogu srcem i ustima i t. d. U ovim se stvarima vježbamo za vrijeme sv. egzercicija i tako napredujemo u znanosti svetačkoj.

A š t o j e z a p r a v o s v e t a č k a z n a n o s t? Ta znanost stoji u tom, da stvari ovoga svijeta prosuđujemo s onog stanovišta, s kojeg ih i Bog prosuđuje, a ne, kako to obično čine ljudi. Oni smatraju nevolje, križeve, neugodnosti velikim zlima, dok je sve to milo Bogu odanoj duši, jer zna, da će si križevima, nevoljama i teškoćama steći mnogo zasluga za lijepo nebo. U duhovnim vježbama upoznajemo ona uzvišena načela, prema kojima upravlja Bog i nebo i zemlju.

Svrha je duhovnih vježba, da što bolje upoznamo, u kakvom smo odnosu prema Bogu. Jer nažalost često se događa, da i redovnici i redovnice, koje moraju sve gledati duhovnim očima, naime očima vjere, koja daje svijetlo našega posljednjeg cilja, u rastresenosti zbog svojih posala ne rade baš onako, kao što Bog od njih traži. Često nas povuče za sobom sjetilnost i taština, često mrmljamo, kad nam valja štogod podnijeti, a morali bismo se radovati, što u patnjama bivamo sličniji Spasitelju: nesretni smo, ako ne ide sve prema našoj volji; ukratko: naše slabo tijelo vuče nas tijekom godine s visine nebeskog puta u doline ovoga svijeta.

Ako obaviš duhovne vježbe kako treba, upoznat ćeš sve neuredne sklonosti. U duhovnim ćeš vježbama čuti jaki razlog, zašto se moraš ostaviti neurednih sklonosti, dobit ćeš sredstava, kojima ćeš ih iskorjeniti, saznat ćeš za najbolji način, kako ćemo u bašću svojega srca namjesto korova zasaditi krasno cvijeće iz vrta presv. Srca Isusova.

I osobite milosti Božje prate egzercicije. Drži se, da je sam Bog objavio sv. Ignaciju duhovne vježbe, po kojima se bezbroj duša spasilo. A i Marija, pomoćnica kršćana i utočište grješnika, sigurno je pomagala svecu, kad je sastavljao svoje egzercicije.

Što valja dakle učiniti, da dobijemo obilje milosti, što ih Bog daje u duh. vježbama?

K a k o ć e š d o b r o o b a v i t i d u h o v n e v j e ž b e?

1. Ne smijemo do sebe ništa držati, već sve od Boga očekivati. Pravi učitelj u duh. vježbama jest Bog, Duh Sveti. S Bogom, s Duhom Svetim mora duša govoriti o spasu svojem. Unutra, u srce ima pristupa samo Bog, a i zlobni duh, da smeta dušu. Radi toga vapimo iz dna srca onomu, o kojem ovisi i naša volja i sposobnost, da učinimo štogod dobra. Molimo se Utješitelju u samom razmatranju, molimo ga u tako zvanom razgovoru na koncu razmatranja, zazivajmo ga češće po danu, osobito u duševnoj potištenosti.

2. U duhov. vježbama imamo sudjelovati s milošću Duha Svetog. Ako dulje vremena nije

bilo kiše, sve je suho, sve čezne za njom. Napokon eto žuđenog dana, i kiša počne padati. Odmah se opazi njezino djelovanje. Drveće kao da je iznova oživjelo, livade se opet urese svojim krasnim šarenilom, u vrtovima počne sve bujati, tek pećine ostaju tvrde i mrke kao i prije. Zašto? Zemlja sudjeluje s kišom, a kamen ne. Ne budimo kamenje, već kao plodna zemlja radimo s milošću Duha Svetog.

Pod vodstvom Duha Svetog naslikat ćemo u ovim duhovnim vježbama sliku Raspetoga u svojim srcima. Duh će nam Sveti pomoći, ali i nama valja raditi i ne smiriti se prije, dok ne budemo razapeti svijetu i ne postanemo slični slici Sina Božjeg (Rom. 8, 29).

Pogriješio bi, tko bi egzercicije samo slušao, i ne bi sam radio. One istine, što ih čujemo, imamo na se primjenjivati, a ne govoriti: ovo je dobro za onoga ili onu, a ono za onoga ili onu. Sv. Ignacije želi, da točke razmatranja budu kratke, te čovjek u razmatranju što više sam radi. Prednosti su ove:

a) Čovjek se nauči razmatrati, i razmatranje mu postane milo. To je velika i trajna korist duhovnih vježba. Čitanjem nauči čovjek čitati, pisanjem pisati, a razmatranjem razmatrati.

b) Svatko se onom veseli, do čega je sam došao. Pogledajmo ptičicu, što si u krasnoj prirodi traži hranu. Dajmo joj u krletku, štogod hoćemo, njoj je draže ono, što sama nađe.

c) Ono, do čega sami dođemo, jače djeluje na nas. Tako će nam više koristiti kakva praktična primjena ili dobra odluka, do koje smo sami došli u razmatranju.

Možda smo već više puta obavili duhovne vježbe te izašli iz njih puni svetih odluka, ali

doskora smo zaboravili na njih — u duhovnim vježbama nijesmo ubrali trajnog ploda. A zašto? Jer nijesmo ni počeli ni nastavili duh. vježba s pravim duševnim raspoloženjem. Što zahtijeva sv. Ignacije od onih, koji obavljaju duhov. vježbe? S kakvim se duševnim raspoloženjem moraju latiti ovog svetog posla? Dvoje traži svetac:

1. srčanost, 2. velikodušje.

S r č a n o s t. Ne smijemo se naime bojati žrtava, što će možda Bog od nas tražiti. Mi se imamo već unaprijed ponuditi Bogu za sve ono, što će od nas željeti. S toga nam je potrebna v e l i k o d u š n o s t! Naše srce neka bude čist papir, da Bog po svojoj svetoj volji piše ono, što hoće. Velikodušno poput sv. Pavla pitajmo Spasitelja: »Gospode, što hoćeš da činim?« (Djel. apost. 9, 6). On je naš Stvoritelj i Gospodar, on može od nas tražiti, zahtijevati, štogod hoće. U drugu opet ruku Bog poznaje našu bijedu, našu slaboću, pa ne će ništa tražiti preko naših sila. Napokon sve ono, što bude od nas zahtijevao, biti će nam na spas. Ta on više želi nego mi sami, da dođemo k njemu u lijepo nebo. Kako li se služe zemaljski gospodari! A mi da ne budemo velikodušni prema Bogu, našem prijatelju i Spasitelju?!

Š t o n a s p o t i č e, da počnemo duhovne vježbe srčano i velikodušno?

1. Mi smo uoči onog tjedna, u kojem ćemo misliti samo na Boga i na spasenje svoje duše. Kakve li sreće, kolike li milosti! Koliko pobožnih svjetovnjaka čezne za takvom milošću! Ali nažalost na putu su im prilike, u kojima žive.

2. U duhovnim vježbama bavimo se najkorisnijim poslom: obnovom svojega života prema Božjoj volji. Većeg, potrebnijeg, korisnijeg posla nema u našem životu.

3. A baš to ćemo postići duhovnim vježbama. Ona divna razmatranja, njihov psihološki poredaj u knjižici, koju je sv. Ignacije napisao poslije svojega obraćenja a prije nauka, očitim su dokazom, da je sveca vodio Duh Sveti.

I po plodovima se vidi, da su duhovne vježbe u svako doba prekrasno djelovale. Još prije 300 godina rekao je sv. Franjo Saleški, da se po knjižici duhovnih vježba obratilo više duša nego što u njoj ima slova. Učinimo dakle sve, što je do nas, da se obogatimo onim blagom, što je sakriveno u duhovnim vježbama. Savjesno šutimo, budimo sabrani, pozorno slušajmo točke razmatranja, pazimo na adicije (primjedbe). Naoko su to malenkosti, ali u sebi su od velike važnosti.

Prerežemo li kakvo oboreno deblo, vidjet ćemo na njemu razne kolute veće i manje. Ti koluti pokazuju, koliko je drvo najedralo svake godine. Zato nam oni pokazuju starost drveta. U ovim duhovnim vježbama nastojimo napraviti velik kolut u savršenosti svojeg života. Bože daj, te se naš napredak sjao zlatnim slovima u knjizi života!

II. UVOD U DUHOVNE VJEŽBE.

U proljeće oko židovske Pashe nalazimo Spasitelja u Kafarnaumu. Vrlo je zaposlen. Okružen je bolesnicima svake vrste: slijepcima, hromima, uzetima; bilo je pače gubavaca i opsjednutih. Oko njega su mnogi plakali i vapili za pomoć. Za svakog ima Spasitelj koju utješljivu riječ, svakom pruža pomoćnicu ruku.

Ali gdje su njegovi apostoli? Nedavno ih poslao Gospod, da i oni propovijedaju. »Potom dozva dvanaestoricu i poče ih slati dva i dva

i dade im vlast nad nečistim dusima.« (Mk. 6, 7).

Nego danas je dan, kad se po njegovu nalogu moraju vratiti. I gle, evo ih dolaze. S one strane idu dvojica, s ove opet druga dvojica. Evo ih, svi su se skupili. Svi su se približili Spasitelju, da ga pozdrave. Dugo nijesu mogli s njim govoriti, jer je Isus bio zaposlen. »I kaže im: Dođite vi sami na samo u pustinju i malo se odmorite.« (Mk. 6, 31).

Apostoli uniđoše u lađu, prevezoše se preko jezera, nađoše samotno mjesto obraslo travom. Tu će čekati Spasitelja, da se onda slobodno s njim porazgovore.

»Hajdete nasamo i otpočinite malo,« rekao je i nama Gospod po našim poglavarima. Jer tko se od nas nije umorio svagdašnjom brigom i neprestanim radom u svojoj službi, u kojoj po primjeru sv. apostola radimo i znojimo se za Krista? Tko ne treba utješnu i pobudnu riječ, koju tako rijetko čuje u svojim poslovima? Komu ne treba obnoviti u duši svojoj načela redovničkog života, prema kojima će raditi ove godine? Komu neće biti drago, što može nekoliko dana nesmetano općiti sa svojim Spasiteljem, govoriti s njim o najvažnijim stvarima: o spasenju svoje duše i o spasenju duša svojih bližnjih?

»Otpočinite malo!« Nego mi znademo, da duhovne vježbe nijesu samo odmor, već da nam i one nameću svetih dužnosti, koje nam valja ispuniti.

Prema sv. Ignaciju, koji je sastavio duhovne vježbe, one su preparatio et dispositio animae ad tollendas affectiones omnes male ordinatas t. j. egzercicije su zato, da uklonimo iz duše svoje neuredne sklonosti — ut iis sublatis quaeratur et inveniatur voluntas Dei (et

inventa impletur) — i da zatim traži duša volju Božju, pa kad ju je našla, da je i ispuni. A koja je to volja Božja? — circa vitae nostrae institutionem et salutem animae, ut homo vincat seipsum et vitae suae rationem instituat determinatione a noxiis affectibus libera. — Moramo dakle u ovim duhovnim vježbama tražiti i naći volju Božju za način našeg života i naše duševno spasenje. Moramo se naučiti, da znademo svladati same sebe, valja nam urediti svoj život tako, da nas vode kod toga naše ćudoredne sklonosti.

Duševna obnova redovnika ili redovnice u duhov. vježbama može se poreditи s popravkom kakve slike. Ta, svi smo slike Božje! Ovu sliku svoga Stvoritelja moramo obnoviti u svojim dušama. A tomu se hoće dvoje:

1. Kad se kakva slika obnavlja, treba s nje odstraniti najprije svu prašinu, sve ono, što se na njoj uhvatilo i što ju je pokvarilo.

Mi ne trpimo nikakve mrlje na svom licu ili na rukama, dok nam često nije mnogo stalo ni do velikih ljaga, koje nam iznakazuju dušu. »Ta, toga nitko ne vidi!« znamo reći. Nego u duhov. vježbama otvorit će nam se oči i uvidjet ćemo, kako je oduran grijeh, kako nas strašno iznakazuje pred Bogom i anđelima. U svetoj ispovijedi, što ćemo je obaviti u egzercicijama oprat ćemo svoju dušu. Oduševit ćemo se i za posebni ispit savjesti, kojim ćemo temeljito iskorjenjivati svoje pogrješke.

2. Ako je slika izgubila svoju pređašnju boju radi starosti, zbog sunca ili čega drugog, umjetnik će zamočiti kist u novu boju, da nadoknadi nedostatke. I mi moramo obnoviti sliku svoje duše krepostima. Radi toga odlučimo u ovim duhov. vježbama:

a) da nikad ne ćemo svojevoljno učiniti kakvog grijeha; da ćemo i pravila svoja uvijek točno vršiti.

b) nastojat ćemo, da posebnim ispitom savjesti uklonimo svoju glavnu neurednu sklonost, da nas ona ne dovede do grijeha.

c) Ako imamo krivih pojmova i sudova o svojim poglavarima, o pravilima i propisima, o opomenama i naredbama svojih starješina, o prokušanim običajima reda, nastojmo, da ih u egzercicijama odstranimo iz svojega srca.

d) Moramo se opet oduševiti za svet život; moramo novim silama nastojati, da stečemo što više zasluga za nebo.

e) U ovim egzercicijama odlučimo, da ćemo tako živjeti, te ne moradnemo poslije smrti trpjeti u čistilištu. Duhovne su vježbe najbolji lijek proti čistilištu, jer su već same po sebi velika pokora, ako se obavljaju, kako treba; osim toga one nas potiču na dobra djela, kojima isplaćujemo svoj dug.

f) Redovničke osobe moraju nastojati, da odstrane iz srca ono nezadovoljstvo, što ga imaju možda s poglavarima, jer da su ili prestrogi ili odviše blagi, sa svojim pozivom s onima, s kojima žive. Ovim nezadovoljstvom služi se zlobni neprijatelj, da što više smete redovnika ili redovnicu te da ih možda također iz reda istjera. Da odstranimo to nezadovoljstvo, promislimo:

A) da smo za svoje teške grijehe zaslužili pakao;

B) da nas radi naših lakih grijeha, što ih sad činimo, čekaju teške muke čistilišne, ne budemo li na ovom svijetu zadovoljili pravednosti Božjoj.

C) Što je Isus za nas trpio, a mi bismo htjeli tako ići za njim, da nam bude sve ugodno.

D) Redovnički je život velik križ; radi toga vele sv. Oci, da redovnici nose križ i da su na njem razapeti.

A zašto duhovne vježbe često donesu manje ploda kod redovnika nego kod svjetovnjaka?

1. Jer redovnici znaju misliti, da im duhovne vježbe nijesu baš tako potrebne. Svjetovnjaci, koji dolaze na egzercicije, uvjereni su, da u njihovoj duši ne vlada baš najbolji red, pa iskreno žele, da poprave ono, što ne valja, a čini im se, da su baš duhovne vježbe za to najzgodnije sredstvo. Redovnici često zaboravljaju, da se moraju vrlo bojati za svoje duševno spasenje, dogod imaju ijednu neurednu sklonost u svojem srcu. Mnogi su u redu i egzercicije obavljali, nu poslije su ostavili red i u svijetu su propali.

2. Redovnici i radi toga često uberu slab plod u duhovnim vježbama, što su obikli razmatranju vječnih istina. — Naprotiv je za svjetovnjake sve to novo, nepoznato. Sve na njih djeluje, sve ih pobuđuje. A mi smo toliko puta, nažalost vrlo površno, razmatrali vječne istine, pa nam Bog radi našeg nemara uskraćuje svoje rasvijetljenje.

3. I zbog toga znaju duhovne vježbe slabo koristiti redovnicima, što često zanemaruju izvanje propise, koje sveci toliko preporučuju, a i Bog po njima daje svoje milosti. Tako n. pr. netko šuti malo bolje nego je to inače činio, ali njegova šutnja nije potpuna. I adicije se zanemaruju pod izlikom, da se ne može glava čitav dan umarati.

Evo primjera, kako je redovnička osoba sve svoje poteškoće na početku egzercicija velikodušno prinijela Bogu i kako je postala svetom po duhovnim vježbama.

Godine 1626. živjela je u samostanu Benediktinki u Rimu redovnica imenom Marija Bonaventura. Odlikovala se ne samo plemenitim rodom i ljepotom već i drugim darovima. Ali nosila je samo odijelo redovničko; bila je puna taštih misli, vrlo rastresena kao i one, s kojima je zajedno živjela, jer nažalost u tom samostanu nije bilo dobrog duha.

Tada dođe nekima misao, kako bi bilo, kad bi se pokušalo, ne bi li duhovne vježbe sv. Ignacija opet uvele pravi duh redovnički u taj samostan.

Glasoviti P. Lencyczki (Lancicius), Poljak, imao je držati te egzercicije. Sve su redovnice već pristale na to, da obave duhovne vježbe, samo se sestra Bonaventura protivila. Njoj nije bilo gotovo ništa dosadnije od molitve i razmatranja vječnih istina. Ali je sestre ipak dugim moljakanjem nekako skloniše, da bude nazočna, kad im P. Lancicije bude govorio. Nu kad se već jedan put odlučila, da će obaviti duhovne vježbe, htjela ih je savršeno obaviti. Radi toga odmah na početku odluči:

1. da će nadvladati nesamo prirodno odvratnost od samoće i šutnje, već da će također sve propise duhovnih vježba točno obdržavati;

2. da će ovo dragocjeno vrijeme sabranosti, koje može biti i zadnje u njezinom životu, veoma cijeniti i da će se radovati, što smije tako blizu pristupiti Bogu;

3. da će se velikodušno sasvim predati svetoj volji Božjoj. Njezina duša bit će kao bijeli papir, na koji će Bog moći da piše, štogod bude htio.

I gle! Odmah u prvom razmatranju o određenju čovjeka otvorio je Bog oči njezine duše, te je najedamput jasno spoznala veličinu svoga cilja, kratkoću vremena, dosadašnju taštinu i sljepoću, zbog čega je zaboravila na najveće dobro, samo da se svidi ljudima. Odmah je uklonila iz sobe dragocjene slike i mnoge darove, koji su joj dosad bili tako dragi; bez oklijevanja prekide sve veze taštine, koja ju je dosad tako dugo spajala sa svijetom; odreče se svih posebnih prijateljstava, svih beskorisnih razgovora i sastanaka. Zatim dođe pred o. Lancicija, pade na koljena i reče: »Od danas, oče, ne ću se više šaliti s Bogom. Upoznala sam, šta Bog od mene hoće, a čega ne će. Sad sam odlučila, da ću biti samo njegova, da ću uprijeti sve sile, da postanem sveticom, ne običnom već velikom.«

Bonaventura je junački održala svoju riječ. Poput sv. Katarine Sienske vježbala se i ona u svim najvećim krepostima. Često si je mogao vidjeti u kuhinji, kako čisti posuđe. Prije je zbog vjetrenjastog ponašanja derala mnogo odijela, a sad je sve na sebi štedjela i u redu držala.

Devet mjeseci poslije ovog obraćenja umrla je sa svim znakovima svetosti. Iza smrti našli su u njezinoj sobici one odluke, što ih je napisala na dan svojeg obraćenja i točno ih izvršila. Na kraju odluka bile su ove riječi: »Odluke svoje, božanski Otkupitelju, stavljam u tvoje presv. Srce i molim te, da mi oprostiš moje zablude i da ne dopustiš, e te iznova uvrijedim. Odsada ne ću da budem svoja, već tvoja.«

FUNDAMENAT

Počinjemo s razmatranjem o određenju čovjeka. Ne zove uzalud sv. Ignacije ovo razmatranje fundamentom, temeljem. Jer kao što na temelju počiva kuća, tako na ovoj istini počiva cijela zgrada egzercicija, cijela kršćanska savršenost. Moramo naime jednom sami sebe ozbiljno zapitati: A zašto sam ja zapravo na ovome svijetu? Onda moramo sve svoje misli, riječi i djelovanje prema tome cilju upraviti i prema njemu veslati, da nam lađica života na ovu metu u smrtnom času doista i prispije.

Važno je stoga ovo razmatranje. U njemu kao u jezgri počiva sav plod egzercicija, i to tako, da bismo odmah nakon ovog razmatranja mogli završiti egzercicije, kad bismo samo potpuno shvatili svu dubinu njegovih istina. Stoga bilo ovo razmatranje ne znam kako suhoparno, mi ne smijemo odustati doklegod nas posve ne prožme odgovor na ovo pitanje: Zašto si na svijetu? Često i često zamolimo Gospodina, danas i svaki dan ovih egzercicija: »Gospodine, daj mi da spoznam cilj i svrhu svoju.« Tako je činio sveti Petar Kanizije. Bog mu mu je podidijelio toliko praktično prosvjetljenje u ovoj temeljnoj istini, da je obasjan tim svijetlom sve svoje misli, riječi i djela upravio prema volji Božjoj i postao svetac.

I. predvježba: Predočimo si Adama, kako je upravo izišao ispod ruke Božje te pita svog Stvoritelja i Gospodara: »A zašto sam ja ovdje?«

II. predvježba: Molimo od sveg srca: »Prosvijetli me, Duše sveti, da pravo spovnam, zašto me je stvorio Gospodin Bog i metnuo na ovaj svijet. Objači moju volju, da prema ovoj spoznaji i živim.

Zašto sam ja zapravo na svijetu? Koliko je milijuna i milijuna ljudi, koji se nikad ovako ne zapitaju i žive kao nerazumne životinje, dok jednom ne osjete poziva: Umri! — Daj račun! — Pa ipak ne bi smio ni jedan dan proći, a da sami sebe tako ne pitamo. Stoga ćemo na početku naših duhovnih vježba upravo ozbiljno se jednom zapitati: »Zašto sam ja na svijetu? — Sv. Ignacije odgovora nam: »Čovjek je stvoren, da Boga svoga Gospodina hvali, iskazuje mu poštovanje i da mu služi.«

1. Točka:

Čovjek je stvoren.

Promatrajmo stablo, puno lišća. I da smo ga točno prije godinu dana promatrali, našli bi ga opet svega okićena lišćem, pa ipak je ovo današnje lišće drugo a ne ono od lanjske godine, jer ono je sve opalo, ni jedan listak nije ostao. Poslije nekoliko mjeseci pogledaj i opet ovo stablo, i na ovom sada tako bujno okićenom stablu ne ćeš naći ni jednog listića. Jaki jesenski vihar otpuhao je sve do posljednjega.

Ovo stablo slika je svijeta, a ono lišće naša je slika, predočuje sve nas ljude. Jesenski orkan, koji predočuje smrt, neprestano drma i trese stablom, list se po list trga, te u gustim skupinama padaju u tamni grob. Iz godine u godinu

pada staro lišće, ali i novo neprestano niče, to jest novi se ljudi rađaju.

Pođimo 50 godina unatrag i triju četvrtina sadašnjeg ljudstva nije bilo na životu. Vratimo se za 100 godina natrag i moći ćemo na prste prebrojiti preostale od nas, koji sada živimo. Vratimo za 30, 40 godina, za toliko godina, koliko je sada nama, pa se pitajmo: a gdje sam ja bio, šta sam ja bio prije ovoga vremena. I glasit će odgovor: nijesam bio nigdje, bio sam ništa.

Pa ipak je postojao svijet, i sve je išlo svojim običnim redom i to bez mene, kroz tolika stoljeća i tisućljeća. Malo i ja ću opet iščeznuti s ovoga svijeta, pa ipak će na svijetu sve ići svojim običnim tokom, a za me ne će nitko ni pitati. Svijet može sasvim lijepo biti i bez mene.

Ja sam bio ništa, to je istina, ali ja ne ću nikada više biti ništa. To što ja sada živim, što postojim, što sam izvađen iz ponora ništavila, to nije moja zasluga, nije djelo ni jednog anđela, niti kakvog čovjeka, to ja dugujem jedinome Bogu. Jer nitko ne može premostiti ovoga ponora, što se prostire između ništa i nešta, osim jedine svemožne desnice Božje. Samo Božja svemogućnost može nešto stvoriti, to jest iz ništa proizvesti nešta. Ljudi mogu samo nešto napraviti, to jest nekoj stvari dati drugi oblik, kao što na primjer kipar od prostog komada mramora ili od drvenog panja napravi kip — on je ovaj kip napravio, ali ga nije stvorio.

Bog je dakle stvorio čovjeka. Kod toga stvaranja možemo razlikovati 10 božanskih čina 5 nutarnjih i 5 vanjskih. Gospodin Bog ne čini ništa bez određenja i odluke, pa stoga je od vječnosti:

1. odredio, da će stvoriti čovjeka i
2. odlučio se na to: »Načinimo čovjeka na

svoju sliku i priliku;« (Gen. 1, 26) on nas je
3. htio stvoriti, a iz toga slijedi da je Bog od vijeka
4. čovjeka ljubio, pa prema tome da je
5. čovjeka od vijeka spoznao, imao ideju o njemu. Dakle! od vijeka nas je Gospodin Bog nosio u svom srcu. K tome pridolazi još 5 izvanjskih čina:
1. načini Bog glib zemaljski, a zemlju stvori iz ništa.
2. napravi iz toga ljudsko tijelo,
3. stvori dušu iz ništa,
4. spoji dušu s tijelom,
5. utisne joj znak sličnosti s Bogom. Toliko je stajalo stvoriti prvoga čovjeka, a od tijela ovoga prvoga čovjeka potječe također i moje tijelo. Iz ništa je dakle stvoreno moje tijelo, a moja duša? — kao i dušu svakog pojedinog čovjeka, morao je Gospodin Bog posebno iz ništa stvoriti. Sve je to sadržano u ovo nekoliko riječi: Čovjek je stvoren.

2. Točka:

Zašto je čovjek stvoren?

Ako je cijelo biće samo od Gospodina Boga, ako sam ja doista iz ništa stvoren, onda očito slijedi iz toga, da ja p o s v e pripadam Bogu. I kiparu pripada kip, ali ne posve. Moguće da onog mramora još nije ni platio, a nikako on onoga mramora nije stvorio; ali Bog je nas iz ništa načinio, pa stoga njemu pripada naše tijelo i naša duša sa svim svojim moćima, mi ga moramo pitati: »Gospodine, šta želiš od mene, zašto si me stvorio.«

I pitajmo ga tako, a on će nam otvoriti nebo i pokazati prekrasni prijesto pa reći: »Gledaj,

moj sinko, to je mjesto, što ti od vječnosti pripravih, pa to od tebe želim, da ovo nekoliko godina zemaljskog života tako sprovedeš, da zaslužiš ovo mjesto i ovo prijestolje, koje će onda biti tvoje do vijeka.« Pa ako zapitamo: »A Gospode, šta ja moram učiniti na ovom svijetu, da mi ne izmakne ova neizreciva nagrada?« odgovorit će nam nebeski otac: »Troje moraš, sinko, učiniti: čovjek je stvoren, da Boga, svoga Gospodina hvali, njemu iskazuje poštovanje i služi mu.«

Gospodin Bog nije mogao čovjeka ni za kakav drugi cilj stvoriti osim za jednoga sebe. Čovjek mora Boga h v a l i t i, jer je Bog sam u sebi najveće dobro za čovjeka. Mi treba da ga hvalimo razumom, voljom i pameću, da ga hvalimo tako, da potičemo i druge, te ga hvale. Hvalimo ga pobožnom molitvom i slavimo njegove savršenosti, kad ugledamo krasne prirodne krajeve ili koji drugi lijepi predmet. Hvalimo ga napokon u njegovim svecima tim, da ih pobožno štujemo i slavimo.

N j e m u i s k a z u j e p o š t o v a n j e: To mora biti naše zanimanje osobito pod molitvom. Pokažimo mu nutarnje poštovanje pobožnošću, tim da nas posve prožme pomisao na nazočnost Božju; pokažimo mu i vanjsko poštovanje, tim da sklopimo ruke, ponizno kleknemo, glavu malko prignemo, udaramo se u prsa. A ovo nutarnje i vanjsko poštovanje moramo osobito pokazivati pod sv. misom i pričešću, i kad posjetimo i klanjamo se presvetom oltarskom sakramentu.

Pripovijeda se o sv. Marti, da je poslije ispunila ono, što je prije zbog prevelike zaposlenosti propustila, da je naime po sto puta u danu i po sto puta u noći poklonila se onomu u nebu, koga je, dok je još na zemlji boravio bila dostojna kao čovjeka da pogosti.

Nije tako teško Boga slaviti, Njemu poštovanje iskazivati, ali nije tako lako njemu služiti. A baš to moramo i po danu i po noći, bez prestanka. A zašto je teško Bogu služiti? Što to znači služiti? Služiti znači činiti volju drugoga, kog priznajemo kao svoga gospodara. Bogu služiti znači dakle vršiti u svemu volju Božju.

A da mognemo ispuniti volju našega najvišeg Gospodara, moramo najprije znati, što on želi. On nam je očitovao svoju volju:

1. u svojim zapovijedima. Kadgod dakle sagriješim, prekršim volju Božju, otkažem mu službu. Pitajmo se dakle kod ispovijedi: u čem sam prekršio volju Božju?

2. Staleškim dužnostima. Mi kao redovnici ne smijemo ići samo putem zapovijedi, jer nas je Bog odabrao za uzvišeniji stalež, pa je stoga njegova volja. da prema tom pozivu i živimo te i svoje zavjete obdržavamo.

3. U pravilima; mi moramo sve obavljati onako, kako to od nas traži naš poziv. Nađe se n. pr. redovnik, koji vrlo točno obdržava Božje zapovijedi, pa i s najvećom savjesnošću pazi na svoje svete zavjete, ali ipak nije baš sve u najboljem redu. Dade se n. pr. znak, ali on ima još silu toga obaviti, dok se dade na zajedničku vježbu, nije dakle počeo u pravo vrijeme ili obavlja tu vježbu na nepravom mjestu. On hoće Gospodinu Bogu služiti iskreno i cijelim srcem, obdržavati i najsitnija pravila i revno težiti za savršenošću, ali samo ne na ovom mjestu, samo ne pod ovim poglavarom niti u ovom samostanu, premda točno zna, da ga je sam Gospodin Bog po poglavarima poslao na ovo mjesto i to baš u ovaj grad i u ovu kuću. Ali on govori: »Ja, moj Bože, ja ću svaku drugu

službu obavljati samo ne ovu, ta mi se ama baš nikako ne mili.« Lijepog li sluge Gospodnjeg! Zar smije poslužnik reći svome gospodaru: »Ne ću!« Zar on nije već priviknut na to, da u svemu vrši volju svog zapovjednika, makar mu on 1000 i 1000 puta zapovjedio ono, što mu se nikako ne mili i što se njemu upravo protivi.

I to je baš ona izopačenost naše volje, to je ona velika bolest od koje bolujemo, da se usuđujemo protiviti volji Božjoj i onda, kad smo je točno upoznali. Zar nam onda ne bi mogao Gospodin doviknuti: »Nauči se slušati, praše i pepele, i privikni se na to, da te svi nogama gaze.«(Naslj. Krista) A to se ne događa samo kod svjetovnjaka nego i kod redovnika.

»Tri su vrste redovnika,« veli neki pobožni muž, »jedni traže u redu jedino samoga sebe i stoga također samo sebi služe« — o ovima ne ćemo nikako govoriti, jer oni su već jednom nogom u svijetu, odakle su i došli, ili već u paklu. »Drugi, kojih je mnogo više, traže istina Boga i hoće da mu služe, ali pri tom ne zaboravljaju ni svoje vlastite kože. Napokon treći, koji su pripravni da samo Bogu služe, a samoga sebe posve zataje,« a takovi bi morali svi biti. Ta nije ipak služba Bogu robovanje nego prijateljska služba. Jer on hoće samo naše dobro i hoće da on sam bude naša plaća pa nam se posve predaje, da nas potakne, da mu s najvećom odanošću služimo. »Sinko moj,« govori Gospodin u Nasljeduj Krista, »daj da s tobom činim, što ja hoću, jer ja znam, što je za te najpodesnije.«

To je put k onom prijestolju slave, koje je Gospodin za svakoga od nas u nebu već pripravio. Čovjek je dakle stvoren, da Boga hvali, njemu poštovanje iskazuje i njemu služi te tako

spasi svoju dušu. Bogu dakle služiti znači spasiti svoju dušu.

Ja dakle ne treba da se ikada pitam: »Da li ću ja doista doći u nebo?« nego treba samo da se pitam: »Služim li ja Gospodu Bogu doista i djelom, ili sam samo po imenu sluga Božji?« Spasi dakle svoju jedinu, neumrlu dušu. Svoju jedinu dušu, jer gdje ćeš dobiti drugu, ako izgubiš ovu jedinu; svoju neumrlu dušu, koja će uvijek gorjeti i nikada ne će izgorjeti ako je grijesima strovališ u pakao. O strašne misli! Najveći sveci su drhtali pri toj pomisli. Nekad je i na nas milošću Božjom djelovala ta pomisao; jer šta nas je drugo potaklo da ostavimo roditelje i rodni kraj, da prezremo sve ugodnosti ovoga života te odaberemo strogi i teški stalež savršenosti, ako ne strah i bojazan, da ne izgubimo svoje duše u svijetu, gdje je toliki i toliki milijuni tako lakoumno za uvijek upropašćuju. Ova pomisao: »Spasi dušu svoju!« učinila nam je lakim sve one teške novicijatske vježbe, ova želja, da Bogu što savršenije služimo, da se nikad s njime ne rastavimo, potakla nas je na novi vez prijateljstva, kojim se svezasmo po zlatnom lancu sv. zavjeta.

Ali! ne prestanimo još drhtati, jer još nije naša duša spasena. Samo onaj, koji ustraje do konca, bit će okrunjen. Onda ćemo istom biti sigurni za svoje spasenje, kad nam dovikne Gospodin: »Uđi u veselje gospodara svojega!« Stoga ustraj, nosi slatki jaram ovo nekoliko godina, što ćeš ih proživjeti na zemlji. Možda je čas tvojega krunjenja blizu, jer nijesmo ni za jedan dan sigurni. Svaki čas nas može Gospodin pozvati, pa ako nas nađe na pravom putu, blago si ga nama. jer smo postigli svoj cilj, mi smo spaseni. Kazat će se nam: »Dođi, dušo, zaručnice Kristova, i primi krunu, koju ti pripravi Gospodin za cijelu vječnost.«

A sad dignimo oči i srce k nebu i prosimo: »O moj Bože i moj Stvoritelju, daj mi da upoznam svoje određenje, svoj divni, časni i uzvišeni cilj, koji jest: »Tebi da služim u službi tako velikog i ujedno tako milostivog Gospodara kao što si to Ti. Ali i pouči me, kako ću uvijek vršiti svetu volju Tvoju ne pazeći na svoju vlastitu želju, na svoje samoljublje niti na svoju sjetilnost. Daj mi da samo tražim ono, što Ti hoćeš, i tako spasim svoju neumrlu dušu!«

ODREĐENJE STVOROVA.

I. predvježba. Predočimo si Adama, kako gleda stvorove oko sebe i pita: »Gospode, radi čega si sve ovo stvorio?«

II. predvježba. Molimo milost, da dobro upoznamo svrhu stvorova i da se prema toj svrsi njima služimo.

1. Točka:
Množina stvorova.

»A sve ostalo na zemlji stvoreno je radi čovjeka. da mu pomogne, te postigne svoj cilj, radi kojeg je stvoren.« U zadnjem razmatranju vidjeli smo svrhu, radi koje smo na svijetu, naime, da u ovom životu Bogu služimo, a u drugom da budemo vječno sretni. Budući da ćemo sigurno doći u nebo, ako u ovom životu Gospodinu služimo, onda su stvorovi samo zato na zemlji, da nam pomognu. te Bogu služimo.

1. A kakvi su to stvorovi, što ih sv. Ignacije razumijeva pod riječima »sve ostalo na zemlji«? To je sve ono, što ja nijesam. Nijesam ja sam na ovoj zemlji. Sve dakle ostalo: ljudi i životinje, sve drveće i kamenje, svi bregovi i doline, svi predjeli, rijeke i mora, vrućina i studen samo su zato tu, da mi pomognu, te Bogu služim; Bog ih je samo zato stvorio, samo ih zato iz ništa načinio, da mi pomognu, te postignem svoj uzvišeni cilj. Još više: k ovim stvorovima valja pribrojiti sve, štogod ima i u meni i na meni, dakle: moje sposobnosti, moje sile, moje zdravlje, moje zvanje, moju službu, mjesto, u kojem moram boraviti, ukratko, sve, štogod me okružuje, sve to ne postoji zato, da me muči, da me smeta, nego da me pomogne na strmom putu u nebo, ako samo ja hoću, ako se samo na pravi način njima služim. Dakle i moja boležljivost? pitaš me. Dakako, i tvoja bolest, ako je samo strpljivo snosiš, a to do tebe stoji, dosta će te približiti tvojem cilju.

2. Točka:

Kako da ih upotrijebim za službu Božju.

Ali kako ćemo se služiti stvorovima, da nam uistinu pomognu na putu do našeg cilja, a ne, kako se to često zbiva, da nas od njega udaljuju? U glavnom ima tri načina, kako valja upotrebljavati stvorove za službu Božju.

1. Stvorove valja smatrati ogledalom za razmatranje. Ako n. pr. vidimo krasan predjel, koji je Gospod obdario obiljem ljepote, već sama od sebe doći će nam misao: Kako mora istom u raju biti lijepo, a kako je krasan sam Stvoritelj! I mi počnemo revnije Bogu služiti.

2. Stvorovi nam pomažu u službi Božjoj, kad ih na pravi način upotrebljavamo. Nama treba hrane, odmora, društva, utjehe od drugih, počinka i sna. Upotrijebimo sve ovo prema pravoj mjeri, u pravoj namjeri i mi smo Bogu služili po stvorovima.

3. Pomažu nam stvorovi u službi Božjoj, kad ih se odričemo. Ili zar bi umjeren čovjek imao kakvu zaslugu, kad ne bi niti. jela niti pila bilo, gdje bi se morao kloniti neumjerenosti? Ili kakvu bismo zaslugu imali radi toga, što obuzdavamo oči, uši i jezik, kad ne bi nikakvog predmeta bilo, da ga pogledamo, kad ne bismo mogli govoriti, niti slušati ono, što se govori, ili pojesti još što drugo, ako samo hoćemo?

Mi dakle vidimo, da je svaki stvor, ukratko, sve ono, što je izvan nas, samo zato na svijetu, da služi čovjeku kao sredstvo. Iz ovog slijedi:

1. Nije čovjek na svijetu radi stvorova, već su stvorovi radi njega.

2. Stvorovi su tek sredstvo, koje se upotrebljava, i to samo toliko, koliko vodi k svrsi. Kod svih dakle stvari moramo pitati: »Je li ovo zgodno za službu Božju, ili smeta li me ovo na putu u nebo?« Je li prikladno, ovamo s njim! — Smeta li, na stranu s njim! Svijet pita kod svake stvari: je li ugodno, sviđa li se? Mi naprotiv pitamo: je li ovo podesno za našu svrhu? Ako jest, poslužit ćemo se njim, pa makar nam i neugodno bilo. Ovo je načelo od vrlo velike koristi za duhovni život. Pitajmo se: je li podesno za strmi put u nebo, ako me liše službe, koja mi se tako mili, i ako me pošalju u mjesto, kamo ja ne bih htio? To je vrlo podesno za moj cilj, samo ako sve primam u duhu poslušnosti bez prigovora. Dakle ovamo s tim, pa makar nam neugodno bilo! — Je li dobro

za moj cilj, ako me kleveću svjetovnjaci, još više, ako me subraća preziru? Jest, jest, i to je dobro. Tim postajem sličan svome Spasitelju, samo ako to barem strpljivo podnosim. Ovo načelo, provedeno u našem praktičnom, svakidašnjem životu, uzdignut će nas nad sve ono, što je zemaljsko. Ovo načelo učinilo je svece svecima. Sv. Alojzije uvijek je pitao: »Šta mi to koristi za vječnost?« Pitajmo i mi kod svake zgode: »Šta mi to koristi za drugi život?« Ako se ovog načela držimo u svim napastima, u svim poteškoćama, ah, koliko si blaga možemo steći za vječnost! Pače se možemo okoristiti i samim zlobnim neprijateljem naše duše. Neka samo dođe sa svojim napastima. Ako se držimo ovog načela, ne će nam škoditi, nego samo koristiti. Tako n. pr. zapovjedi nekom poslušnost, da ide u drugu kuću. Eto ti odmah zlobnog neprijatelja da tu osobu učini nezadovoljnom. »Tamo ćeš imati takvog i takvog poglavara, takvo i takvo društvo, tamo je jako nezdravo,« šapće neprijatelj redovničkoj osobi. Ako ta osoba uza sve to pođe onamo, kamo je poslušnost zove, steći će tim veliku zaslugu i obilan blagoslov Božji. Ni više ni manje.

3. Točka:
Ravnodušnost.

Tajna, da sve učinimo dobrim i podesnim za službu Božju, nalazi se u kreposti svete indiferencije ili ravnodušnosti. »Da to postignemo,« veli sv. Ignacije, t. j. da se na pravi način služimo stvorovima, «potrebno je, da budemo ravnodušni, koliko to do nas stoji i nije nam zabranjeno.«

Biti ravnodušan prema stvorovima, t. j. prema svemu onom, što nije Bog, znači sličiti jezičku na vagi, kad je u ravnoteži. Mi se naime ne smijemo naginjati ni na ovu ni na onu stranu, dok jasno ne upoznamo, da nas ovo pomaže na putu u nebo, a ono da će nas strovaliti u pakao. Uz puteve može čovjek često vidjeti, kako voda kod zdenca teče iz dvije cijevi, koje su sasvim blizu jedna drugoj. Da napunim bocu vodom, jedan mi je posao, ako ja metnem pod lijevu cijev, kao kad bih je stavio pod desnu. Ja sam dakle ravnodušan, kad punim bocu. Ravnodušan sam i prema pilu, kad stojim uz vrelo, a nijesam nimalo žedan. Ali nažalost naša je vaga gotovo uvijek pokvarena, naš jezičac gotovo uvijek nagnut prema stvorovima na jednu ili na drugu stranu. Uvijek nam je draže zdravlje od bolesti, obilje od gorke oskudice, čast od sramote, dug život od kratkoga, ugodno društvo od neugodnoga. Čini nam se, da nam je nemoguće postići savršenost, ako ona sastoji u tom, da budemo ravnodušni prema svemu ovom. Zar ne smijemo živjeti kao ljudi? Da odgovorim na ovaj prigovor, odmah ću spomenuti, da ima dvovrsna ravnodušnost: jedno je ravnodušnost razuma i volje, a drugo ravnodušnost čuvstva. Tako se n. pr. zna često puta dogoditi, da osjećamo prema jednoj osobi veliku odvratnost, dok smo drugoj vrlo skloni, a da ni sami ne znamo zašto. Od nas se ne traži, da osjećamo ili ne osjećamo ovu odvratnost ili sklonost, već da s milošću Božjom nastojimo, te malo pomalo ublažimo sve osjećaje, da nam ne prave velikih poteškoća i ne dovedu nas do te opasnosti, te izgubimo dušu. Vratimo se navedenom primjeru. Ako osjećamo kakvu sklonost prema jednoj osobi, valja nam paziti, da ova sklonost ne bude

sjetilna niti grješna, jer bi nas sigurno smetala na putu u nebo. Osjećamo li kakvu naravnu odvratnost, moramo nastojati, da je nikako izvana ne pokažemo, jer i to bi bio grijeh. Dakle u jednom i drugom slučaju ne smijemo dati, da nama vlada naša pokvarena priroda, već moramo biti — ravnodušni.

Nijedna promjena u životu, ni sreća ni nesreća, ni žalost ni radost, jednom riječju nijedan stvor na ovom svijetu nije po sebi ni dobar ni zao, jer sve nam može koristiti i škoditi. A hoće li nam škoditi ili koristiti, ovisi o nama. I sam zlobni duh sa svojim napastima može nam koristiti, ako ga s milošću Božjom nadvladamo. Radi njegovih napasti možemo si steći velikih zasluga za vječni život. Primjeri: bogatstvo i siromaštvo; rana smrt ili dug život; časti ili poniženja: časti su često uzrok oholosti; poniženja mogu vrlo koristiti. Ili uzmimo nadarenost! Mnogi bi postao taštim, kad bi imao velikih sposobnosti, a ovako u skrovitosti čini mnogo dobra uz velike zasluge. Drugi opet može misliti, da bi najbolje bilo, kad bi se bavio naukama. Šta se dogodi? Domala umre s vrlo malo zasluga, dok bi u čednijem poslu možda dugo i zaslužno djelovao. Drugi primjeri: Oni, s kojima živimo. Naši poglavari. Uspjeh u našem radu.

Bi li bolje bilo za spasenje naše duše, kad bi nas Gospod pitao: »Hoćeš li ovog poglavara, želiš li u ovu ili onu kuću i t. d.?« Šta bismo mu morali odgovoriti? Ne znam, Gospode, ti ćeš to najbolje znati. »Sinko, pusti me, da radim ono, što hoću, jer ja znam, što je za te prikladno.« (Nasljeduj Krista) O kad bi nam duboko u srcu bilo upisano, da ne služimo silniku niti kakvom okrutnom gospodaru, već ocu, koji ravna

nama u svojoj ljubavi i providnosti, i da ćemo sigurno doći do cilja, ako slušamo poglavare, koje nam je on postavio za svoje namjesnike. Kolike li sreće za nas, koliku li odgovornost tim sa sebe skidamo! Ne će nas Bog pitati: »Jesi li bio tu ili tamo, radio u ovoj ili onoj službi, imao uspjeha ili ne?« Tražit će odgovor od nas samo na ovo: »Jesi li pustio, da poglavari tobom upravljaju, jesi li slušao?« Koliko li dakle stvari ima, gdje ne trebamo gledati, šta da izaberemo! — Radi toga veli se u knjizi za duhovne vježbe, da budemo ravnodušni, koliko to zavisi o našoj slobodnoj volji.

Kao plod ovog razmatranja upamtimo dobro ovo: »Čim tko stupi u red, Bog u svojoj očinskoj providnosti odmah napravi osnovu, prema kojoj će ga upravljati: ovog ili onog dana biti će premješten u ovu ili onu kuću, dobit će ovog ovog ili onog starješinu, živjet će u ovom ili onom društvu, obavljat će ovu službu, morat će da podnese ovo poniženje, primit će ovu utjehu i radost. Ako nama poglavari upravljaju, sve će ići prema ovoj osnovi Božjoj, i možemo biti posve sigurni, da vršimo volju Božju. Protivimo li se, činimo svoju volju, pa će i za nas vrijediti riječi iz Nasljeduj Krista: »Tko ne sluša, gubi milost.«

Radi toga moramo čvrsto odlučiti, da ćemo se posve predati Gospodu, pa poslao nam ne znam šta ili u ovim duhovnim vježbama ili izvan njih po svojim zapovijedima, našim zavjetima ili pravilima, bilo to sad osobitim nadahnućima ili samo migom starješine. Sve ćemo to od srca rado izvršiti, pa makar i teško bilo našoj naravi.

I zato, Gospode, prosvijetli nas svijetlošću milosti svoje, da spoznamo volju Tvoju, ali nas i nauči, kako ćemo uvijek činiti ono, što Ti hoćeš;

nauči nas, kako ćemo svladati svoju sjetilnost, koja se tako često zna protiviti Tvojoj svetoj volji; daj nam svoju milost, da u svemu činimo Tvoju volju.

TRI GRIJEHA.

Znamo sada određenje čovjeka: potekom smo s neba, jer smo proizašli iz ruke našega dobrostivog Oca; u nebo, naš pravi zavičaj, vodi nas put kroz ovu dolinu suza. Svi stvorovi, koji nas na tom putovanju prate, određeni su za to, da nam na putu pomažu. Gospodin Bog pokazao nam je put u naš zavičaj, a taj put jest: »služi — Bogu.« Da li smo uvijek išli ovim strmim putem, što vodi u nebo? Što nas s njega skinulo? Što bi nas moglo u buduće s njega zavesti, te umjesto da dođemo u nebeski Jerusalem kukavno zaglavimo u kakvom ponoru? Odgovor nam se nameće sam: to je grijeh. Stoga moramo u duhovnim vježbama popraviti štetu grijehom nanesenu te pokajanjem i pokorom opet sve urediti i naoružati se za budućnost čvrstim odlukama te poniznom molitvom prije svega nastojati, da budemo prožeti mržnjom i odvratnošću od svakoga grijeha. To je svrha ovoga razmatranja.

I. predvježba. Predočimo si svoju dušu, zatvorenu u tijelu kao u kakvoj tamnici. Ta uboga duša je osim toga zajedno sa svojom tamnicom, svojim tijelom, prognana na pusto, strašno mjesto puno divlji zvijeri, lavova, pantera, tigrova, medvjeda, vukova i zmija, koje navaljuju na tu tamnicu, te kroz rešetke njezina prozora nastoje da duši naude. (Ova je predvježba važna, da se mašta očuva od lutanja).

II. predvježba. Usklikniimo: Bože moj, ulij mi u dušu pri ovom razmatranju sram i žalost, kad pomislim na tolike osuđenike, koji su samo jednom zgriješili, dočim sam te ja nebrojeno puta ražalostio.

1. Točka:
Grijeh anđela.

Razmatrajmo prvi grijeh, što je uopće bio počinjen: grijeh anđela. Gospodin Bog stvorio je anđele za sebe kao čiste, sjajne duhove tako uzvišene i lijepe, da bi se mi sav svoj život rastapali od milja, kad bi nam Gospodin Bog u ovom raspadljivom tijelu dao, da ih gledamo. Što je dakle anđeo? Zamislimo si smrtnika, cara ili kralja na ovoj zemlji, silnijeg od Karla Velikog, svetijeg od sv. Ljudevita, sretnijeg od Napoleona na putu slave, uresimo ga uz to svim darovima i milostima duše i tijela, ljepotom i tjelesnom snagom, ljubežljivošću i dostojanstvom — što je takav čovjek, takvo nadareno biće? Jedna zvijezda i to puka jedna zvijezda na tamnom nebu. Poredimo li takvog nadarenika s i najmanjim od anđela, to je i najmanji anđeo prema njemu sunce, veliko sjajno sunce usred dana. A ti sjajni duhovi bijahu određeni, da budu navijek blaženi, da vječito stoje pred licem Gospodnjim utonuli u klanjanje i divljenje neopisivoj ljepoti Božjoj, da vječito kliču: Svet, svet, svet! Nu Bog htjede prije, da ih stavi na neku malu kušnju. Sv. Bonaventura i drugi sv. Oci misle, da im je Bog pokazao njihovu vlastitu ljepotu i sjaj, a oni su se zbog toga tako tašto ponijeli, da se sâmi htjedoše učiniti bogovima te Gospodinu Bogu uskratiti dužno pošto-

vanje. Sv. Toma naprotiv misli, da im je Gospodin u toj kušnji pokazao Sina Božjega u čovječjoj prilici, možda kao slabašno dijete, te im rekao: Evo Ovaj, komu se uvijek klanjate kao drugoj Osobi Božanstva u sjaju Njegovog veličanstva, postao je sad nejako dijete: padnite pred njim ničice i klanjajte mu se također pod ovom prilikom. Na to se duh Luciferov zanese u najdubljoj oholosti i on zavikne, da je čitavo nebo odjekivalo: »Non serviam! — Ne ću da služim!« I tada se zgrnuše oko njega tisuće i milijuni nebeskih duhova, zavedeni njegovom ohološću i zaslijepljeni njegovim duhom, jer on bijaše još uvijek prvi od anđela. U isti čas skupiše se oko sv. Mihaela miljarde drugih anđela, koji bijahu dosta ponizni, a da bi zbacili neslomivu moć Božju nad sobom, i u taj čas nastane strahoviti boj duhova u dvoranama nebeskim. Još jedan tren, a Gospodin Bog stupi među njih, kušnja je bila gotova. Lucifer se sruši sa svojim pristašama u dno pakla, te se u čas pretvori u strašnu vražju spodobu, i od tog časa muče ga i mučit će ga kroz cijelu vječnost strahovite muke. Ostali anđeoski zborovi bijahu opet pripušteni, da gledaju lice Božje, a da nikad više ne budu kušani.

Jedno je sigurno, a to je: da je Lucifer samo jedan grijeh počinio i to grijeh mišlju — on nije imao tijela — samo jedan grijeh taštine i oholosti, a zatim je slijedila najstrašnija kazna za čitavu vječnost. Promatrajmo malo točnije grozotu ove kazne. Ovi nebeski knezovi, koje je Gospodin Bog do onog časa toliko ljubio, i koji su mu tako vjerno služili; koje je Gospodin sa svoje strane obasuo svim dokazima svoje ljubavi, da, za koje je pripravio najkrasniji prijestô u nebu, da s njim zajedno kraljuju kroz cijelu

vječnost, samo ako izdrže časovitu kušnju — ti nebeski knezovi — se eto u tren oka pretvoriše u odurne đavle. I od onog časa njihov se duh samo jednom mišlju bavi, mišlju na zlo; njihova volja ne zna druge ljubavi, osim ljubavi k zlu; njihova palača je strahovita paklena tamnica, oni nemaju drugog posla nego da vrijeđaju i mrze Boga, da napastuju ljude i muče čovječju prirodu; oni su utonuli u more mukâ. Njihov je udes najveća bijeda, bijeda za čitavu vječnost. Kako si duboko pala, zvijezdo Danice! I ta strahovita promjena zbila se u jedan čas, zbog jednog jedinog grijeha mišlju; kakva dakle neman mora da je grijeh? Doista, u ovom trenutačnom činu oholosti čitav je ponor od zloće. 1. Taj grijeh bijaše pobuna proti Bogu, a i tvoj grijeh nije ništa manje: jer i ti svakim grijehom uskraćuješ poslušnost Gospodinu Bogu, jer i ti govoriš: »Ne ću da služim!« 2. Taj grijeh bijaše počinjen u nebu; i ti počinjaš svoje grijehe u nebu zemaljskom, u redovničkom životu. 3. Taj grijeh bijaše učinjen s potpunom spoznajom, jer anđeli bijahu nadareni izvanredno sjajnim razumom. Ako ti griješiš u redovničkom staležu, onda i za tebe ne vrijedi nikakva isprika, jer si i ti dobio svijetlo tolikih vjerskih istina u novicijatu, u egzercicijama i u svakidašnjim vježbama. 4. Taj grijeh ide među grijehe najcrnje nezahvalnosti. I ti si svaki put sâmog svog dobročinitel a uvrijedio. 5. Taj grijeh bijaše grijeh sablazni; Lucifer je naime svojim zlim primjerom i druge na grijeh naveo. U redovničkoj kući, gdje su oči sviju u nas upravljene, rijetko će se dogoditi koja vanjska pogrješka, a da pri tom ne bi bilo grijeha sablazni.

Kakav moramo ubrati plod iz ovog razmatranja? Ne ćemo li reći: to su bili anđeli, mi smo

jadni ljudi; oni su zgriješili mišlju, a mi mišlju, riječima i djelima; oni su učinili jedan jedini grijeh, a mi toliko njih? Sramimo se i stidimo! Njima nije Gospodin Bog ni jednog jedinog časa priuštio, da čine pokoru, nama je dao godine i desetljeća, pun strpljivosti. Propali anđeli gore već tisuće i tisuće godina u paklenom ognju, a ja sam ostao pošteđen kraj svih svojih mnogih i teških grijeha.

Kako je nepojmljiva Tvoja pravednost, o Bože, koju pokaza nad svojim anđelima! O neshvatljivog li milosrđa Božjeg, koje se očitovalo na meni nevrijednomu! Pun srama i stida ponizit ću se do u dno pakla; tamo je moje mjesto. Pa ipak još nijesam siguran. Još bi se moglo dogoditi, da izazovem pravdu Božju i da se poradi grijeha strovalim u pakao. O grijesi, koje sam počinio, ja vas oduravam i kajem se zbog vas; sve, sve ću u buduće, o Bože, samo ne griješiti, jer su strašni, o Bože, sudovi tvoji!

2. Točka:
Grijeh praroditelja.

Tko je taj grijeh učinio? Adam, vladar svijeta, prvi, koji je proizašao iz ruke Božje i bio stvoren, da Boga hvali, da mu iskaže poštovanje, da mu se klanja i da mu služi te tako čineći da spasi svoju dušu i da se bez smrtne tjeskobe preseli u nebo.

Što je pak on učinio? Jeo je od ploda nekoga drveta, premda mu je to Bog zabranio. Jeo je s jednog jedinog drveta, premda su mu tolika druga stabla stojala na raspolaganje. Čini se, da to baš nije bio tako velik prekršaj. Ali i to bijaše teški grijeh; i Bog nije kaznio Adama, što ga

je lišio jednog ploda, nego zato, jer ga Adam nije slušao. A što je kušnja bila lakša to je veću kaznu zaslužila. Pomislimo još, kako je lako bilo Adamu, da ne učini toga grijeha, budući da još nije imao u sebi neuredne požude, kao što je mi imamo poslije grijeha. Čim mu je Eva donijela plod, odmah mu sune misao: Zar da budem neposlušan svojemu Gospodinu? Ta on mi je zabranio, da jedem od tog ploda. Ali Bog je rekao: »U onaj dan, u koji budete jeli od tog ploda, umrijet ćete.« Adam je dakle znao posve sigurno i tvrdo vjerovao, da će u onaj tren biti podložan smrti, u koji uzme samo jedan zalogaj od onog ploda, pače samo ako se odvaži na to, da jede. Poradi ove tako jasne spoznaje i radi tako zrelog promišljanja i tako određene zabrane Adam je teško sagriješio. Gdje je sagriješio? U raju, u vrtu svakog milja, kojega je Bog za njih zasadio i tako divno uredio, da se već ni sama misao na grijeh zbog zahvalnosti nije smjela u Adama poroditi. U raju je sagriješio, tamo gdje bijaše svakovrsnih plodova, koji mu davahu tjelesnu a po svoj prilici i duševnu hranu: jer ako je jedno drvo imalo moć spoznavanja dobra i zla a drugo opet drvo »života« uvijek život produživalo, onda bijaše u istom uz tjelesnu hranu i tjelesni ukus također i duhovna hrana. Zašto je Adam sagriješio? Iz ljudskog obzira, jer nije bio dosta odvažan, da se opre svojoj ženi, kad mu je pružila zabranjen plod, zbog krive ljubavi prema Evi, da je ne rastuži. Eto kamo vodi ljudski obzir i kriva ljubav. Da joj se je odlučno opro, mi ne bismo imali istočnog grijeha, pakleni neprijatelj ne bi imao nikakve vlasti nad nama, a raj bi još trajao na zemlji. O kako se često krvavim suzama i čitav život mora oplakivati jedna časovita slaboća,

jedna ništetna popustiljivost, a šteta se više ne da popraviti. Kako je Adam sagriješio? Tako, da je volju svoje žene više cijenio od izrazite volje Božje. A kada? Baš u onaj čas, kad ga je Gospodin obasuo dokazima svoje ljubavi, kad nije ni jedan dan prošao, a da nije smio poput djeteta govoriti sa svojim Gospodinom i Stvoriteljem; onda, kad je sve imao, što mu je mogla poželjeti duša ili tijelo; stalno zdravlje, bezbrižnost, najljepšu zabavu u vrtu, kojega samo onako od zabave obrađivaše, ljepotu raja sa svim njegovim krasnim cvijećem i plodovima i svakovrsnim životinjama. Ta to je bio već raj na zemlji, a k tomu ga još oslađivala utješna misao na budućnost, na užitak nebeski, koji mu je pripravio Bog, a da nije morao kušati gorke smrti.

Što treba da sada osobito promislimo? Pogledajmo, kako su strašni učinci toga grijeha sve do dana današnjega, počevši od Adama pa kroz sva stoljeća — od Adama, koji je sâm prvi iskusio gorke njegove posljedice, kad ga je anđeo s ognjenim mačem po zapovijedi Božjoj istjerao iz raja — posljedice, koje se na svakom čovjeku opažaju, i koje je svaki od nas po sto puta gorko morao okusiti. Mislim naime na istočni grijeh i na sve, što je s njim u savezu. Stoga govorim uvijek o grijehu Adama, jer samo on kao zajednički praotac ljudskog roda bijaše kadar, da učini grijeh, kojega posljedice pređoše na sav ljudski rod. Da je Eva sama sagriješila, bila bi ona sama i kažnjena, ali na ostale ne bi prešle posljedice njezinoga grijeha. Prođimo kroz sve bolnice svijeta i pogledajmo tu golemu izložbu ljudske bijede. Čujmo to stenjanje i jecanje i brojimo uzdisaje i bolne usklike, koji se izvijaju iz izmučenih ljudskih srdaca; pristupimo k

tisućama postelja — na svaki naime udarac sata odleti koja duša iz tijela — i pogledajmo, kako je gorka smrt i za onog, koji umire, i za one, što stoje oko njega; koliko je suza izmamila smrt, a kakve tek posljedice ima u vremenu i u vječnosti. Kad to sve promotrimo, onda smo upoznali tek malo od one grozne slike, tek jedan prizor iz nesreće, koju prouzroči jedan kobni zalogaj jabuke.

Svrnimo pogled na bojna polja, po kojima je krvca tekla u potocima, pogledajmo u siromašne kolibice, gdje se je udomila najcrnja bijeda, zavirimo u sva snuždena i potištena srca, o kojih bolima svijet ništa i ne sluti nego im dubinu pozna jedini Bog; zavirimo u savjest pojedinaca, koja je često puna očajnih misli, bogumrskih misli, zlih, ogavnih misli, drskih, svetogrdnih i sebičnih misli; čujmo sve one riječi počevši od najmanjega znaka nestrpljivosti pa sve do psovke, da, upravimo svoj pogled u daljinu, pa gledajmo unatrag za 60 stoljeća, koji već protekoše, i unaprijed, do konca vremena i sakupimo sve suze, koje su potekle i koje će poteći. Od njih će se sastaviti ocean, kojemu granica ne možemo pregledati, pa uskliknimo na obalama ovoga suznoga mora: Svu tu bijedu prouzročio je jedan grijeh — jedna mala jabuka bijaše kriva tomu neizrecivom zlu, jedan trenutačni užitak prouzročio je neizrecivu bol u čovječanstvu. Zar nam se ne daje ovaj praktični zaključak iz tog razmatranja: Ako se u jednom jedinom grijehu krije toliki ponor opačine, kolik tek ponor mora biti u mojim tako mnogim i teškim grijesima?! Oh, kako se moram sramiti pred licem Božjim, pred licem njegovih anđela i svetaca. Prema meni bijaše već tako dugo strpljiv i milosrdan, premda je moje

praroditelje, svoje ljubimce, tako oštro kaznio i zbog njih sve ostale ljude, koje drukčije toliko ljubi. Je li zbilja moguće, nije li to možda pretjerano, da jedan grijeh ima tolike posljedice? Nažalost to je istina bez pretjerivanja, i mi to predobro osjećamo svaki dan, jer ne prođe dan ni sat, a da na sebi ne iskusimo posljedicâ istočnog grijeha. Sve, što nam je neugodno i tegotno i dosadno na tijelu i duši, sve je to tek jedna kap iz onog velikog mora žalosti i bola, koji pokriva svijet. A ja sam bio tako lakouman i nisam se mnogo uznemirivao zbog jednog grijeha! Drsko i bez oklijevanja srtao sam u pogibao! Kolike li odgovornosti! Odsad neka to bude moja čvrsta odluka, da ni za što na svijetu ne ću više griješiti; jer kad tako ljubezan i dobrostiv otac grijeh kazni i kazniti mora, mora da je grijeh beskrajno zlo.

Utisni, Bože moj, ovo razmatranje duboko u moje srce, da budem radije pripravan na sve, na smrt i na muke nego da uvrijedim Tebe, svojega Boga. Da se pak što bolje osiguram protiv svakoga grijeha, brižno ću izbjegavati svaku prigodu. Što bi mi u mojim prilikama najlakše moglo biti povodom grijeha? Kakva sredstva moram upotrijebiti, da se uklonim tim pogiblima? To odgovara redovniku, čija već vanjština i ime odaju posvećenje Bogu te stoga već isključuju svaki grijeh; to je pače prijeko potrebno, jer i ja moram svoju dušu spasiti; to je lako, jer me milost Božja uvijek spremna čeka.

3. Točka:

Grijeh djeteta.

Predočimo si dijete, koje je samo jedamput smrtno sagriješilo i odmah umrlo nakon prvog

smrtnog grijeha, a da se nije moglo više ni ispovjediti. Gdje je to dijete? Vjera nam kaže: u paklu! Čim je došlo to dijete na svijet, iskazao mu je Bog neizrecivo dobročinstvo: dušu mu je naime u sv. krstu drugim rođenjem savršeno očistio od mrlja istočnog grijeha; djetinja duša bijaše predmetom najvećeg veselja pred licem Božjim. Kao onda, kad su Izraelci poslije babilonskog sužanjstva opet podigli i nanovo posvetili hram Božji, te ga je veličanstvo Božje opet napunilo, tako je sada i duša ovog djeteta po sakramentu krsta bila posvećena, i veličanstvo Gospodnje napunilo je ovo malo dječje srce. I odonda ostade nepovrijeđena svetinja do onog časa, dok nije odraslo, te se, raspoznavajući već dobro od zla, odlučilo, da oskvrni ovaj krasni hram — palo je u smrtni grijeh! Kakva se grozna promjena zbila u taj čas! Krasni hram pretvorio se za čas u hrpu ruševina, vrijednu da je oplakuje Jeremija svojim suzama: »Gdje ću sad stanovati, pita Gospodin, zar u ovim ruševinama, zar u ovom rasulu?«

Što je učinio Bog za dušu ovog djeteta? On ju je stvorio iz ničega, jednorođeni Sin Božji sišao je s neba i za nju pretrpio pregorku smrt, Duh Sv. digao je u njoj svoj hram, ljubio je pravom božanskom ljubavi, a sve to bijaše uzalud, sve je iščeznulo u jednom trenutku kao da je grom u nju udario, pače još više, srdžba Božja raspirila je u paklu oganj, da ovu dosad tako nevinu i dragocjenu dušu kroz čitavu vječnost muči najbiranijim mukama, da je tako reći smrvi u svom gnjevu, a opet sve ovo dogodilo se zbog jednog jedinoga smrtnoga grijeha. Vjerujemo li mi to? Mi to moramo vjerovati. Kako drvo pane, onako ostane. Kakvo dakle zlo mora

da je grijeh, kad predobri i milosrdni Bog samo jedan grijeh tako kazni na svojim ljubimcima!

A zašto je to tako? Zato, jer je i jedan jedini grijeh u sebi neizmjerno zlo. Tko je Bog? Tko je tai neizmjerno sveti Bog, koji i na svojim anđelima nalazi krivnju, pred kojim nebesa nijesu čista? A čovjek, zemaljski crv usuđuje se dati prednost pred njim jednom blatnom stvoru. On je proglasio svoje sv. zapovijedi, a ti si ih prekršio; tim si uvrijedio svoga Oca i rekao mu: Ne ću više da budem tvojim djetetom. Ti si uvrijedio Boga-čovjeka Isusa Krista, jer si nogama pogazio njegovu krv, jer si sotoni izručio svoju dušu, koja bijaše određena, da bude Kristova zaručnica, otkupljena njegovom krvlju. Ti si ražalostio Duha Sv., jer si se usprotivio svijetlu njegovih milosti, te si ga smatrao ništetnim, pače istjerao si ga iz posvećenoga hrama u svojemu srcu te si u nj stavio idola.

To je dakle učinak jednog jedinog grijeha u srcu nevinog djeteta, i ne treba se čuditi, što je gnjev Božji naložio oganj pakleni i pustio, da u njem takvo dijete do vijeka gori. Kako se dakle moram stidjeti, kad sam učinio ne jedan nego mnogo smrtnih grijeha. Ako i nije možda u paklu mnogo onih, koji su samo jednom sagriješili, ali je sigurno bezbroj onih, koji nijesu toliko puta sagriješili kao ja.

Ja uzimam doduše, da ih mnogo ima među vama, koji još nikad nijesu teško sagriješili. Ove, koji su tako sretni, pitam, komu to duguju? Zar ne moramo uvijek reći: da su drugi imali isto toliko milosti kao ja, bili bi vjerniji Gospodinu i mnogo bi više plodova donijeli. U drugu ruku opet, da me Gospodin nije pomagao i čuvao me od tolikih pogibli, i ja bih zacijelo već gorio na dnu pakla. A ako sam ipak teško sagriješio —

još možda kao redovnik — onda to mora biti moja čvrsta odluka iz ovog razmatranja, da ću se tako duboko poniziti i posramiti, koliko samo uzmognem. Ni u čem ne ću se više u sebe pouzdati. Zašto moram to odlučiti?

1. Prijeko je potrebno, da se ni u čem u sebe ne pouzdajemo, jer smo drukčije u najvećoj pogibli, da za kaznu svoje preuzetnosti duboko padnemo. To je Bog često pripustio. Zvijezde učenosti i svetosti pale su u najgore opačine. Zašto? Jer su se u sebe pouzdavali. I u redu se može teško sagriješiti. Ali ne će nikad pasti onaj, koji se u sebe ne pouzdaje nego se uvijek boji i sve svoje pouzdanje stavlja u Boga.

2. Nepouzdanje u sebe je lako; jer ako zavirimo u svoje ispitivanje savjesti, uvijek ćemo opaziti, da naši grijesi i pogriješke potječu od neke stalne oholosti i precjenjivanja samih sebe. Odlučimo na pr.: sjutra je velika svetkovina, stoga ću vrlo dobro obaviti svoje razmatranje i vrlo pobožno primiti sv. pričest. Uistinu naše razmatranje i sv. pričest ne bijaše nikad gora nego li baš onaj dan, jer smo preuzetno sami sebi pripisivali moć dobre molitve. (Nestrpljivost, bratska ljubav, posluh).

3. Nepouzdanje u samoga sebe jest korisno; ono nam pribavlja poniznost i krotkost, koja nam je tako potrebita u općenju s drugima. Ne ćemo dakle zbog taštine izgubiti zaslugu, ako uvijek mislimo na svoje grijehe; ništa nam ne će biti teško, jer što se manje u se pouzdajemo, to ćemo se više uzdati u Gospodina. Tada ćemo biti puni sućuti s našim bližnjim, ako pogriješi ili sagriješi.

4. Nepouzdanje u samoga sebe jest također ugodno, jer što se manje u sebe pouzdajemo, to ćemo se više uzdati u Boga, a to će nam opet

pribaviti onaj nutarnji mir, kojemu se toliko divimo u svetaca. Pa ako nam se makar štogod naloži, pa bilo to i vrlo neugodno, i predviđali mi i najveće napasti, ipak ćemo veselo uskliknuti sa sv. Filipom Nerijem: »Ako mi ne pomogneš, Bože moj, vidjet ćeš, kako ću Te opet uvrijediti; zato mi pomozi, pa će se s Tvojom milošću sve dobro svršiti.«

Razgovor: Utecimo se k nogama Raspetoga i pitajmo ga: Kako je moguće, o Isuse moj, da Ti, koji si stvorio anđele, ljude i sav svijet, u takvoj prilici preda mnom umireš pribijen na drvo križa, poput zločinca, sav izmrcvaren i razderan? Kako je do toga došlo? Zašto si se, Spasitelju moj, ponizio od vječnog života do vremenite smrti, od prijestolja slave do sramotnog stupa? Moji grijesi, moji grijesi učinili su tako žalosnu promjenu, a ja se ne stidim, ja još živim, da, ja jedva kad i mislim na to i živim ravnodušno iz dana u dan. Nije li to čudo veće od čuda tvojega milosrđa? Što sam učinio dosad, o moj Isuse, za Tebe? Ah, tako malo i to malo tako nesavršeno! Kako ću raditi u buduće? Koji grijeh moram osobito izbjegavati; zar ne ovaj? Da, ovaj će biti. Zato te molim, da mi ne uskratiš svoje milosti; premda sam zaslužio, da mi svaku milost uskratiš. Rasvijetli mi razum, kojeg uvijek zasjenjuju strasti i brige ovoga života, ojačaj mi slabu volju snagom i zaslugama tvoje sv. smrti na križu. Amen.

VLASTITI GRIJESI.

I. predvježba: Predočimo si vlastitu dušu, kako je u tijelu kao u kakvoj tamnici zatvorena.

II. predvježba: O moj Bože, udijeli mi u ovom razmatranju pravo pokajanje i suze pokorničke za moje grijehe.

I. točka:
Tko će im naći broja?

Pokušat ću, da si dozovem u pamet sve grijehe svojega života lake i teške. Ovaj ću čas pogledati unatrag na sve godine, koje sam proživio. Pred mojim duhom neka prolaze godine, kad sam još kao dijete živio u kući svojih roditelja okružen braćom i sestrama i drugovima... koji je moj prvi grijeh? Da li sam bio dobro, pobožno dijete? Ili moram li možda reći sa sv. Augustinom: Tantillus puer et tantus pecator, — Tolišni dječarac toliki grješnik! — Došlo je doba učenja. S kim sam općio? Da li sam se družio s dobrom, samo s dobrom djecom? Kako sam primio prve sv. sakramente? Obavio prvu prvu sv. ispovijed, prvu sv. pričest? Pa kako je protekla ostala moja mladost? Možda nije prošao nijedan dan a da nijesam barem lako sagriješio. Slijede godine borbe. Da li sam ostao vjeran u tolikim i tako raznim napastima? Došao je i dan za izbor staleža. Jesam li se svim srcem predao Gospodu? Jesam li bio vjeran za vrijeme velikih milosti u novicijatu? Kako sam primao napasti? Položio sam zavjete, i tim je postala duša moja zaručnicom raspetoga Boga. Pređimo sada u duhu sve službe, koje smo imali: bio sam ovdje pa ondje, ovo mi i ono naložiše, da obavim, s ovom sam djecom morao općiti, one bolesnike njegovati, odrediše mi ove poglavare i drugove. Da li sam bio u svem tomu vjeran Gospodinu? Kako sam pazio na bratsku

ljubav? Kakove su bile moje ispovijedi? Moje pričesti?

II. točka:
A kako su teški?

Sv. Ignacije veli, da moramo grijehe vagati promatrajući odurnost i zloću svakoga smrtnog grijeha sve da on i nije zabranjen. I doista! Pomislimo, da čujemo gdje neko huli Boga. Zar nam ne bi to bilo odvratno, sve da i nije zabranjeno? Pomislimo da smo kod svečane zakletve, za koju znamo, da je lažna; da čujemo, gdje se kleveće osoba neporočna života, gdje se nepravedno najpodlije blati — ne bi li se na to uzbunilo cijelo naše biće, sve da i nije kleveta zabranjena? Ili da vidimo, gdje nevinoga na sve moguće načine tlače, kako pobožnog svećenika izdaju neprijateljima, da vidimo u obiteljima ili samostanima svađu — kako se uvlače začetnici nesloge, da posiju kukolj tamo, gdje je dosad vladala sloga i ljubav. Pa sve kad to i ne bi bilo zabranjeno, zar to nije odvratno i gadno? — Ali to je pod grijeh zabranjeno, t. j. time vrijeđamo Boga. A šta znači grijeh osobito smrtni? Sad moramo pogledati tezulju Božje pravednosti i opet mjeriti grijeh.

Metnimo na jednu stranu sve zlo cijeloga svijeta: sve bolesti i slabosti, kugu i glad i rat, sve duševne bolesti, brigu, ludost, ogorčenost, nezahvalnost, uvrede, napasti, očaj i napokon gorku smrt, a na drugu stranu samo jedan smrtni grijeh — i on će prevagnuti, jer je mnogo veće zlo.

Stavimo na jednu stranu sve dobro, što je na svijetu, sve što je Bog stvorio: divnu prirodu,

prekrasne gore, veličanstvene rijeke i jezera, silno more; sva čudoredna dobra: uzdahe patrijarka i proroka, blažena putovanja i rad apostola, krvave rijeke mučenika Kristovih, čistoću svetih djevica, koje opraše odjeću svoju u krvi Jaganjca i koje se nikad ljagom ne okaljaše, uzmimo sva dobra djela svetih ispovjedalaca i svih pravednika, pokore svetih redovnika i pustinjaka, koji napučiše pustare i špilje: sva ta djela pokore, koja su kao neprestana žrtva paljenica pred Gospodom — a na drugu stranu samo jedan smrtni grijeh! I čudite se i gledajte: sva ona brda dobrih djela ne mogu zatrpati ponora zloće, koji je prouzrokovao jedan jedini smrtni grijeh. Sva ta neizbrojna dobra djela od unatrag 6000 godina, od prve pokore Adamove pa do ovog razmatranja, koje na slavu Božju obavljamo, ne mogu da poprave i uljepšaju rugobu jednog jedinog smrtnog grijeha. No dosta o tom, i gore će doći. Stavimo na jednu stranu čitav pakao sa svim njegovim mukama, a na drugu jedan grijeh i on će prevagnuti jer svim mukama kroza svu vječnost ne može grješnik zadovoljiti za krivnju, što je jednim grijehom uvrijedio Boga. I još više: kad bi se cijeli svijet Gospodu ponudio, da dade zadovoljštinu u vječnim mukama paklenim, da zadovolji za jedan jedini i to laki grijeh, nebi toga mogao. Da mi cijeli svijet daruje sva dobra djela, koja su obavljena od iskona ili da sam ih sam obavio, ipak mi ne bi ništa pomogla, ako imam samo jedan jedini smrtni grijeh. Stavimo na jednu stranu cijelo nebo sa svim njegovim radostima i svom vječnom slavom — i jedan će to smrtni grijeh sve prevagnuti, jer on nas sâm lišava svega toga dobra.

III. točka:
Da vidimo tebe, koji griješiš!

Pa ipak si se usudio počiniti smrtni grijeh, ostavio si Boga za časovitu nasladu — ma šta velim nasladu, kad je grijeh naša najveća muka, neprestano zlo — usudio si se odlučiti za zlo odbacivši svu ljepotu i dobrotu na zemlji, sve veselje i slavu u nebu, što više i samoga Gospodina Boga. Odabrao si zlo, kojega ne može ispraviti ni sva krv svih mučenika ni sve vječne muke paklene. Tko si ti bijedni čovječe, da si se to usudio učiniti?

Predočimo si sve ljude cijeloga svijeta na zboru. Silna li je to skupština: more ljudi 1500 milijuna glava do glave! Ne možeš ih ni pregledati, makar se uspeo na najviši vrhunac svijeta.

Još više! Predoči si sve ljude, koji su ikada živjeli na zemlji, kako će se skupiti na dan općega suda. Kolika li množija! Što su tu carevi i kraljevi, najveći geniji i umnici i učenjaci? Iščezavaju kao zrnca pijeska na obali morskoj. Pa smijem li upitati, što sam **ja** u tom moru ljudstva? Listak u neizmjernoj šumi, kapljica u oceanu, prašak na ogromnom gorskom vijencu — **ništa.!**

I ja sam se usudio usprotiviti se Bogu i počiniti takvo zlo kao što je grijeh!

A šta su sve te milijarde ljudi prema jednom anđelu — silnom, čistom duhu? Kad je Senaherib obsijedao Jeruzalem, »dođe anđeo Gospodnji« pripovijeda sv. pismo. Pa šta je učinio taj anđeo Gospodnji u jednoj jedinoj noći? U jednoj noći poubijao je 185.000 momaka u asirskom taboru, a sigurno je, da bi mogao poubijati i deset i

stoput toliko. Kako je silan jedan anđeo! Što smo dakle mi ljudi prema jednom anđelu? Hrpa mravi, koje možeš zgaziti! A šta sam onda tek ja?

No nisam ja ustao proti jednom anđelu silnom nebeskom knezu, nego proti Onome, pred kojim nebrojeni zborovi anđela u prah padaju ničice i svu vječnost pjevaju: Svet! Svet! Svet!

O da! Šta su svi anđeli i ljudi i sunce i zvijezde i zemlja sa svim stvorenjem prema Onome, koji stoluje na prijestolju? Kapljica vode, koja bi se pretvorila u ništa, samo da On ushtjedne. Tko sam dakle ja, da sam se usudio podići proti takvom gospodaru? Pa šta sam ja?

Po tijelu nijesam ništa drugo nego crv, pun bijede i slabôća i nevolja. Crv, koji se svija u prahu, dok ne pređe u prah, iz kojega je uzet. Pun slaboća: nema uda na mom tijelu, kojega ne bi mogla biti napasti najogavnija bolest, nema žilice u meni, koja se ne će jednom u grobu raspasti.

A moja duša puna sjetilnosti, puna požude za svim, što je odvratno, puna najodvratnije oholosti, puna taštih misli! Ja prah i pepeo, što sam ja i što će iz mene biti? Mogu se porediti Jobom, jer od glave do pete posut sam čirovima, pače jedan sam čir, jer iz mojega tijela i moje duše proizlaze toliko nečistih grijeha i nesavršenosti!

IV. točka:
A koga si to, jadniče, vrijeđao?

Odvrnimo pogled od gada svoje bijede i pogledajmo Boga, kojega smo uvrijedili. Poredi njegove savršenosti sa svojima! Ja — ništica — pobunio sam se proti neizmjernom veličanstvu

Božjem; ja — sama zloća — pobunio sam se proti neizmjerno dobrom ocu; ja slika i prilika tame i gnjiloće, pobunio sam se proti neizmjernoj mudrosti i svetosti; ja ništica, na smrt osuđeni zločinac pobunio sam se proti izvoru života, koji oživljuje sve, što živi. Kako sam lakouman ja i kako je vjeran dobri Bog? Kako sam nezahvalan Bogu, koji me obasiplje svojim dobročinstvima i čeka me u svojoj dobroti; kako je tvrdokorno ljudsko srce, da se usuđuje grijehom uzvratiti ljubav, koja nas milo zove i koja nam se prijeti, ako je ne primimo.

V. točka:

Bože moj! Kako to da ja još živim!

Ako to sada sve promotrim, moram si reći, da pri tom nema nikakva pretjerivanja i da nasuprot ne ću nikad moći da dogledam dna ponoru svoje zloće. Jer Bog, kojega vrijeđam, neizmjeran je, a ja jedno ništa. Ne moram li uskliknuti s prorokom Jeremijom: »Čudite se tome nebesa, i vi vrata nebeska žalostite se veoma.«

O vi sveti anđeli Božji mačonoše Božje pravde, kako ste me mogli grješnika podnositi pa ste me pače i štitili od tisuća nesreća i za mene se, svojega štićenika molili! A vi sveci Božji, dok sam ja na zemlji griješio, što sam gore mogao, vi ste molili Boga, da mi oprosti! Ti se nebo nijesi zamračilo zbog mojih zloća, ti si sunce na me sjalo i grijalo me, ti si me mjeseče noću svijetlio, a ni vi zvijezde ne potamnjeste, kad pođoh grješnom stazom! Vi plodovi zemaljski, vi ste me hranili, vi ribe u vodama i životinje na kopnu, kako ste mi služili u mojim potrebama i nasladama! Ti si me zemljo nosila, mjesto da se streseš, pobuniš i progutaš.

Razgovor: O moj Gospode i Bože, to mi je znak, da me nisi prestao ljubiti, dok sam Te vrijeđao. Ti si me, ustrpljivi i dobri Oče, čekao, dok se opet k Tebi ne povratim. Slava Ti i hvala, što me nisi nenadano pozvao na sud, nego si mi dao vremena, da činim pokoru. Sad uviđam, kako sam bijedno i grješno stvorenje: da sam Te samo jednom uvrijedio, i toga ne mogu popraviti pokorom za čitav život. Obećajem Ti stoga, moj Bože, da ću podnositi u duhu pokore sve teškoće u redu, osobito ove i ove...

Ili možemo, osobito, kad opetujemo ovo razmišljanje, upotrijebiti t. zv. trostruki razgovor:

Prvi razgovor jest s našom milom Gospom, da mi ona od Sina svoga i Gospodina isprosi trostruku milost: najprije, duboku spoznaju svojih grijeha i neodoljivu mržnju na njih; potom, da opazim sve ono, što je neuredno u mojim djelima, da se toga radi zgrozim, da se popravim i sve uredim; napokon, da upoznam svijet, da zamrzim na nj i sve, što je svjetsko i tašto od sebe, da uklonim. Zdravo Marijo.

Drugi razgovor jest s Kristom, Gospodinom i odvjetnikom našim, da mi isprosi od Oca ovu trostruku milost. Dušo Kristova.

Treći napokon razgovor jest s Bogom Ocem, da mi udijeli istu milost. Oče naš.

PAKAO

Sv. Terezija veli, da je bilo u njezinu životu časova, gdje je nije ništa više moglo odvratiti od grijeha osim jedinoga straha od pakla. Ako to priznaje tolika svetica, bit će za nas kud-

ikamo potrebitije, da se dobro učvrstimo u vjeri u pakao, dobro učvrstimo u strahu od pakla. Jer ako nema pakla, gubi sve svoju strahotu: i smrt i sud i vječnost. Ali ako ima pakao — a posve je sigurno, da ga ima — onda ga se moramo uvijek bojati.

I. predvježba: Zamislimo, da stojimo na visokom brdu i gledamo dolje u golemo, strahovito pakleno bezdno.

II. predvježba: Bože, daj da barem sada u duhu okusim muke, koje podnose prokleti, pa ako bi mojom krivnjom došlo do toga, da me ne odvraća od grijeha ljubav Tvoja, neka me barem strah od paklenih muka od grijeha odvrati.

Prije svega treba da se učvrstimo u vjeri u pakao. Dakle: ima pakao. Ko to jamči? Kažu da se još nitko nije s drugog svijeta vratio. Ali to nije istina. Lazar se vratio, mladić iz Naima, kći Jairova. Samo ne znamo, jesu li i šta li su rekli o drugom životu. Ali ima i pouzdanih činjenica, gdje su se s dopuštenjem Božjim ukazale duše s drugog svijeta te su se veoma strašno izrazile o vječnim mukama. Tako se n. pr. pripovijeda u životu sv. Franje Jeronimskoga nešto posve neobično. Ovaj sveti misijonar običavao je u Napulju često propovijedati na javnim mjestima t. zv. lazaronima o vječnim istinama. Jednom stavi on svoju stolicu za propovijedanje pred nekom kućom, u kojoj je stanovala pokvarena ženska. Ovoj dakako nije baš dobro došla potresna propovijed o paklu, kako ju je sv. Franjo držao. Rugajući mu se poviče s prozora: »Ta nema pakla!« Svetac se okrene i reče posve blagim glasom: »Pazi, kćerko, da se za kratko vrijeme ne osvjedočiš, da ipak ima pakao.« Grohotom se smijući zatvori ona na te riječi prozor.

Nakon osam dana dođe Franjo opet na to mjesto, da propovijeda. Prije nego će započeti, rekoše mu: »Moj oče! Ona osoba, koja Vas je ismijavala prošli puta, umrla je sada. Eto je — leži unutra.« — »Dobro«, reče misijonar, »pa ćemo je pitati, da li ima pakao.« Svetac stupi u kuću, a sve naturi za njim. Pokojnica je ležala blijeda, nepomična. Franjo je upita glasno: «Katarino, ima li pakao?« Pokojnica podigne glavu, lice se isceri od najvećega očaja, te reče tako, da su je svi mogli čuti: »Da, ima pakao, i ja sam u njemu.« To se dogodilo 4. travnja 1704.

Kako je sv. Franjo Jeronimski brzo iza toga umro, dade nadbiskup napuljski dozvati sve svjedoke ovog događaja, da potvrde, što su u rečenoj prigodi vidjeli i čuli. Potpisalo se 250 osoba. Mnoge su živo ocrtale, kako ih se stvar neobično dojmila. Taj su slučaj temeljito ispitali u Rimu prigodom procesa za beatifikaciju. Dakle neoboriv primjer za to, da postoji pakao.

No uzmimo, da su sve take pripovijesti neistinite, mi ih ni netrebamo.

Poznamo mi nekoga, tko se vratio s drugog svijeta, koji je pače bio na drugom svijetu, prije nego li je došao na ovaj svijet. Tko je to? To je Spasitelj naš Bog i čovjek — Isus Krist. Držim, da je ovaj auktoritet dovoljan; on je dobro znao i to od vijeka, što je pakao, i kako je u njemu. Na 16 mjesta Svetoga Pisma novoga zavjeta ocrtao nam je sliku pakla i to vječnog pakla.

Dragi Spasitelj zove u sv. evanđelju pakao gehenna ignis, paklena vatra[1]; on ga zove neugasivom vatrom, gdje crv njihov ne umire ni vatra se ne trne[2]. On ga zove ognjem vječnim i

1) Mt 5, 22
2) Mc 9, 44. 45

mukom vječnom[1], mjestom muka u ognju[2], gdje prokleti ne dobiju ni kapi vode, da si ohlade užareni jezik (priča o bogatom gavanu); on ga zove ognjenom peći, gdje će biti plač i škrgut zubi[3]; zove ga mjestom, gdje će biti svezane ruke i noge; prokleti će biti bačeni u krajnju tamu[4]. Sudac će im na sudu reći: »Idite od mene, prokleti, u oganj vječni.«

To veli naš Spasitelj: Dakle ima pakao posve sigurno i to vječni pakao.

Pošto smo se dakle učvrstili u vjeri u pakao, počnimo sa samim razmatranjem upotrijebivši nutarnja sjetila. Na taj način možemo veoma lako i korisno razmatrati.

I. točka:

Pitajmo se: Šta vidimo u paklu? a) samo ono mjesto b) društvo u njemu.

a) Da dobijemo lijepo i ukusno uređenu sobu i da nas ondje zatvore kroz čitav život tako, da ne smijemo izaći, mislim, da bi nam ona soba brzo dodijala te bi nam se pretvorila u tešku tamnicu. Jamačno bi gora kazna bila, kad bi nas zatvorili zauvijek u bunar, a još gora, kad bi nas žive zatvorili u grob. Ali sve to nije ništa, kad se poredi s paklom. O kad bismo mogli samo jedan časak pogledati u taj vječni oganj, kako je to nekim svecima bilo dopušteno, ledeni znoj bi nas oblio, mi bismo pače i umrli od užasa, ako nas ne bi Bog uzdržao na životu. Ali pitajmo Sveto Pismo, kakovo je mjesto pakao.

Duh Sveti zove ga u Sv. Pismu starog zavjeta: mjestom muka (locus tormentorum), dakle

1) Mt 25, 41. 46 2) Lc 16, 24
3) Mt 13, 42 4) ibid. 22, 13

mjestom, gdje ima svakovrsnih muka; najstrašnijih muka za tijelo, koje je uronjeno u more muka; muka za dušu bez kraja i konca, kojih nikad nije dosta. On ga zove tamnicom Božje Pravednosti; mjestom tame, gdje vlada vječna tama; jer je oganj pakleni kao gusti dim, koji ne svijetli; jezerom srdžbe Božje; jezero nastaje, kad se voda sakupi odozgô, odozdô, srdžba Božja s desna, s lijeva, srdžba Božja sa svih strana. »Oni će piti od vina srdžbe Božje,« tako veli knjiga Otkrivenja (14, 10). Oganj pakleni, zapaljen dahom rasrđenog Boga ne treba drugog goriva do li grijeha. »Dah Gospodnji ga užiže poput sumporne rijeke (Iz. 30. 33). Pakao je ono mjesto, gdje Bog uništuje i satire neprijatelje svoje: zato se i zove tijeskom srdžbe Božje.

Sv. Terezija piše u 32. poglavlju svoga životopisa: »Kad sam se jednom molila, bila sam ne znam kako, u tili čas s tijelom i dušom prenesena u pakao. Razumjela sam, da gospodin Bog hoće, te vidim u paklu mjesto, koje bi mi bilo pripravljeno, da nisam promijenila života svoga. Nikakvim riječima ne možemo izraziti, kakve su to muke; to je neopisivo. Oćutjela sam u duši vatru koja me je izjedala, a tijelo moje postalo je plijenom nepodnosivih bolova. Podnijela sam već u životu svome okrutne muke; ali sve što sam pretrpjela nije ništa, ako se poredi bolovima, koje sam u onom času podnijela. A povećala je muku do skrajnosti misao, da će te muke trajati bez kraja i konca i bez olakšice.« Tako piše sv. Terezija o paklu.

b) Promotrimo još društvo, koje ima prokletnik u paklu. To su ponajprije zli dusi, koji su sada to ružniji, što su prije bili lijepi i divni. Već je to strašna muka za proklete: gledati one

užasne nakaze. Da ih mi sada vidimo, odmah bismo morali od straha umrijeti.

Društvom su mu i ostali prokletnici, sve sami grješnici, sve sami odbačeni. Kako je nama neugodno, kad zapadnemo u društvo pokvarenih ljudi n. pr. u kaznionici, u tamnici, ili kako nam je nevoljko, kad vidimo na ulici koga, gdje se bezobrazno i sablažnjivo vlada. Ali društvo nije za prokletnika ono najstrašnije: u tom društvu i na tom mjestu mora podnositi najbiranije muke.

Pogledajmo takovu prokletu dušu, a iza sudnjeg dana i tijelo, cijeloga čovjeka! Sa svih strana je opkoljen paklenim ognjem. Oganj iznutra oganj izvana, oganj odozgô, oganj odozdô, ogani sprijeda i straga, oganj s lijeva i s desna.

To dakle vidimo duhovnim očima u paklu: mjesto i osobe prokletnika.

II. Točka:

Što čujemo u paklu?

a) Promotrimo najprije, čega ne čujemo. Ne čujemo: »Oče naš, koji si na nebesima.« Za prokletnika naime nema više oca, već samo nesmiljenog suca. Za prokletnika nema ni neba više osim da ga ono tjera do bjesnila i očaja. U paklu ne čujemo više: »Kriste čuj nas«; jer je vrijeme milosti isteklo; on je prokletnika čuo i za uvijek odbacio. Ne čuje se više: »Sveta Marijo, moli za nas, svi sveci, molite za nas!« Jer Marija i sveci mrze na prokletnike, jer i Bog mrzi na njih.

b) Nasuprot pak čujemo najstrašnije hule i kletve, a čitav je zrak pun beskonačnog plača i naricanja i škrguta zubi. »O da mi je samo jedan sat! O da bi mi dali samo četvrt sata!« tako

čujemo gdje jedan vapi. Na to će vragovi zlobno: »Eto šta ti je koristilo otkupljenje!« i bujica hule na Boga, na Krista, na bl. Djevicu Mariju, na svece prostruji zrakom. Tu psuje otac sina svoga zločestog, jer je radi njega proklet, a kći kršti neprestano prokletoj majci: »Zašto me nisi odvraćala. nesretna majko, već si me pustila da idem putem strasti, ti si kriva, što sam prokleta.« Tamo proklinje zavedeni onoga, koji ga je zaveo, tamo bjesni drugi na svoju majku, što ga je rodila i što je živio, da napokon propane navijeke. Ali prokletnici čuju i riječ Božju: »Smijat ću se vašoj propasti,« a to im zuji u ušima kroz svu vječnost. »Idite od mene prokleti u oganj vječni.«

III. točka:

Što zamjećujemo sjetilom njuha u paklu?

Gadni miris zapaljenog sumpora, koji napunja pakao; kužni zadah truleža tolikih prokletih tjelesa, koja gnjiju, ali nikad ne sagnjiju, koja gore, ali nikad ne izgore.

IV. točka:

Što veli opip o paklu?

Opipajmo u duhu malo onaj nemirni plamen ognja paklenoga. Ako već to strašno boli, ako metnemo jagodicu na prstu samo jedan časak u plamen od svijeće, koliko onda mora biti more od boli biti opkoljen sa svih strana užasnim ognjem baš tako, kako smo mi zrakom opkoljeni: i to nesamo jedan časak, ne samo neko vrijeme, nego navijeke. Očutimo onu

strašnu glad i žeđu, koja muči prokletnike. — »Trpjet će glad poput pasa... « (ps. 58: 7, 15.); osjetimo mučenje paklenih duhova, koji nastoje na svaki način da im uvećaju muke, čutimo napokon neizmjernu bol očaja.

V. točka:

Kušaj žalac crva, koji ne umire!

Okusimo i osjetimo crva savjesti, koji ih grize. Uvijek i uvijek lebdi im pred duhom misao: »O kako sam se lako mogao spasti, koliki su se spasli, koji su dublje od mene ugrezli u kaô grijeha, a ja nisam htio. Bog je tako žudio za mojim spasenjem — ali ja nisam htio. Onda mi je Bog pružao ruku; koliko puta mi je govorio po glasu savjesti. Imao sam pobožne opomene, dobar primjer i nadahnuća, svim ovim me je Bog zvao, ali ja nisam htio. Imao sam Majku Božju s njezinim majčinim milosrđem, kojim je već tolike spasila, imao sam zaštitnike svoje i sve svete, koji su me štitili, ali ja nisam htio. A sada je prekasno, prekasno!«

A kako je tek gorka čaša očaja, koja se puni takovim mislima i koje ne će prokletnici kroz svu vječnost iskapiti.

To je malena slika muka, koje će prokletnici trpjeti na svojim sjetilima. K tomu dolaze još veće muke. To je ono čeznuće duše, što teži za svojim Stvoriteljem, koji ju je za sebe stvorio, a to čeznuće ne će nikada biti utaženo. Mi toga ne možemo pravo pojmiti.

Uzmemo li šaku baruta i stavimo golem kamen na nj te zapalimo barut: to kamen nije više dosta težak, da zapriječi, eda plamen ne bukne u vis. On mora poletjeti u zrak uslijed

velike eksplozije. Jače još od zapaljenog baruta vuče dušu gore k Onome, koji ju je stvorio, čim se oslobodila tjelesnih veriga. Ali poput mlinskoga kamena vuče je osuda u dubinu i drži je udaljenu, zauvijek udaljenu od lica Oca nebeskog.

Zauvijek? Da, zauvijek! Ali nema li možda prokletnik koju iskricu nade? Kad bi je bilo, onda ne bi za njega pakao bio više paklom. Sv. Bonaventura kuša nam rastumačiti pojam vječnosti jednom poredbom. On veli: Uzmimo, da smije prokletnik svakih sto godina proliti samo jednu suzu, pa kad bi mu se obećalo, da će biti oslobođen pakla, čim isplače toliko suza, da bi se s njima mogla pokriti čitava zemlja do najviših gorskih vrhunaca, to bi onaj čas za nj pakao izgubio svoju strahotu; jer bi jedna zraka nade makar i iz daljina, odakle se vide zvijezde, bljesnula u onoj strahovitoj noćnoj tmini. Pomislimo samo, koliko bi hiljada godina moralo proći, da se napuni jedna samo čaša, koliko milijuna godina, dok bi se napunila veća posuda, dok bi se sastavio potočić, ribnjak, jezero ili čak ocean suza. Ali ipak, ipak bi došao jednom kraj, makar moralo proći toliko godina, da ne možemo ni izreći njihova broja. Ali uistinu, kad bi prošao taj bezbroj godina, kad bi more suza naraslo do vrhunca Himalaje, a zemlju pokrio novi potop, onda se ne bi moglo reći: sad je konac, nego: sad istom počinje vječnost. O vječnosti, o vječnosti, o strahovita vječnosti! Otac Barradas Isusovac, koji je više puta mogao u duhu zaviriti u pakao, izrekao je kod svojih misijskih propovijedi ove riječi: o vječnosti, o vječnosti i to uvijek tako potresno, da je time puno okorelih srdaca ganuo na pokoru.

Tko će od vas moći da stanuje u vječnom žaru? Tako pita Sveto Pismo. Bismo li mi mogli izdržati ondje i jedan sat? A ipak, ipak još uvijek nismo sigurni od ove strahovite ognjene peći. Jest, jest! Ima tamo i redovnika, i takovih, koji su Gospodinu Bogu vjernije služili nego ja. Ali kako su onamo došli kraj svih milosti, kraj toga, što su poglavari na njih pazili? Sigurno ne radi kakova nesmotrenoga grijeha, jer u takovom slučaju Bog daje opet milost obraćenja, nego radi toga, što su počeli zanemarivati duhovne vježbe i tako su išli sve niže i niže, izgubili zvanje, istupili iz reda ili su se u redu podali grijesima i strastima, nevaljalo se ispovijedali, nedostojno pričešćivali te napokon bez pokore umrli. Ne dolazi se naime najednom u pakao, nego postepeno. Prvom stepenicom su zle misli, drugom grješne požude trećom zla sklonost, četvrtom grješna odluka, petom sramotno radovanje grijehu, šestom grješno pristajanje, sedmom zlo djelo, osmom zla navika, devetom očajanje, desetom nesretna smrt.

Doista ne dolazi se najedamput u pakao. S malim se počinje, s velikim se svršava.

Bog je pokazao jednom sv. Tereziji njezino mjesto u paklu. »Evo to je tvoje mjesto, ako se ne okaniš toga i toga,« reče joj Gospodin. A šta je svetica uradila? Rado je zalazila u govornicu k svjetovnjacima. Nije se ništa sablažnjivo dogodilo; ali Bog je u svojem sveznanju vidio unaprijed, da bi je ovo općenje dovelo do stranputice.

Dođe li ih mnogo u pakao? Naš bl. otac Baldinucci propovijedao je jednom pred više od tisuću ljudi na misijama. »A znate li, koliko ih dođe u pakao?« upita on. »Pogledajte ovaj

brijest!« I u isti čas kao da je strašni vihor potresao njegovim granama i stresao za čas sve lišće premda je bio istom svibanj. Kad pogledamo malo po svijetu i vidimo, što svijet radi, onda se tome više ne čudimo.

To je slika pakla, premda slaba slika. Sv. Terezija veli: »Sve što sam čula o mukama paklenim, što sam o tom čitala u knjigama, sve to nije ništa. ako se poredi s istinom. Između jednog i drugog tolika je razlika, kao između koje osobe i njezine slike. I najjača je vatra, koju možemo ovdje vidjeti, nešto neznatno. To je kao naslikana vatra prema onoj vatri, koja je u paklu.«

O, utisnimo ovu strašnu sliku duboko u srce svoje, da bi nas barem, kako je rečeno, strah od ovih užasnih muka odvratio od smrtnoga grijeha, ako bi ljubav ohladnila.

Bacimo se pred noge Propetoga, pogledajmo njega najprije, a onda bacimo pogled dolje u vječni oganj. Ondje vidimo proklete, gdje su u paklu zato, jer nijesu htjeli vjerovati u njegovo poslanstvo ni poslušati njegov nauk. Tu kod Krista, tu se luče duhovi.

Razgovorimo se pouzdano s propetim Spasiteljem.

»Isuse moj, — tako recimo, pogledaj dolje na one mnoge tisuće pogana, koji su živjeli na zemlji prije nego li si došao, ali su živjeli u neznaboštvu i strastima, dok nisu propali u pakao. Ali ja vidim u onoj vatri i one, koji su živjeli zajedno s Tobom, koji su bili svjedoci tolikih čudesa, pa se onda ipak odmetnuli od Tebe, jer nisu htjeli razumjeti otajstvo križa. Ah, vidim kod ovih i jednoga od onih, što su bili najbliže Tebi, apostola Judu. Napokon vidim u paklu milijune, koji su doduše kršteni,

i primili sva sredstva milosti, ali ih nisu upotrijebili ni na času smrti, te ih je tako Tvoja osuda zatekla. A među ovima bih bio i ja, o moj Isuse; da ondje, ondje bi bilo moje mjesto, da nisi Ti, o predobrostivi i raspeti Spasitelju, bio sa mnom milosrdan i ustrpljiv. Da sad bih Te već ondje godine i godine proklinjao... «

Hvala Ti dakle, Isuse, hvala po sto puta, da si me sačuvao od pakla! Uistinu! Od ovoga časa moram se smatrati samo za prokletnika, koji je iz sredine samoga pakla oslobođen. Ljubim Tvoje presvete ruke i noge, Tvoju presvetu ranu na prsima i preporučujem Ti se za budućnost. Spasitelju moj! ne daj, da propanem. Ti si mi dao tako velike zaloge ljubavi svoje, Ti si me pozvao u redovnički stalež. Da, Spasitelju moj, jer si ti već toliko za me uradio i pretrpio, nadam i uzdam se od milosrđa Tvojega, da ćeš mi dati milost ustrajnosti u dobru i da ne ćeš dopustiti, te budem bačen u pakao. Amen.

SMRT.

I. predvježba: Gledaj sama sebe na smrtnoj postelji!

II. predvježba: Moli milost, da mogneš sve stvari ovoga prolaznoga svijeta u pravom svijetlu gledati.

I. Točka:
Što je zapravo smrt, ili što znači umrijeti?

1. Umrijeti znači rastati se sa životom. Kad se kaže o nečem, da živi, isto je kao da se veli o njemu, da djeluje, radi. Umrijeti dakle znači oprostiti se sa svojim djelovanjem, sa svojim

službama. Često mislimo o sebi, da smo prijeko potrebni, da nas ne će nitko moći da zamijeni. Ali varamo se! Zatvorimo oči danas, već će sjutra drugi doći na naše mjesto i našu će službu mnogo bolje obavljati. Svijet će dalje proslijediti svoj put i bez nas.

Umrijeti znači također prestati zasluživati. Kad bi me dragi Bog odmah danas poslije ovog razmatranja pozvao k sebi, ovo razmatranje bilo bi posljednje djelo, gdje sam još nešto mogao zaslužiti za nebo. Poslije smrti nema više molitve, nema razmatranja, nema svete mise ni pričesti, nema ni jednog djela ljubavi, nikakvog pokajanja za grijehe, nikakve ispovijedi. O kad bih često ozbiljno na to mislio! O kad bih barem još ove dane, što mi ih Gospod na zemlji daje, dobro upotrijebio, da stečem za nebo mnogo, mnogo zasluga! »Radite, dok je još dan,« veli Spasitelj, »jer će doći noć, kad nitko više ne može djelovati.« O da su lude djevice korisno upotrijebile vrijeme, kad su čekale zaručnika! Kako bi sretne bile, da su otišle i kupile ulja za svoje svjetiljke! Mjesto da zauvijek ostanu vani u hladnoj noći i oplakuju svoje lakoumlje, unišle bi unutra na vječnu gozbu.

»Doći će noć, kad više nitko ne može djelovati.« Sveci postadoše svecima zato, što su poput trgovaca nastojali, da svaki čas nešto zasluže. Iznenada doći ćemo pred svojega suca, a on će nas pitati: »Šta si uradio za me?« Kamo sreće, da ne budemo pred njim praznih ruku! A to se ne će dogoditi, ako barem odsada počnemo revno Bogu služiti. Od ranog jutra, kad ustanem, pa do časa, kad mi se stanu uvečer zatvarati trudne oči, gledat ću, da se svakom prilikom okoristim; pače ću i sâm san posvetiti dobrom nakanom.

2. Što znači umrijeti? To znači oprostiti se sa svim onim, što nam se mililo na svijetu. Umrijeti znači na nasilan način rastaviti se s jednim dijelom samoga sebe, sa svojim tijelom, koje mi se tako mililo i za koje sam tako bio zabrinut. Smrt će me rastaviti i s rođacima. I da mi teško bude rastati se s njima sada, kad će me i onako smrt nemilosrdno ugrabiti iz njihove sredine. Umrijeti znači oprostiti se sa svim znancima i prijateljima, sa svim osobama, koje sam ljubio svetom ili nesvetom ljubavlju. Taj oproštaj ne će biti nježan već nasilan. Na ovom svijetu više se ne ću s njima vidjeti. Pa zar da budem onda tako lud, te svoje srce predam osobama, koje će me doskora zaboraviti. Može biti, da će moje uspomene nestati sa zadnjim zvukom mrtvačkog zvona. Iskustvo uči, da su često najnezahvalniji baš oni, kojima smo bili na sjetilan način skloni. Takvi će najprije zaboraviti. da se pomole za našu dušu, dok će drugi, od kojih toga ni u snu nijesmo očekivali, sačuvati uspomenu na nas.

Kad umrem, sve ću ostaviti, štogod posjedujem: kuću, u kojoj stanujem, knjige, odijelo, svoju sobu, svoje stvarčice. Odsada ću stanovati u tamnom grobu. U dubljini od dva metra ispod zemlje čekat ću posljednji sud. Počivat ću u mrtvačkom lijesu. Na meni ne će biti drugog odijela osim mrtvačkog, ne ću imati društva osim crvi. koji će ništiti moje tijelo. Niti naslovâ ne ću imati osim onoga na križu, a možda se ne će ni on više vidjeti.

3. Umrijeti znači biti ponižen, da ne može biti gore, biti vrlo blizu uništenja, doći u najveću osamljenost. Više ništa ne vidim, pače niti onog razaranja na vlastitom svome tijelu. Ne čujem ništa. U grobu je potpuna tišina. Malo pomalo počnem se raspadati na komadiće i trunuti. Tada će se ispuniti riječi proroka Izaije: »Moljci su ti postelja, a pokrivač crvi. Gnjiloći rekoh: Ti si mi otac, a crvima: Vi ste mi majka i sestre.«

Umrijeti znači posve izaći iz ovoga svijeta, iz vremena i unići u drugi svijet, u vječnost, gdje ću odmah na vratima doznati, kakvu je osudu izrekao Gospod o meni: Vječnu radost ili vječni oganj.

II. točka:

Smrt je sigurna.

Razmotrimo nadalje, kako je:

1. sigurno, da ću umrijeti, 2. da ću samo jedanput umrijeti.

1. Sigurno je, da ću umrijeti. O ovoj istini ne sumlja ni jedan čovjek na svijetu, ako je pri zdravoj pameti. Trijeznim ljudima ne prođe nijedan dan, a da nijesu pomislili na smrt. Pitajmo se, da li i mi o z b i l j n o mislimo na nju. Ozbiljno misliti na smrt znači tako živjeti, da smo uvijek pripravni na sretnu smrt. Blago onom, tko svaki dan odmah izjutra ozbiljno pomisli, da mu ovaj dan može biti zadnji, pa sva svoja djela obavlja s dobrom nakanom, na pravom mjestu. u pravo vrijeme, na pravi način! Došla smrt, kad došla, on se ne boji stupiti pred strogog suca.

Čim se dijete rodi, odmah mu se zapiše na čelu smrtna osuda. Na sva pitanja o ovom djetetu mora se odgovoriti sa: »Možda.« Tako n. pr. ako tko upita: »Da li će ovo dijete mnogo dobra učiniti?« valja odgovoriti: »Možda.» — »Da li će dugo živjeti?« — »Možda.« — »Da li će stu-

piti u redovnički stalež?« — »Možda.« — »Da li će se spasti?« — »Možda.« Ali na pitanje: »Da li će ovo dijete umrijeti?« mora se odgovoriti: »Sigurno.« — »Da li će svaki dan biti za 24 sata bliže grobu?« — »Sigurno.«

2. Isto je tako sigurna istina, da ćemo samo jedanput umrijeti. Umremo li jedanput dobro, zauvijek smo dobro umrli. Izgubimo li jedanput dušu, zauvijek smo je izgubili. Sve stoji do zadnjeg časa našega života. Otkuca li taj čovjeku, kad je u milosti Božjoj, on je zauvijek sretan, spasen, pa makar mnogo godina proživio u grijehu. Nađe li čovjeka zadnji čas u smrtnom grijehu, onda mu ne koristi ni njegov redovnički stalež ni duhovne vježbe ni svete mise ni ispovijedi ni pričesti.

Dao Bog, da nas ova ozbiljna misao napuni svetim strahom! Molimo se svom svetome Anđelu čuvaru, našem pratiocu, da nas često sjeća na važnost smrti. O sv. Anđele čuvaru, ne daj, da ikad zaboravim na istinu, da ću samo jedanput umrijeti!

Spasitelju, zaklinjem te smrtnim strahom tvoga presvetog Srca, ne dopusti mi, da ikad panem u smrtan grijeh, već me rađe uzmi ranije s ovog svijeta.

III. Točka:

Ali smrt je i nesigurna.

Poslovica veli: »To je sigurno kao smrt.« Nego moramo priznati, da nije ništa tako nesigurno kao što je smrt.

1. Nesigurno je: kada? gdje? kako?

Pitaj se samo ozbiljno: »Kada ću umrijeti? Da li će to domala biti?« Moraš odgovoriti:

»Ne znam. Ti, o Bože moj, jedini to znaš. Ti znaš za dan, za sat, da, za minutu moje smrti.«

I ovo je sigurno: Uvijek će mi se činiti, da je prerano, kad mi se rekne: »Pripravi se.« Mi smo navikli gledati smrt okrenutim dalekozorom, na koji se i najbliži predmet vidi u velikoj daljini. Obično mislimo, da ćemo dugo živjeti. Pače i oni, koji često o smrti govore i kanda žele, te im što prije dođe, rado bi, da što dalje bude od njih, kad im zaprijeti smrtna pogibao. Ali uza sve to nitko se ne ote smrti! Radi toga preostaje kršćaninu jedino da se preda u volju Božju. Čovjek ne bi rekao, kako je ova predanost teška u času smrti. Čak i redovnici i redovnice znaju se često tako zanijeti zemaljštinom, da ih je vrlo teško sklonuti na potpunu odanost u volju Božju.

O Bože, ako bih se u smrtnom času zaboravio posve predati u tvoju svetu volju i obim se rukama prihvatio za posljednje niti svoga života, oprosti mi! Evo ja već sada primam od tebe zadnji čas svojega života i ljubim ti očinsku ruku koja će me odvesti u drugi život.

Kada ću umrijeti? Iskustvo uči, da velik dio ljudi umire u cvijetu mladosti. Takav nas slučaj zna potresti. »Uistinu,« mislimo tada, »ovako bi se moglo i meni dogoditi.« Nego na to se brzo zaboravi.

2. Gdje ću umrijeti?

Po svoj prilici na smrtnoj postelji. Ali gdje će biti ta smrtna postelja, ovdje ili tamo, toga ne znam. Starci, starice i bolesnici misle katkada: »Sad sam evo na smrtnoj postelji. Ovdje ću umrijeti i nigdje drugdje.« A ipak se zna često baš protivno dogoditi. Ne znam, da li će prije moje smrti sve ići običnim tijekom: da li ću najprije teško oboljeti te imati malo vre-

mena, da se pripravim na smrt, ili će me iznenada udariti kap i poslati me pred sud Božji. Može se dogoditi, da gdjegod nesretno padnem i ostanem na mjestu mrtav. Može mi i ubojica nasilnim načinom prekinuti nit života. Tko će znati, kako ću završiti svoj život? A tko je od onih, što su umrli na koji od spomenutih načina, slutio, da će baš tako svršiti tijek života?

3. Kako ću umrijeti?

Da li ću biti pripravan? Da li ću biti u milosti Božjoj? Tek za jedno znam: »Kakav život, takva smrt.« Dosta je jedan čas, da popustim napasti i smrtno sagriješim, ali je također dosta i jedan uzdah raskajanog srca, da se opet pomirim s Bogom.

Ima jedno sredstvo, kojim ćemo si osigurati dobru smrt. To sredstvo jest: Memento mori! Sjeti se, da ćeš umrijeti! To je najbolja priprava za smrt. Mislimo, da ćemo umrijeti, ali ozbiljno mislimo. Pitajmo se često puta ozbiljno: »Što ćeš reći o ovom zadnjem času svoga života?« Dođe ti n. pr. napast na grijeh. Kako ćeš željeti na smrtnom času, da si se ponio prema njoj? Prišapne ti duh taštine: Dobro si učinio; pošlo ti je lijepo za rukom. A što ćeš reći samom sebi, kad te oblije smrtni znoj? »Ah, toga nijesam za Boga učinio pa radi toga nikakve zasluge nemam.« I nestrpljivosti nestaje kod pomisli na smrt.

Što ću željeti na smrtnoj postelji: da sam bio ponizan i poslušan, bio u mjestu i u službi, koja nije prema mojoj sklonosti, ili da sam uvijek znao proturati svoju volju, pa su poglavari mene slušali, a ne ja njih? Što će mi draže biti: da sam bio siromašan ili bogat, zdrav ili bolestan, imao službu s velikom odgovornošću ili takovu, do koje svijet nije mnogo

držao, a ja sam uza sve to mnogo uradio za slavu Božju? O, smrt je najbolji učitelj ravnodušnosti? Na smrtnoj postelji moći će se tješiti onaj, koji mogne o sebi reći: U svemu sam tražio volju Božju. Da li sam imao uspjeha ili ne, za to se ne brinem.

Kolokvij. Stanimo pod križ, i gledajmo Spasitelja, kako umire na njem. Gledajmo, kako mrtvo njegovo tijelo visi na križu. Uto dolazi vojnik i probada mu Srce, iz kojeg poteče krv i voda. Molimo sa sv. Bernardom: O Isuse, dopusti mi, da izdahnem u rani Tvojega Srca. U njega sakrij me, u nj stavi moje srce.«

Da, u Isusovo Srce stavimo svoje sa svim njegovim strastima. sa svim slabećama i sklonostima. Tu neka se izliječi mišlju na smrt.

SMRT NEMARNOG I GORLJIVOG REDOVNIKA.

I. predvježba: Pomislimo, da smo na smrtnoj postelji.

II. predvježba: Molimo Boga za onakve osjećaje, kakve bismo željeli na smrtnoj postelji.

I. Točka:

Smrt nemarnog redovnika.

Nemaran redovnik ili redovnica puni su tjeskobe i zbunjenosti u ovaj odlučni čas gledom na prošlost, sadašnjost i budućnost.

1. Gledom na prošlost.

Dok je redovnik još u svijetu bio, mnogo je griješio. Možda mu dolaze sada na pamet i teški grijesi mladosti. Kad je stupio u red,

u početku je bio dosta revan. Sada neprestano čuje u duši riječi iz Otkrića: »Imam protiv tebe, što si prvu ljubav ostavio.« (2, 4). Imao je toliko sredstava, da se posveti: toliko svetih pričesti, toliko svetih misa, toliko razmatranja, ispitivanjâ savjesti, ispovijedi, toliko usmenih molitava. Sve to obavljao je nemarno, živeći lijeno iz dana u dan i tješeći se ružičastom budućnošću. A sada eto nema više nikakve budućnosti osim strašnog časa, strogog suda. Imao je toliko prilika, da dobro čini, a on ih je propustio. U neprestanoj rastresenosti u neprestanim životnim brigama živio je kao da je u svijetu. Dobar primjer, što ga je vidio u redu, na nj nije djelovao. Sve opomene poglavara nijesu koristile. On se pače srdio na te opomene. One su mu bile povodom nestrpljivosti, mrmljanja i tužbe. A ono dragocjeno vrijeme, što ga protratio u besposlici, sad ga muči, jer zna, da će doskora morati da položi račun o svakoj nepotrebnoj riječi.

Izvana znao je često biti revnim, ali nije imao nutarnjeg duha, pa mu djela nisu ništa vrijedila u očima Božjim. »Proklet bio čovjek, koji nemarno obavlja djela Božja!« Sad bi želio samo jedan sat od onog vremena, što mu ga određivala pravila za duhovne vježbe. Da mu je sada barem jedan sat, da se izmiri s Bogom!

Gospod je tražio od sv. Marije Margarete, da kao zadovoljštinu njegovom presv. Srcu podnese sve one muke, što mu ih prouzrokuju nemarne redovničke osobe. Jednom je pripustio, da je svetica osjećala onaj očaj, u kojem se nalazi duša redovnička u grijehu, kad se dijeli od tijela i osjeća, da je odbačena od Boga. Koliko trpi presv. Srce Isusovo radi redovničke

nemarnosti, i kolikom bolju napunja takav redovnik ili redovnica to Srce za čitavog svoga nemarnog života, pokazuje ovaj, događaj:

Jednom se ukazao Gospod svojoj vjernoj službenici Margareti Mariji Alacoque. Njegovo presveto tijelo bilo je u krvi, a njegovo Srce rastrgano i posve klonulo od umornosti. Ovaj pogled napuni sveticu strahom; ona se baci pred njega, a da se nije usudila nijedne riječi progovoriti. »Gledaj,« reče joj Spasitelj, »šta je učinio od mene moj izabrani narod, koji sam odredio, da zadovolji moju pravednost. Ako se ne popravi, osjetit će svu težinu moje pravednosti.« Radi toga ukaza se Gospod drugi put svetici noseći težak teret. To bijaše teret božanske pravednosti. Spasitelj ga htio baciti na neku nemarnu dušu. On bi to i učinio, da se nije Margareta ponudila, da će zadovoljiti za njezine grijehe. Gospod metne na nju taj teret. Velika je bila njegova težina.

2. Pogled na sadašnjost.

Ovu božansku pravednost osjećaju nemarne redovničke osobe u času svoje smrti. Odatle dolazi ona tjeskoba, što je ćute, kad svrate pogled na prošlost. Ali i pogled na sadašnjost ne ispunja ih manjim strahom. Kakvu gorčinu osjeća takva osoba, kad joj se duša dijeli od zemaljštine! Valja joj se rastaviti od tijela, što ga je toliko ljubila, toliko mu služila, dakako posve protiv svetosti svojega staleža. Bila je tako mekušna, kao što su oni, što žive u svijetu. Valja joj se rastaviti od zemaljštine, s kojom se njezino srce tako sprijateljilo, premda je to bila krađa od žrtve paljenice. Mora se dijeliti od rođaka, kojih nigda nije ostavila s potpunim

srcem; od znanaca i prijatelja, kojima je bila na sjetilan način privržena.

U ovaj čas ni zlobni duh nije besposlen. On joj nabraja grijehe i pogreške, prikazuje joj veličinu pravednosti Božje, muči je i napastuje, koliko samo može, udara na nju osobito s njezine slabe strane, odakle je za života obično navaljivao na nju, nastoji, da ukloni od nje svaku utješnu misao, ukratko, ulaže sve sile, da je dovede do očaja.

Pa sada da popravi takva duša svu svoju grješnu nemarnost pokajanjem, pouzdanjem, ljubavlju, poniznošću! Ta, u životu nije gotovo ni poznavala činâ pokajanja, pouzdanja, ljubavi (Matej l. c.)
i poniznosti. Zar će joj to sada biti moguće, kad je pritisla bolest, kad je glava puna očajnih misli?

3. Nemarna duša gleda na budućnost.

Pred sobom vidi pravednog Boga, koji joj strogo govori: »Daj račun o svojem upravljanju.« Ah, računi nijesu u redu! U ovakvom je strahu osuđeni zlikovac, kad čuje, da se tamnička vrata otvaraju, ali ne, da izađe kroz njih na slobodu, već da pođe na stratište. Nemarna duša misli i o milosrđu Božjem, ali odmah počne drhtati od straha. »Šta?« sapće joj zlobni duh, »još se uzdaš u milosrđe Božje, premda si toliko puta izazvala vječnu pravednost?« Doskora joj se pričini, kanda je čitav pakao okružuje. Svi đavli nastoje, da im ne izmakne.

Jedan nastoji, da joj otme vjeru, drugi ljubav, treći ufanje, a četvrti joj drži pred očima knjigu, u kojoj su zapisani svi njezini prekršaji, sve potraćeno vrijeme, sav gubitak milosti. Pred sobom gleda strogog suca. Šta preostaje drugo toj nesretnoj duši nego da očaja? Pa ako i pobijedi pouzdanje u milosrđe Božje, opet vidi pred sobom strašne muke u čistilištu.

O Isuse, molim te, daj mi svoju milost, da sada ugušim sve svoje strasti, da uništim u sebi svu grješnu sklonost prema stvorovima, da radim, dok ima dana, da me ne zateče smrt bez priprave!

II. Točka:

Smrt gorljiva redovnika.

Ostavimo ovaj žalosni prizor te svrnimo svoj pogled na nešta utješno i lijepo, na smrtnu postelju revne redovničke osobe. »Dragocjena je smrt pravednička u očima Gospodnjim.« To vrijedi o revnoj redovničkoj osobi, koja je kroz cijeli svoj život vjerno služila Gospodu. Ne ćemo si predočiti nikakva sveca niti sveticu već osobu, koja je dobro obavila svoje duhovne vježbe i odlučila, da će još vjernije Bogu služiti.

Evo je na smrtnoj postelji. Mirna je. S odanošću u volju Božju čeka Gospoda svoga, svoga Zaručnika, komu će odmah pohitjeti, čim je zovne. Ta, ona je pripravna. Smrt nije za nju zlo. Njezina svjetiljka puna je ulja, dobrih djela.

Tri su zapravo stvari, što otešćavaju smrt: Prvo gorčina, što se moraju ostaviti sve stvari ovog svijeta, sve što je čovjeku drago i milo. Drugo napadaji sa strane zlobnog neprijatelja. Treće strah radi suda Božjeg. Nu sve ovo ne plaši revnoga redovnika.

1. On se već davno rastavio sa zemaljštinom svetim redovničkim siromaštvom. Sve, što je imao na svijetu, ostavio je. Pa ni uz one stvari, što ih je mogao upotrebljavati u redu, nije se tako prilijepio, da bi mu bilo teško ostaviti ih,

kad bi poslušnost to zahtijevala. Čim se zapovijedilo, da promijeni sobu, da se preseli u drugu kuću, da preuzme drugu službu, odmah bi to učinio, jer je u poglavarima gledao zamjenike Božje, njihovu volju smatrao Božjom. I one, što su mu povjereni, da se za njih brine, drage će volje ostaviti, kad to Bog od njega zatraži. On je ljubio svojega bližnjega svetom, nesebičnom ljubavlju radi Boga. Ni svojih rođaka nije ljubio ljubavlju, što se temelji na tijelu i krvi, nego duhovnom, koja traži samo duše i nada se, da će svoje mile i drage opet u nebu vidjeti.

On se naučio snositi napore. Nije popuštao svojim strastima. već je gospodario svojim tijelom. On je živio kao da nije više na zemlji već u nebu. Istina, i za nj je smrt nešto teško, jer je to kazna za grijeh. Nego on je već toliko žrtava pridonio, već se toliko puta predao u volju Božju, pa ni sada ne želi ništa drugo, već da se vrši ono. što njegov Spasitelj hoće.

2. Ni zlobnog neprijatelja ne straši se on previše. Već ga je za života s milošću Božjom toliko puta nadvladao. Doduše i on vidi četu neprijatelja, gdje nastoje da ga upropaste. Ali on zna, da ti zlobni dusi samo nastoje, ne bi li ga prestrašili, a da mu se ništa ne može dogoditi bez dopuštenja Božjeg. Gospod ga ne će ostaviti, već će ga svojom milošću pomoći. On se uzda u dobrotu Božju, koja ga je pozvala u redovnički stalež, dala mu toliko prilika, da se vježba u kreposnim činima, svaki mu puta pomogla, da svlada napasti neprijateljeve. Zar je to dobri Bog sve zato učinio, da sada dopusti, te zauvijek ta duša propane? O kako je luda ona napast: »Istina, Gospod mi sada pomaže, da svladam neprijatelja, ali hoće li isto učiniti i u smrtnom času?» Sv. Mehtilda pitala jednom

Spasitelja, čemu se osobito mora nadati od njegove dobrote. Gospod joj odgovori: »Neka nepokolebiva bude tvoja nada, da ću te poslije smrti primiti, kao što otac prima svoje milo dijete. Kao što otac daje svojemu vjernom djetetu baštinu. koja ga ide, tako ću i ja tebi pokloniti sva svoja dobra i sebe samoga.« Drugom zgodom reče joj Gospod ovo: »Hoće li ijedan razuman trgovac, koji je svoju robu sretno doveo preko mora u luku, svojevoljno je baciti u more? Pa zato i ja kad uz razne bure života dovedem dušu do luke vječnosti, uzet ću je u svoju slavu.« Radi toga nada se revan redovnik i revna redovnica, da je Bog ni sada ne će ostaviti, kad joj je već toliko puta za života priticao u pomoć. Redovnik zna, da Spasitelj željno očekuje u svojoj slavi one, što su mu vjerno služili na zemlji.

3. I baš zato ne plaši se on ni suda Božjeg, jer se suda boji krivac. Njegova je savjest čista. On se toliko puta ispovjedio, nijednog grijeha nije svojevoljno prešutio, gledao je, da se što bolje pokaje. Radi toga se čvrsto nada, da nema nijednog grijeha na duši, već da je svih nestalo u dubini milosrđa Božjeg.

Sv. Mehtilda pitala jednom Gospoda: »Zašto se ne plašim, kad pomislim na smrt, premda sam tako bijedna, dok se katkada i oni, što su već savršeni, boje smrti?« Gospod joj odgovori: »Zašto da se bojiš, kad si primila moje Srce kao zalog vječnog sjedinjenja, kao kuću utočišta i mjesto, gdje ćeš uvijek stanovati?«

To su eto razlozi, radi kojih se revna duša ne boji smrti. Uopće nema ništa, što bi je moglo uznemiriti i preplašiti.

Eno gleda po svojoi sobi. Šta vidi? Svoje odijelo, svoje knjige, nekoliko malenkosti, što

su joj dali na raspolaganje. Ničega od svega toga nije ona cijenila. — Ugledala je i knjižicu, u kojoj su pravila njezinog reda, pa se raduje što ih je vjerno obdržavala. Vidi i križ. Drago joj je, što je toliko muka strpljivo podnijela. Eno i krunice, kojom je toliko puta slavila svoju nebesku Majku. Oko nje se mole članovi redovničke zajednice, u kojoj je živjela. I svećenik je kod nje i tješi je.

U duhu gleda sve kuće, u kojim je stanovala, sve službe, što ih je obavljala, u kojim je toliko dobra učinila.

Svoje oči diže ona k nebu, svojim svetim zaštitnicima, svom Anđelu čuvaru, koji ju je vjerno pratio kroz život. Kako se veseli, što je slušala njegova nadahnuća. Sada on suzbija zlobne duhove, koji nastoje, da je smetu. Očima gleda i četu svetih duša i veseli se, što će doskora i ona među njih, da ide za Janjetom uz nebesku pjesmu.

Ona čuje sve one strelovite molitvice, što ih izgovara njezin ispovjednik. I ona nastoji, da barem srcem pobudi čine: vjere, ufanja, ljubavi, pokajanja, a nada sve odanosti u volju Božju. To joj nije teško. Ta, ona se već naučila na to za svog kreposnog života.

Čuje, kako svećenik moli: »Dijeli se, dušo kršćanska, uime Oca, koji te stvorio, uime Isusa Krista, Sina živog Boga, koji je za te trpio, uime Duha Svetog, koji ti je dan...« Čuje kako plaču oni, što oko nje stoje, jer im je mila. Čuje kako se o njoj govori. Čini joj se, kanda je Zaručnik zove: »Dođi, vjerna dušo, u veselje gospodara svoga.«

Razgovor: O, kamo sreće, da bi se i moja duša rastavila s tijelom kao vjerna zaručnica! Sada ću ići putem savršenosti, da se u času

smrti ne moram ničega bojati. Gospode Isuse Kriste, moj vječni suče, prosvijetli oči mojega razuma, da upoznam stanje svoje duše, te istrijebim korov iz vrta svojega srca, a posebnim ispitivanjem savjesti usadim u nj cvijeće kreposti. Amen.

Očenaš.

POSEBNI SUD.

I. predvježba: Gledat ću, kao da mi je duša pred Vječnim Sucem.

II. predvježba: Molimo za milost, da sada u ovom razmatranju same sebe sudimo.

I. točka:

Tko je sudac?

Bog je stvorio čovjeka. Sve dakle, što je na čovjeku i oko njega,, sve to ima on od Boga. Bog je stvorio čovjeka za se, da mu služi. Sve dakle ima za Boga, da ga time slavi, poštuje i da mu služi.

Gospodaru ne može biti svejedno, kako mu sluga svrši službu. Prije ili kasnije morat će mu sluga položiti račun. Ovaj račun traži i Gospodin Bog na času smrti od svakoga pojedinog čovjeka. To je posebni sud. Nikad za cijelog života svojega ne će čovjek tako blizu i neposredno stajati pred svojim Bogom i Gospodarom kao kad bude davao račun iza smrti. »Određeno je čovjeku da jedamput umre, a onda dolazi sud.«

Dok su možda ukućani zaokupljeni oko moga tijela te ispituju, da li ga je uistinu duša već ostavila, već stojim pred sudištem Božjim, pred Kristom, kome je Otac predao sav sud. Dakle

Isus Krist je premudri sudac, koji sve dobro razumije, koji se ne da obsjeniti, sveznajući sudac, on ne treba da istražuje, ne treba svjedoka, a ipak zna i za najskrovitije misli; on je i najpravedniji sudac. Ako sam nevin, tad će me sigurno proglasiti slobodnim, ali ako sam krivac, tad će me osuditi i primjereno kazniti; najviši sudac; nema više instancije; uvrijeđeni i nepodmitljivi sudac; on se ne da ganuti, jer je vrijeme milosti i milosrđa prošlo, a nadošlo vrijeme stroge i neumoljive pravednosti.

Što je veća ljubav dobrota i milosrđe našeg dragog Spasitelja ovdje na zemlji, to je stroži sud na drugom svijetu.

II. Točka:

Tko je optuženik?

To si ti, dušo moja. Da, tako je! Ja to vjerujem, Bože moj.

Tamo ćeš stajati sama i ostavljena. Ostavljena od tijela, za koje si se tako brinula, ostavljena od prijatelja, rođaka i znanaca, u koje si se toliko pouzdavala, ostavljena od svoje redovničke braće i duhovnih vođa, koji su još pred jednim časom bili kod tvoje smrtne borbe.

Tamo stojiš sam, ali te ipak prate misli tvoje, riječi i djela, dobra i zla. Ti stojiš i slušaš, gdje te optužuju. Optužuje te vlastita savjest tvoja, koje glasa nisi toliko puta htjeo poslušati za života na zemlji, optužuje te neprijatelj tvoj sotona, kome si toliko puta popustio na veliku radost njegovu. Ovaj tužitelj braće naše i tebe optužuje, da si pod prilikom dobra toliko puta poslušao njegov glas i dao se zavesti.

Ti si bez branitelja. A tko da ti pomogne? Ne će ti pomoći ni Anđeo Čuvar ni sveti zaštitnici tvoji niti bl. Djevica Marija. U jednom trenutku vidjet ću pred sobom čitav život svoj. Šta si uradio, čovječe, kršćanine, redovniče? Nema tu dugog ispitivanja, nema tu obrane, nema priziva. jedna riječ! — i ti si osuđen.

»O jadni i bezumni grješniče, tako veli knjiga »Nasljeduj Krista«, što ćeš odgovoriti Bogu, koji poznaje svu zloću tvoju, ti, koji se kadikad uplašiš pogleda rasrđenog čovjeka?«

Ispitajmo se pred Bogom: Šta smo zapravo do sada uradili za Boga?

III. točka:

O čemu valja dati račun?

Daj račun o upravljanju svome, tako će ti reći. Gle, dobio si jedan talenat, pet talenata, deset talenata; što si k tomu dobio?

Pitajmo se dakle: koje sam talente ja dobio i što sam ja s tim talentima radio za Boga?

1. Dobio sam od Boga tijelo; kako sam upotrebljavao sjetila i udove njegove? Oči? Jesam li ih čuvao? ili sam ih bacao amo tamo, tako da sam si time navukao opasne napasti; ili je možda kroz taj prozor očiju unišla smrt? — Uši? Jesam li ih odvraćao od ogovaranja i zlih riječi? Okus? Jesam li ga sačuvao od neumjerenosti u jelu i pilu?

Ruke i noge? Jesam li ih u čistoći i strahu Božjem upotrebljavao za djela službe Božje, ljubavi, za rad i pokoru?

Jezik? Jesam li ga upotrijebio za razne grijehe jezikom?

2. Dobio sam od Boga dušu. Daj račun o duši svojoj i o svim njezinim sposobnostima!

a) jesam li maštu upotrebljavao, da gradim kule u zraku ili da si predočim što nedolično, a ne da si predočim svete ili barem korisne stvari: kršćanske istine, da o njima razmišljam, poslove svoje i staleške dužnosti, koje mi nalaže poslušnost? Bog mi dao razum, da mislim i sudim, da se mogu dati poput razumna čovjeka od njega voditi. Nije li me često čuvstvo vodilo?

Imam slobodnu volju, tako dragocjeno blago! Nijesam li možda prečesto voljom pristao u napast na grijeh, mjesto da volju navratim na dobro?

Bog mi je uresio dušu besmrtnošću i odredio je, da bude uvijek kod njega sretna i blažena. Jesam li često na to mislio, da o ovo malo godina života na zemlji zavisi cijela vječnost? Daj račun!

b) Bog mi nije dušu samo obdario prirodnim silama, kako ne može ni knez svoga sina obdariti, nego nam je dao i blago svoje milosti kao miraz.

Već odmah u početku mojega života bila je u hramu srca mojega velika svečanost. Bila je to svečanost crkvene posvete, kakve još nijedna sfolna crkva nije vidjela, kad je Bog u sv. krštenju posvetio dušu moju za hram Duha Svetoga i obukao je u sjajno svadbeno ruho posvetne milosti. O nezasluženе li sreće, što se nisam rodio kao pogansko dijete, nego što sam došao na svijet u krilu svete katoličke crkve. Daj račun! Imaš li još ovo dragocjeno ruho, čisto i neokaljano? Jesi li sačuvao ulivene kreposti vjere, ufanja i ljubavi? Ili si valjda obečastio ovaj hram Duha Svetoga smrtnim grijehom?

Druga je milost nadalje riječ Božja. Istine sv. vjere naučio sam kod vjeronauka i u propovijedima. Koliko ima nesretnih kršćana, koji nijesu imali te sreće te jedva znaju za one vjerske istine, koje su za spasenje bezuvjetno potrebite. Koju korist sam crpao iz Riječi Božje, osobito kod svagdanjeg razmatranja?

Došao je dan prve svete ispovijedi i pričesti. O kako često sam mogao odonda očistiti dušu svoju u tom vrelu pokore! Koliko puta sam pristupio svadbenoj gozbi, koju mi je pripravio Božanski Zaručnik u sv. pričesti? Upotrebljavam li ja te tako velike milosti, kako treba? ili sam postao uslijed prečestog primanja mlak i ravnodušan? Došao je čas sv. potvrde. Nova posveta se time obavila u hramu srca moga. Nove nebrojene milosti uli dobri Bog u srce moje da me ojača u životnoj borbi.

Sveti red je za onoga, koji ga je primio, množina neizrecivih milosti; za njega, ali i za bližnjega. Eno onog neizbrisivog pečata, koji ređenje utiskuje u dušu, eno one divne sličnosti s Kristom, vječnim velikim svećenikom. Kolike li časti, ali i kolike li odgovornosti!

U nutrinju moje duše prodrla su tolika Božja nadahnuća, koja su me odvraćala od tijela i krvi, od svijeta i taštine, a vukla me neodoljivom silom k dobru, k Bogu, Stvoritelju mome, i k njegovoj svetoj službi.

Ali dođoše i napasti na zlo. Jesam li ih odlučno i savjesno odbijao? ili sam se s njima igrao ili im čak i popustio? Daj račun o mislima, riječima i djelima mladosti svoje.

Bog kuca na vrata srca mojega u danima svetoga poziva u redovnički stalež. Bog me vukao silom ljubavi svoje u svoje svetište; nijesam li mu se možda dugo protivio? Kako

sam proveo blaženo vrijeme novicijata? Kako mi je bilo pri srcu, kad sam polagao sv. zavjete? Jesam li ih dosada vjerno obdržavao, sv. siromaštvo, sv. čistoću i u mislima i u čuvstvima, sv. poslušnost u djelu, u volji, u sudu? Daj račun o svojem upravljanju?

A sada u redovničkom životu? Nije li svaki dan čitava rijeka milosti? Svaki korak, što ga napravim, može mi biti zaslužan dobrom nakanom i svetom poslušnošću. Služba moja daje mi prilike, da stečem za život vječni toliko zasluga, osobito kad se protivi mojim sklonostima, pa se moram često svladati. A kako općim svaki dan sa svojom redovničkom braćom, poglavarima, s podložnicima i s onima, koji su mi povjereni? Upotrebljavam li ja sve ovo kao zlatan rudokop, iz kojega mogu izvaditi toliko blaga za nebo? Kolike li odgovornosti, ako tako ne radim!

Milost Božja su i križ i patnje. To su, da tako kažem, dragocjene čestice s križa Isusova. Bolest, progonstva, prezir, ukor, poniženje, neuspjeh — koliko to vrijedi za nebo, kad se podnosi, kako valja!

To je dakle ono, o čemu će mi se suditi. Upitajmo se ozbiljno: jesam li dobro gospodario s ovim talentima? Ne moram li se tresti od straha, kad čujem: daj račun!

Mladić neki, koji je otišao jako po zlu putu, imao je čudan san, kojim ga je htjela obratiti dobrota Božja. Pričini mu se, da stoji pred sudom Božjim. Spasitelj sjedi na sudačkoj stolici, strog i ozbiljan, a duše su s lijeva i desna stajale i čekale, dok na njih red ne dođe. Isus zove jednu dušu za drugom preda se i stavlja samo jedno pitanje, ali velevažno pitanje. I prema tome, kako su umjele odgovorit na to pitanje, odluči Sudac, da idu u nebo ili u pakao ili u čistilište. Kako je glasilo ono jedino pitanje? Ono je glasilo: »Što si za me učinio?«

Sad dođe red i na našeg mladića. Kad je taj vidio žarke oči Sučeve i kad ga je ovaj upitao: »Šta si ti za me učinio?« —strese se sav i — probudi se vas obliven znojem. Što je sada ćutio? Jamačno što i prokletnik, koji je utekao paklu. Ne treba ni reći, da je mladić od tog časa promijenio svoj život.

Ruku na srce! Kad bi nas Spasitelj ovaj čas pitao: »Šta si za me učinio?« što bismo mogli na to odgovoriti? Zar ne ovo: »Radio sam samo za tijelo i njegovu udobnost, za svoju sjetilnost, za svoju taštinu, za svoj dobar glas, makar i za red svoj i službu svoju, ali — kako sam malo od toga uradio za Boga svojega! Što ću suditi o svojim djelima na času sudnjem? Ispitajmo se o tom osobito sada u ovim duhovnim vježbama! Jamačno je vrijedno učiniti za to ozbiljnu odluku i popraviti svoj život.

IV. Točka:

Što dakle da činim?

Spasitelj mi daje dobar savjet: »Kad ideš s protivnikom svojim knezu, nastoj, da se putem nagodiš s njim, da te ne bi po čem odvukao sucu, a sudac te predao mučitelju, a ovaj te bacio u tamnicu.«

Naš protivnik i naš tužitelj — to je savjest, glas Božji u nama. Dok dobro činimo, ne budi se. Ali ako samo malo skrenemo s puta Božjega i služimo tijelu svome, udobnosti svojoj, sjetilnosti, taštini ili ljudskome obziru, ona odmah ustaje kao odvjetnik Božji i dozivlje nam: »Stani,

što to radiš? Bog te je stvorio, da samo njemu služiš, a ti služiš samo sebi, strastima svojim i svijetu!« Ako sad poslušamo glas savjesti svoje, onda je sve opet u redu. Ali čuvajmo se, da se ne oglušimo ovome pozivu!

Idimo dakle svaki dan sa samim sobom na sud u ispitivanju savjesti i pretražimo i najzabitnije zakutke srca svoga. Ne propustimo ništa, a da se ne bismo za to pokajali ili otkrili ispovjedniku svome. Kad budemo jednoć držali na smrti križ svoj, pred kojim smo kroz čitav svoj život oplakivali grijehe i kajali se za njih, kolika će to biti utjeha za nas! »Kad bi se sami sudili, to dakako ne bismo bili osuđeni,« tako veli sv. Pavao.

Drugo sredstvo daje nam Spasitelj. On veli: »Ne sudite, pa ne ćete biti suđeni.« Nemojmo dakle zlo suditi o bližnjemu, pa ćemo i sami imati milosrdan sud.

Trostruki razgovor, kao gore nakon razmatranja o vlastitim grijesima.

SUDNJI DAN.

Uvod. Članak je vjere, da će naše tijelo, makar već cijela stoljeća prije istrunulo, opet oživjeti. Ovo isto tijelo, s kojim putujemo kroz život, uskrsnut će jednom od mrtvih. Članak je vjere, da će Krist Gospodin još jedamput doći na ovaj svijet da sudi sve ove uskrsnule mrtve, ili bolje rekavši, da onu osudu, koju je na posebnom sudu već izrekao, javno i svečano potvrdi pred cijelim svijetom.

Ali zašto to? Ta ipak se ne će više ništa promijeniti! Čemu onda sudnji dan? — Zato, da se očituje pred cijelim svijetom tajni putevi Božje

providnosti, da svi jasno i na svoje oči vide pravednost Božju. Jer često se događa, da su bezbožnici na zemlji bogati i čašćeni, a pravednici prezreni, progonjeni i na svaki način zametani. Na sudnjem će se danu onda očitovati, zašto to Gospodin Bog dopušta. I bezbožnici naime učine kojiput po koje dobro djelo. Daju na pr. milostinju. Budući da Gospodin Bog unaprijed vidi, da ih zato ne će moći u drugom životu da nagradi, jer će biti osuđeni, nagrađuje ih po svojoj pravednosti tjelesnim užicima i ugledom na ovoj zemlji za ono malo dobra, što su učinili. Pravednike naprotiv kuša siromaštvom i nevoljom kao siromašnog Joba, da zasluže što veću nagradu i što više svojih vremenitih kazni za grijehe pretrpe već ovdje.

Napokon mora tijelo, koje je bezbožnicima služilo za grijeh, a pravednicima za dobra djela primiti svoju kaznu ili plaću. Otkrit će se svako licumjerje i hinjena pobožnost, ali će izaći na svijetlo i svaka ponizno sakrivena krepost.

I. predvježba: Predočimo si golemu ravnicu, pozorište sudnjega dana.

II. predvježba: Molimo Gospodina, da prožme naš razum strašnom istinom zadnjega suda i potakne u ovom razmatranju našu volju, da se na sudu sigurno nađemo na desnoj strani.

Razmatrat ćemo: 1. što će biti prije suda 2. na sudu i 3. poslije suda.

I. Točka:

Što će biti prije suda?

Prije sudnjeg dana pojavit će se strašni znaci na nebu i cijeli će se svijet ražarit u plamenu. Ljudi ne će ništa mariti za sudnji dan, bavit će

se svojim običnim poslovima i nepoštenim varkama, ali tada će najednom strašna tama obaviti cijelu zemlju, jer »sunce će pomrčati i mjesec ne će davati svijetla.« Užasan će strah obuzeti cijeli svijet, jer će ljude ono ugasnulo sunce sjećati na vječnu paklenu noć, a krvavi sjaj mjeseca na krvavu Božju osvetu, koja će ih stići za njihove grijehe.

»Zvijezde će s neba padati.« Pa tako će mnogi, koji je dosad bio čašćen i štovan i slavan poput zvijezde sjao, možda, za malo vremena ležati u paklenom ponoru.

Odmah zatim prestat će svi prirodni zakoni za počela: voda, zemlja, zrak i vatra proizvesti će silne štete i nerede.

More će uz silnu buku i huku uznemirivati ljude, koji će bježati daleko na suho tlo, samo da ne slušaju one strašne buke valova. Ali more će i za njima ići, stići će ih i potopiti. Cijele će pokrajine biti pod vodom.

Zrak: Zapuhat će strašan orkan, kakvoga od pamtivijeka nije bilo, i sve će pa i najveće drveće kao tanku vlat polomiti i sravniti sa zemljom.

Zemlja će se sva tresti od silnih potresa. »Biće potresi i strašni znaci na nebu.« Najveći gradovi postat će gole ruševine, zemaljska će se kora raspucati i otvoriti duboki ponori. Životinje će od straha bježati ljudima, da kod njih traže pomoći, a ljudi će se kriti po špiljama, u kojima su stanovale životinje. Skapavat će prema riječima Spasiteljevim od straha i čekanja.

Strašno su poharala svijet već tri dosadašnja elementa, ali sad će navaliti i četvrti s najvećom silom i žestinom. Kod općega potopa Bog je cijeli svijet poplavio vodom, a sada će ga poplaviti strašnim i nepreglednim oceanom ognja i

plamena. Ova će vatra sve smlaviti i uništiti: polja, livade sa svim njihovim raslinstvom i bujnom travom, šume s njihovim lisnatim drvećem i grmljem, sela i njegove kućice, gradove skupa s njihovim sjajnim palačama i dvorovima. Uništiti će ptice u zraku, ribe u vodi, zvijeri u šumi; sve, sve će uginuti, napokon i zadnji čovjek, tako da ne će ničega biti, što ne bi okušalo smrti. Blago onome, koji u ovoj stisci i nevolji uhvati priliku, da se ispovjedi ili savršeno pokaje i tako izmiri sa svojim Bogom.

Što je svijet? Gledaj, kako prolazi njegova slava i sjaj: kao cvijet, kao trava, koja danas bujno cvate, a sjutra se u peć baca. Ognjeno more, u kome se žari i gori cijela zemlja, eto to je slika sudnjega dana.

To je zadnji dan, jer poslije njega ne će slijediti nijedan više. Sunce je već ugaslo i dovijeka više ne može zasjati novi dan. To je dan, koji proroci već unaprijed prozvaše danom žalosti i tuge, danom nesreće i bijede, danom tame i mraka, danom maglovitim i burnim, danom u koji će odjeknuti strašna trublja anđeoska. A sveti Petar piše: »Gle evo dolazi dan Gospodnji,« jer na ovaj dan mora Bog biti proslavljen pred svima, i jer je ovaj dan samo Gospodinu posvećen. U oceanu neizmjernog milosrđa i ustrpljivosti već se kroz cijela stoljeća skupljale silne vode; sad će se rastvoriti brane i silovito će provaliti struja božanske pravednosti, jaki mlaz Božje srdžbe. Sve do ovoga dana grješnici su raspaljivali Božju srdžbu, a sada će ih ona pokositi i uništiti.

Toga će se dana ispuniti ona: »Naš Bog je ljubomorni Bog.« Kao kad se silni vladar povrati sa svojega dalekoga putovanja pa zateče svoju ženu, kako mu se iznevjerila i zaboravila

na njega, i on nesamo da otjera nju sa svojega dvora nego u svojoj ljutini ruši i razbija sve, što je pripadalo nevjernoj ženi, tako će i Bog u onaj zadnji dan kazniti nesamo svoju nevjernu zaručnicu-dušu grješnikovu, koju je stvorio na svoju sliku i priliku, nego će svoju srdžbu iskaliti i na cijeloj prirodi, sve će spaliti i uništiti, štogod je služilo grješniku za njegove grijehe. Cijeli će svijet jaukati od straha pred srdžbom Božjom. To je zadnji prizor one tragedije, kojoj se prvi čin odigrao već u zemaljskom raju u razgovoru između zmije i Eve.

»Gle, evo dolazi dan Gospodnji.« Kako dolazi? Sveti Pavao dodaje: »kao tat.« Nitko ne zna, kad će doći ovaj dan pa ni sami anđeli nebeski. Ni sam božanski Spasitelj nije toga znao, u koliko je bio »sin čovječji,« ali kao Sin Božji znao je to od vijeka. Pa i kad su ga apostoli za to pitali, nije im smio toga kazati. To je tajna, koju je Bog za sebe zadržao, pa nijesmo sigurni, da li ne ćemo i mi sami doživjeti sudnjeg dana. A da zbilja bude sada sudnji dan, što bi me najviše uznemirivalo? Okaj to odmah sada.

II. Točka:

Kako je na samom sudu?

Pošto ovako cijeli svijet bude pročišćen vatrom, što će trajati možda, samo nekoliko časaka, tada će zaoriti glas trublje, a još jače će zaječati poziv arhanđela Mihovila: »Ustajte, mrtvi, i dođite na sud.«

I sada gle novog i neviđenog prizora! Sve vrvi od mrtvaca. U trenutku spojit će se duša s tijelom. Bogu je posve lako svakomu povratiti njegovo tijelo, makar ono već odavno istrunulo,

makar bilo spaljeno i u pepel pretvoreno, makar se nalazilo i na dnu mora, i makar ga ribe svega izjele. Kako će divno sjati tjelesa pravednikâ, a kako će nasuprot biti strašno tijelo osuđenikâ, taj novi pakao. Pa zar da ja onda slijedim svoja zla nagnuća, izbjegavam samozataju, popuštam neurednim nasladama svojeg tijela? Eto, kako će mi biti sjajno i proslavljeno tijelo, ako ga sada mrtvim, i u pokori živim!

Opet novi, prekrasan prizor! Nebo se otvara i vječni sudac dolazi u svečanoj pratnji. Naprijed križ, znak sina čovječjega, a njegovi će traci sjati i pružati se na sve četiri strane svijeta u onoj mrkloj noći sudnjega dana. Iza njega reda se devet korova anđeoskih, nepregledno mnoštvo, dok se napokon ne pokaže Kralj kraljeva, Gospodar gospodara u najvećem veličanstvu i moći, u odijelu slave sina čovječjega. Na presjajnom oblaku sjesti će na svoju sudačku stolicu. S desne strane posadit će svoju preblaženu majku, a s lijeve svoje sv. apostole, kojima je obećao, da će »kod obnove, kad Sin čovječji sjedne na prijestolje slave svoje, sjesti na dvanaest prijestolja i suditi dvanaest plemena Izraelovih (Mt. 19, 28). Mnogi bogoslovci misle, da će tu sjesti i redovnici kao sudionici vječnog suca, jer dajući Gospodin apostolima gornje obećanje veli im: »Vi koji ste ostavili sve i pošli za mnom,« a to čine svi redovnici.

I sad će se započeti sud. »I sabrat će se pred njim (pred Sinom čovječjim) svi narodi (i mi ćemo biti tamo) i razlučit će ih jedne od drugih, kao što pastir razlučuje ovce od jaraca. I postavit će ovce s desne strane sebi, a jarce s lijeve.«

Sad će se otvoriti knjige i otkriti svačija savjest. Sve što je čovjek dobra ili zla počinio, vidjet će sada pred sobom kao na papiru, ali

i to, što su drugi zaslužili. Izaći će na svijetlo sakrivene kreposti i potajni grijesi, kreposti, o kojima nije nitko ni slutio, grijesi, koje je tkogod možda i u ispovijedi sakrio i zatajao, biti će sad otkrivene pred cijelim svijetom na njegovu veću sramotu i stid.

Sv. Bernardin pripovijeda o nekoj redovnici, koja je za njegova vremena živjela ovo: U mladosti sagriješi ova redovnica teško proti sv. čistoće. U ispovijedi stidjela se to priznati, a nečisti duh uvjeri je, da nije ni potrebno, da ona toga ispovijedi; to ona može izbrisati pokorničkim djelima. Stoga stupi ova mlada osoba u neki vrlo strogi red i živjela je tamo doista pravim pokorničkim životom: sam pogled na nju bila je živa propovijed. Mnogi su dolazili da je posjete, pa su se cijenili sretnim, kad su samo mogli čuti riječ iz njezinih usta. Sestre je izaberu za poglavaricu svojega samostana. Kad je umrla, sumnjale su sestre, da li bi uopće kao obično zvonom dali znak, da je preminula, pa da joj druge sestre u molitvi dušu preporuče, jer su bile uvjerene, da je njihova poglavarica već u nebu. Ipak da se uzdrži običaj, pođe jedna sestra da zazvoni. Tada joj se ukaže duša pokojničina u strašnoj prilici pa joj reče: „Ne zvoni, jer ja sam osuđena.“ Onda joj ispripovjedi, kako je radi onoga jednoga grijeha, što ga je u ispovijedi zatajila, osuđena na vječne paklene muke.

Eto, jednom će i ova nekoć tako čašćena redovnica stajati na sudnjem danu s lijeve strane. Kakve li sramote! Istina, otkrit će se i ispovješteni grijesi svih, ali jer su se svladali kod ovoga pokorničkog suda, bit će im to na čast poput brazgotine na licu ratnog invalida, koja pokazuje, da je u boju za domovinu bio ranjen.

Kako će nam mnogo toga onda biti jasno, što nam je sada tako zagonetno. Kako će se onda slaviti krepost, a kako prezirati opačina. »Gle onih, kojim smo se nekoć rugali, kako su sada ubrojeni među djecu Božju, i nagrada im je među svetima!« Kako će onda prokletnici puni očaja uzdisati: »O mi bezumnici, držali smo njihov život za ludost!« Da, ludim i besmislenim smatra svijet mrtviti svoje tijelo, provoditi skroman život pun žrtava, točno obdržavati pravila i svete zavjete. Ali tada će posve drugačije suditi. Zahvalimo Bogu za sveti redovnički poziv. Kako ćemo se radovati i klicati od veselja, kad se nađemo na desnoj strani među odabranicima Božjim! A čim sam postigao tu sreću? Svojim redovničkim životom.

III. Točka:

Što će biti poslije suda?

Sad će napokon biti izrečena osuda kao kod svakog suda poslije istrage. Tada će nebeski sudac, onima koji su na desnoj strani, blaga i ljubežljiva lica reći: »Hodite, blagosloveni Oca mojega, i naslijedite kraljevstvo, koje Vam je pripravljeno od postanka svijeta; jer sam ogladnio, i nahranili ste me, ožednio sam, i napojili ste me; bio sam gost, i primili ste me na konak, gol i obukli me, bolestan i pohodili me, u tamnici i došli k meni.« (Matej 25, 34 i dalje)

I nama je Gospodin u svojoj ljubavi pripravio mjesto u svom kraljevstvu već od postanka svijeta. Mi ćemo sigurno i dospjeti tamo, ako sačuvamo bratsku ljubav, ako u siromasima, u sebi povjerenoj djeci, u svojoj subraći, gledamo samoga Krista. Jer tko ljubi svojega bližnjega, ljubi i Boga. Ali ipak ne će Isus spomenuti samo ovih 7 djela ljubavi bližnjemu nego i sve, čimegod se koji istakao na ovoj zemlji; bilo to mučeništvo ili djevičanstvo ili uzorni redovnički život i t. d.

Tada će gromovnim glasom reći i onima, što će mu biti s lijeve strane: »Idite od mene,

prokleti, u oganj vječni, koji je pripravljen đavlu i anđelima njegovim; jer sam ogladnio, i niste mi dali jesti; ožednio i niste mi dali piti; bio sam gost, i niste me primili na konak; gol i niste me obukli; bolestan, i u tamnici, i niste me pohodili.«

Tada će mu oni odgovoriti: Gospodine! kada smo te vidjeli gladna i žedna, ili gola, ili bolesna, ili u tamnici, i nismo te poslužili? Tada će im odgovoriti: Zaista vam kažem, što god niste učinili jednome od ovih najmanjih, ni meni niste učinili. I ovi će otići u muku vječnu, a pravednici u život vječni. Ova slavna, triumfalna procesija pravednika i ova užasna propast osuđenika u muke paklene bit će zadnji događaj svjetske povijesti.

Tada će se zauvijek zatvoriti vrata raja, a na njima će blistati natpis: »Neka je blagoslovljeno ime Gospodnje.« Ali će se i crna paklena vrata zauvijek zapečatiti, a vatrenim će slovima i na njima pisati: »Neka je blagoslovljeno ime Gospodnje.« I blagoslivljat će ga gore — radosno i svojevoljno; dolje — silom i u najtežim mukama.

Trostruki razgovor kao gore.

ČISTILIŠTE.

Tri ljage mogu okaljati dušu i spriječiti je, da ne uniđe u nebo: Smrtni grijeh, laki grijeh i vremenite kazne, koji čovjek još nije ispaštao. Najveće je zlo smrtni grijeh. On strovaljuje dušu u vječno prokletstvo. Radi toga smo nastojali u razmatranju o paklu, smrti i sudu, da što

više zamrzimo na nj. Poslije smrtnog grijeha nema većeg zla na ovom svijetu od lakog grijeha.

I. predvježba. Radi toga sađimo u čistilište, gdje bukti strašan oganj. U njemu vidimo bezbroj duša.

II. predvježba. Molimo za milost, da uvidimo, kako je i najmanja uvreda Božja strašno zlo i da budemo pripravni zadovoljiti na zemlji za uvrede, što ih nanesosmo veličanstvu Božjem.

I. Točka:

Tko trpi u čistilištu?

Duša, koja se već spasila, duša prijatelja Božjeg, duša, koja se u ispovijedi očistila od svojih ljaga, a možda je i dosta veliku zadovoljštinu učinila. Duša, koja je pobožno preminula u Spasiteljevu zagrljaju, uz poljubac križa ostavila svoje tijelo. Radi toga je ona vrlo draga Bogu. Ta, on vidi na njoj cijenu presvete krvi svojega Sina, a Duh Sveti izabrao ju je sebi za hram.

Kad bi kakav veliki kralj izabrao sebi za zaručnicu priprostu i siromašnu djevojku iz puka, a ne kraljevnu ili kneginju, kod ljudi bila bi to neopisiva sreća za onu siromašnu djevojku. Nu kad bi kralj na dan svadbe, mjesto da dovede svoju zaručnicu na veliko slavlje u svoj prijestolni grad, zapovjedio, da je bace u taman zatvor, da je tamo pate svim mogućim mukama tjedne, mjesece i godine, a kad je to sve pretrpjela, onda će se istom vjenčati s njom, šta bi rekao na to svijet? Zar ne: »O, kako strašan zločin morala je počiniti zaručnica kraljeva, kad je tako kazni, premda mu je vrlo mila!«

A sad se upitajmo: Kako veliko zlo mora biti mali grijeh, kad radi njega nebeski zaručnik ne može da uzme k sebi duše, koju tako ljubi? Duša se spasla, ali još ne može u nebo, još ne može na svadbu nebesku. Pravda Božja morala je radi malog grijeha zapaliti strašan oganj čistilišni. U njemu će duša sve dotle ostati, dogod se posve ne očisti i od najmanje ljage. Ništa nečisto ne može unići u kraljevstvo nebesko.

Jer je laki grijeh uvreda Bogu nanešena, nepravda, koja se samom Bogu čini, po sebi je on veći od svih vremenitih i vječnih kazna, što bi ih stvorovi pretrpjeli. Radi toga ne može presveti Bog dopustiti, da u nebesku svadbenu dvoranu uniđe duša ma i s najmanjom ljagom na svom odijelu.

II. Točka:

Što trpe duše u čistilištu?

1. Jeste li ikad očutjeli u sebi onu neodoljivu želju za domovinom svojom, kad ste bili u tuđini? Predočite si čovjeka, koji je od te želje obolio. Pokažite mu najveličanstvenije gradove, vodite ga kroz najdivnije prirodne krasote, za sve to on je hladan. Pribavite mu najzamamnija uživanja, ne ćete ga umiriti. Velika kupola na crkvi sv. Petra u Rimu ne će mu biti tako draga kao maleni tornjić na crkvici u njegovom selu. Jedno je, što traži, jedno, za čim čezne svim srcem, a to je njegov zavičaj. Njega on želi vidjeti, i nesretan je, dogod mu se ne ispuni žarka želja.

Kao što plamen suklja u vis, a voda traži nizbrdicu tako i duša, osobito kad su se raskinule veze, što su je spajale s tijelom, čezne za svojim ciljem t. j. ona vruće želi, da poleti u naručaj svome Bogu i Stvoritelju. Ali lanci kazne odvuku je u ponor čistilišni. U tom strašnom zatvoru ona tako čezne za Bogom, tako žudi za svojom nebeskom domovinom, da je baš to čeznuće za nju jedna od najvećih kazna i muka. To je kazna zatočja. Mi je ni pojmiti ne možemo. Već na ovom svijetu čovjek je uvijek nezadovoljan. Često ni sam ne zna, zašto. »Nemirno je srce ljudsko, dok ne počine u Bogu,« rekao je sv. Augustin.

2. Kad je već tako strašno teško dušama u čistilištu, što su u zatočju, što ne smiju gledati lica Božjeg, kako užasno moraju trpjeti, kad još osim toga moraju podnositi onaj strašni oganj čistilišni! »Istim ognjem, kojim se prokleti kazne, čiste se izabrani,« veli sv. Augustin i sv. Toma.

Da, čistilišni oganj isto je onako strašan kao i pakleni. Razlika je samo u tom, što muke u čistilištu nijesu vječne, što u taj mračni zatvor prodiru zrake nade. O kad bismo mogli zaviriti u onaj žarki oganj! Tko može i časak biti u toj strašnoj vatri? O kad bismo mogli okusiti barem jednu kapljicu one gorčine, koju osjećaju duše u čistilištu! Kad bismo čuli one vapaje: »Smilujte mi se, smilujte mi se barem vi, prijatelji moji! Ah kako je strašno zlo mali grijeh, a u životu nijesmo mnogo ili ništa do njega držali! Sad nas je stigla strašna kazna Božja! Za života nijesmo nastojali, da je umanjimo. Ah, ljudi, učite se od nas i klonite se lakog grijeha! Nastojte, da očistite dušu pokajanjem, ispovijeđu, dostojnim sv. pričestima. Oprostima, pokorničkim djelima platite svoje dugove. Pomozite i nama, jer si mi sami ne možemo nikako skratiti strašnih muka. Mi ćemo vam biti zahvalnim prijateljima.«

Neki pobožni redovnik dobio od Boga milost, da vidi čistilišne muke. Kad je došao k sebi, reče drugima: »Nijedan čovječji jezik ne može izreći raznolikosti, težine i veličine kazna, što su ih bijedne duše u čistilištu podnijele za mojega kratkoga viđenja. Bog mi je svjedok, kad bih vidio, da je osuđen na čistilišne muke moj najveći neprijatelj, koji mi je pobio roditelje i sve mile i drage, bio bih spreman, da stotinu puta za nj umrem, kad bi to bilo moguće, samo da ga oslobodim onih strašnih muka, što sam ih vidio. Tako nadvisuju čistilišne muke sve nevolje, sve patnje, svu gorčinu ovog života.«

Redovnik zamoli opata, da smije posve osamljen živjeti u svojoj sobici. Klonio se svakom općenju sa svijetom. U svojoj samotnoj sobici pripravljao se na smrt pokorničkim životom.

III. Točka:

Kako dugo trpi duša u čistilištu?

Sve dotle, dogod ne bude posve čista, dogod ne bude posve lijepa u očima Božjim. Bog joj je odredio za to primjerenu kaznu. Ona se može skratiti dobrim djelima, što se na zemlji prikazuju za duše u čistilištu. Dok mi obavljamo svoje poslove, a dan nam kao čas prođe, dok se smijemo i šalimo, odmaramo se, šetamo, podnose naša braća i naše sestre u čistilištu neopisive muke.

Teško je čovjeku, kad ga boljetica prikuje uz krevet. Treba nam unići samo u jednu bolnicu, da kao u kakvoj slici vidimo svu bijedu ljudsku. Nego i u bolesti ne će čovjek ostati bez svake utjehe, bez ijedne olakšice.

1. I vrlo teški bolovi kao n. pr. oni, što ih opekline prouzrokuju. te bolesnik više i danju i noću, ni izdaleka ne dadu se poreditì s mukama u ognju čistilišnom.

2. Kod svake bolesti naći će se tu i tamo po koja olakšica. Čovjek može n. pr. malo drukčije leći, okrenuti se sad na ovu sad na onu stranu. Tu su lijekovi. Dolaze prijatelji pa tješe. Čovjek se u bolesti nada, da će ozdraviti ili da će ga barem smrt osloboditi teških bolova. A siromašne duše u čistilištu? One trpe dan i noć tjedne, mjesece, godine, pače možda i stoljeća. Bez prestanka vape za pomoću: »Smilujte nam se, smilujte nam se!«

Tko je bio teško bolestan te radi boli nije često mogao u noći ni oka stisnuti, zna, što će reći probdjeti cijele noći. Ah, kako se polagano pomiče sat za satom, kako broji čovjek pojedine četvrte. Čini se, kanda ne će jutro osvanuti. Pa ako moramo koga dugo čekati, a čeznemo, da ga što prije vidimo, kako nam je dug svaki čas, dok ne dođe!

Kako dugo mora biti vrijeme dušama u čistilištu kraj onako strašnih muka i uz ono žarko čeznuće, da vide Boga!

IV. Točka:

Zašto trpe duše u čistilištu?

Radi onih istih pogrešaka, koje tako često počinjamo: Jer nijesu za života pazile na jezik, već su ga pustile, da slobodno govori o nekorisnim stvarima, da druge vrijeđa bilo to sada klevetom ili ocrnjivanjem ili zlobnom potvorom i lažnim sudovima. Trpe, jer nijesu znale svladati pohlepe za jelom. Nijesu budno pazile na sv.

čistoću, na biser svih kreposti. Ah, kako se moramo poniziti, kad pogledamo u oganj čistilišni! Pitajmo se: Što ispovjedaš? Zar to nijesu grijesi jezika? Grijesi, na koje smo se već navikli? A što činimo, da ih se riješimo?

Jednom se ukaže sv. Margareti Mariji Alacoque sestra redovnica, koja je nedavno umrla, i živjela zajedno sa sveticom. Rekla je, da je u čistilištu i da podnosi strahovite muke. »Pogledaj krevet, na kojem ležim,« rekla je svetici, »i gdje trpim neizrecive muke. Ovaj je krevet od samih gorućih bodljika, koje mi se duboko zabadaju u tijelo.« (Razumije se, da je to samo slika, kojom se predočuju muke u čistilištu. Mi znamo, da duše u čistilštu nemaju tijela). »Ovu kaznu moram podnijeti,« nastavila je pokojnica, »radi lijenosti i nemarnog obdržavanja pravila. Paraju mi srce u grudima radi mrmljanja proti poglavarima. Crvi mi jedu jezik, jer sam njim vrijeđala bližnjeg i kršila šutnju. Nego sve to iščezava, pred ovom mukom. Bog mi naime pokazao bližeg rođaka, kako je umro u teškom grijehu i pred mojim se očima strovalio u pakao. To je na me strašno djelovalo.«

Da, pogledajmo još jedamput očima duše svoje u strašno mjesto čistilišnih muka. Čujmo još jedamput bolne vapaje bijednih duša osobito onih, što su zajedno s nama živjele u istoj redovničkoj zajednici, u istom redu. Čujmo svoje rođake i dobrotvore i okoristimo se tim.

1. Bože, uz milost Tvoju ne ću nikad više promišljeno počiniti malog grijeha. Oni su drva i slama za strašnu vatru u čistilištu. Zar ne bih ludo radio, kad bih slagao u kakvoj neznatnoj stvari ili počinio koji drugi laki grijeh, a znao, da će me radi toga baciti na lomaču? Pa ipak kako bi brzo prošla ta strašna kazna! A čistilište?

Pa kakvim kaznama uzrok je laki grijeh već i u ovom životu!

2. Uz milost Božju gledat ću, da na ovom svijetu umanjim muke čistilišne pokorama, samozatajama. Najbolja samozataja bit će vjerno ispunjavanje mojih redovničkih dužnosti. I neznatna žrtvica, što je prinesem Bogu u ovom životu, više vrijedi nego tjedni i mjeseci strašnih muka u čistilištu.

3. Nastojat ću, da postignem što više svetih oprosta te tim umanjim i svoj dug, a i bijednim dušama u čistilištu pritečem u pomoć. Steci-no si dobrih prijatelja za one dane, kad budemo i mi trpjeli u čistilištu. Na to neka nas sklone:

a) što nam duše u čistilištu mogu pomoći i sada i poslije.

One bijedne duše mogu nam pomoći tim, da svoje bolne uzdahe i svoje muke prikažu Bogu za nas. Njima samima i onako ništa ne koriste. One muke u čistilištu tako su velike, veli bl. Petar Faber, da bi duša za jedan čas zaslužila slavu nebesku, kad bi se sjedinila s tijelom i te muke samo kroz jedan čas podnijela za svoje spasenje.

»Kad hoću da sigurno dobijem od Boga kakvu milost,« veli sv. Katarina od Bologne, »utečem se dušama u čistilištu, da prinesu molbe svoje našem zajedničkom Ocu. Mislim, da su moje molitve obično bile uslišane radi njihovog zagovora.«

b) Bijedne duše ne mogu same sebi pomoći. One vruće žele, da se što prije sjedine s Bogom, ali si ne mogu ni za jedan časak skratiti teških muka. Nu zato mi možemo utažiti njihovu glad i žeđu za Bogom. Pomislimo stoga

c) da ćemo tim uvelike rasveseliti presv. Srce Isusovo, ako bijednim dušama pritečemo

u pomoć prikazujući za njih svoje molitve i žrtve, da ih što prije oslobodimo. Kad bi tko razdijelio među siromahe 100 dukata, učinio bi tim nešto veliko. Još više bi izveo onaj, koji bi na svoj trošak sagradio crkvu, i to u mjestu, gdje na daleko i široko ne možeš vidjeti nijednog hrama Božjeg. Kakva radost bila bi i za nebo i za zemlju onaj dan, kad bi se takva crkva posvetila! Nu još ćemo više razveseliti Spasitelja, ako oslobodimo ma i jednu samo dušu muka čistilišnih.

Sv. Gertrudi ukaza se jednom pobožna i kreposna djevica njezinog samostana. Djevica je stajala pred Isusom Kristom. Sva je u sjaju. Na njoj je ures najljepših kreposti. Nego uza sve to činilo se, kanda sveta djevica nastoji, da se polako udalji od svog nebeskog Zaručnika. Nije se usudila, da podigne oči prema njegovom božanskom Veličanstvu. Sv. Gertruda reče Gospodu: »Preslatki Spasitelju, zašto ne zagrliš svoje mile kćeri, već je puštaš, da kao tuđinka stoji pred tobom?« Sada Spasitelj ispruži svoju desnicu, kanda je htio, da ogrli dušu. Nu ona uzmače s nekim nježnim strahopočitanjem. Sv. Gertruda začudi se tomu te upita dušu: »Zašto se uklanjaš zagrljaju tako ljubeznog zaručnika?« Duša joj odgovori: »Jer nijesam još posve čista. Pa kad bi mi se i dopustilo, da uniđem u nebo, ja toga ne bih učinila, jer znam, da još nijesam dostojna tako uzvišenog Zaručnika.« Premda je dakle veliko čeznuće duša u čistilištu, da dođu svome Stvoritelju, opet je još veći njihov osjećaj pravednosti.

Ali ni Isus, iako silno ljubi duše, što su u čistilištu, ne može radi svoje pravednosti nijedne pustiti u nebo, dok ne bude posve čista. Predočimo si dakle, da s jedne strane stoji Isus,

a s druge bijedna duša iz čistilišta, koja vapi za našom pomoći. Zar bismo mogli biti tako tvrda srca, da joj ne bismo htjeli priteći u pomoć? Što ćemo dakle? Svako dobro djelo, ako se obavi u duhu pokore, može skratiti dušama u čistilištu njihove teške muke. Imade velikodušnih osoba, koje sva svoja dobra djela namjenjuju dušama u čistilištu. To je čin junačke ljubavi.

A sad se pitajmo: Što činimo, da platimo svoje dugove? Kako je s našom mržnjom na grijeh? Činimo li revno pokoru? Ispitajmo se dobro, kako pazimo na oči, uši, jezik? Jesmo li umjereni u jelu i pilu? Što je s našom sjetilnošću, taštinom, osjetljivošću?

Ah, koliko goriva za oganj čistilišni skupljamo svaki dan! Već na ovom svijetu zna Gospod kazniti čovjeka radi malih grijeha bolešću, žalostima i bijedom svake vrste. Otkud u duhovnom životu ona dosada u molitvi, mnoge napasti, ona malodušnost? Uzrokom su mali grijesi, što ih dnevice činimo. Tko ništa ne drži do lakih grijeha, taj neka bude uvjeren, da će i u teške pasti.

Kamo sreće, da barem ove vremenite kazne podnosimo u duhu pokore! Kad bismo ih strpljivo snosili, dnevice bi umanjivali onu kaznu, što nas čeka u čistilištu.

I zato glavna odluka naša u ovom razmatranju neka bude, da ćemo činiti pokoru! Kako? Podnoseći srčano teškoće svojega redovničkog života. Sjetimo se svojih križeva i poteškoća!

Sv. Augustin veli: »U nebo ne može nitko doći bez pokore.«

Bl. Gospa rekla je u Lurdesu ozbiljno Bernardici: »Pokora, pokora, pokora!«

Trostruki razgovor kao gore.

RASIPNI SIN.

U prvim razmatranjima o strogom sudu Božjem vidjeli smo, kako Bog mrzi na grijeh. Premda je on sama dobrota i ljubav, opet je zapalio pakleni oganj, gdje će se kroz svu vječnost mučiti grješnici. Ovakve misli napunjaju našu dušu svetim i spasonosnim strahom. Nego ne smijemo zaboraviti, da je sada još vrijeme milosti i milosrđa. Svaki čas smijemo se približiti svomu predobrom i premilom Ocu. Njegovo samilosno Srce pripravno je, da nam oprosti i najveće grijehe.

Radi toga bismo pogriješili, kad ne bi razmatranjâ prvog tjedna završili razmišljanjem o milosrđu Božjem. Ali ljepše slike o njemu nemamo od one, koju nam je sam Sin Božji dao u priči o rasipnom sinu.

I. predvježba: Predočimo si rasipnog sina kod svinja, kako govori samom sebi: »Ustat ću, pa ću se vratiti svome ocu.«

II. predvježba: Molimo za milost, da imamo veliko pouzdanje u očinsku dobrotu Božju.

I. Točka:

Rasipni sin u očinskoj kući.

Neki čovjek imao dva sina. To su dvije vrste djece Božje. Jedna su uvijek kod njega, druga ostavljaju Oca svojim grijesima. I baš mlađi sin ljubimac očev, traži baštinu. »Oče, daj mi dio baštine moje,« govori on ocu. Kako je nezahvalan spram oca, koji ga je uz toliko muke odgojio, hranio ga, odijevao ga i

svakom mu prilikom iskazivao nebrojena dobročinstva. Otac ne zahtijeva od njega, da naporno radi već da samo sluša i tu i tamo štogod učini.

Zar nije i nama tako lijepo bilo kod našeg nebeskog Oca, dok smo mu u nevinosti vjerno služili?

Ali čovjek ne može da podnese svoje sreće, on traži svoju baštinu. »Daj mi,« govori čovjek. »Daj mi volju moju. Ne ću više da tebi služim već đavlu. Daj mi oči moje. Hoću da gledam ono, što nije dopušteno. Daj mi koliko hoćeš nadahnuća, ja ću im leđa okrenuti, ja hoću na svaki način, da okusim ovu slast. Daj mi milost posvetnu, to svadbeno odijelo nebesko, i ja ću ga nogama zgaziti. Daj mi pravo na nebo, i ja ću ga prodati za časovitu nasladu, premda će se ona u tili čas pretvoriti u grizodušje. Daj mi krepost, daj mi nevinost!« govore grešnici, a tako smo i mi govorili.

»Otac mu dade.« I nebeski Otac daje ljudima sve. Ta, čovjek je slobodan, da, slobodan, pa makar se i u okovima rodio, veli pjesnik. Otac ne će, da njegov sin pod silu ostane kod kuće, jer zna, da ondje nema prave ljubavi, gdje se radi na silu.

Jest, sloboda čovječja tako je velika, da čovjek može prezreti najveću sreću, najveće blago milosti, najveću slavu, pogaziti nogama sjajno odijelo svadbeno, kojim je ukrašen ne kao dijete kakvog kralja već kao dijete Božje, kao dijete Kralja vječnosti. Da, sve to može prezreti čovjek i izabrati ropski jaram sotonin mjesto djetinjstva Božjeg. O kakve li promjene! Ista promjena kakva je bila kod Lucifera, kad se poput munje srušio u pakleni bezdan.

Pa ako smo izmijenili gospodstvo Božje s đavlovim, kako nam je bilo pri duši?

II. Točka:

Rasipni sin izvan kuće očeve.

To je slika grješnika bez milosti Božje. »I on ode u tuđu zemlju.« Kad je imao novce u rukama, nije mu se više mililo kod kuće, gdje ga je oko očevo gledalo, već pođe u daleku tuđu zemlju. To je kraj grijeha. Rasipni sin hoće da pusti uzde svojim strastima, da čini samo ono, što mu godi. To je njegov ideal.

Da nijesmo i mi možda tako siromašna stvorenja? Bog nas je pozvao u svet stalež. Samostanski zidovi, pažnja naših poglavara, primjer onih, s kojima živimo, čuva nas od nebrojenih napasti i prilika za grijeh. Nu mi čeznemo za slobodom. Želimo ovu ili onu službu, molimo, da nas premjeste u ovu ili onu kuću. I rođake i znance želimo često pohoditi, a niti ne mislimo, da to može biti dosta opasno za nas.

Pogledajmo dakle, kako je rasipni sin duboko pao radi svoje slobode. Takva ga je nevolja pritisla, da je morao čuvati svinje, da ne umre od gladi. Koji su uzroci toga poniženja?

1. rasipnost, 2. glad, 3. ropstvo.

1. Nedavno je došao u ovu zemlju kao mlad i bogat gospodin. Pratile ga sluge. Svako ga vrlo prijazno dočekao, svako mu laskao, jer je svagdje dobro plaćao. Doskora skupilo se oko njega nekoliko drugova, koji ga zavedoše na sve opačine. I tako ubrzo nestade njegovoga lijepog imutka, što mu ga otac dugo godina sticao.

I grješnik daje sve blago milosti, samo da zadovolji svoje strasti.

2. Uto zavlada onim krajem velika glad. I tako nije drugo preostajalo rasipnom sinu nego da dade za hranu i ostali dio baštine. Doskora je

prodao i svoje lijepo odijelo i druge dragocjenosti. Napokon je sve potrošio. Glad ga pritisla, a novaca nema. Gdje su sada njegovi prijatelji? Nijednoga ni blizu!

Tako i čovjeka, koji se podao grijehu i strastima, sve ostavi. I on stane čeznuti za nebeskim dobrima: za mirom duše, za milošću, za blaženstvom.

3. Nemili gost, teška glad prisili rasipnog sina, da se najmi u službu. Tu je morao obavljati ropske poslove. Pogledajmo, kako je duboko pao sin onako bogatog oca, kako je daleko došao. Eno ga, gdje blijeda lica sjedi nedaleko od svinja. Glad ga silno muči. Da mu je barem one hrane, što je svinjama daju! Ali ni nje mu nije nitko dao. Poput kakvog strašila stoji smrt pred njim.

Glad je praznina u duši grješnikovoj. Svinje su nečisti, sjetilni užici. Grješnik ih čuva, nastoji da njima zasiti srce, ali ne može. Život mu je svakim danom gorči. Duševna smrt, vječne muke u paklu neprestano su mu pred očima. Grizodušje ne da mu mira ni danju ni noću. Zar nije tako?

III. točka:

Obraćenje rasipnog sina.

Potrošio je sav novac, izgubio nevinost i mir duševni. U njegovoj je duši velika pustoš, praznina. On neprestano čezne za srećom, ali je ne može naći. On osjeća, da je okovan u lance teškog ropstva, teški jaram na vratu pritisnuo ga sve do zemlje. Nije to više ono lako breme, što mu ga natovario ljubljeni otac, već ropski jaram, što mu ga metnuo na vrat sotona. Pred njegovim očima otvara se ponor smrti.

Pa šta se dogodilo sada. »Došao je k sebi,« veli Spasitelj. Njegov duh sjeća se prošlosti, misli na budućnost. Radi neobuzdanog nagona za slobodom izašao je iz sebe. Htio je da bude slobodan. Postigao je, za čim je čeznuo. Još je i sada slobodan. Ta, može, ako hoće, odabrati kobnu smrt od gladi. Nitko ga ne sili, da se spase. Ali ne! Jedna misao sinu mu u glavi. Dugo se borio. Napokon mu se činilo, da je na čistu sa samim sobom. »Nema druge, valja udariti novim putem,« reče on samom sebi. »Ustat ću, pa ću se vratiti svome ocu.«

Pogledaj i ti u svoju prošlost. Šta si ti činio? Koliki su tvoji grijesi? Pomisli na mnoge grešne prigode, u kojima si pao. Sjeti se oni pogibli, u koje si sam srtao, onih misli, kojima si se svojevoljno zabavljao, onih govora, kojima si druge sablažnjivao, onih djela, kojih još okajao nijesi. Pitaj svoja sjetila, za čim su čeznula, čim se naslađivala. Šta veli tvoja savjest? Pitaj se, koliko si počinio tuđih grijeha, koliko si svojih dužnosti zanemario, i morat ćeš priznati, da si se silno zadužio kod našega Oca. I u tvom srcu rađa se rumena zora: »Ustat ću!« To je odluka, da ćeš svoj život popraviti. — »Pa ću se vratiti svome ocu.« To znači, da ćeš svoju odluku izvršiti. Pakao je pun onih, što su stvarali dobre odluke. Valja se kloniti i grešnih prigoda. Ovo ili ono bijaše za me prigoda za grijeh, dakle ću se toga kloniti. Drukčije dobre odluke ništa ne koriste.

Rasipni sin sjetio se, kako mu je lijepo bilo u očinskoj kući. Ta, on je bio sin imućnog posjednika. Nego on se ne usuđuje ni poželjeti ove sreće već bi zadovoljan bio, kad bi ga primili u očinsku kuću kao najamnika. »Koliko kruha imaju najamnici mojega oca, reče, a ja skapavam ovdje od gladi. Ah, kad bih mogao i ja biti barem zadnji među njima!«

Razumije se, da mu je također došla misao: Ah, kako se moraš poniziti! Kako će ti se smijati sluge tvojega oca, kako će ti se rugati, a ti si im prije zapovijedao, ti si bio njihov gospodar. A brat! Šta će taj reći? Zar se ne će bojati, da će još jednom morati svoju baštinu da dijeli s tobom? Ali sve ovo ne može da ga odvrati od njegove čvrste odluke. Ta zna, da ide k ocu.

I zlobni neprijatelj gleda, da klonemo duhom, kad odlučimo, da ćemo se popraviti. On nastoji da nas smete svojim lažima. »Kako će ti se drugi smijati,« govori đavao. »Rugat će se tvome obraćenju, tvojoj revnosti.« I ispovijed nastoji ogorčiti. »Šta će tvoj ispovjednik na to? Takvo što sigurno nije očekivao od tebe« i t. d. To su sve varke duha paklenog, koji nastoji, da dušu što više odvuče od Boga. Da li sam prezirao ovakve napasti? Jesam li kolebao o milosrđu Božjem?

IV. Točka:

Rasipni sin dolazi u očinsku kuću.

Koliko je puta otac mislio na svojega sina, koliko je puta pogledao niz put, kojim isčeznuo njegov sin. Možda je i čuo, da u onoj zemlji, kamo je pobjegao od njega njegov ljubimac, vlada ljuta glad. »Da li će biti tako razborit, te se opet povrati prije nego što bude prekasno?« pitao se otac.

I eno se baš danas vraća njegov sin. Očevo oko već ga je ugledalo. Da, on je to! Njegov je hod, njegov stas — ali kako to, da je sam?

Stari otac poleti u susret svome sinu. Ali jao, kakav je! Posve je omršavio, sunce ga opalilo, odijelo mu kao na prosjaku!

Samilosni otac zovne nesretnog sina imenom. Još čas, dva, i otac je ogrlio svojega sina. Bijedni mladić bio silno umoran od puta. Sada pade pred noge svome ocu pa će jecajući: »Sa griješih sam pred nebom i pred tobom!« Onih riječi: »Uzmi me kao posljednjeg između svojih sluga« nije mu otac dao izgovoriti, već ga poljubi u znak, da mu je sve oprošteno.

Čim čovjek hoće da se obrati, dolazi mu ususret naš nebeski Otac svojom milošću. Ona mu olakšava obraćenje. Kad bismo po dopuštenju Božjem sve izgubili, jednog ne smijemo nikad izgubiti — pouzdanja. To je spaslo rasipnog sina. Opet je postigao staru sreću, jer je izveo svoju odluku i povratio se k ocu.

»Brzo donesite najljepše odijelo i obucite ga,« vikne otac slugama, što su ga u čudu gledale. Ovo odijelo znači milost posvetnu, koju grešnik poslije obraćenja dobiva.

Još više: »Nataknite mu prsten na ruku i dajte mu obuću na noge. Obuća znači slobodu djece Božje; samo su robovi hodali bosonogi. Prsten je bio znakom, da je opet dobio sva sinovska prava. Sve je zaboravljeno, što je počinio. I pravednička duša nosi prsten u znak, da je zaručnica Kristova.

Otac zapovijeda, da se zakolje ugojeno tele i gozba pripravi. To je tek slaba slika one svadbene gozbe, na kojoj obraćeni grješnik prima tijelo i krv Kristovu. To je dan izmirenja. Bog hoće da pokaže što veću radost. I njegova dobra djeca malo da ne zavide obraćeniku radi odlikovanja. Ta, u nebu je veća radost zbog jednoga

grješnika, koji se obrati i pokoru čini, nego radi 99 pravednika, kojima ne treba pokore.

A kako je rasipni sin odsada živio u očinskoj kući? Je li bio žalostan i malodušan radi svojih grijeha? Ili je nastojao, da točnim slušanjem pokaže zahvalnost svome ocu?

I mi ćemo biti zahvalni Bogu radi svojega obraćenja. Obdržavat ćemo i najmanje pravilo svoga reda, izvršit ćemo i najneznatniju zapovijed svojih poglavara.

Nu prije svega nastojat ćemo, da svojom revnošću dovedemo što više izgubljene djece u Božje krilo.

Razgovor s nebeskim Ocem, kako nam srce želi.

DRUGI TJEDAN.

UVOD.

Razmatranja, što smo ih dosad obavljali, sačinjavaju prvi tjedan naših egzercicija. Vidjeli smo, što je naša životna svrha, radi čega nas je Bog stvorio: da naime na ovom svijetu služimo svome Stvoritelju, a poslije smrti kroz svu vječnost slavimo Boga u lijepom nebu. Vidjesmo i stramputicu, koja nas udaljuje od neba, put grijeha. A da nam ojača slaba volja u borbi protiv grijeha, gledali smo i u pakao, mislili o smrti i o sudu. Još smo se sjetili, da nije prošlo vrijeme milosti i milosrđa Božjeg, i da je naš nebeski Otac uvijek pripravan, da nas primi kao rasipne sinove.

Sad se pita: Gdje je pravi put, koji će nas dovesti k Bogu u našu vječnu domovinu? Na ovo vrlo važno pitanje odgovara nam Krist: »Ja sam put, istina i život.«

Upoznati Gospoda Isusa Krista kao pravi put, što vodi u život, njega ljubiti, da ćemo ga oduševljeno nasljedovati, to je svrha razmatranjima drugog tjedna.

Ako uz nevaljalu djecu imaju roditelji i čestito dijete, neprestano upozoruju nevaljance na njegovo lijepo vladanje, ne bi li se i oni popravili. I nama, nevaljaloj djeci svojoj, daje nebeski Otac za uzor, svog jedinorođenog Sina govoreći: »Ovo je Sin moj ljubljeni, njega slušajte.« Moramo stoga nastojati, da što bolje upoznamo Isusa, da ga što žarče ljubimo, da ga što revnije nasljedujemo, da obučemo, kako veli Apostol, Gospoda našeg Isusa Krista, da budemo posve slični slici jedinorođenog Sina Božjeg.

Radi toga ćemo se moliti u ovom tjednu, da nam nebeski Otac pokaže svoga Sina i da nas k njemu privuče; da nam ga pokaže prosvijetlivši nas svojom milosti; da nas privuče k njemu ljubavlju. Molit ćemo se i Duhu Svetom, koji slavi Krista na ovoj zemlji i svjedoči za nj; molit ćemo se Majci Božjoj, jer je ona prva najoduševljenije nasljedovala jedinorođenog Sina Božjeg; molit ćemo se i sv. Ignaciju, komu je Bog objavio ove egzercicije; molit ćemo se svim našim zaštitnicima, jer su svi žarko ljubili Spasitelja. Jedino i prvo sredstvo poslije molitve; da dođemo na pravi put, jest izvršivanje odluka, što ih napravismo u razmatranjima.

KRALJEVSTVO KRISTOVO.

Da s uspjehom i koriśću razmatramo život Spasiteljev, moramo se najprije oduševiti za Spasitelja. Za tom svrhom ide prekrasno razmatranje o kraljevstvu Kristovom. Ono je temeljem za sva naredna razmatranja.

I. predvježba: Predočimo si u duhu sve ceste i puteve, sve gradove, sva sela i sve sinagoge, gdje je božanski Spasitelj propovijedao.

II. predvježba: Molimo za milost, da se ne oglušimo njegovom glasu, nego da spremno i revno ispunimo njegovu presvetu volju.

I. Dio:

Parabola o zemaljskom kralju.

1. »Predočimo si,« veli sv. Ignacije, »jednoga kralja zemaljskoga, koji je od Gospodina Boga samoga izabran, a poštivaju ga i slušaju svi vladari i kršćani.

Ignacije bijaše dijete svojega vremena. Rodio se na koncu srednjeg vijeka (1491.) Bio je pun viteških misli, kakve su gospodovale u vrijeme križarskih vojna. U srednjem vijeku naime vrijedilo je načelo: dvije su vrhovne vlasti, duhovna i svjetovna. Na čelu duhovne vlasti bio je sveti otac papa kao zamjenik Kristov. Svjetovna vrhovna vlast bila je u carevim rukama. Njemu je Bog dao mač svjetovne pravednosti, da kraljevstvo Božje, sv. Crkvu, štiti i brani proti dušmanskim napadajima, da širi kraljevstvo Božje u zemljama, gdje još nema kršćanstva, da pokori nevjernike, pogane i one, što su zalutali s pravog puta. Taj se kršćanski vladar zvao carem. On je bio jedan jedini. Njega je papa svečano okrunio u Rimu. Svi ostali kraljevi, knezovi, grofovi, baroni morali su ga slušati i s njim poći u boj, kad bi im on zapovjedio.

Kakvu je moć imao ovakav car, najbolje se vidjelo u vrijeme križarskih vojna. Čim se car odlučio, da će s velikom vojskom poći u svetu zemlju, da oslobodi sv. grob, u cijelom kršćan-

stvu zavladalo je silno oduševljenje. »Bog to hoće! Bog to hoće!« klicalo se na sve strane. Tkogod je mogao u boj, prišio je crven križ na svoje grudi kao znak, da će i on na križarsku vojnu. Muž je ostavljao rasplakanu ženu, otac milu djecu, zaručnik zaručnicu, da, — čitavi krajevi znali su upravo opustjeti, jer se sve pridružilo križarima. Pa ipak se tu radilo o smjelom poduzeću, koje po svoj prilici ne će dobro uspjeti. Povjesnica uistinu dokazuje, da su ove križarske vojne bile slabe sreće.

Sv. Ignacije stavlja nam pred oči takvoga moćnoga vladara, koji kani da poduzme sličnu vojnu. Nego i sama osoba toga kralja kao i njegovo poduzeće prikazuje se tek sa svijetlih strana. Svaka je sjena isključena.

Dok su naime carevi srednjeg vijeka često bili neprijatelji Crkve i sv. ocu papi, mnogo brige zadavali, naš je vladar mudar kao Salamon, moćan kao Karlo Veliki, odan papi kao sv. kralj Stjepan. Ukratko: njega je sam Bog izabrao. Da to dokaže taj car, učinit će na pr. koje čudo. Bog mu je objavio, da će njegova vojna sigurno uspjeti. Ta, njegovo je poduzeće sveto.

Valja povesti sveti rat s milijunima nevjernika, neprijatelja, krivovjeraca, valja ih pokoriti i onda ih usrećiti milošću svete vjere. Ukratko: Valja raširiti kraljevstvo Kristovo do na kraj svijeta tako, da bude jedno stado i jedan pastir. Ima li što svetije, ima li veće apostolsko djelo? Radi toga je ovaj sveti kralj okružen nepreglednom vojskom. K njemu su dohrlili kraljevi i knezovi sa svojim ljudima. Sretni su, što se smiju boriti pod njegovim vrhovnim zapovjedništvom. Sve, što nosi kršćansko ime, a sposobno je za boj, uvršteno je u ovu križarsku vojnu.

2. Taj silni kralj diže sada svoje oči i gleda nepregledno mnoštvo svojih boraca. Gromkim glasom rekne im ovaj govor:

»Kraljevi, knezovi, gospodo i svi mili kršćani, koji nosite crven križ na svojim grudima, koji na svetom krštenju dobiste neizbrisiv biljeg na čelu i znak ljubavi Kristove u srcima, dobro mi došli! Vaše nebrojeno mnoštvo, vaša nenatkriljiva pripravnost, kojom se odazvaste mome pozivu, jasno mi dokazuje, da ste uvjereni, e se ovdje ne radi o zemaljskom junačkom djelu, ne radi se o ljudskoj slavi, već ste se htjeli odazvati glasu Božjem, kojim sam vas ja pozvao. Da, Gospod mi je naložio, da pođemo u sveti boj proti svim nevjernicima, da osvojimo njihove zemlje, da ih upoznamo s našom vjerom, da ih naučimo urednom životu, da ih učinimo ljubimcima Kristovim, te tako i oni postanu dionicima one sreće, koju mi već odavno uživamo.

Priznajem, bit će teškog truda i napora. Eno vam Afrike! U njoj stanuje 100 milijuna Crnaca. Svi su oni još pogani, koje tlače bezdušni silnici. Kakvog li prizora, kad ih doskora ugledamo, kako kleče pred Raspetim! Tko će izbrojiti one milijune u Kini, što još nijesu kršteni? Svoju malu djecu bacaju oni u rijeke ili na puteve, gdje ih pojedu divlje zvijeri. Pa ipak i te bezbrojne čete ljudi moraju hvaliti i slaviti Gospoda Boga. Isto je s drugim poganskim ili nevjerničkim zemljama. Dakle u sveti boj! Bog je s nama!

»Mnogi će nam se narodi pokoriti, čim čuju, da se približujemo. S drugima opet doći će do ljutog boja, ali ja sigurno znam, to mi je Bog objavio, pobjeda je naša. Bog mi je također obećao, da nijedan od nas ne će poginuti uza sve oskudice u hrani, kraj svih bitaka i drugih

putovanja. On će nas na osobit način štititi. I ako tkogod bude ranjen, opet nijedan ne će umrijeti za ovoga svetog boja.

Što će Vam dakle biti dužnost? Svi gledajte u me! Što ja budem činio, ono činite i vi. Nijedan od vas ne treba se više boriti i dulje stražiti u noći od svojega kralja i vojskovođe. Da, ja vam obećajem, da nijednom ne ću dati, te me nadvisi u naporima. Svaki će jesti i piti ono, što i ja jedem i pijem. Svi će imati isto odijelo kakvo ja nosim.

»A kad napokon slavnu pobjedu za nekoliko mjeseci izvojštimo, vratit ćemo se slavodobitno kući, i svaki će dobiti nagradu prema zaslugama. Svojim vjernim bojovnicima podijelit ću velika zemljišta. Jedni će dobiti kraljevstva, drugi kneževine, a treći grofovije. Tko se želi dragovoljno meni pridružiti, neka se pridruži. Tko želi s nama raditi, neka pođe s nama u ljuti boj!«

3. Ah, kakvo će oduševljenje zavladati nakon ovakvoga govora! Sa svih strana zaorit će se burno klicanje. Svatko će nastojati, da se što više približi tome kralju i da se pred njegovim očima istakne. Šta će odgovoriti vjerni podanici tako ljubeznom i darežljivom kralju? A kako se moraju stidjeti oni, što od lijenosti ili udobnosti ne će u sveti boj. Svatko će ih smatrati ništarijama kukavicama. Pa kad se iza kratkog vremena vrate pobjedonosni križari, kad ih kralj bude odlikovao najvećim častima i dijelio im blago u obilju, kakva će biti razlika između hrabrih boraca i onih kukavica, što ostadoše kod kuće! Prije su im bili jednaki, a sad su spram njih kao prosjaci. Više im ne koristi kajanje niti dobra odluka. Sad je prekasno.

II. Dio:

Primjena ove parabole na Krista, Gospoda našeg.

1. Sve, što smo razmatrali u prvoj točki, jest samo parabola, poredba drugim riječima: Takvog kralja zemaljskog niti je kada bilo, niti će ga biti. O kamo sreće, da se digao tako silan vladar pa ujedinio sve kršćanske narode u sveti savez, pa mjesto da se razbijaju u svjetskom ratu, da ih je poveo proti poganima i nevjernicima i podvrgao te bijednike slatkom jarmu Kristovom!

Ali šta? Zar uistinu nema takvog kralja? Ima, ima! On još i danas živi. U njega su neisporedivo veće sve one vrline, što smo ih gore spomenuli. Taj kralj, taj silni vladar jest Isus Krist, kralj vječnosti.

Kao što je Bog poslao Mojsiju, da svojim čudesima i svojom razboritošću izvede izabrani narod iz Egipta te ga kroz pustinju uvede u obećanu zemlju: isto tako poslao je Svemogući svojega jedinorođenog Sina nama bijednicima, da nas svojim čudesima, svojom božanskom mudrošću provede kroz pustoš ovoga života. Valja nam se neprekidno boriti sa svijetom, sa sotonom, s našim vlastitim tijelom, ako želimo pod Kristovim vodstvom osvojiti krasni grad Božji, nebeski Jeruzalem.

Da, Isus je silan vladar. Njegovo je kraljevstvo vječno. Po želji svojega Oca hoće on da ga raširi po čitavom svijetu. Svaki čovjek mora biti podanikom njegovim.

Onaj kralj, za koga rekosmo, da ga je Bog izabrao, bijaše dostojanstvena, mudra i sveta ličnost. Naš je vođa sveti, jaki i svemogući Bog. Pod njegovim vodstvom borci moraju uspjeti.

I premda on ne treba naše pomoći, opet nas zove, da pođemo s njim u sveti boj. Radi toga izdaje ljudima svoj proglas. Promatrajmo njegove zahtjeve poređujući ih sa zahtjevima zemaljskoga kralja.

2. Vojnici zemaljskog kralja bore se s vidljivim neprijateljima; naoružani su mačevima, puškama, kopljima i t. d. Vojnici nebeskog kralja vode duhovni boj s duhovnim oružjem u ruci proti duhovnom neprijatelju: proti sjetilnosti, strastima, oholosti ovoga svijeta, zlobnim duhovima paklenim. Radi toga su pozvani u ovaj boj svi bez iznimke, dok vojski onoga kralja već po sebi nema mjesta ženama ni djeci. U vojsku su Kristovu i oni pozvani. U ovom boju, veli sv. Hrizostom, ne gleda se, da li je tko muško ili žensko.

Poslušajmo sada poziv našega nebeskog kralja: »Moja je volja, da si podvrgnem sve neprijatelje i da kao pobjednik uniđem u slavu svoga Oca. Tko želi dakle poći sa mnom na ovu vojnu, morat će podnositi sve napore; bude li me slijedio u teškoćama, biti će zajedno sa mnom u mojoj slavi. Ako me pitate: Šta nam je činiti? odgovaram vam: Činite ono, što sam činio ja, jedinorođeni Sin Božji. Ugledajte se u me! Sve, što sam izveo na zemlji od kolijevke pa do križa, činite i vi prema svojim silama i milostima, što ću vam ih dati. Ovo dakle zahtijevam od vas: Budite ponizni kao što sam ja bio ponizan; budite velikodušni, kao što sam i ja na križu velikodušan bio. Opirite se napastima sjetilnosti, taštine, lakomosti, da budete meni slični u čistoći i siromaštvu. Moju sliku morate posve prenijeti u svoja srca nastojeći, da malo pomalo postanu slična mome Srcu, Srcu Sina Božjeg.«

3. Promatrajmo, što će na ovakav poziv našega Spasitelja morati da odgovore svi oni, koji imaju barem malo zdravog suda. Poput sv. Pavla, kad se obratio, i oni će pitati: »Gospode, šta hočeš da činim?« Pa kad čuju iz njegovih usta, da traži od njih samo to, da kroz nekoliko godina svoga putovanja po ovoj zemlji drže zapovijedi Božje i crkvene, drage će ga volje poslušati. To je obični duhovni boj. Na taj se način bori najveći dio vojske Kristove. To su svjetovnjaci. I oni će slavodobitno unići u nebesko kraljevstvo, ako budu vjerni svome vojskovođi.

A šta ćemo mi redovnici odgovoriti Kristu, nebeskom vođi? Mi se želimo odlikovati u svetom boju. Mi ne ćemo, da se poput običnih vojnika borimo, već poput vitezova. Odlučili smo, da ćemo osim zapovijedi i svoje zavjete obdržavati, ito nesamo neko vrijeme već čitav svoj život do posljednjeg daha.

Nama redovnicima nije dosta, da se samo opremo napasti, kad navali na nas, nego moramo potražiti neprijatelja i prvi navaliti na nj.

Prema tome moramo se boriti proti svakoj tjelesnoj i svjetovnoj ljubavi. P r o t i t j e l e s n o j. Pitajmo se: »Ljubim li ijednu osobu na ovome svijetu ljubavlju, koja nije Kristova, čista? Možda je ljubim stoga, što mi je u rodu, što je iz iste zemlje, iz istog mjesta, odakle sam ja, ili jer je ugodnija mojoj sjetilnoj prirodi nego li drugi? Ako je radi toga ljubim, moja je ljubav tjelesna. Proti njoj se moram boriti. Zato ne ću dati očima, da gledaju, što hoće. Mrtvit ću pohlepu za jelom. Ruke ću čuvati čiste, bez ljage. Pozorno ću bdjeti nad svakim sjetilnim pokretom u tijelu svome.

I proti svjetovnoj ljubavi moramo se boriti. To su pokreti oholosti, taštine. Mi želimo, da nas drugi časte. Hoćemo, da nam naši poglavari, naša redovnička braća, naše sestre, naši podložnici barem zasluge priznadu..... Ne! Krist je izabrao sramotu. Pogledajte našeg vojskovođu u času, kad je izvojštio svoju najveću pobjedu, kad je uništio kraljevstvo sotonino. Eno ga umire na križu poput kakvog zločinca.

Razumijete li sada, što znači stupiti u vojsku Kristovu, što znači odlikovati se uza svojega vođu nebeskog, na što smo prvi pozvani mi redovnici?

Pitajmo se ozbiljno: Gdje smo sada? Jesmo li uistinu u njegovoj vojsci, jesmo li mu posve blizu? Ili smo možda u redovima njegovih neprijatelja?

Jesmo li barem sada pripravni, da uniđemo u njegovu četu, ali u onaj dio, koji se sprijeda bori, među one, koji se žele odlikovati boreći se u blizini svoga nebeskog vojskovođe?

Da dobijemo srčanosti za takvu odluku, pogledajmo one, što su oko nas, naše drugove. Eno otvaraju se nebesa, i mi vidimo svojega nebeskog vojskovođu, gdje sjedi na uzvišenom prijestolju. Oko njega su nebesnici. Prva je njegova presveta Majka. Ona ga je najvjernije nasljedovala. Tu su sv. apostoli, mučenici, ispovjedaoci, svete djevice, zaštitnici našeg reda, ukratko svi oni, što su dobar boj bili ovdje na zemlji u Kristovoj četi, a sada su već okrunjeni vijencem slave. Ovdje na zemlji okružuju nas redovnici i redovnice svake dobe, u različitim odijelima. Tu su još milijuni revnih kršćana. Stupimo dakle pred svojega vojskovođu pa mu se zakunimo, da ćemo biti vjerni:

»O vječni Gospodaru sviju stvari! Uz tvoju milost i pomoć prinosim Ti žrtvu svoju pred neizmjernom dobrotom Tvojom i pred licem preslavne Majke Tvoje i sviju svetaca i svetica dvora nebeskoga, te ispovijedam, da hoću i da želim i da je to čvrsta volja moja, samo ako je to na veću službu i slavu Tvoju, slijediti Tebe podnoseći sve nepravde i prijekore, siromaštvo zbiljsko i duhovno, jer si me pozvao u ovaj sveti red.«

— Dušo Kristova.

UTJELOVLJENJE BOŽJEG SINA.

Odsele se razmatranja zovu kontemplacijama. Odsad ćemo naime razmišljati o kojem događaju iz života Isusova. Gledat ćemo lica, riječi i čine, primijenit ćemo sve to na same sebe i odlučiti, da ćemo prema tome i mi raditi (Reflectere et fructum capere). Radi toga su ova promatranja života Isusova laka i ugodna. Imat ćemo tri predvježbe:

I. predvježba: Dozvat ću si u pamet povijest onoga, što treba da razmotrim. Ovdje ću pomisliti, kako tri božanske osobe motre površinu cijele zemlje i gledaju, gdje ljudi padaju u pakao. Presveto Trojstvo određuje, da će sada izvesti vječnu odluku otkupljenja i šalje arhanđela Gabrijela k Mariji s veselom viješću.

II. predvježba: Gledajmo cijelu zemlju, a napose kućicu u Nazaretu, gdje je stanovala Marija.

III. predvježba: Molimo za milost, da upoznamo tajnu, kako je Sin Božji postao čovjekom, da ga onda sve više ljubimo i sve oduševljenije nasljedujemo.

1. Točka:

Bog odlučuje, da će otkupiti svijet.

4.000 godina ležao je cio svijet u strašnoj, studenoj noći poput kakve doline očaja, gdje ne sja sunce milosti Božje. Kad je Adam pružio svoju ruku za zabranjenim plodom, zašlo je sunce milosti Božje, a nad zemljom rasprostro se strašni mrak Božjega prokletstva.

Promotrimo, kako su ljudi daleko zalutali od pravog puta, što vodi u nebo. U mraku nijesu ga više mogli naći. Padali su sve dublje i dublje i slabili na duši i na tijelu. Živjeli su u praznovjerju obožavajući kumire. Počinjali su zločinstva svake vrste. Želja za sjetilnim užicima bila im neugasiva. Ah, strašna je slika svijeta bez milosti Božje! Možemo ga poreditи sa zemljom odmah poslije njezinog stvorenja, kad su je pokrivale tmine, vode i bezdani.

I kao što je tada lebdio Duh Božji nad vodama, tako i sada lebdi presveto Trojstvo nad opačinama svijeta i gleda one mnogobrojne narode, što stanuju na zemlji: jedni su bijeli, drugi crni; jedni u ratu, drugi u miru; jedni plaču, drugi se smiju; jedni su bolesni, drugi zdravi; jedni se rađaju kao malena djeca, drugi umiru kao muževi i starci. Strašna je to slika strasti, nepravde, studeni i tame. I ako se narodi razlikuju međusobno nošnjom i običajima, opet su svi u jednom slični: svi su bez iznimke teško obolili na duši.

Sve ovo vidio je Gospod sa svojega prijestolja iz neba. On je vidio, kako su narodi sašli s pravoga puta, kako su se podali mnogoboštvu, nećudorednosti, praznovjerju; vidio je, kako jedni na druge mrze i progone ih, kako

se mrcvare u ljutim bojevima. Čuo je, kako se kunu, kako proklinju, kako se svađaju. Poslije pakla na ovom svijetu padali su u vječni oganj poput sniježnih pahuljica za zimske mećave. I sve je to trajalo četiri hiljade godina. Bog se napokon smiluje bijednom ljudstvu. Prvi čas milosti već je otkucao.

Što bi bilo s nama, da nam Bog u svojem milosrđu nije poslao Spasitelja? I ja bih bio u toj bijednoj četi. Bio bih nesretan i na duši i na tijelu. I ja bih bio proklet zajedno s njima, da nije došao Otkupitelj.

Hvala Ti Bože, što si me otkupio po svojem jedinorođenom Sinu. Ti si tako ljubio svijet, da si Sina svojega poslao, da ga otkupi. Hvala Ti, što sam rođen kao dijete Crkve katoličke; hiljadu Ti puta hvala, što si me pozvao u redovnički stalež, koji mi daje najveće jamstvo, da ću spasiti svoju dušu.

2. Točka:

Bog izvodi svoju odluku.

»Napravimo čovjeka«, reklo je presveto Trojstvo, kad je htjelo, da stvori Adama. »Otkupimo čovjeka!« rekle su tri božanske osobe, kad su htjele, da izbave rod ljudski iz ropstva đavolskog. I sad je došao čas, da se ta vječna odluka božanska privede u djelo.

I »posla Bog anđela Gabriela u grad Galilejski po imenu Nazaret, k djevici.« (Luka 1, 26.)

Tko je poslan? Anđeo, da, arhanđeo, nebeski duh, pun razuma i mudrosti, pun jakosti i sile. Pogledajmo, kako hiti, da izvrši nalog Svevišnjega.

Tko ga šalje? Trojedini Bog, Otac, Sin i Duh Sveti. A kad Gospod šalje s neba svojega arhanđela, sigurno je, da namjerava izvesti nešto veliko.

Komu šalje? Djevici. Čitav djevičanski stalež počašćen je ovim poslanstvom. Promotrimo malo pobliže tu nazaretsku Djevicu. Je li iz bogate, velikaške obitelji židovske? Jest, ona je kraljevske krvi, ali je sjaj krune davno izblijedio u njezinom rodu. Da li je možda glasovita, poznata radi svoje svetosti i izvanrednih milosti Božjih? Sveta je, ali svijet za to ne zna. Ta, jedva je poznata svojoj najbližoj okolini. Gledajmo je u njezinoj siromašnoj kućici, u priprostoj sobi. Eno je gdje kleči u dubokoj pobožnosti. Oči je oborila, ruke sklopila pa moli sa svim žarom srca: »Rosite nebesa Pravednika i oblaci kišite ga; neka se otvori zemlja i dade nam Otkupitelja!«

Pogledajmo u njezinu dušu. O kakvo je blago sakriveno čednim tijelom, kakvih li milosti Duha Svetog! Kad je Bog tada gledao na zemlju, nije ništa mogao vidjeti, što bi mu se sviđalo. Tek kućica nazaretska, u kojoj je stanovala Marija. privlačila je oko Božje. Još nije istočni grijeh obeščastio toga svetišta, ni najmanji osobni prestupak nije pomutio čistoće toga ogledala. Kao iz kakvog hrama Božjeg, kao sa žrtvenika, gdje gori oganj ljubavi Božje, neprestano se diže miris pobožnosti prema nebu.

A Djevica je ponizna. Do sebe ništa ne drži. Pa uistinu ona je sama po sebi ništa. Bog joj je darovao ovo neizmjerno bogatstvo.

Učimo se od Marije poniznosti i skromnosti. Sve milosti i odlike, što ih imamo, pripišimo Bogu.

Gledajmo, kako arhanđeo dolazi pred Mariju u ljudskom tijelu. Po njegovom nadzemaljskom držanju i nastupu Marija je odmah vidjela, da je on poslanik Božji. Promatrajmo, kako joj se Gabriel ponizno naklanja. I on štuje onu, koju je počastio vječni Otac nebeskim poslanstvom kao majku vječne Riječi, kao zaručnicu Duha Svetog, kao buduću kraljicu anđela i ljudi. Čujmo, što govori:

»Zdravo, milosti puna!« I uistinu, ona je imala takvo obilje milosti, da je u prvom času, kad je bila začeta, nadvisila i najveće svece.

»Gospodin s tobom.« Da, ona je već sada hram Duha Svetog. Nego doskora će biti Gospodin s njom na posve izvanredan način. Sin Božji nastanit će se u njezinu čistom krilu.

»Blagoslovena među ženama.« Gdje je žena, gdje je djevica, koja bi toliko milosti primila kao Marija? Svi će je narodi do sudnjega dana slaviti. Poslije sudnjeg dana nastavit će svoju hvalu pravednici sa zborovima anđeoskim kroz cijelu vječnost. I njoj se može isto reći, što su rekli Juditi njezini sugrađani: »Ti si slava Jeruzalema, ti radost Izraela, ti dika naroda našega.« Ali šta veli sv. Evanđelje o Mariji:

»A ona uplaši se od ove riječi te je razmišljala, kakav bi to bio pozdrav.« (Lk. 1, 29.) Poput ove najmudrije Djevice ne vjerujmo ni mi prvim dojmovima. Kako se često naime zna pričiniti, da je koja misao, koja riječ, koji događaj, osoba, s kojom imamo posla, od Boga, a ipak teško nama, ako povjerujemo. Poslije se čovjek osvjedoči, da je to bio sotona, koji se prikazivao kao anđeo svijetla. Mnogo se toga s duhom počelo, a s tijelom svršilo.

»I reče joj anđeo: Ne boj se Marijo! jer si našla milost u Boga. Evo začet ćeš i rodit ćeš sina, i nadjeni mu ime Isus. On će biti velik i zvat će se Sin Svevišnjega, i dat će mu Gospodin Bog prijestolje Davida, oca njegova, i kraljevat će u domu Jakobovu uvijek, i kraljevstvu njegovom ne će biti kraja.« (Lk. 1, 30-33.)

Drugim riječima: Mesija, koji će, kako je poznato, doći iz doma Davidova, Mesija, koga tako željno očekuju svi pravednici pa i ti, o Marijo, saći će sada s neba, i ti si izabrana između milijuna kćeri Evinih, da ga pokloniš svijetu.

Marija je odmah razumjela to poslanstvo, iako je bilo tajinstveno. Ta ona je dobro poznavala Sveto Pismo starog zavjeta. Nego ipak je imala jednu veliku poteškoću. Ona se naime po nadahnuću Duha Svetog zavjetovala, da će čuvati sveto djevičanstvo. Radi toga upita anđela: »Kako će to biti, kad ja ne znam muža?« (Lk. 1, 34.) Sa svojim zaručnikom, sv. Josipom, već se zdogovorila, da će živjeti čistim djevičanskim životom. Nego čujmo anđela, kako je umiruje: »Duh će Sveti doći na tebe, i sila će te Svevišnjega osjenit; zato će se i sveto, što će se od roditi od tebe, zvati Sin Božji.« (Lk. 1, 35.) Kad je čula ove riječi, nije ništa drugo znala, već da se ponizno oda u volju Božju. Ona je doduše već unaprijed gledala ono more boli, u koje će zaroniti njezina duša. Poznato joj je bilo iz Svetog Pisma, što čeka onog, koga će pokloniti svijetu. Nu jer joj to poručuje Gospod Bog, ona ne zna drugog odgovora nego »Fiat« »Neka bude.« »A Marija reče: Evo službenice Gospodnje, neka mi bude po riječi tvojoj!« (Lk. 1, 38.)

Što da učimo iz ovog razmatranja? Prije svega: Kakvo li blago mora da je djevičanska čistoća, kad oko Božje s takvom nasladom gleda dušu, koja je njom urešena! Zato prije sve pretrpjeti nego se izvrći pogibli, da okaljamo ovaj krasni ljiljan neopreznim pogledima, dvoličnim riječima, koje se čuju ili čitaju, a onda maštu pobuđuju, da pravi opasne slike.

Koji će nas razlozi na to potaknuti?

1. To se dolikuje u prvom redu osobama redovničkog staleža. One su se i zavjetovale, da će čuvati tu krepost. I djevica u svijetu dužna je, da se uklanja svim pogiblima i grešnim prigodama. Osobito moraju biti na oprezu članovi onih redova, koji po svojim ustanovama imaju posla s bližnjim. Članovi takvog reda ne mogu živjeti među četiri samostanska zida, već im valja raditi za bližnjega, pa su radi toga izvrgnuti mnogim pogiblima. Svaki član mora biti takav, da se njegov poglavar može u nj pouzdati.

2. Nije teško, barem ne tako, da bi nam bilo nemoguće. Bog nas je pozvao u redovnički stalež. On je vazda pripravan, da nas svojom milošću pomogne i u najvećim pogiblima. Sve možemo u onom, koji nas krijepi. Nego boja će biti. Ta kakvu bismo zaslugu stekli, kad ne bismo imali nikakvih poteškoća? Toliko njih moglo je svladati sve poteškoće, pa ću i ja, ali ne ja, nego milost Božja u meni.

3. Potrebno je, da se oprem napastima, jer drukčije nijesam uopće redovnik. Bilo bi istina na meni sveto odijelo redovničko, ali bih iznutra bio trulež. Kako sam dosada pazio na svoje djevičanstvo? Kako sam se klonio pogibli? S koje strane je opasnost za ovaj divni cvijet, ovaj mirisni ljiljan u vrtu mojega srca?

Kakvu dakle zapreku moram odstraniti? Kakva sredstva upotrijebiti?

3. Točka:

Sin Božji postaje čovjekom.

»I Riječ je tijelom postala i prebivala među nama.« (Iv. 1, 14.) To je ona velika tajna utjelovljenja Sina Božjeg. Poslije Marijine privole Riječ je postala tijelom. Druga božanska osoba uzela je ljudsku narav, t. j. ljudsku dušu, koju je Bog za Krista stvorio, i ljudsko tijelo, ali tako, da je Marija ostala djevicom. Čemu nas uči ova tajna? Poniznosti, velikoj poniznosti. Sin Božji uzeo je na se oblik sluge. To je prva pouka, što nam ju dao naš nebeski vođa. Radi toga i prigibamo koljeno, kadgod izgovorimo: »I Riječ tijelom postala.« Ali čitav pakao, svi oholi dusi pakleni zadršću, kad čuju ove riječi.

Šta je s našom poniznošću? Poniznost je istina. Nju stičemo spoznajom svoje slaboće. Sve što imamo, od Boga smo dobili. Sve očekujemo od njegove milosti.

Kako primam razna poniženja, dolazile one od mojih poglavara ili od onih, s kojima zajedno stanujem, ili od meni podložnih, koji mi možda ne iskazuju onoga štovanja, što ga ja tražim, premda to ne čine iz zle volje? U kojim se zgodama najviše diže moja oholost? Što ću u budućnosti činiti? Glavno sredstvo: Štujmo presv. Srce Isusovo. Nastojmo, da što dublje pogledamo u ponor poniznosti Gospodnje.

Razgovor 1. S bl. Gospom. Čestitajmo joj, što je radi svojega djevičanstva postala Majkom Božjom. Molimo je, da joj barem malo

budemo slični čistim životom i mržnjom na grijeh. Zdravo Marijo.

2. S Isusom. Poklonimo se vječnoj Riječi, koja postade tijelom u krilu Djevičinom. Molimo Isusa, da ga smijemo nasljedovati u poniznosti, u preziru samih sebe, u poniženjima, pa bila ona ne znam kako velika. Dušo Kristova.

ROĐENJE KRISTOVO.

I. predvježba: Car August naređuje, da se popiše sav narod njegova carstva. Radi toga morade i Marija sa sv. Josipom na daleki put u Betlehem. Taj gradić bio je tako pun, da u njem ne mogoše naći nikakvog mjesta, da prenoće. Tako uniđoše u nekakvu staju izvan grada. Tu se rodi Sin Božji. Ova velika tajna napuni anđele udivljenjem a pastire neopisivom radošću.

II. predvježba: Gledajmo u duhu dugi put, što vodi iz Nazareta u Betlehem. Gledajmo kuće i ulice toga grada, a onda i staju izvan njega.

III. predvježba: Božansko Djetešce Isuse, prosvijetli moj razum, da dobro shvatim nauku o svetom siromaštvu; gani mi srce, da iz ljubavi k Tebi dragovoljno primim na se njegove plodove.

1. Točka:

Put iz Nazareta u Betlehem.

1. Gledajmo svete osobe. Bl. Djevica jaše. Pred njom ide sv. Josip vodeći životinju. Kako je Marija čedna! Oči je oborila na zemlju. Sigur-

no je svatko bio ganut, tkogod ju je vidio. Ona mu je bila živom propovijedu.

A mi? Kako se mi vladamo u javnosti? Da li smo svojim vladanjem bližnjemu na pobudu? Kako pazimo na čednost očiju, koja redovnicima tako pristaje?

Gledajmo sv. Josipa, kako ozbiljno i ponizno koraca pred Marijom. Kako mu je priprosta, neugledna vanjština, ali kolike li kreposti i ljubavi Božje u njegovoj duši! »On bijaše pravedan,« veli o njemu Duh Sveti, a to znači, da je posjedovao sve kreposti. Kakvog li odlikovanja Božjega za sv. Josipa! Zahvaljujmo se Bogu za svoj poziv.

Moguće je, da su poveli sa sobom i kakvu služavku, da bude na pomoći našoj miloj Gospi. Možda je ona vodila kravu, koja se često vidi uz jaslice.

Ponudimo se bl. Gospi i sv. Josipu, da ćemo im služiti. Molimo za srdačnu pobožnost prema njihovim presvetim osobama.

2. Čujmo njihov razgovor na putu. Ne govore mnogo, jer su s Bogom sjedinjeni. A kad već govore, predmetom su im pobudne stvari.

»Ah, Bože, zar je baš sada moralo biti, da izađe careva zapovijed, pa smo prije Tvojega rođenja usred zime morali ostaviti svoju kućicu!« — mogao je govoriti sv. Josip. Nego Marija mu uzvratila: »Ovu zapovijed izdao je car po odredbi Svevišnjega, koji zna, što je za nas najbolje. Moguće je, da on želi, te se njegov Sin rodi u tuđini. Ali nadajmo se, da ćemo se prije rođenja vratiti u Nazaret.«

Zatim su opet zašutjeli, da se Bogu mole. Nijesu se tužili na bližnjega svoga. Nijesu govorili: »Ovaj mi je ovo učinio, onaj opet ono rekao.« A mi? O čemu mi obično govorimo, kad se međusobno sastanemo? Nastojimo li, da se za odmora, kad smijemo govoriti, okoristimo razgovorom potičući jedni druge na pobožnost, na dobro ili možda griješimo proti ljubavi govoreći o pogreškama svojega bližnjeg?

3. Što rade Marija i Josip? Valja im prevaliti dug put. Tada ne bijaše putovanje tako ugodno i lako kao danas na željeznici. Radi čega putuju? Radi poslušnosti rimskom caru Augustu, koji je valjda iz taštine odredio, da se popišu i prebroje njegovi narodi. Učimo se na ovom podvrgavati se pravednim zahtjevima svjetovne vlasti, pa makar nam to i teško bilo.

Promatrajmo, kako sv. Josip neumorno nastoji, da svojoj blagoslovljenoj zaručnici što više olakša teško putovanje. Radimo i mi tako, kad putujemo s članovima one zajednice, kojoj pripadamo.

Napokon stigoše u Betlehem. Grad je bio prepun svijeta. Čim su unišli na gradska vrata, vidjeli su ulice pune stranaca, koji su radi iste stvari došli kao i oni. Ah, kako im je teško bilo pri srcu! Eno ih, idu od gostionice do gostionice, moleći da ih puste unutra. Ali zaludu! Da su imali mnogo novaca, već bi se i za njih našlo mjesto. Sv. Josip kuca na vrata svojih prijatelja i znanaca. Ali ga odbijaju riječima: »Ta i sam evo vidiš, da nam je kuća puna puncata!« Marija i Josip slušali su te riječi blago i ponizno. Gledajte čednu Djevicu, kako je stidljiva!

A da mi moramo tako prosjačiti?

Napokon zađe i sunce. Oko Božića zalazi ono već u četiri sata. Josip i Marija još nijesu našli gostionice, gdje bi mogli prenoćiti. Vani je bivalo svakim časom sve studenije. Tada će sv. Josip Mariji: »Izvan grada ima spilja, u

koju sam se za nevremena često puta znao skloniti, kad sam čuvao ovce. Tamo ćemo ovu noć provesti. Sjutra ćemo iznova pokušati sreću.«

Kako im je moralo teško biti, zar ne? A Bog je to ipak pripustio.

2. Točka:

Isus u jaslicama.

»I rodi Sina svoga prvenca, i povi ga u pelenice, i metnu u jasle, jer nisu imali mjesta u gostionici.« (Lk. 2, 7.) Promatrajmo božansko Djetešce! Kolike li poniznosti! Već četiri hiljade godina uzdiše ljudstvo za njim. Proroci su ga prorekli. Taj željko očekivani čas otkucao je evo sada. Ali narod ne htjede primiti svojega Spasitelja, već ga otjera u spilju. Nitko ne zna, da je to Djetešce Mesija, već ga drže djetetom drvodjelje Josipa, koji nesrećom nije mogao naći noćišta u kakvoj gostionici već morao doći u ovu siromašnu spilju. Dijete najvećeg prosjaka ima ljepše mjesto od jedinorođenoga Sina Božjeg!

Mali je Isus izvana kao svako novorođenče. Eno zatvorio je očice pa spava. Sad se opet probudio i počeo plakati. Svemogúće ruke stegnute su pelenicama.

A ja bih se htio svagdje istaknuti — odlikovati? Gdje je moja poniznost?

Kolikog li siromaštva! U prvom času Isusovoga života ispunilo se ono, što je poslije rekao o sebi jednom zgodom: »Lisice imaju jame i ptice nebeske gnijezda, a Sin čovječji nema gdje da zakloni glavu.« (Mat. 8, 20.) On je ovo siromaštvo svojevoljno odabrao. Da je htio, mogao je drukčije stvari urediti. Ali ne! On je dopustio, da sve životne nezgode udare na njega. Marija bi mu u Nazaretu već našla kakvo mjestance, pa makar i siromašno. Sv. Josip napravio bi mu kolijevku. Ali on se mora roditi u tuđini, izvan nazaretske kućice, ito baš u vrijeme, kad se popisivao narod. Dok su drugi ljudi, pa i siromasi, našli mjesta u Betlehemu, bl. Gospa i sv. Josip došli su prekasno pa nijesu mogli naći ni najmanjeg mjestanca. Staja dakle postade kućom, gdje se rodio Sin Božji, jaslice kolijevkom, tvrda slama posteljicom. U studenoj noći grijale ga životinje svojim dahom. Siromašan je sv. Josip, siromašna je bl. Gospa, siromašni su pastiri.

Sv. Franjo Asiski, koji je izabrao siromaštvo za zaručnicu, klicao je od veselja, kad je razmatrao o siromašnom Spasitelju.

A kako mi ljubimo siromaštvo? Kako podnosimo, ako čega nemamo, što bismo željeli? Mislimo li i mi na malog Isusa u jaslicama?

Novorođeni Spasitelj propovijeda i o samozataji. Gledajmo, kako mu nježni udovi drhšću od studeni. I ako u sv. zemlji nije tako studeno kao kod nas, opet je moralo teško biti novorođenčetu u vlažnoj staji na tvrdoj slami na koncu decembra.

Promatrajmo njegove nutarnje patnje. Gledajmo kako je teško njegovom srcu, što sv. Josip i bl. Gospa moraju toliko prezira i neotesanosti trpjeti radi njega. I naš nehaj bio mu je težak. Radi grijeha, što su poput kakve bujice prekrili zemlju, ronilo je suze ono nebesko Djetešce.

Već unaprijed ćutio je mali Isus sramotu i nezahvalnost, glad i žeđu, studen i umor, što ga čeka u njegovu apostolskom životu. On već sada zna, da će se krvlju znojiti, da će biti biče-

van, trnjem okrunjen i napokon raspet. Uistinu mogao je sebi reći: »Bol moj uvijek mi je pred očima.« (Ps. 37, 18.) Već u prvom času svojega života imao je Spasitelj Božju sveznalost.

O koliko toga možemo naučiti od svojega nebeskog kralja, komu obećasmo vjernost, kad smo razmatrali o njegovom kraljevstvu! Čemu nas uči taj novorođeni kralj iz jaslica? Recimo to ukratko: Uči nas, kako moramo svijet prezirati. Sv. Bernardo gledajući Isusa u jaslicama reče: »Svijet čini baš sasvim protivno.« Da, svijet traži čast, teži za bogatstvom, prezire siromaštvo, bježi od svega, što zadaje bola. Iz toga moramo ovo zaključiti: Ili je Krist na krivom putu ili svijet. Krist ne može biti na krivom putu, dakle je svijet na stranputici.

Pa uistinu, kad bi nas tko upitao, gdje se mora roditi Krist, Mesija, koga već tisuće godina očekuje svijet, sigurno bismo rekli: On mora na svijet doći u palači rimskog cezara. Cezar će biti dužan, da se brine za njegove potrebe. Da, Mesija mora saći s neba u sjaju svojega veličanstva, okružen tisućama anđela. Svi narodi moraju to vidjeti i pred njim prignuti svoja koljena. Ali: »Moje misli nijesu vaše misli, i moji putevi nijesu vaši putevi,« govori Gospod.

Krist je došao na ovaj svijet, da nam pokaže put u nebo. Kad bi bilo drugog puta osim puta siromaštva, poniznosti, samozataje, on bi nam ga sigurno pokazao.

U razmatranju o kraljevstvu Kristovom ponudili smo se svojemu nebeskom vođi pred Marijom, našom Majkom, i pred cijelim dvorom nebeskim, da ćemo podnositi sve nepravde, zbiljsko siromaštvo, sve ukore i pogrde. Mi smo to dužni, jer smo pozvani u sv. stalež redovnički.

Obnovimo sada to svoje obećanje i budimo uvjereni, da nasljedovanje božanskog Djeteta u siromaštvu, samozataji, poniznosti pripada onim bojevima, koje nam valja biti sa svojim vođom proti svijetu i tijelu.

3. Točka:

Anđeli i pastiri.

Pogledajmo poljane betlehemske u onaj čas, kad se Isus rodio. Osvijetljene su nebeskim svijetlom. S neba silazi poslanik Božji te lebdeći u zraku stoji pred skupinom pastira.

Promotrimo te ljude. Jednostavni su, priprosti su, ali svim srcem vjeruju, da će doći nada Izraelova. Njih je novorođeni Mesija izabrao za svoje dvoranike; a ne ohole knezove narodne niti himbene farizeje niti velike svećenike iz nedalekog grada Jeruzalema. Pastirima dakle poslao je Mesija anđela, da im javi svoje rođenje.

Čujmo, šta govori anđeo: »Ne bojte se! Jer gle, javljam vam veliku radost, koja će biti svemu narodu; jer vam se danas rodi Spasitelj, koji je Krist Gospod, u gradu Davidovu. (Lk. 2, 10-11.)

To je bila neizreciva radost za siromašne pastire, veća nego da im je pokazao mjesto, gdje se nalazi sakriveno blago. Ta Mesija je bio najveće blago, za kojim su čeznuli.

»Ne bojte se,« rekao im je anđeo odmah ispočetka; jer gdje je Krist, tamo vlada sveti mir i nebeska radost, a gdje je sotona, tamo je nemir, zbrka, očaj i strah. Pitajmo svoje srce, kakovi su obično njegovi osjećaji. Iz toga ćemo moći zaključiti, čija smo djeca. Sjetimo se riječi sv. Ivana Berchmansa: »Sve, što me uznemiruje, dolazi od sotone.«

Anđeo daje znak pastirima, po kojem će poznati Mesiju: »I e t o vam znaka: Naći ćete djetešce povito gdje leži u jaslama.« (Lk. 2, 12.)

Pastiri povjerovaše anđelu. Kao nagrada za tu njihovu vjeru »n a j e d a n p u t postade s anđelom mnoštvo nebeske vojske hvaleći B o g a i g o v o r e ć i: S l a v a Bogu na visini, i na zemlji mir ljudima dobre volje! (Lk. 2, 13-14.)

Promatrajmo tu sjajnu četu, čujmo nebeski hvalospjev i okusimo u duhu onu pravu božićnu radost, što su je imali pastiri.

Nego ta radost mora biti djelotvorna. Radi toga gledajmo, što rade pastiri. »I k a d anđeli otidoše od njih u nebo, r e k o š e p a s t i r i jedan drugomu: H a j d e m o do Betlehema, da vidimo to, što se dogodilo, što nam je o b z n a n i o G o s p o d.« (Lk. 2. 15.)

»I d o đ o š e žurno i nađoše Mariju i J o s i p a i d j e t e š c e, g d j e l e ž i u j a s l a m a. A kad vidješe, javiše, što im je r e č e n o za ovo d i j e t e.« (Lk. 2, 16-17.)

Što su dakle našli? Djetešce u pelenicama, kako leži u jaslama.

Zar ne nalazimo i mi svaki dan Sina Božjeg u povojima bijelih prilika krušnih? O kad bismo imali živu vjeru pobožnih pastira! Sigurno nijesu došli praznih ruku, već su donijeli darova koliko im je već dopuštalo njihovo siromaštvo. Što bismo mi mogli darovati novorođenom Spasitelju? Što traži on od nas?

Predočimo si, veli sv. Ignacije, da smo u službi kod sv. obitelji pa da iz jednog kuta promatramo sve, što se sada zbiva.

Nastojmo, da ovi dirljivi prizori i na nas djeluju. Probudimo čine vjere, ufanja i ljubavi i napunimo srca svetom božićnom radošću.

R a z g o v o r: sa sv. Josipom, s pastirima, s bl. Dj. Marijom, Majkom Božjom, i napokon s božanskim Djetetom, kako nam već srce zaželi.

D u š o K r i s t o v a...

BIJEG U EGIPAT

I. p r e d v j e ž b a: Budući da je Herod izdao zapovijed, da se pobiju u Betlehemu sva mala djeca, posla Bog anđela sv. Josipu s nalogom, da bježi u Egipat. Ovaj još iste noći izvrši zapovijed. U poganskoj zemlji ostao je, dogod nije Herod umro.

II. p r e d v j e ž b a: Gledajmo kuću, u kojoj je stanovala sv. obitelj u Betlehemu, onda dugi put u Egipat, napokon stan, što su ga imali u toj zemlji.

III. p r e d v j e ž b a: Gospode moj i Bože moj! Daj mi ravnodušnosti i poniznosti, da budem spreman izvršiti svaku zapovijed svojih poglavara.

1. Točka:

Zapovijed.

Jedva je došao Isus na ovaj svijet, i već ga progone. Ali čas njegove smrti još nije došao. Radi toga spasava ga njegov Otac nebeski na čudesan način. On šalje sv. Josipu svojega anđela.

Iz ovoga se učimo, kako nam se valja u svim pogibeljima života posve predati providnosti Božjoj, koja nad nama bdije.

Promatrajmo sv. Josipa, kako mirno spava. Njegova je savjest čista, a čista savjest stere naj-

mekšu postelju. Naprotiv gledajmo Heroda, kako se valja na svom ležištu. Nemiran je. Boji se, da mu ono tajinstveno dijete ne ugrabi sjajne krune. Radi toga smišlja on, kako će ga ubiti. Ali uzalud su njegove osnove.

Promotrimo sjajnog anđela, kako se ukazuje Josipu u snu.

Čujmo njegove riječi: »Ustani i uzmi dijete i mater njegovu pa bježi u Egipat i budi ondje, dok ti ne kažem; jer će Herod tražiti dijete, da ga pogubi.« (Mt. 2, 13.)

Razmotrimo okolnosti ove zapovijedi.

Kada se zapovijeda? U noći. Dakle u nezgodno vrijeme. Čovjek je tada slabo raspoložen za rad. I pomoć je teško naći. I to odmah, još iste noći valja izvršiti nalog. Da im je anđeo rekao: »Bježite za dva ili tri dana,« imali bi barem vremena, da se malo priprave. Ali ne! Anđeo govori: »Ustani i bježi!«

Što se zapovijeda! Ne veli se: otiđite, već: bježite! Velika je pogibao. Treba dakle odmah pridonijeti svaku žrtvu, da se umakne pogibli. Radi se o životu Boga-čovjeka.

Kamo će bježati? Možda u zemlju sv. triju kraljeva, koji bi ih sigurno uz velike počasti primili? Ili u hebronske brdine Zahariji i Elizabeti? Ah, kakva bi to radost bila, kad bi se opet vidjele te svete duše! Ali ne, u Egipat valja bježati. Za Izraelićanina ne bijaše strašnije zemlje od Egipta. Egipat je bio kod židova na zlu glasu, jer su u njemu skapavali njihovi pređi u ropstvu. Osim toga Izraelićanin je zazirao od Egipta radi njegova ogavnog kumirstva. Sveto Pismo govori o odvratnom bogoslužju egipatskom. Kako je dakle teška morala biti zapovijed: »Bježi u Egipat!«

Kako će dugo ostati tamo? Možda samo kratko vrijeme, dok Heroda ne prođe gnjev? »Ostani tamo, dok ti ne kažem,« rekao je anđeo Josipu. Trebalo se dakle nastaniti u Egiptu i proboraviti tamo možda nekoliko mjeseci, možda i više godina. Ni Marija ni Josip nijesu znali. Možda bi im ova žrtva bila lakša, da im je rečeno, kako će dugo biti u Egiptu.

Zašto mora bježati? »Jer će Herod tražiti dijete, da ga pogubi.« Strašno! Sva odgovornost pala bi na sv. Josipa, da je i najmanje bio bezbrižan, da nije odmah sa svom svojom opreznošću pobjegao. Ta u pogibli je najveće dobro, što mu ga je Gospod povjerio.

Tek jedna mu je utjeha ostala. S njim će naime i Spasitelj i bl. Gospa. A čega čovjek još nema, kad je u takovu društvu?

U našem redovničkom životu može se dogoditi, da nas iznenada pozove poslušnost bilo kamo. Zapovijed zna katkada biti tako teška kao i bijeg u Egipat. Ili mogu uistinu nastati za nas takve pogibli, da moramo što prije pobjeći. Šta da činimo u takvim prilikama? Nasljedujmo sv. obitelj za njezinog bijega u Egipat. Ponajprije moramo biti uvjereni: Volja je Božja, da se pokorimo nalogu poglavarevom. Riječ svog starješine moramo jednako cijeniti, kao da nam je došao anđeo i rekao: »Ovo Bog hoće.« Ako u živoj vjeri smatramo poglavarevu zapovijed kao objavu volje Božje, glavna je poteškoća već svladana, i mi smo pobijedili.

Najviše nam smeta naša pokvarena priroda. Ona se stane buniti u sličnim prilikama. Naša sjetilnost, naša neuredna ljubav, privrženost rodbini i zavičaju, slavičnost, koja ne će biti zadovoljena u novoj službi, poniženja, kojih se bojimo — sve to stavlja nam velikih poteškoća, kad

valja izvršiti nalog svete poslušnosti. U takvim prilikama najlakše se upoznaje, kako smo slabi u poniznosti i strpljivosti. I sotona ne će biti besposlen. On će svoje već učiniti. Odmah nam zaokupi maštu svim mogućim poteškoćama, kakvih možda ne ćemo nikad imati niti smo ih imali. Zlobni je duh presretan, ako je napravio zbrku u redovničkoj duši, ako joj je ugrabio sveti mir. On gleda, da takvu dušu potakne na tužbe, na mrmljanja, ili barem svjetuje, da molbama i suzama skloni poglavare na promjenu, da se samo ne dogodi ono, što Bog hoće.

Kakav ćemo plod ubrati iz ove točke? Ako nam zapovijed poglavareva bude teška poput bijega u Egipat, odmah ćemo poći u kapelicu, da se žrtvujemo presv. Srcu Isusovom te mu obećamo, da ćemo drage volje primiti sve, što god nam njegova ljubav pošalje. Pa makar se naše čuvstvo ne znam kako bunilo, opet ćemo barem izvana veselo poći na mjesto, kamo nas poslušnost zove, da preuzmemo novu službu. Budimo uvjereni, da za nas nema ništa bolje nego da izvršimo nalog poglavarev, jer nam po starješini zapovijeda Bog, naš predobri otac.

Poticala: a) Ako već sluga i činovnici zemaljskog kralja smatraju velikom čašću, kad im se povjeri kakva teška zadaća, jer iz toga zaključuju, da se kralj uzda u njih, to ću se i ja radovati, što me Gospod drži tako jakim i kreposnim, pa mi daje ovaj ili onaj teški nalog.

b) Odsada ću držati, da za me nema ništa bolje od odredbe svete poslušnosti. Dragi se Bog naime na osobit način brine za redovnike. Da ima što bolje za me, moj nebeski Otac sigurno bi mi to naložio. Ali upravo stoga, što mi je dao taj nalog po mojem poglavaru, uvjeren sam, da je to najbolje za me i u vremenu i u vječnosti.

O tom ću se osvjedočiti na smrtnoj postelji. O kako ću tada zahvaljivati Bogu, što mi je dao prilike, da mu prikažem tu žrtvu.

c) Najsigurnije je za me slušati. »Tko bježi od poslušnosti, bježi od milosti,« veli Nasljeduj Krista. Mnogi su izgubili svoje zvanje, jer su se protivili zapovijedi poglavarevoj. Što sam ja dosada držao o toj važnoj točki u redovničkom životu? Što ću u budućnosti činiti? Budimo pripravni, možda doskora dobijemo kakav neugodan nalog. Što bi mi bilo najteže?

Zasigurno znam ovo: Svuda će me pratiti Isus i Marija: »Uzmi dijete i njegovu majku!« Čega onda ne ću imati?

2. Točka:

Putovanje.

Promotrimo čudesnu poslušnost sv. Josipa. Odmah ustaje. Ta još iste noći mora pobjeći. I presv. Djevicu probudi, da joj saopći nalog Božji.

Gledajmo Majku Mariju. Kako ponizno i strpljivo prima zapovijed. Nema tu nikakvog mrmljanja, nikakvog tužakanja, nikakvih suza — ona u svemu traži volju Božju. Kakvog li primjera! Nije joj bilo neugodno ni to, što se anđeo nije njoj javio, već sv. Josipu, premda je ona bliža Isusu. Ona je smatrala sv. Josipa glavom obitelji, pa joj je bilo sasvim razumljivo, da je on dobio zapovijed. Njoj valja slušati.

Po svoj prilici bila je tada sv. obitelj u Betlehemu ne doduše u staji, ali u kakvoj gostionici ili kod kojeg znanca, možda i u kući kojega pastira. Nijesu imali ništa drugo osim ono malo stvari, što su ih ponijeli iz Nazareta. Čim su dobi-

li zapovijed, spremiše se, što su brže mogli, i pobjegoše. Učinili su to radi poslušnosti i straha, da se ne dogodi štogod božanskom Djetetu. Možda im je došla na pamet misao: »Šta će ljudi o nama govoriti?« Ali oni su odgovorili sami sebi: »Tako Gospod zapovijeda.« — Radimo li i mi tako? Ako Gospod Bog šalje takve nezgode svome jedinorođenom Sinu, smijemo li se mi tužili radi poteškoća? Mi bismo sigurno mrmljali u ovim okolnostima.

A sada putovanje! Kakvih li neprilika, kakvih nestašica! Morali su putovati kroz puste krajeve u neprekidnom strahu, da ih ne napadnu Herodovi vojnici. Nijesu imali ni novaca, a ni hrane dosta. Uvečer su sigurno morali prositi, da ih tko primi na konak. Kakvih su riječi sve čuli, osobito kad su prešli židovsku granicu i stupili na egipatsko tlo, gdje su stanovali pogani, što su prezirali Izraelićane.

A ipak kako je tajinstven taj ulazak Otkupiteljev u Egipat! Ispunilo se proročanstvo proroka Izaije: »Gle, Gospod se penje na lagan oblak i ulazi u Egipat i pred njegovim licem potresoše se kumirski kipovi.« (Iz. 19. 1.) Lagani oblak jest njegovo presveto čovječanstvo. Tko bi i u snu mogao naslućivati, da je ovo dijete, što plače od gladi, Gospodar gospodara, koji je došao, da razruši carstvo sotonino, da obori kumirske hramove i kipove.

Što da učimo odavle? Slušati bez prigovora. Ne gledajmo na poteškoće, koje nam stoje na putu.

Poticala: a) To pristaje redovniku, koji se prikazao Gospodu kao žrtva paljenica ne zadržavajući ništa za se. Ne smijemo slušati svoje pokvarene ćudi. Ona nas nuka, da

barem pokažemo starješini, kako nerado izvršujemo njegove zapovijedi. To mora poglavarima biti vrlo teško.

b.) Što spremnije — to zaslužnije. Vesela darovatelja ljubi Bog. I zaista, kad bi nas tkogod pitao za savjet u tom pogledu, rekli bismo mu, da će biti najbolje po nj, ako spremno posluša. Najbolje je dakle veselo primiti posao. A jer nam odmah milost Božja pritiče u pomoć, čovjek se sam sebi čudi; kako mu je sve lako.

3. Točka:

U Egiptu.

Promatrajmo sv. obitelj usred naroda odanog kumirstvu, u zemlji, gdje svijet mrzi i progoni židove.

Ponajprije su izabrali mjesto, gdje će se nastaniti. Bio to po svoj prilici Heliopol. Tu je bilo dosta Židova. Sad su morali potražiti kakvu kuću. Kakav će to biti stan? Sv. Josip morao je mnogo raditi, da mogne prehranjivati sv. obitelj. Tko im je dao posla? Svaki je početak težak. Početak u Egiptu morao je biti skopčan s vrlo velikim poteškoćama. Malo pomalo već su donekle obikli na tuđinu, iako su uzdisali za obećanom zemljom i za svetim gradom Jeruzalemom. Prošli su već mjeseci, prošle su i godine, a oni su još uvijek čekali anđela, koji im reče: »Ostani tamo, dok ti ne kažem.« Ali anđela nema pa nema.

Što im je drugo preostajalo, nego da se ustrpe. Ta imali su uza se svoje najveće blago, malog Gospoda i Spasitelja, milinu anđela i svetaca! Isus je pomalo rastao, učio se govoriti i već počeo pomalo hodati. Pomisao, da bi u

njihovoj domovini pogibli bio izvrgnut život Božjeg Sina, olakšavala im je sve nestašice u tuđoj zemlji.

I mi se tješimo, ako nas vuče želja u koji kraj, u koju službu: »Bolje je, da ovdje ostanem nego da slijedim svoju volju te možda i poziv izgubim ili barem malo naškodim svojoj duši. Što je za meso sô, to su patnje za dušu. One čuvaju dušu od truloće i potiču je, da traži svoju utjehu samo kod Boga. Ne zaboravimo na to nikada. Prikazujmo se neprestano Bogu kao žrtva. Ne ćemo dovijeka ostati u ovoj službi, na ovom mjestu. Osim toga Bog nam ne nalaže više nego što možemo podnijeti. Zar želimo svoju volju vršiti, a ne Božju?

1. Razgovor sa sv. Josipom. Čestitajmo mu radi njegove velike ravnodušnosti i poslušnosti. Molimo ga za te kreposti.

2. Razgovor s Marijom na sličan način.

3. Razgovor sa Spasiteljem. Žrtvujmo mu se, kakosi mo to učinili u razmatranju o njegovom kraljevstvu. — Dušo Kristova...

NAZARET.

I. predvježba: Gledajmo u duhu malu kućicu sv. obitelji u Nazaretu.

2. predvježba: O Isuse, daj da dobro upoznam tajnu Tvojega skromnog života, da bacim pod noge oholost i slavičnost, a Tebe nasljedujem u skromnosti.

1. Točka:

Isusova poslušnost.

O najvećem dijelu života Spasiteljeva ne znaju sv. evanđelisti gotovo ništa drugo reći osim: »Bijaše im poslušan.«

Tko? Isus, Sin vječnog Oca, beskrajna Mudrost, Stvoritelj neba i zemlje.

Šta radi? Sluša. A slušati znači odreći se svoje volje i slijediti tuđu. On se dakle odriče svoje volje i čini ono, što hoće sv. Josip i bl. Dj. Marija. Želja Bl. Djevice bila mu je zapovijedu. Stvoritelj sluša svoja stvorenja. Njihov sud, njihovu volju čini svojim sudom, svojom voljim. Nije Isus radio onako kao što mi često radimo, kad izvana slušamo, a unutra se opiremo zapovijedi, te možda mislimo, da nam poglavar zapovijeda nešto nerazborito, da naš starješina nema nikakvog iskustva u toj stvari i t. d. i t. d.

Zašto sluša? »Nijesam došao, da činim svoju volju, nego volju Onoga, koji me poslao,« veli Isus o sebi. Radi Oca svojega nebeskog slušao je Spasitelj ljude. Tako moramo i mi govoriti sami sebi: »Nijesam u ovom redu, da vršim svoju volju, već volju Onog, koji me poslao ovamo, t. j. koji me pozvao u ovaj sveti stalež.« Pa zato dobili mi ne znam kakvu zapovijed, kakavgod nalog, kakvo bilo miesto, kakvugod službu, ne pitajmo: »Zašto?« Ta već znamo odgovor.

Sv. Augustin veli: »Pitaš: Zašto? Odgovaram ti: Jer tako Bog hoće. Nu ako još jedanput upitaš: Zašto? ne ću ti znati više da odgovorim, jer ništa nije iznad volje Božje. Nego čuvaj se, da ne pitaš dalje, jer bi te Veličanstvo Božje moglo smrviti.« Razumljivo je dakle, da se svevišnjoj volji pokorava i sam Sin Božji; nu neshvatljivo je, da se čovjek, kukavni stvor, usuđuje protuslovifi spoznatoj volji Božjoj.

Svuda nalazimo, volju Svevišnjega: u zapovijedima, u zavjetima, u pravilima, u dnevnom redu u nalogu, da preuzmemo baš ovu službu, da idemo baš u ovo mjesto, da imamo baš ove

podložnike, da imamo ovoga poglavara, ove osobe, s kojima nam valja živjeti u redovničkoj zajednici, ito baš u ovo vrijeme. Volju nam Božju pokazuje svaka odredba poglavareva, svaki njegov mig. Pitajmo se: da li smo možda dosada sudili o poslušnosti na svjetsku, ravnali se po svojoj pokvarenoj prirodi?

K a k o sluša Isus? Spremno, hitro kao dobro, čestito dijete. Tako je činio i kad je bio velik.

Slušamo li i mi po njegovu primjeru spremno, s radošću? Tako će nam biti sve lakše.

Prema tome, kakav plod moram ubrati iz ove tačke u razmatranju? U sadašnjoj svojoj službi ne ću ni za što moliti, ne ću ništa odbijati nego ću pustiti poglavare, da upravljaju mnome po svojoj volji. Pravo veli sv. Bernardo: »Oni, koji su sklonili poglavara, da im zapovijedi, što sami hoće, neka si ne laskaju, da su poslušni, jer ne slušaju oni starješinu, već starješina njih.«

P o t i c a l a: a) Velika zasluga. Ako sve činim radi poslušnosti, onda je svaki moj korak, svaka moja riječ, svako djelo, koje izvedem, čin poslušnosti. Čitav naš dnevni red od ranog jutra pa sve do kasne večeri uređen je po pravilima poslušnosti. I tako neprestano činimo ono, što Bog hoće. Kolike li utjehe! Koliko bi pobožnih ljudi u svijetu željelo ovu sigurnost i ovu veliku nagradu!

b) Sve poteškoće i neprilike, na koje budemo nagazili, lakše ćemo svladati. Uvijek se mogu tješiti mišlju: Ove si službe nijesam ja izabrao. Na ovo sam mjesto poslat. Volja je Božja dakle, da se borim s poteškoćama, koje su u vezi s mojom službom. Gospod će mi pomoći, da ih svladam.

Nu ako sam svoju volju proturao, gdje ću naći utjehe u poteškoćama? Grizodušje mi ne

da mira. »Ti si kriv, zašto si tražio, da te ovamo premjeste?« moram si često reći. Mnogi su izašli iz reda, jer su nagovarali starješinu, da naredi ono, što sami hoće. Poslije su duboko pali, pa se iznevjeriše svom pozivu.

c) Ako u svemu slušam, svuda će me pratiti milost Božja. Za svako mjesto, na koje me poslušnost zove, odredio mi je Gospod posebnih milosti. Kako će mi laka biti svaka služba u mojem staležu, kad nosim slatki jaram Kristov!

Pitajmo se: Što sam dosada mislio o poslušnosti? Što ću u budućnosti raditi? Kakve poteškoće moram svladati? Slušam li sebeljublje, sotonu? Kakva sredstva moram upotrijebiti, da dođem do savršene poslušnosti? Ni za što moliti, ne pokazivati nikakvoga znaka, da što drugo želimo, ne tužiti se, ne jadikovati nego biti iskren i pustiti svoje poglavare, da naređuju, što hoće.

2. Točka:

U čemu sluša Isus?

1. Promatrajmo Spasitelja u Nazaretu, kako obavlja najneznatnije poslove. Kao dijete siromašne obitelji morao je dosta toga raditi po kući: donosio je vodu, skupljao trijeske, meo sobu i dvorište i t. d.

Kako veli sv. Bonaventura, u Nazaretu se mogao često vidjeti vrlo ganutljiv prizor. Majka Božja uze vrč, da donese vode. Sv. Josip nije mogao trpjeti, da mu donosi vodu njegova zaručnica, koju je smatrao majkom Otkupiteljevom, pa joj uze vrč iz ruke. Uto skoči dječak Isus, uzme od sv. Josipa posudu i donese vode.

Ni nama ne smije nijedno djelo biti preveliko, nijedan čin prenizak, kad se radi o djelima

ljubavi i poniznosti. Ugledajmo se u sv. obitelj nazaretsku, pa se natječimo u ljubavi k bližnjemu.

2. Kad je Isus ponarastao, učio je tesarski zanat, da mogne sv. Josipu pomagati. I baš je izabrao jedan od najtežih zanata. Sin se Božji znojio radeći sa siromašnim tesarom, da tako zasluži svoj kruh. Iz dana u dan radi on sa svojim hraniteljem za nezahvalne Nazarećane, samo da zasluži nešto novaca. Isus radi po uputi sv. Josipa, kao da nije Sin Božji već obični smrtnik.

Zašto čini to Isus? On vječna Mudrost Očeva, ponizuje se, da nam dadne primjer. te i mi pogazimo nogama oholost svijeta. Po mišljenju svijeta i po krivom uvjerenju Židova morao je Mesija biti moćan kralj, koji će imati svu silu blaga i golemu vojsku. A Sin Božji izabere jedan od najtežih zanata, da postidi oholost i sjetilnost svjetsku. Da je barem bio kipar ili slikar, svijet bi se već više otimao za njegove umjetnine, a ovako tko će mariti za jednog tesara, koji teše grede, penje se po skelama i krovovima!

Krasnog li primjera za nas! Mi tražimo odlične službe, tražena mjesta. Htjeli bismo, da nam se ime raznese na sve strane svijeta. Radi toga nam se ne mile poslovi, za koje samo Bog zna. Ah, koliko će zasluga steći redovnici i redovnice, koji su u zabiti slijedili poniznog Spasitelja! Na one pak, koji su težili za odlikovanjem i ugledom u svijetu, moći će se primijeniti riječi Svetog Pisma: »Već su primili svoju plaću.«

Kako sam dosad sudio o poniznim djelima? Jesam li uvijek bio pripravan, da ih obavim, ito ne samo s lijepim licem nego i s veselim srcem bez mrmljanja? Što ću u buduće? Hoću

Kako dugo provodi Spasitelj ovaj skromni život u poslušnosti? Za kud i kamo najvećeg dijela svojega života, na zemlji za potpunih 30 godina. Da je mogao nešto veće učiniti kroz te godine, sigurno bi učinio. Ali je baš ovo prava tajna za svijet. Ljudi su živjeli u grijesima, uzdisali su za Mesijom, da ih otkupi. I Otkupitelj je došao. Već je odavno na zemlji, ali živi u skromnosti, u zabiti kao tesar.

Kakvog li primjera za nas, kad mislimo, da je sve izgubljeno, ako ne dobijemo ovoga ili onoga mjesta! Nu Gospod zahtijeva od nas miomiris žrtve našega skromnog, zabitnog rada.

3. Točka:

Isusov napredak.

»A Isus je napredovao u mudrosti i u dobi i u milosti kod Boga i kod ljudi,« (Lk. 2, 52.) veli sveto Evanđelje. Zapravo Isus nije mogao ni u čem napredovati, jer je on pravi Bog; ove riječi hoće samo da kažu, kako je Spasitelj sve više i više pokazivao izvana puninu mudrosti i milosti božanske.

Isus je napredovao u dobi t. j od djeteta postao je dječak, od dječaka mladić, od mladića muž. Njegova tjelesna snaga bivala je svakim danom sve veća, jer u njegovom presvetom tijelu nije bilo nikakvog nereda, koji bi sprječavao tjelesni razvitak.

Iz ovoga treba da učimo, kako nam se valja umjereno i razborito brinuti i za tjelesno zdravlje. Tjelesno zdravlje veliko je blago, jer nam pomaže, da Bogu vjerno služimo, da za Boga radimo. Pravo ima Nasljeduj Krista, kad veli: »Malo ih je, koji bolešću postaju boljima.« O li se povesti za poniznim Isusom u Nazaretu?

tom se najbolje osvjedočimo, kad obolimo. U duhovnom životu odmah nazadujemo, čim ne možemo redovito obavljati svojih duhovnih vježba. Kamo sreće da se barem okoristimo svojim bolovima. Ali nažalost često svojom nestrpljivošću samo povećavamo muke, koje nas čekaju u čistilištu. Radi toga smo dužni, da čuvamo tjelesno zdravlje za službu Božju. I naši se poglavari moraju brinuti, da nam daju zdravu hranu, da nitko ne uzima na se previše posla, da se svatko u pravo vrijeme odmori. Naša je opet dužnost, da se dademo od poglavara voditi u tom, jer moramo biti uvjereni, da Bog od nas traži, e uzdržimo svoje zdravlje. Ne smijemo dakle nikad dati, da nas zavede nerazborita revnost u napornom radu, da si ne skršimo tjelesne snage. Kriva je revnost napast đavolska. Sotona nastoji, da što više boraca Kristovih učini nesposobnima za rad pa ih zavodi na prekomjeran napor. Radije iz poslušnosti spavati, odmarati se nego velika djela činiti. Ovamo ide i briga oko čistoće i na sebi i na svim svojim stvarima, jer nam ona dobro pomaže, da uzdržimo svoje zdravlje.

Isus je napredovao u mudrosti. Iz ovoga moramo učiti, kako nam valja nastojati, da povećamo svoje znanje, što ga zahtjeva naša služba. Radi toga je potrebno, da se dademo poučiti od onih, što su stariji i iskusniji, da sami često pitamo za savjet poglavare i one, koji su već bili u istoj službi.

Moramo napredovati i u nebeskoj mudrosti. Ona je u tom, da o svemu sudimo po vječnim načelima Božjim. Ova se načela upoznaju na osobit način u duhov. vježbama. Redovnik se se ne smije nikad ravnati po svjetskoj mudrosti već mora uvijek pitati: Vodi li me ovo k cilju,

radi kojeg sam stvoren? Slaže li se ovo sa staležem, u koji sam pozvan? Bi li mi na smrtnoj postelji drago bilo, kad bih to učinio?

Isus je napredovao u milosti. Kako je već spomenuto, on je sve više i više pokazivao izvana onu puninu milosti, koju je imao. I mi se moramo trsiti, da svaki dan, svaki čas napredujemo u milosti. Odmah čim se probudimo, zahvalimo Bogu, što nam je dao još jedan dan, da povećamo blago milosti nebeske. U jutarnjem razmatranju pođimo u školu presv. Srca Isusovoga i gledajmo, da naučimo štogod spasonosno, praktično. Kakve li prilike kod sv. mise i pričesti, da se na samom vrelu obogatimo milošću Spasiteljevom! Nastojmo oko sabranosti u svojim dnevnim poslovima. Ta sabranost je u tom, da tražimo zgodu, kako bismo što više zaslužili za nebo. Sad ćemo obnoviti dobru nakanu, sad ćemo pomisliti na poseban ispit savjesti, sad učiniti kakav pobožan uzdah, sad pohoditi presv. oltarski Sakramenat.

Na koncu zavirimo malo u nazaretsku kućicu i promotrimo život sv. obitelji. Kakvog li siromaštva, ali uza sve to kakvog li zadovoljstva! Posvuda vlada čistoća, urednost. Kakve li ljubavi i sloge! Zar bi se i pomisliti moglo, da bi sv. Josip rekao Bl. Gospi kakvu neugodnu riječ? Ili da bl. Dj. Marija radi zlovolje ne bi po više dana ni riječi rekla? To je nemoguće! Za svojega posla nijesu mnogo govorili, jer im je srce bilo kod Boga. Uvijek su imali pred sobom svoj božanski uzor i divili se njegovim krepostima. Oni su neprestano razmatrali o Spasitelju.

Svaka dobra kuća redovnička mora biti slikom nazaretske kućice.

Razgovor s Isusom, Marijom i Josipom. Molimo ih za poslušnost, skromnost i napredak.

DVANAESTOGODIŠNJI ISUS.

I. predvježba: Kad je Isus navršio dvanaestu godinu, pošao je sa svojim roditeljima u Jerusalem na praznik pashe. Poslije svetkovine ostade u hramu, a da roditelji nijesu za to znali. Oni su ga s velikom žalošću tri dana tražili. Napokon ga nađu među učiteljima zakona, koji ga slušahu i pitahu. »I mati njegova reče mu: Sine, šta učini nama tako? Evo, otac tvoj i ja žalosni smo te tražili.« (Lk. 2. 48)

Isus im odgovori: »Zašto ste me tražili? Niste li znali, da meni treba biti u onome, što je Oca moga?«

II. predvježba: Predočimo si put od Nazareta do Jeruzalema, a onda i hram.

III. predvježba: Daj mi, Isuse, svoju milost, da te u ovom razmatranju još više upoznam, da te još žarče ljubim, da te još revnije nasljedujem odričući se neuredne ljubavi k svojim rođacima.

I. Točka:

Isus ide sa svojim roditeljima u Jerusalem.

Kad je kod Izraelaca dječak navršio 12 godina, postao je »sinom zakona.« Stigao je dob, kad je mogao vršiti propise zakona. Jedan od tih naređivao je, da se svaki Izraelićanin pokloni u Jeruzalem na tri glavne svetkovine. U tom gradu nalazio se jedini hram, gdje su se židovi klanjali pravom Bogu, Jehovi.

Dječak Isus pođe sada valjda prvi puta sa svojim roditeljima u hram, da izvrši taj zakon, premda kao zakonodavac nije morao toga činiti. Ni žene nijesu bile dužne, da idu u sv. grad. Ali Marija je ipak svake godine pratila sv. Josipa.

Obavljajmo i mi drage volje svoje pobožnosti. kojih nam ne nameće stroga dužnost. Pohodimo presv. oltarski Sakramenat, pripravljajmo se na veće blagdane devetnicama, i t. d.

Gledajmo u duhu one tri svete osobe: Isusa, Mariju i Josipa. Promatrajmo, kako veselo idu s ostalim hodočasnicima. Eno Isusa sad s bl. Gospom sad sa sv. Josipom! Kako je mio, kako čedan! Čujmo, što govori o narodu izraelskom, što o hramu. On govori kao dječak doduše, ali opet tako mudro, tako uzvišeno.

Divimo se krepostima tih svetih osoba. Dijelimo s Marijom i Josipom njihovu radost radi dječaka Isusa.

Ovo je hodočašće Isusovo bez sumnje bilo ugodno nebeskom Ocu. Kako su se presv. Trojstvu u nebu sviđale ove tri osobe na zemlji!

Napokon opaziše sv. grad Jeruzalem. Već izdaleka ugledaše bijele mramorne zidine hrama. što se dizao na brdu Sionu. Po Božjoj providnosti Herod je dao krasno obnoviti hram, samo da se što više ulaska židovima. Što mu se više primicali, to im se hram sve ljepšim prikazivao. U tu velebnu zgradu unići će domalo Sin Božji. Nitko ni slutio nije, da je onaj siromašni dječak, što se penje po stepenicama u hram i moli psalam: »Laetatus sum,« »Obradovah se,« obećani Mesija. Iz ovog se vidi, kako velike stvari zna Bog činiti pred ljudima, a da oni toga i ne vide.

Po primjeru Isusa, Marije i Josipa saberimo se i mi, prije nego stupimo u kuću Božju. Što je onaj golemi hram jeruzalemski, poredi li se i s najmanjom našom kapelicom?

Osam dana prisustvovalo je njih troje s velikom pobožnošću krvnim žrtvama, što se prinosile na tu svetkovinu. A kako se mi vladamo kod

sv. mise? Jesmo li sabrani? Mislimo li na ono, što se događa na oltaru?

Pogledajmo Isusa, kako se moli. Kolike li pobožnosti! Kakve li i nutarnje i vanjske sabranosti! Kakvih li čina ljubavi Božje! A naša je molitva tako mlaka!

II. Točka:

Dječak Isus ostaje u hramu.

»I kad dane provedoše, i oni se vratiše, osta dječak Isus u Jersalemu, i ne znadoše njegovi roditelji.« (Lk. 2, 43.)

Kolike li tajne u ovom činu Isusovom! Krasna je to pouka za sve redovničke osobe. »Isus se rastaje s roditeljima.« Zašto im nije barem rekao? Jer mu oni toga ne bi dopustili, pa bi se činilo, da je neposlušan, kad bi uza sve to ostao u hramu prema želji svojega nebeskog Oca.

S kim se rastaje Isus? Sa svojom milom majkom i brižnim hraniteljem. Niti najbolje dijete nije odano svojim roditeljima onako, kao što je Isus odan bio bl. Gospi i sv. Josipu. Ljubio ih je onom ljubavlju, kojom dijete ljubi svoje roditelje. Ljubio ih je i kao Bog-čovjek radi njihovih divnih kreposti.

Zašto se rastavlja Isus? Htio nam je pokazati, da valja više Boga slušati nego ljude, da moramo ostaviti roditelje i rodbinu, ako nas Bog pozove u redovnički stalež.

Gdje se rastaje Isus? Upravo u hramu, u kući Gospodnjoj. Tu on ostade, da izvrši volju svoga Oca.

Kako se rastavlja s njima? Spremno, radosno velikodušno, posve.

Čemu nas uči ovaj čin Isusov? Uči nas, da moramo ostaviti sve, štogod imamo milo i drago na ovoj zemlji, ako to Bog od nas traži.

Upravo je čudnovato! Kad Gospod izabere čovjeka za veliko djelo, obično ga rastavlja od tijela i krvi, od znanaca i rođaka. »Izađi,« reče Bog Abrahamu, »iz svoje zemlje i iz kuće svoje rodbine i učinit ću te velikim narodom.« (Gen. 12, 1.) I u njegovoj domovini mogao ga učiniti praocem Izraelićana. Nego u tom slučaju mogao je Izrael prigrliti poganstvo. Radi toga tražio je Gospod od Abrahama, da ostavi svoj rod i pođe u tuđinu.

Kakav ćemo praktični plod ubrati iz ove točke u razmatrannju?

Istina je, tim što sam stupio u red, rastavio sam se od roditelja, braće, sestara i sve rodbine. Ali, je li i moje srce posve odijeljeno od njih? Redovnik mora se rastati s rođacima: 1. tjelesno; 2. ne općeći s njima, koliko je to samo moguće; 3. odričući se tjelesne privrženosti.

1. Tjelesno. Za to se već poglavari brinu. Svaka naime redovnička zadruga drži se načela, da po mogućnosti ne šalje nikoga na ono mjesto, gdje mu je kuća. »Nitko nije prorok u svojem zavičaju.« O tom se i sam Spasitelj uvjerio. Nigdje gotovo ne primiše ga tako nelijepo, kao što to učiniše upravo Nazarećani.

2. Redovnik smije tek vrlo rijetko općiti sa svojim rođacima bilo to sada usmeno ili pismeno. Prije svega valja se odreći pohoda, koliko je to samo moguće bez povrede dužne ljubavi. Ovom zgodom naime napune nam rođaci glavu svojim poslovima, pa na njih mislimo, umjesto da se bavimo onim, što je našeg Oca nebeskog. Osim toga mi im u najviše slučajeva ne možemo pomoći.

Ovamo ide i dopisivanje. Ono mora biti vrlo umjereno. Ispočetka može se pisati možda i češće ali onda sve rjeđe i rjeđe, dok se napokon ne stegnemo samo na ono, što je prijeko potrebno. Svjetovnjaci će lako razumjeti, što redovnik ne piše tako često. On se naime brine, kako će što bolje izvršiti dužnosti svojega staleža.

3. Valja nam nastojati, da što više umanjimo i onu prirodnu sklonost prema rodbini. Sklonost, što se temelji na tijelu i krvi, moramo pretvoriti u duhovnu, koja se u prvom redu brine za spasenje svojih rođaka i za njih se moli. Na ovaj ćemo način najbolje služiti osobito svojim roditeljima. Kakvog li dakle blagoslova za porodicu, ako ima koga od svojih u redu! Velikom se srećom drži prijateljstvo s kneževskom obitelju. Kud i kamo je više sretan onaj, koji dođe u takvu blizinu Kralja kraljeva!

A šta će nas sklonuti, da istjeramo iz srca neurednu ljubav k rodbini?

a) Spasitelj veli: »Koljubi oca ili mater više nego mene, nije mene dostojan.« (Mat. 10, 37.) Jednom zgodom susrete se Isus s nekim mladićem i pozove ga, da pođe za njim. Mladić mu reče: »Gospodine, dopusti mi, da idem najprije da ukopam svoga oca.« To je po svoj prilici značilo, da će čekati, dok mu otac ne umre. »Isus mu reče: Pusti, neka mrtvi ukapaju mrtve svoje, a ti pođi te navješćuj kraljevstvo Božje!« (Lk. 9. 59-60.) Isus je htio reći: Nek se tvoja braća brinu za oca i ukopaju ga. Ona će ostati u svijetu, jer su mrtva za kraljevstvo Božje. Ti pak ne gubi dragocjenog vremena, već hajde i radi kao apostol.

b) Spasitelj je pače izustio i ove stroge riječi: »Ako tko dođe k meni, a ne mrzi oca svoga i na mater i na ženu i na djecu i na braću i na sestre a i na sam život svoj, ne može biti moj učenik.« (Lk. 14, 26.) I uistinu je tako. Koliko ih ima, što ih je neuredna ljubav izvela iz reda! Radi toga valja mrziti i na svoj život, svoje nagnuće! Ne smijemo pitati srce, šta želi.

c) Pomislimo na onaj dan, kad smo unišli u red. S kolikom smo radošću prinijeli žrtvu, koju je Bog od nas tražio! Kako nam je laka bila! Zar nam se nije činilo, da mudro radimo, što mjesto oca, majke, braće i sestara izabiremo Gospoda za svojega najvjernijeg prijatelja?

d) Pomislimo također na riječi obećanja: »I svaki, koji ostavi kuću ili braću ili sestre ili oca ili mater ili ženu ili djecu ili polja poradi moga imena, primit će stoput onoliko i baštinit će život vječni.« (Mt. 19, 29.)

Ispitajmo se, kakva je dosad bila naša ljubav k rođacima? Jesmo li možda dosađivali poglavarima svojim molbama, da ih često pohađamo? Što ćemo u buduće činiti? Koju zapreku moram odstraniti? Koja sredstva upotrijebiti? Kako ću odsada pisati? Iz mojih pisama mora se vidjeti, da sam pravi član svoga reda.

III. Točka:

Marija i Josip traže Isusa i nalaze ga.

Promotrimo, kako je moguće bilo da se izgubi takvo blago, kao što je bio dječak Isus. Zar ga nijesu Marija i Josip čuvali kao zjenicu oka svojega? Prema istočnjačkom običaju bile su žene odijeljene od muževa. Radi toga se moglo lako dogoditi, da je Marija izgubila Isusa,

kad je u stisci izlazila iz hrama. Nu mislila je, da je Isus sigurno uza sv. Josipa. Ovaj je opet držao, da će Isus biti uz Mariju. Kakve li žalosti, kakvog li razočaranja, kad se njih dvoje sastalo navečer u gostionici! Gdje je Isus? U tjeskobi čitavu su ga noć tražili među rođacima i znancima. Ali Onog, koji bježi od svega, što odiše tijelom i krvlju, ne bješe kod rođaka. U svojoj poniznosti mislilo je njih dvoje, da nijesu više dostojni, te Isus ostane kod njih, pa ih je ostavio.

I mi često gubimo božanskog Spasitelja. Ne biva to istina smrtnim grijehom, od čega nas Bog sačuvao, već rastresenošću i nemarnošću, pa ne osjećamo njegove utjehe. Kamo sreće, da bismo se barem ponizili, kad nas ostavi bez utjehe. Ugledajmo se u Mariju i Josipa. Ruku na prsa pa recimo: »Bože moj, nijesam vrijedan tvoje utjehe!«

Međutim nijesu vazda naše pogreške uzrokom, kad ne ćutimo duhovne utjehe. Bog nas hoće katkada prokušati, kako je to učinio i s bl. Gospom i sv. Josipom. I veliki sveci osjećali su duhovnu suhoću. Sv. Terezija rekla je o sebi, da 18 godina nije znala, što je to osjetna pobožnost.

Nego što nam valja činiti, kad nas Isus ostavi? Po primjeru bl. Gospe i sv. Josipa moramo ga tražiti. Moramo ga tražiti ne tim, da si odviše naprežemo glavu, ne bili silom postigli utjehu, već da još revniji budemo u molitvi, da što više zatajimo sami sebe, iako nam to baš ne išlo najbolje u tek.

Tri dana tražili su bl. Gospa i sv. Josip božanskoga Dječaka. Lutali su po tijesnim ulicama jeruzalemskim i zavirivali u svaki hramski kutić. A što mi činimo, kad nam Isus uskrati svoju utjehu u molitvi? Moguće postajemo još rastreseniji i hrlimo k stvorovima, da nas oni utješe? Ili možda toliko držimo do osjetne pobožnosti, te mislimo, da nas je Gospod sasvim ostavio, kad nam ne da ovih duhovnih poslastica?

Napokon nađoše Isusa. »I poslije tri dana nađoše ga u hramu, gdje sjedi među učiteljima, i sluša ih i gdje ih pita.« (Lk. 2. 46.)

Promatrajmo dječaka Isusa među najučenijim židovskim učiteljima zakona, što su se na ovai blagdan skupili u Jeruzalemu, da se posavjetuju o tumačenju najtežih mjesta u Sv. Pismu. Dvanaestgodišnji Isus jest uzor pravoga učenika. Promatrajmo njegovu čednost u licu, govoru, u cijelom držanju. Divimo se njegovoj poniznosti, s kojom je slušao i pitao zakonoznance. Njegovi odgovori bili su puni razboritosti i mudrosti. »A svi, koji su ga slušali, divili se njegovu razumu i odgovorima.« (Lk. 2, 47.) Isus je došao među učitelje iz revnosti za slavu Božju, a ne radi slavičnosti.

Promatrajmo Bl. Djevicu i sv. Josipa! Kako čedno i skromno stoje pred učiteljima zakona! Njihovo srce počelo je jače kucati od svetog uzbuđenja, što su opet našli svoje najveće blago. »I vidjevši ga začudiše se.« (Lk. 2. 48.) Čujmo što mu govori njegova majka: »Sine, šta učini nama tako? Evo, otac tvoj i ja žalosni smo te tražili.« (Lk. 2, 48.) Poslušajmo, što Isus odgovara: »Zašto ste me tražili?« I podigavši svoju malu ruku prema nebu nastavi: »Niste li znali, da meni treba biti u onome, što je Oca mojega?« — I oni ne razumješe riječi, koju im reče.« (Lk. 2, 49-50.)

To je pouka za nas, da nam slava Božja mora biti nesamo pred rođacima nego pred svim stva-

rima zemaljskim. Ispitujmo se, kako je s tim kod nas.

Razgovor s Isusom, Marijom i Josipom. Molimo ih, da budemo u onom, što je Božje: u molitvi, u redovničkoj stezi, u radu na veću slavu Božju.

KRŠTENJE I KUŠNJA.

I. predvježba: Isus ostavlja svoju majku, ide k Ivanu na Jordan i prima krst pokore. Duh Sveti silazi nad njega, a Otac nebeski proglasuje ga svojim sinom. Zatim ga Duh odvede u pustinju, gdje ga đavao triput kuša.

II. predvježba: gledajmo najprije mjesto, gdje je Isus kršten, a onda pustinju.

III. predvježba: Molimo za milost, da Spasitelja što bolje upoznamo, da ga što žarče ljubimo i da mu što vjernije služimo.

I. Točka:

Krštenje.

Nebeski je Otac htio, da Isus započne svoj javni život u tridesetim godinama svoga života poput drugih učitelja zakona. Za tu volju svojega Oca znao je Spasitelj. Došavši dakle u te godine života, htio se sada pripraviti za svoj javni rad. Daljnja priprava bio je njegov zabitni život. Bližom pripravom bio je oproštaj s majkom, krštenje na Jordanu i boravak u pustinji.

Već je davno rekao Isus svojoj majci, da se primakao kraju njegov zabitni život u Nazaretu i da će morati da je ostavi. Marija odano primi tu žrtvu iz ruke Božje. Odmah je stala spremati Spasitelju bijelo vuneno odijelo, jer

su takvo nosili učitelji zakona u ono vrijeme. Prije rastanka spremila je Bl. Gospa oprosni objed. Kad se Isus zaputio prema Jordanu, ona ga ispratila do izvan Nazareta. Nakon toga se oprostiše. Marija se nije žalostila, jer je znala, da Isus čini samo ono, što hoće njegov Otac.

Da li često mislimo na svoj zavičaj, na svoju rodbinu? Sjećamo li se često onog časa, kad smo se oprašťali sa svojima? Ovakve misli smetaju redovnika u duhovnom životu.

Promatrajmo Spasitelja, kako sam samcat ide putem. On je kao kakav siromah. Nema ni štapa ni torbe ni novaca. Možda je ponio sa sobom koji komadić kruha, što mu ga majka dala. Kad je ogladnio, sjeo je kraj kakvoga zdenca, da se malo okrijepi.

A kakvu mi udobnost tražimo, kad nam je kuda putovati?

Sad dođe Isus na Jordan. Tu je sv. Ivan Krstitelj propovijedao o pokori, i krstio one, koji su htjeli.

To krštenje nije bilo sakramenat već samo vaniski obred, kojim je čovjek priznao, da je grešnik.

Kad je narod poslije propovijedi pošao, da se krsti, umiješa se i Spasitelj među druge ljude.

To bijaše najveće poniženje za Isusa. Tako ga nijesu ponizili ni njegovi neprijatelji u njegovoj pregorkoj muci. Tim, što je Isus htio da bude kršten, ubrojio je i sebe među grešnike. On, nevino Janje Božje, uzima na se svojevoljno naše grijehe. To je bio čin nenatkriljive poniznosti.

A mi se strašimo onih malih poniženja, što nas tu i tamo stignu u našem svagdanjem životu! Kako smo slabi, poredimo li se sa Spasiteljem!

Sveti Ivan Krstitelj nije se mogao dosta nadiviti toj poniznosti Kristovoj. Promatrajmo razgovor između Mesije i njegovog preteče.

Ivan: »Ja treba da budem kršten od tebe, a ti dolaziš k meni?« (Mt. 3, 14.)

Isus: »Pusti sada jer tako nam dolikuje da ispunimo svaku pravdu.« (Mt. 3, 15.) Spasitelj je htio da rekne: Ja kao Mesija moram dati primjer svih kreposti.

A sada djela! Sv. Ivan stoji u Jordanu, prihvaća sa strahom i poštovanjem Isusa na ruke i zaranja ga u vodu. Veliko djelo poniznosti već je svršeno. Svi, što su bili tada prisutni, držali su Mesiju za običnog, grešnog čovjeka.

Učimo od Krista Božjega, kako moramo otvoreno istupiti proti svjetskim načelima. I mi smo zaraženi duhom svijeta, duhom sebeljublja, duhom slavičnosti.

Gledajmo sada, kako se sam nebeski Otac brine, da proslavi Isusa, koji je svojom poniznošću opčarao čitavo nebo.

Kad je naime izašao Spasitelj iz vode, da se moli, sađe nada nj Duh Sveti u obliku goluba, a Otac nebeski reče iz oblaka: »Ovo je Sin moj ljubazni, koji je po mojoj volji.« (Mt. 3, 37.)

Ah, kako nam je potrebna pomoć Duha Svetog, izvora svake utjehe! Ali što nam valja činiti da Duh Sveti sađe i u našu dušu? Isus nam je pokazao put. Moramo se poniziti, poniziti što više možemo. Moramo se priznati grešnicima, što uistinu i jesmo. Ne smijemo se vrijeđati, ako drugi postupaju s nama kao s grešnim stvorovima. Treba da budemo uvjereni, kako smo radi svojih grijeha zaslužili, da nas ljudi što više pogrđuju i preziru. Ako budemo tako ponizni, i na nas će sa zadovoljstvom gledati iz neba naš Otac, jer će vidjeti u nama sliku svojega jedinorođenog Sina. I nama će reći naš Otac nebeski: »Ti si moje ljubezno dijete, koje je po mojoj volji.«

II. Točka:

Isus u pustinji.

Duh Sveti odvede Isusa u pustinju, gdje poput Mojsije i Ilije ostane 40 dana.

Što je radio Isus u pustinji? Postio je i molio se. Promatrajmo svoj nebeski uzor. Sam je, nijednog čovjeka nema tamo. Unaokolo su divlje zvijeri.

Zašto ide Isus u samoću? Da nas pouči, kako se i mi moramo kloniti od općenja s ljudima, da se u samoći molimo i pripravimo za svoje poslove. Takva su priprava godišnje duhov. vježbe.

Gledajmo Spasitelja, kako je sav uronio u svetu molitvu. On se moli cijeli dan. I jedan dio noći provodi u razgovoru sa svojim nebeskim Ocem. Kakvog li primjera za nas!

I premda je Isus bio sam u pustinji okružen divljom zvjeradi, premda se i danju i noću molio, premda je strogo postio, i to tako, da nije ništa jeo kroz 40 dana, ipak pristupi k njemu napasnik.

Iz ovoga možemo mnogo učiti:

1.) Isus je bio sam, kad je došla na nj napast. Zlobni duh lakše će udariti na čovjeka, kad ne živi u društvu s drugim ljudima. Radi toga navaljivale su na pustinjake strašne napasti. »Jao samcu,« veli sv. Pismo, »jer kad pane, ne će imati nikoga, tko bi ga digao.« (Eccl. 4, 10.) Sam je i redovnik i

redovnica, koja nije iskrena poglavaru niti ispovjedniku, kad je snađu velike nutarnje poteškoće.

2.) Razmotrimo razloge, koji sklonuše Isusa, da pripusti k sebi napasnika:

a) da nam pokaže, kako onaj, koji stupa u službu Božju, mora biti spreman na napasti. »Sinko moj,« veli Sv. Pismo, ako želiš stupiti u službu Božju, drži se pravednosti i straha Gospodnjeg, i budi spreman na kušnje.« (Eccl. 2, 1.)

b) da nam bude u svemu sličan, izuzev grijeh. Sada ne možemo reći: »Da, da, ali Isus nije bio napastovan.«

c) Da nam ulije srčanosti i pokaže, kako se moramo boriti proti napastima.

Isus je nadvladao napast, jer se pripravio za borbu postom i molitvom. Osobito se jedan zlobni duh ne da drukčije otjerati, veli sam Spasitelj, nego jedino postom i molitvom. To je duh nečistoće.

Učimo se također iz ovog, da nijedan stalež nije tako uzvišen, nijedna osoba tako sveta, nijedno mjesto tako samotno, da se zlobni duh ne bi mogao približiti.

III. Točka:

Pojedine napasti.

Promatrajmo sada pojedine napasti, što ih je Spasitelj pustio na se.

1. Najprije dolazi sotona naoko bez ikakve zle namjere. Znao je, da Isus 40 dana nije ništa jeo. To će onda svakako biti izvanredan čovjek, mislio je napasnik. Ta uz prirodne sile ne može nijedan čovjek tako dugo biti bez hrane. Već od

rođenja Isusova sotoni mnogo toga nije bilo jasno. Spasitelja rodi djevičanska majka. Poslije na tako čudesan način umače Herodovim zasjedama. U egipatskim hramovima stadoše drhtati đavli, kad su ugledali ono malo Dijete. Malo prije čuo se glas iz oblaka: »To je moj Sin ljubezni.« Da to nije Sin Božji, Mesija, koji ima doći i razrušiti sotonino kraljevstvo? Sam Lucifer morao se latiti posla, da što bolje upozna ovoga izvanrednog čovjeka. Kad neprijatelj hoće da navali na tvrđavu, najprije traži njezinu najslabiju stranu. I sotona je htio na Isusa navaliti s one strane, s koje je po njegovom mišljenju sotona za se, sigurno je ogladnio, pa makar on bio najslabiji. Ako je ovo čovjek, govorio je bio i prorok poput Mojsije i Ilije. Radi toga udara on na Isusa s te strane. Istina je, ne govori sotona Spasitelju, da si pribavi obilan objed, nego samo kruha, ali taj kruh mora na čudesan način postati od kamenja.

Možda je đavao pristupio Isusu u obliku kakvog pustinjaka pa mu rekao: »Ako si Sin Božji, reci ovomu kamenu, da postane hljeb! (Lk. 4, 3.) Htio je Najsvetijega navesti na pohlepu, ito pod izlikom potrebe. Ta čovjek mora jesti, ako želi ostati na životu. Spasitelj je znao za to. Nego njegova božanska priroda dala mu je snage, da je izdržao tako dug post. A kad je Gospod svršio svoj samotni život, nije mu trebalo čuda tvoriti, da si pribavi kruha, već je mogao otići u obližnji grad i kakvo selo i tamo zamoliti hrane. Da je Isus pristao na prvu napast, đavao bi odmah udario s druge strane, ili bi barem triumfirao, što ga je poslušao i sam prorok Božji!

To je krasna pouka za nas. Mnoge je sotona najprije zaveo na pohlepu za jelom. Radi toga

vrlo dobro vele sv. oci i učitelji duhovnog života: »Kroti svoju proždrljivost pa ćeš sve ostale opačine lako svladati.« Od velike je ovo važnosti za duhovni život. Ako nas zavodnik u ovoj stvari svlada, poći će odmah dalje, pa će nas navesti na neumjerenost, a onda na nečiste grijehe. I ovdje vrijede one riječi: »Tko ne pazi na male stvari, malo će pomalo propasti.«

Čujmo, kako Spasitelj suzbija napasnika: »Ne živi čovjek o samom hljebu, nego o svakoj riječi, koja izlazi iz usta Božjih.« (Mt. 4, 4.) Ovim kao da je htio Isus reći: »Što me smetaš, dok se razgovaram sa svojim nebeskim Ocem? Ja se ne brinem samo za tijelo nego i za dušu. Bog je naložio čovjeku, da ne zaboravi na svoju dušu.«

Isus nam je ovom zgodom također dao primjer, kako ne smijemo dugo raspravljati s napasnikom, već ga odmah odbiti.

2. Zlobni duh još ne zna, s kim ima posla. Prvom se napašću osvjedočio, da sjetilnost nije slaba strana ovog čovjeka. Ali je možda slavičan? I đavao uze Isusa te ga ponese zrakom. Napokon ga spusti na vrh jeruzalemskog hrama. Hramsko predvorje bilo je uvijek gotovo puno pobožnih Židova što su se tu molili. I đavao reče Spasitelju: »Ako si Sin Božji, baci se dolje; jer je pisano: anđelima svojim zapovjedit će za tebe, i na rukama će te nositi, da gdje ne zapneš za kamen nogom svojom.« (Mt. 4 6.)

Sotona htjede zavesti Spasitelja na oholost, na preuzetnost. Isus je pošao u samotnu pustinju, da se ukloni općenju s ljudima, da izbjegne svjetskoj slavi. Čudo naime poslije njegovog krštenja dalo je ljudima povoda, da ga proglase Mesijom. I sv. Ivan Krstitelj potkrepljivao je

svojim riječima to njihovo mišljenje. Sad ga je htio sotona nagovoriti, da se pred mnoštvom naroda spusti iz visine na zemlju. Ljudi bi se sigurno divili i proglasili ga čudotvorcem!

I nas zna zavodnik često kušati na sličan način. »Čini ovo ili ono, što svakako nadvisuje tvoje sile, ili se barem protivi običnom načinu života i ustanovama tvojega reda. Ah, kako će te ljudi hvaliti! Na sve će se strane govoriti o tvojim krepostima!«

Odgovorimo kratko svome neprijatelju: »Odilazi sotono!« — Stupili smo u red, da u zabiti služimo Gospodu, da se uklonimo svijetu i njegovim zamkama. Pa zar ćemo sada težiti za izvanrednim stvarima zanemarujući obične i temeljne redovničke kreposti? Zar ne bismo mogli na tom putu taštine izgubiti sve svoje zasluge za nebo te na kraju konca i propasti, kako se već mnogim dogodilo? Jer: Oholost pretječe pad!

O, s kako lijepim i nevinim licem zna pred nas doći taština! Ona ne bježi ni od najneznatnijeg, najskromnijeg djela. Đavao će se poslužiti i našim pravilima i Sv. Pismom, da postigne svoju svrhu. I Spasitelja je htio zavesti riječima Sv. Pisma.

Čujmo, što Isus odgovara: »Ali je i pisano: Ne kušaj Gospodina Boga svoga!« (Mt. 4, 7.)

Kako je kratak i zgodan ovaj odgovor! I mi ne smijemo dugo raspravljati s napasnikom, već ga ukratko odbiti. To mu je silno teško.

3. »Opet ga uze đavao sa sobom na vrlo visoku goru i pokaza mu sva kraljevstva svijeta i slavu njihovu i reče mu: Sve ovo dat ću tebi, ako padneš ničice te mi se pokloniš.« (Mt. 4, 8.)

Na svršetku hoće sotona, da mu se iskaže božanska čast. Da ovo postigne, upotrebljava najzamamljivije sredstvo: pohlepu za imanjem, za vladanjem.

Pogledajmo, kako nastoji, ne bi li upleo Isusa u svoje mreže. Najprije ga nosi na vrlo visoko brdo. Još se i danas pokazuje u sv. zemlji »brdo napasti.« Na brdu već upire đavao prstom na okolišna kraljevstva i bogate gradove. Isus vidi Babilon, Atenu, Rim, Aleksandriju s njezinim krasnim palačama i mnogobrojnim stanovništvom. I sotona mu veli, da će postati kraljem, vladarom svih tih zemalja i naroda.

Iz ovog se vidi način, kako đavao običaje navaljivati na čovjeka. U svojim napastima drži se on reda. Čim otkrije slabu stranu kojeg čovjeka, poput kakvog vojskovođe upre sve svoje sile, da na onom slabom mjestu prodre u tvrđavu. Isus nije bio ni u jednom pogledu slab, pa zato nije sotona ni uspio.

Slušajmo, šta govori pakleni lažac. Obećaje Isusu, da će mu dati sva okolišna kraljevstva, premda nije ništa njegovo. Nema većeg siromaha od đavla.

Promotrimo tu bestidnost i sotoninu drskost, kojoj nema para. Od Božjega Sina traži, da klekne preda nj i da mu se pokloni.

Je li onda čudo, što mu Spasitelj doviknu u svetom gnjevu: »Odlazi, sotono! jer je pisano: Gospodinu Bogu svomu klanjaj se i njemu jedinom služi!« (Mt. 4,10)

Lucifer pobježe. Sad je znao, s kim ima posla. Tada pristupiše anđeli, da posluže Isusa.

Što da na osobit način učimo iz ove točke?

1. Da napasti nijesu nikakvi grijesi, jer i najsvetije osobe nijesu pošteđene od njih. Sotona se pače usudio i samoga Spasitelja napastovati. Radi toga se ne smijemo čuditi, kad i na nas navali sotona. Ne klonimo duhom, pa makar napasti bile i ne znam kako žestoke. Pazimo dobro, da od malodušnosti ne popustimo napasti.

2. Budimo uvjereni, da će đavao brzo pronaći slabu stranu svakog čovjeka. Pitajmo se, čim nas sotona najviše napastuje? Iz napasti možemo zaključiti, koja nam je strana najslabija. Nastojmo, da razmatranjem i posebnim ispitom savjesti što bolje utvrdimo tu stranu.

3. Ne zaboravimo, da se sotona zna često ispočetka pričiniti posve nevinim. Navest će pače i koje mjesto iz Sv. Pisma, samo da čovjeka što lakše prevari. Čuvajmo se ove paklene zmije. Ne slušajmo je, kad nas draži, da mrmljamo proti poglavarima, navodeći nam čak i ustanove našeg reda i pravila.

4. Iz ovog vidimo, kako je pravo ocrtao tadašnji svijet sv. Ivan apostol, kad veli: »Sve, što je na svijetu, požuda je tijela i požuda očiju i oholost života.« (Iv. 2, 16.). Ovo su i danas glavne tri vrste napasti. Đavao nastoji, da svakog čovjeka navede barem na jednu od tih opačina. Koje su moje napasti? Kako im se opirem?

5. Učimo se od svojega nebeskog vojskovođe, kako nam se valja boriti proti neprijatelju: Budimo kratki i odlučni! Uzdajmo se u Boga. Čuvajmo se nemira. Sotona je već dosta postigao, ako nas samo uznemiri. Čim vidi, da smo nemirni, doskora će iznova udariti na nas s istom napašću.

6. Budimo uvjereni, da nam poslije svake napasti daje Bog novu milost, da nam se svakiput, kad svladamo napast, povećaje naše nebesko blago. Ova misao neka nas tješi.

Razgovor s božanskim Spasiteljem kao s pobjednikom. Čestitajmo mu i radujmo se sa svetim anđelima, koji ga poslužuju. Recimo mu svoje izvanje i nutarnje borbe.

Dušo Kristova...

MAGDALENA.

Obraćenje sv. Magdalene krasna je slika milosrđa božanskog Srca Isusova. Ono nas mora potaknuti na veliko pouzdanje, pa makar ne znam kako duboko pali.

I. predvježba: Gledajmo Magdalenu, kako kleči kod nogu Isusovih i plače.

II. predvježba: Molimo za milost, da se uvijek potpuno i posvema uzdamo u Spasitelja.

I. Točka:

Magdalena prije obraćenja.

Što je bila Magdalena? Razmaženo dijete bogatih roditelja. Možda ih je već rano izgubila. Imala je posjed, koji se zvao Magdalum — odatle joj ime. Na tom je posjedu provodila rastrošan i raskalašen život. Ali joj savjest nije dala mira. Uza sve svoje užitke bila je nesretna.

Zar to nije naša slika? Zar nam je mirovalo srce, kad smo poput izgubljene ovce lutali daleko od Boga?

Uto čuje Magdalena za Isusa. Moguće je, da su joj pobožne žene govorile o ovom velikom proroku i čudotvorcu, koji i grijehe oprašta. Grijehe oprašta? To bi baš bilo za Magdalenu. Ona je željela, da se oslobodi željeznih okova, u koja ju stegli grijesi; težila je, da zbaci sa sebe teški teret grizodušja.

Radi toga je htjela, da na svaki način vidi Spasitelja.

Razmatrajmo dakle Magdalenu, veliku grešnicu, među Isusovim slušateljima. Isus propovijeda vatreno, a svaka njegova riječ prodire u srce Magdalenino poput ognjene strelice. Već je htjela, čim je Isus završio propovijed, da mu se baci pred noge. Ali ljudski obzir nije joj toga dao. Možda je čula, kako joj je tu i tamo tkogod dobacio porugljivo: »Šta će ona ovdje?« i slično.

I tako se Magdalena opet povratila kući s paklom u duši. Gledala je, da kako bilo ušutka svoju savjest. Tražila je sreću u novim razvratnostima. Ona bi po svoj prilici nastavila svoj put, dok se napokon ne bi strovalila u pakao, da je nije dragi Spasitelj svojom ljubavlju privukao svome božanskom Srcu.

Zar nijesmo možda i mi dugo vremena bili slični Magdaleni? Pa ako nijesmo tako duboko pali, komu to dugujemo? Kajimo se i ponizimo se!

II. Točka:

Magdalenino obraćenje.

Spasitelj bio pozvan na objed gubavom Simonu farizeju. koji je po svoj prilici stanovao u Betaniji. Moguće je, da ga je Spasitelj izliječio od gube, pa mu se Simon htio pokazati zahvalnim. Osim Isusa i njegovih apostola pozvani su na ovu gozbu ponajviše farizeji. Ovo im je bila lijepa prilika, da Spasitelja dobro promotre izbliza. Isus je malo pokasno došao sa svojim učenicima, pa se radi toga odmah sjelo za sto bez običnih formalnosti.

Promatrajmo sada Magdalenu. Ona se ne boji unići u ovakvo društvo. Čula je, da će Isus doći, pa je odlučila, da će javno priznati svoje grijehe i zamoliti ga, da joj ih oprosti. Sada ili nikada! Ova njezina odluka bila je čvrsta. Učimo se od nje prezreti svaki ljudski obzir, kad se radi o spasenju naše duše. Nema sumnje, da joj je jako teško bilo, da sama samcata uniđe u ovo društvo. Ali da toga nije učinila, ne bismo imali svete Magdalene. Često zna cijela vječnost visjeti o jednom času.

Magdalena uniđe srčano u dvoranu i pristupi k nogama Spasiteljevim. (Isus je prema tadašnjem običaju ležao za stolom nasloniv se na lijevi lakat, dok se desnom rukom hranio). Magdalena mu poče ljubiti noge, polijevati ih suzama i mazati skupocjenom mašću. To je bila njezina ispovijest grijeha. Spasitelj kanda za sve to nemario. On je ni pogledao nije. Nego to je on činio samo prividno, dok joj je uistinu dao obilje svoje milosti, da mogne ustrajati u ovomu poniznom djelu.

Učimo se odavle ustrajnosti na započetom putu pokore i obraćenja kraj svih poteškoća. Što meni smeta na započetom putu savršenosti?

Farizeji stadoše u srcu osuđivati Spasitelja: »Da je ovo prorok, znao bi dakako, tko i kakva je žena, koja ga se dotiče, da je grješnica.« (Luka 7, 39.) Isus, koji zna i najtajnije misli srca čovječjeg, prekide neugodnu šutnju te reče domaćinu: »Šimune, imam ti nešto kazati.« — »Učitelju, kaži!« — »Dvojica su bili dužni jednome vjerovniku; jedan je bio dužan pet stotina dinara, a drugi pedeset. A kad oni ne imadoše, odakle da vrate, pokloni obojici. Koji će ga dakle više ljubiti?« Odgovori

Šimun: »Mislim, da onaj, komu je više poklonio.« On mu reče: »Pravo si sudio!«

I okrenuvši se k ženi, reče Simonu: »Vidiš li ovu ženu? Uđoh u kuću tvoju, vode mi na noge nisi dao, a ova suzama obli moje noge i svojom kosom otare. Cjelova mi nisi dao; a ova, otkako uđe, ne presta cjelivati nogu mojih. Uljem nisi pomazao glave moje, a ona pomašću pomaza noge moje. Zato ti kažem: Oprošteni su joj mnogi grijesi, jer je mnogo ljubila; a kome se manje prašta, manje ljubi.«

A njoj reče: »Oprošteni su ti grijesi!« I stadoše misliti u sebi oni, što su sjedili s njime za stolom: »Tko je ovaj, da i grijehe oprašta?« A ženi reče: »Vjera ti je tvoja pomogla, idi u miru!« (Luka 7 40-50.)

Gledajmo u duhu obraćenje velike grešnice, iz koje istjera Isus sedam zlih duhova. (Luka 8, 2.) Kakva čuvstva mira i ljubavi za Krista unišla su u ono srce, u kojem je sve do malo prije stanovao sotona!

Magdalenino obraćenje bilo je iskreno, pravo. Ono se temeljilo na živoj vjeri, da je Isus Sin Božji, koji joj može oprostiti grijehe. Radi toga se Spasitelj udostojao, da sam izgovori nad njom riječi odrešenja. On je vidio u njezinu srcu pravo pokajanje i čvrstu odluku, da će se popraviti. Kakve su naše ispovijedi, kakva ispitivanja savjesti?

III. Točka:

Magdalena poslije obraćenja.

Promatrajmo sada Mariju Magdalenu kao učenicu Isusovu. S nekoliko pobožnih žena ide i ona za Isusom tako daleko, koliko joj je samo

moguće. Ona sluša njegove propovijedi i svaku riječ njegovu sadi duboko u svoje srce. Vidjela je nebrojena čudesa. O, kako bi krasno evanđelje mogla i ona napisati! Prava slast bila je za nju, kad je mogla sjedjeti do nogu Spasiteljevih slušajući njegov nauk. Između nje, cijele njezine porodice i Spasitelja nastaje prijateljstvo. »A Isus je ljubio Martu i njezinu sestru i Lazara.« (Iv. 11, 5.)

Velika je kušnja bila za Magdalenu, kad je Bog pripustio, da umre njezin brat Lazar, a Isus bio daleko s onu stranu Jordana. Nego doskora zasja se zraka nade u tamnoj noći žalosti, kad je čula riječi svoje sestre Marte: »Učitelj je ovdje i zove te.« (Iv. 11. 28.) Da, božanski Učitelj zvao ju ka grobu brata njezina Lazara, da ga uskrisi od mrtvih svojom božanskom moći: »Lazare, iziđi napolje. I odmah iziđe pokojni.« (Iv. 11, 43-44.) I tako neizmjerna dobrota Božja opet sjedini brata sa sestrama. Da se oduži Spasitelju na ovoj ljubavi, izlila mu je Magdalena na glavu posudu s dragocjenom pomašću prije njegove smrti. Isus je sam rekao, da ga je pomazala za ukop.

Moguće je, da je u vrijeme zadnje večere i ona primila prvu pričest s nekoliko pobožnih žena u kakvoj pokrajnjoj sobi iz ruke samog Spasitelja. S Bl. Djevicom i ona je stajala pod križem. Nije se brinula za poruge. Poslije smrti Isusove bila je njezina prva briga, kako će pomazati svojega Učitelja. Radi tog joj se on i ukazao, kad je uskrsnuo. Sva je prilika, da je bila i ona uz Bl. Djevicu s apostolima na Duhove, i primila puninu Duha Svetoga.

Poslije pošla je Magdalena u jerihonsku pustinju, da tamo živi u pokori. Od vremena do vremena dolazila je u Jeruzalem, da bude kod

svetih tajna, pa je običavala ponijeti sa sobom u pustinju nekoliko svetih Hostija.

Pripovijeda se, da su Židovi i nju i njezinoga brata Lazara i sestru joj Martu s ovećim brojem kršćana silom uvukli u lađu bez vesala i jedara i oturili ih na pučinu morsku, a oni da su čudom došli u Marsilju u južnoj Francuskoj. Tu da je nastavila svoj pustinjački život. Odabrala je spilju na visokoj gori, gdje je proživjela 30 godina bez ikakvog općenja s ljudima. Kroz ovo vrijeme dnevice je slušala pijev nebeskih duhova. (Rimski brevijar, 5. čitanje na svetkovinu sv. Marte).

Učimo se od sv. Magdalene, da pokorom zadovoljimo za svoje grijehe. Učimo se od nje i razmatranju. Kroz cijeli život razmišljala je o onom, što je čula od Isusa. I mi imamo riječi Isusove u svetom evanđelju. Da li pozorno razmatramo nauku njegovu? Kakvu korist crpemo iz svoga svagdanjeg razmatranja? Jesmo li nemarni u njemu?

K o l o k v i j: Molimo sv. Magdalenu za njezin zagovor. Nastojmo, da svaki dan kod ispitivanja savjesti probudimo savršeno pokajanje radi svojih grijeha. Po njezinu primjeru raspaljujmo i mi svaki dan u svojem srcu žar ljubavi Božje. — Očenaš.

DVIJE ZASTAVE.

I. p r e d v j e ž b a: Predočimo si, kako na jednoj strani zove Isus sve ljude pod svoju zastavu, a na drugoj Lucifer.

II. p r e d v j e ž b a: Pred našim očima stere se umiljata ravnica blizu Jeruzalema. Na njoj vidimo Krista i njegovu četu. Pogledajmo sada

grad Babilon. Oko njega je strašna pustoš i mrak. Na njoj je sabrao Lucifer đavle i sve svoje pristaše.

III. predvježba: O Bože moj! Daj mi svoju milost, da što bolje upoznam zamke svoga neprijatelja i da ih se čuvam. Osim toga prosvijetli mi um, da spoznam pravi život, što nam ga pokazuje Isus, naš vrhovni vojskovođa. Daj mi ozbiljnu volju, da mu se pridružim.

Ovo razmatranje pokazat će nam prava načela Kristova, koja će nas dovesti u život vječni. Upoznat ćemo u njemu i crne osnove našega zakletog neprijatelja - sotone, koji iz svih sila nastoji, ne bi li nas kakogod varkom strovalio u vječnu propast. Razmatranje o dvjema zastavama zapravo je nastavak i razjašnjenje razmatranja o kraljevstvu Kristovu, samo nam ovo stavlja pred oči i izvanjske neprijatelje toga kraljevstva.

I. Točka:

Luciferova zastava.

1. Promotrimo sotonu, poglavicu bezbožnikâ. Eno ga na mračnoj i pustoj ravnici babilonskoj. Ovaj oholi duh sjedi na prijestolju, ali je njegovo prijestolje od ognja i dima. Oganj je znak paklenske strasti Luciferove, a i onih muka, što ih podnosi u paklu. Dim predočuje nestalnost i tamu, kojom nastoja prekriti svijet. I oganj i dim slika su pakla, kraljevstva Luciferova, gdje nema ni tračka svjetlosti, nikakve radosti, ni sjenke kreposti, već gdje vlada potpuna tama, opačina i strast.

Strašan je Lucifer. Kad bismo vidjeli njega ili kojega drugog đavla u tjelesnom obliku, po svoj prilici bismo od straha odmah umrli. Sv. Pismo ga poredi s lavom sad opet sa zmijom. Jednim se označuje njegova snaga i silovitost, a drugima lukavost. Sv. Petar veli, da đavao hoda unaokolo poput lava, koji riče i traži, koga bi proždro. Nego uza sve to ne može nam nimalo naškoditi, ako sami ne ćemo. Ali zna se i tiho prišuljati kao lukava zmija i, prije nego čovjek opazi, već ga je ujeo svojim otrovnim zubom.

Sve je Luciferu strašno: i njegov oblik i njegov pogled i njegove kretnje. On je utjelovljena zloća. Njegove su misli zle, njegove su riječi zle, njegovi su osjećaji zli. Iz usta mu lete pogrde proti Bogu poput kakve plamenite rijeke. To vam je slika vođe onih, što su na na lijevoj strani.

2. Eno Lucifera saziva sve svoje pristaše. Dusi pakleni drhšću, kad čuju njegov glas. Eno ih kako hrle svome vođi. Užasne li skupštine! Jedan ružniji nego drugi, a ipak su nekad bili lijepi, sjajni anđeli nebeski.

Tko će ih izbrojiti? Broj je njihov neizmjeran poput pijeska na obali morskoj. Čitava ravnica babilonska puna je puncata. Sv. Pavao govori o »knezu, koji vlada u uzduhu«, »o duhu, koji sada radi u sinovima nepokornosti.« (Efež. 2, 2.) Apostol misli na sotonu, kneza ovog svijeta. Njemu su podložni i zračni prostori.

Sv. Antun Pustinjak vidio je jednom pun zrak zlobnih duhova pa je rekao: »Da su imali tjelesa, ne bi se vidjelo sunce od njih.«

Papa Leon XIII. imao je nekoga dana poslije sv. mise viđenje. Cijeli svijet bio pun đavola. Papa se prepade. Tada se sjeti, da svećenici imaju vlast nad njima. Radi toga naredi, da se poslije sv. mise molitvi Zdravo Kraljice doda još i molitva sv. Mihaelu Arhanđelu. Osim toga

izdao je papa veliki egzorcizam, da ga mole svećenici, koji za to imaju dopuštenje od biskupa. — Svoje viđenje saopćio je Leon XIII. briksenskom biskupu Aichneru, a ovaj opet P. Noldinu. — Svakako je sigurno, da je broj zlih duhova silno velik.

Ovoj vojsci Luciferovoj pripada i bezbroj ljudi, koji robuju sotoni na ovom svijetu živeći prema svojim neobuzdanim strastima. To su i bezvjerci, oholice, razbojnici, psovači, ubojice, kradljivci, zlikovci, radi kojih drhšće čitav svijet. Ukratko: Svi ljudi, što ne žive po zakonu Božjem počevši od bratoubojice Kajina pa sve do danas, pripadaju pod Luciferovu zastavu.

3. Poslušajmo, što govori knez tmine svojim podanicima. »Pogledajte našu crnu zastavu, kojoj obećaste vjernost. Na njoj su napisane tri riječi: Pohlepa za imutkom, pohlepa za čašću i oholost. Vaša je dužnost, da što više ljudi privedete na našu stranu. Ove tri riječi pokazuju vam put, kojim ćete udariti u svom radu. To su mamila, kojim ćete se služiti. Govorite ljudima o novcu, o imutku i uživanju. Gledajte, ne biste li ih zaveli, da danju i noću misle samo na novac nastojeći, da se što dokopaju većeg blaga, bilo to sad na pravedan ili nepravedan način. Tko ima novca, taj može uživati, koliko hoće, zaboravit će na Boga, ne će se brinuti ni za savjest ni za spasenje svoje duše. Za to nema vremena.

Tko ima novca, toga i časte. Sve mu laska, sve mu se klanja. Novcem dakle dovest ćete ljude do slavičnosti. Bûdite u njima želju za odlikovanjem, za glasovitim imenom na ovom svijetu.

Kad ste jednom dovle došli s njima, ne će vam biti teško, da ih navedete na veliku oholost. Oholica ne priznaje više nikakvog ni Božjeg ni ljudskog zakona. On je sam sebi bog. Kad ste ga zaveli na oholost, veselite se, jer je vaš. On će učiniti sve, što budete htjeli. On se više ne drži ni Božjih ni crkvenih zapovijedi. I ljudske zakone prezire. Takav čovjek pada u bezbrojne grijehe i opačine, pa možemo biti sigurni, da će prije ili kasnije doći k nama u pakao. Zašto da mi sami gorimo? Osvetimo se Bogu.«

Iz ovoga paklenskog govora dijeli Lucifer ubojicama duša zamke i lance. Zamke predočuju lukavost đavla, koji se zna pretvoriti u anđela svijetla. Lanci predočuju silu, kojom drži ugrabljene duše u svojoj vlasti.

I sada razašilja poglavica pakleni svoju crnu četu po cijelom svijetu. Još im jedamput naložio, da ne mimoiđu nijedne zemlje, nijedne pokrajine, nijednog mjesta, pa makar ono bilo ne znam kako sveto, da ne štede nijednog staleža — a na osobit način preporučio im redovnike. Za Lucifera nema veće slasti od one, kad vidi redovnika ili redovnicu u svojim šapama. — Sve ljude bez izuzetka moraju napastovati.

Pitajmo se: Zar ovo nije istina? Kako nam krasno slika sv. Ignacije svijet! Tako jest, tako je bilo, tako će i biti. Svijet je zao, pohlepan za imetkom. Sjetimo se zadnjega svjetskog rata, onih prevejanih ratnih milijunaša. I danas se na sve strane vara.

Pogledajmo u svoju nutrinju! Zlobni neprijatelj ne potiče nas, da stičemo blaga, već da zavolimo udobnost. Ta i svjetovnjaci ne ljube novac, jer je novac, već zato što mogu uživati, kad su bogati. Đavao udara i na nas i taštim mislima. »Ovo je mjesto za te,« govori nam, »ovdje ćeš moći sve svoje sile i sposobnosti razviti. U

sadašnjoj službi nema od tebe nikakve koristi.« Kad je doveo redovnika dotle, da se stane oholiti radi svojega znanja i sposobnosti, već je mnogo, vrlo mnogo postigao. Takva osoba zbacit će slatki jaram poslušnosti i bit će na žalost i teret poglavarima i cijeloj redovničkoj zajednici, u kojoj živi.

Ispitajmo se malko. Kakve su želje u najzabitnijem kutiću našega srca? Jesu li od Duha Svetog? Ili su to možda težnje, koje su usko skopčane s našom pokvarenom prirodom, a zlobni se duh služi njima, da nas napastuje?

II. Točka:

Kristova zastava.

Kolike li razlike i opreke među vođom ljevaša i vođom dobrih, našeg Gospoda i Spasitelja Isusa Krista! Već i samo mjesto, na kojem stoji Isus sa svojom četom, zanosi nas svojim čarom. Ono je blizu Jeruzalema, grada mira. Kraj božanskog Spasitelja i njegovih pristaša kraljuje samo veselje i božanski mir, dok u sotoninu taboru kod Babilona vlada nemir, zbrka. Lucifer oholo sjedi na svom prijestolju, a Spasitelj ponizno stoji među svojim pristašama te se prijazno razgovara sa svakim. Strašni i odurni Lucifer napunja svakog užasom. Isus je najljepši od svih ljudi. Zrake Božanstva prolaze kroz koprenu njegovog presvetog čovječanstva.

Pomislimo samo, kako je za svojega javnog života znao svojom pojavom predobivati ljude za se. Kamogod bi došao, ostavljali bi ljudi svoje poslove i pohitjeli za njim, da čuju njegove riječi i da se dive njegovim djelima. Što ih je privlačilo k njemu? Što drugo nego čar njegove osobe?

Spasitelj se često ukazivao sv. Franjki od pet rana. Ona ga upita u nekoj takovoj zgodi, kako mu je ime, a Isus joj odgovori: »Don Salvatore.« I kadgod se taj Don Salvatore pokazao, trčala je Franjka za njim kao luda po samostanskom vrtu ili po kući. Tako ju je zanio Isus svojom ljubežljivošću.

Sv. Terezija veli o sebi, da je samo jednom vidjela Spasitelja, ali toga nikad više da ne može zaboraviti.

A je li u nebu drukčije? Dok mi ovo razmatramo, svi anđeli i sveci gledaju Spasitelja i ne će kroz svu vječnost skinuti svojih očiju s njega.

To je dakle naš nebeski vojskovođa.

2. I on zove svoje pristaše, da se skupe pod njegovu zastavu. To su sv. anđeli, njegovi apostoli i učenici, svi sveci i pravednici Božji na zemlji, koji su živjeli, koji sada žive i koji će još živjeti, sve dok bude ovoga svijeta. I Spasitelj im ljubezno govori:

»Hajdete po cijelom svijetu i propovijedajte moju nauku riječima i lijepim primjerom. Nastojte oduševiti ljude za moje kraljevstvo, da slijede mene.

I jer vidite, da je svemu zlu na svijetu uzrokom pohlepa za imetkom, potičite ljude, da prezru zemaljska dobra. Govorite im: Što vam sve to koristi? Samo se teretite brigama i razočaranjima. Koliko ćete od svojega blaga ponijeti na drugi svijet? U grob će s vama mrtvačko odijelo, četiri daske, i to je sve. Prigrlite dakle duhovno siromaštvo, odijelite se od zemaljštine! Oni, koji žele biti u mojoj blizini, neka izaberu svojevoljno siromaštvo, odrekavši se svega, što posjeduju.

Od ovog siromaštva najviše odvraća ljude slavičnost. Kad nje ne bi bilo, mnogo ljudi se ne bi toliko brinulo za zemaljštinu. Jer čovjek vidi, da se bogataši štuju i na rukama nose, želi i on, da steče što više novca.

Glavno sredstvo proti tomu jest ljubav k preziru i pogrdama. To sam i ja za se izabrao. Ljudi moraju čeznuti za pogrdama i progonima radi imena mojega. Ne smije im biti teško, kad bi ih i cio svijet prezirao.

Čini se doduše, kanda sjetilan čovjek ne će nikad dotle doći, ali će mu priteći u pomoć moja milost i moj primjer. Promotrite moj život od Betlehema pa sve do Golgote. Zar nije bio pun pogrda i progona?

Kad ste ljude doveli do ovih dvaju stupnjeva siromaštva i do ljubavi k pogrdama, preostaje nam još samo jedan korak do dragocjene kreposti poniznosti. Ovim su putem išli sveci, koji su sada u mojem kraljevstvu bolje sjaje od sunca.

Pogledajte na moju bijelu zastavu. Na njoj su napisane riječi: Siromaštvo, ljubav k pogrdama, poniznost! Tko može shvatiti, neka shvati!«

U duhovnim vježbama moramo se opet odlučiti. Ne ćemo birati među Kristom i sotonom, jer bi to bila nepravda za Krista. Mi smo se uostalom već davno odlučili. Sada moramo svoj izbor samo utvrditi. Pogledajmo Spasitelja, svojega vođu! Evo ga stoji pred nama pun nebeske miline i pokazuje svoje presv. Srce govoreći: »Gle ovo Srce, što je ljude toliko ljubilo i ništa nije štedjelo, da im pokaže svoju ljubav, pače posve se uništilo od ljubavi k njima. Ja bih želio, da sve ljude privedem svome očinskom Srcu, da sva ljudska srca učinim njemu slična. Ja sam dobri pastir, koji je došao, da traži i usreći ono,

što je izgubljeno. Učite se od mene, jer sam blaga i ponizna srca i naći ćete pokoj dušama svojim.«

Ispitujmo se malko: Jesmo li uvijek vjerni bili Spasitelju? Jesmo li se ove godine časno borili proti svome zakletom neprijatelju? Nismo li možda mrmljali, kad smo morali osjetiti teškoće siromaštva, kad smo morali pridonijeti koju žrtvu, što se protivila našoj udobnosti? kad mi se zapovjedilo, da promijenim sobu, na koju sam se privikao, kad sam dobivao hranu, koja mi nije išla u tek, ili kad sam se morao sam posluživati?

Kako sam se ponio, kad me je blago ukorio poglavar radi kakve krivnje? — Ne ću ni spomenuti slučaja, gdje bi koga od nas pogrdili svjetovnjaci, jer ćemo jedva kada dobiti to odlikovanje. — Kakvi su moji osjećaji bili, kad je poglavar i malo oštriji bio prema meni? Jesam li barem šutio? Jesam li se radovao, kad sam doživio kakvo poniženje? Ta, morali bismo se radovati, kad bismo barem malo sličili svome vojskovođi.

Vojnik se raduje, kad se može odlikovati, osobito pred svojim vođom ili poglavarom. Koliko ih je žrtvovalo svoj život u ratu, da dobiju srebrnu medalju, a koliko ih poginulo, da steku zlatnu! Mi moramo težiti za Kristovim odlikovanjem. Ono je u sličnosti s raspetim Isusom. O koliko nam toga još treba, dok stečemo poniznost, njegovu najmiliju krepost! Nama se činilo, kanda smo u blizini Spasiteljevoj, a još smo tako daleko od njega, da ne znamo, bi li se za Krista odlučili ili za Lucifera. Radi toga preporučimo se u molitvi najprije Bl. Djevici; ona je najvjernije nasljedovala svoga Sina. Zatim se obratimo božanskom Spasitelju, i napokon Ocu nebeskom.

Razgovor s Majkom Božjom:

»Blažena Djevice, izmoli mi od svojega božanskog Sina i Gospoda milost, da me primi pod svoju zastavu, pa makar morao podnositi i teško, kruto siromaštvo, makar me ljudi pogrđivali i zlostavljali, ako to samo mogne biti bez grijeha, bez uvrede njegovog božanskog veličanstva.« Zdravo Marijo. —

Iste milosti molimo od svojega nebeskog vođe i završimo s Dušo Kristova....

Napokon se obratimo nebeskom Ocu, da nam po zagovoru Isusa i Marije dopusti stupiti pod stijeg Kristov u siromaštvu i poniznosti. Završimo s Očenašom.

TRI VRSTE LJUDI.

I. predvježba: Predoči si u kakvoj bolnici tri različna bolesnika.

II. predvježba: Moli od Boga tu milost, da ti bude jedina briga, kako ćeš ugoditi Njemu.

Sv. nam Ignacije slika u ovom razmatranju tri vrste ljudi ili, kako on sam veli, trovrsnu dvojicu. Svi bi oni nastojali oko savršenstva i išli za Bogom, ali ipak svi toga ne izvode.

Tu će ti i nehotice pasti na um izbor staleža, a napose svećenički ili redovnički poziv. Na putu je, tako veli sv. Ignacije dalje, neka svota od 10.000 dukata. Te svote prva vrsta uopće ne bi žrtvovala, a druga teška srca. Uzmimo na priliku, da je ta svota kakav sjajni miraz, radi kojega se tkogod ne može da odluči stupiti u samostan. A lako ti je misliti i na druge zapreke kao na pr.: sjetilnu ljubav ili neurednu ljubav k rođacima i t. d.

A zašto nam sv. Ignacije predočuje baš tri para? Možda za to, što malo pred tim razmatra,

kako su pozvani apostoli. I ti dođoše Isusu sve dva po dva. Eto ti Šimona Petra uz brata Andriju pa Ivana s bratom si Jakobom. A i sv. Filip dovodi ka Gospodinu svojega prijatelja Natanaela (Bartolomeja).

Razmatranje ne sili čovjeka, da uvijek misli baš na izbor staleža. Tako je na pr. kao stvoreno za tri vrste redovnika, koji žele u duhovnim vježbama temeljito popraviti (reformirati) svoj život pa sada razmišljaju, što ih sve smeta u tom svetom poslu.

I. Točka:

1. Vrsta.

1. Isus zove bogatog mladića tako milo, da pođe za njim. Pogled mu je sama ljubav, kad mu mladić reče, da je sve zapovijesti obdržavao još od malih nogu. Ali eto, kada ga pozva, da pođe za njim, okrene se mladić te ode sav žalostan... »jer je bio vrlo bogat.« Sablaznio se nad Isusovim siromaštvom i zato ne prevari srca da bi mu bio učenikom.

Drugim zastupnikom te vrste bio je neki književnik, koji se ponudio bio Gospodinu, da će ići za njim. Kad je naime čuo riječi: »Lisice imaju jame i ptice nebeske gnijezda, a Sin čovječji nema gdje da zakloni glave,« kako se čini, prođe ga zauvijek volja, da se pridruži Spasu.

To bi eto bio par ljudi, koji ne će da idu za Gospodinom, jer se boje siromaštva. Odgađaju obraćenje i ne opiru se neurednim nagnućima sve do zadnjega časa, a je li već kucnuo i taj odlučni sat, još im je uvijek tako teško ostaviti sve.

U tu vrstu ljudi ide nepregledna četa svih onih, koji bi se rado spasli, a da ne drže Božjih zapovijedi, koji bi se rado obogatili, a da ni

prstom ne maknu. Da, odazvali bi se što više i pozivu u samostan, ali kad to stoji žrtava! Sjeti se samo vlastitog poziva! Nije li i kod tebe bilo: smišljaj ovamo, smišljaj onamo?

. Naći je i redovnika, koji bi rado bili savršeni, kada bi to išlo kojom srećom i bez onih sredstava, koja im u ruke turaju pravila i ustanove.

Takova bih redovnika najradije poredio s bolesnikom. Eto ga, gdje ga trese teška vrućica — gotova smrt. Dolazi liječnik i prepisuje, što će i kako će da sigurno ozdravi. No bolesnik odgovara: »Gospodine liječniče, ja bih i te kako želio ozdraviti, ali tko će se živ držati tih Vaših naredaba i piti tolike lijekove?« Može li taj bolesnik ikada ozdraviti?

No hajdemo iz bolnice u kakav samostan! Tu živi redovnik ili redovnica. Teško je bolesna. Bolest, koju boluje, zove se duhovna lijenost. Ispovjednik, poglavar i vođa duhovnih vježba svjetuju je, da upotrijebi prokušana sredstva, eda se iskopa iz toga neodrživoga stanja: molite se s velikom vjerom i pouzdanjem, sva svoja djela nastojte obavljati s velikom ljubavlju i dobrom nakanom, primajte danomice s velikom željom Spasa u presv. pričesti, sjedinjujte se s njim češće preko dana prinoseći mu kakovu žrtvicu. A što će na to bolesnik? »Rada sam biti jednom savršenim ili savršenom, ali to, što Vi hoćete nije za mene.«

Kako se negdje mora đavo veseliti, kada smotri takovu dušu! Šta li sve ne će pokušati, samo da je otupi za dobro i savjest joj uspava! Kako će njegovi ortaci upeti svu snagu i lukavost, samo da jadna duša zabrazdi što dublje! Sveti njezin pratilac, anđeo čuvar žalostit će se, a s njime i ostali sveti zaštitnici. No najviše

će se žalostiti božanski Spas, kako Ga je duša boljela za bogatim mladićem, kada mu ono reče: »Kako je teško onima, koji se uzdaju u bogatstvo, ući u kraljevstvo Božje!« (Marko 10, 24.)

II. Točka:

2. Vrsta.

To su svi oni, koji u jednu ruku traže Boga, kad biraju stalež ili se žele tako duhovno obnoviti, da uistinu dođu do savršenosti, ali u drugu ruku opet traže neke uvjete. Tako bi na pr. onaj, što ima 10.000 dukata, htio otkinuti srce, da ne prianja uz njih tako neuredno, ali bi međutim dukate ipak najradije zadržao kod sebe. A da uvjeri i sebe i druge, da više ne visi o dukatima, ostavit će ih, veli, oporukom za dobrotvorne svrhe.

1. Tako pozva nekoć Gospodin mladića, da Ga slijedi, riječima: »Ajde za mnom. On reče: Gospodine, dopusti mi, da idem najprije da ukopam svoga oca. Isus mu reče: Pusti, neka mrtvi ukopaju mrtve svoje, a ti pođi i navješćuj kraljevstvo Božje.« (Luka 9, 59-60.)

»A drugi reče: Ja idem za tobom, Gospodine, ali dopusti mi najprije da se oprostim sa domaćima svojim. Isus mu odgovori: Nitko koji stavi svoju ruku na plug pa se obzire natrag, nije prikladan za kraljevstvo Božje.« (Luka 9, 61-62.)

O koliki li promaše poziv, a samo zato, što ne slijede odmah glas Božji nego gledaju, da Boga povuku za sobom i s njim se hoće pogađati! »Čekat ću«, veli jedan, »dok svršim nauke, dok mi umre otac ili mati.« Međutim je već drugo nešto dunulo u glavu, pa iz svega ne bi ništa, a što je jednom nepromišljenost učinila, toga

ne popravi više ni kasnije kajanje, barem obično ne.

»Ja ću u red, ali u ovaj, u kojem je malo lakše živjeti« misle drugi, pa izabere red, u kojem je popustio zapt. I onda još sama sebe uvjerava, da će u njemu istinski služiti Bogu, a ne zna jadan, kako se ljuto vara!

2. Evo drugoga primjera! U duhovnim vježbama odlučiš, da ćeš sad ipak jednom ozbiljno početi te presjeći u korijenu dosadašnju nemarnost i površnost, s kojom si provodio duhovni život, razmatrao i obavljao posebno ispitivanje savjesti. Pun si dobre volje, koja teži na savršenost, ali sa svim tim ipak nije ta volja još velikodušna i još ne zahvaća svega.

Čovjek je nalik na bolesnika, koji hoće da ozdravi, ali ne će da upotrijebi svih lijekova, što mu ih liječnik prepisao. Lijekovi ne smiju biti bljutavi, liječenje čitavo mora biti posve nevino, a operacije ni ne spominji.

Takove duše ne žive duhovnim životom nego tek životare. A gdje se samo životari, tu nema nikakove snage. Zla nagnuća srca nesamo da ne slabe nego upravo jačaju poput debla, koje svake godine sve to jačim biva. Tako je s ohološću, tako sa slavičnošću, svojeglavošću, egoizmom, srditošću, nezauzdanim jezikom, mrzovoljom u društvu i t. d. Poslušnost je neprekidno breme, a malo prezira ili poniženja nepodnosivo. Neukroćena sklonost je zmija u živom tijelu. Samo neka se dogodi štogod, što bi se moglo činiti kao nepravda: možda kakova neočekivana zapovijed ili kakovo nepoćudno premještenje, o kako se odmah pokaže sva čovječja golotinja!

Gdje se tek životari, tu ne može biti ni govora o napretku. »Nijedan od vas, koji se ne odreče svega, što ima, ne može biti moj učenik« govori Gospodin. Bog dijeli one osobite milosti, kojima se postizava savršenost, po svojoj miloj volji. No On ih je odlučio davati onima, koji Mu se sasvim predadu. A i zdrav razum i nepokvareno srce traže, da se prepustimo Bogu posvema, a nesamo napola.

Đavo nema puno muke s takovim ljudima. Brzo će ih dovesti do prve vrste. A sv. anđeli, koji ih nude dragocjenom milošću Božjom, često se moraju da žaloste i razočaraju nad njima.

III. Točka:

3. Vrsta.

Ta se vrsta predaje Gospodinu odlučno i neomeđeno. Krasni su primjeri te vrste sveti apostoli Ivan i Jakob, Zebedejevi sinovi. Baš su bili zabavljeni u svojim čamcima krpanjem mreža. Bio s njima i otac. Zadubljeni u posao nisu ni mislili na drugo nego na to, kako će ga svršiti. U to prođe onuda Isus pa ih pozva, kako ih je već onomadne pozvao kad je htio, da Mu se pridruže samo za neko vrijeme. Nije mnogo govorio, našao je tek tri riječce: »Pođite za mnom!« A gledaj, kakovo je slavlje slavila milost u tim dušama! Piše sv. Matej: »A oni odmah ostaviše lađu i svoga oca i pođoše za njim.« (Matej 4, 22.) Onoga časa ostaviše jednom za uvijek svoju ribariju i domovinu, te otpočeše novi život, život apostolski.

Pa što su ostavili ti apostoli, pita sv. Jeronim, natruo čamac i nekoliko mreža! A što je to? Pa ipak su ostavili sve, jer su ostavili i svaku nadu i svako pravo, da s vremenom steknu kakav imetak. Tako će, učiniti i ta dva čovjeka,

što imaju 10.000 dukata, ako pripadaju u treću vrstu ljudi. Odmah će se najpripravnije spremiti da smjesta polože cijelu svotu za kakovu dobru stvar, e da se tim načinom riješe svake brige i neuredne ljubavi prema novcu.

1. Primijenimo li to sada na izbor staleža, to će pripadati u treću vrstu ljudi svaki, koji junački izabere ono, što mu daje milost Božja. Nema tu krzmanja ni oklijevanja, nego se odmah žuri na novo mjesto pouzdavši se u vječnu Dobrotu i Providnost.

2. Redovnik ili redovnica, koja se u duhovnim vježbama odlučila za taj razred ljudi, te odlučno teži na savršenost, ne zna više za muke i teškoće: neka stoji, što hoće. Tako će polako ali sigurno doći do sjedinjenja s Bogom, jer koliko se ti pokloniš Bogu, toliko ćeš Ga posjedovati.

Da, takav redovnik i redovnica doći će do toga, da s Bogom pouzdano opće kao što prijatelj druguje s prijateljem. »Tko mene ljubi, moju će riječ držati, i Otac će moj ljubiti njega, i k njemu ćemo doći i kod njega ćemo se nastaniti.« (Ivan 14, 23.).

Duša široka srca dobit će i drugih milosti, dobit će veselje i zadovoljstvo srca, osjetit će, kako je presv. Srce Isusovo nježno privija k sebi. Stostruka plaća njezin je dio, a osim toga još i vječni život.

Uz milost Božju vodi i naš put tome cilju. Ako smo možda dosele bolovali, u naše je Družbe obilje uspješnih sredstava. Do nas je, da ih zdušno i revno upotrijebimo, pa uspjeh ne će izostati.

Baci oko na ljude ovoga svijeta! Kolike li žilavosti i ustrajnosti, je li? »Oni dakle da dobiju raspadljivi vijenac, a mi neraspadljivi.«

(1. Kor. 9, 25.). Neprijatelju naših duša istepst ćemo iz ruku svako oružje, kojim pokuša navaliti na nas, ako odlučno i svojski poradimo oko vlastitoga usavršenja. Velikodušni naš Spas, koji se s onolikom ljubavlju žrtvovao za nas, sigurno je zavrijedio, da i mi prema njemu budemo širokih grudi. O kolike će milosti tada poteći za nas iz Njegova Otkupiteljskoga Srca! A kada kucne smrtni čas revnome službeniku Božjemu, kako li će mu se širiti srce od veselja, što je tako gorljivo služio Božjemu veličanstvu!

Molitva u razgovoru s Bogom. Obavi ona tri razgovora, koja si obavio u razmatranju o trima zastavama. No naročito se ponudi ovaj puta Gospodinu za ono, čega ti se priroda najviše boji.

TRI NAČINA PONIZNOSTI.

U razmatranju o dvjema zastavama vidjeli smo, što namjerava Gospod s ljudima: hoće naime, da ih privuče k sebi te poslije smrti nagradi u nebu. Radi toga nastoji Isus, da dovede ljude na put, što vodi u nebo. Taj put jest put poniznosti. Ta uska stazica ima uza se dva pločnika: slijeva ljubav k preziranju, zdesna siromaštvo. Išao ti sada lijevom stranom ili desnom ili sredinom, kročiš putem poniznosti.

Svrha je ovoj konsideraciji (posmatranju) o trima stupnjevima poniznosti, da nas potakne, te ozbiljno uznastojimo oko te kreposti.

Šta je zapravo poniznost? Kamo smjera ona, za čim ide? Sv. Toma odgovara na ovo pitanje ovako: Poniznost je krepost, uslijed koje se čovjek pokorava Bogu, a radi Boga i drugima: anđelima i ljudima. Da slušamo Boga, da obdržavamo njegove svete zapovijedi, da u

svemu činimo njegovu volju, to je cilj, do kojeg nas želi dovesti naš nebeski Vođa. Radi toga šalje svoje suradnike: anđele, apostole i njihove nasljednike biskupe i svećenike pa i nas redovnike. Svi moramo i riječima i djelima učiti ljude poniznosti.

Naprotiv sotona, kralj tmine zajedno sa svojim pomagačima nastoji, da pobuni ljude proti Bogu, Stvoritelju vasionog svijeta. »Zašto vam je Bog zabranio da jedete i s jednog drveta?« pitao je sotona u slici zmije naše praroditelje. Pogledajte oholost đavolsku! Još pita, zašto? »Ne ćete nipošto umrijeti!« O duše laži i prevare, koja je uvijek zajedno s ohološću! Nažalost našao je sotona svoga saveznika u našem srcu, što je uvijek više sklono neposluhu nego poniznoj poslušnosti. Stoga nam valja svojski nastojati oko poniznosti.

I. Točka:

Prvi način poniznosti.

Potreban je za duševno spasenje, a stoji u tom po sv. Ignaciju, da se snizim, koliko mognem, te u svemu budem pokoran zakonu Boga, Gospoda našega, tako te kad bi me učinili gospodarom sviju stvari ovoga svijeta, ili kad bih si imao spasti vlastiti život: ja ne bih prestupio nikoje zapovijedi ni Božje ni ljudske, što me veže pod smrtni grijeh.

Pitajmo se, jesmo li na ovom stupnju poniznosti, koji je bezuvjetno potreban za naš spas. Uzmimo, da tko dođe u tešku napast proti sv. čistoći i on pristane na nju. Zar se takva osoba ne odriče službe Božje? Zar ne govori svojim činom: »Ne ću da ti služim već ću svoju volju ispuniti?«

Čini se, da uz milost Božju nije teško redovničkim osobama ostati na ovom stupnju. Nego shvati li se stvar u svoj svojoj zbilji, uzmu li se u obzir sve napasti i pogibli, kojima smo izvrgnuti, pomislimo li na svoje slaboće, na zle sklonosti: valja priznati, da za taj stupanj treba junačke borbe. Možemo si punim pravom reći: »Uistinu, i ja bih mogao doći u takovu pogibao, te ću teško sagriješiti, premda me resi redovničko odijelo.«

Radi toga je i egzercicijama svrha, da se utvrdimo u ovom dragocjenom načinu poniznosti. Do ove nepokolebive čvrstoće dolazi se uvjerenjem, da smo ništa, a Bog da je neizmjerno dobro. Ovo uvjerenje dalo je Crkvi katoličkoj toliko svetih mučenika. Dosta im je bila samo jedna riječ, da se oslobode strašne smrti u neopisivim mukama. Dosta im je bilo reći: »Ne« (t. j. nijesam kršćanin). Ovo su mogli samo ustima izgovoriti, a u srcu vjerovati u Isusa, pa bi ih neprijatelji kršćanstva pustili na miru, ili možda častima obasuli i blagom nagradili. Pa ako bi se pred smrt pokajali, pokoru učinili, opet bi se mogli spasti. Ali uza sve to oni se ne odrekoše Krista, jer bi to bio smrtni grijeh. Draža im je bila smrt od života, što bi ga spasli teškim grijehom. Za ovu žrtvu dala im je snage milost Božja.

Ne bi pametno bilo, kad bismo se odviše plašili, da li ćemo ustrajati u ovom stupnju. Može tko misliti: Kad bi tkogod naperio na me samokres ili mi na drugi način zaprijetio smrću, ako ne učinim smrtnoga grijeha, čini mi se, da bih pristao na ono, što hoće. Dakle nijesam ni na prvom stepenu poniznosti, koji je potreban za duševno spasenje. — To su samo varke so-

tonine i znakovi naše malodušnosti. Dođu li teške prilike, doći će i milost Božja.

Poticala za prvi način poniznosti. Pomislimo na sve ono, o čemu smo razmatrali u prvom tjednu duh vježba. Bog je naš neograničeni Gospodar. Svaka žilica u nama pripada njegovoj službi, jer smo za nj stvoreni. Radi toga on ima pravo, da mi zapovijeda. Bog zahtijeva od svakoga stvora svojega, da vrši njegove zapovijedi. Svaki velik prekršaj kazni strašnim mukama u paklu. Kako je dakle strašno, kad koga zateče smrt u teškom grijehu! A ne znamo ni dana ni časa svoje smrti. Tek za jedno smo sigurni: smrt nam je neizbježiva, i svaki joj se čas primičemo. Poslije smrti doći ćemo pred sveznalog Boga, koji će nas strogo suditi. —

Nego mislimo i na nebo, mjesto, gdje blaženici žive u vječnom veselju. Ako u grijehu umremo, sigurno je, da ne ćemo doći k njima. Zato: »Sve, sve, Gospode, samo ne smrtni grijeh!«

II. Točka:

Drugi način poniznosti.

»Drugi je način poniznosti,« veli sv. Ignacije, »savršeniji od prvog, kada je čovjek naime u takovu raspoloženju, te ne će niti ne naginje većma na bogatstvo nego li na siromaštvo, niti na časti većma nego na pogrde, niti na dulji život većma nego na kratki, ako se time jednako služi Bogu i postizava duševno spasenje; pa ni za čitavi svijet ni za uzdržanje života svoga ne bi htio da počini ikoji laki grijeh.« —

Zapamtimo dobro ove riječi: »Ako se time jednako služi Bogu!« Treba dakle uzeti, da je isto tako na slavu Božju, ako redovničku osobu

štuju i hvale, kao kad je ne cijene i preziru. Ona mora biti ravnodušna prema časti kao i prema pogrdi. Isto tako mora biti ravnodušna prema kući, u kojoj stanuje, pa imala ona sad u jednoj svega, što može poželjeti, a na kojem drugom mjestu u svemu oskudijevala. Redovnik i redovnica moraju biti kao jezičac na vazi kod ravnotežja. Što se nje tiče, ona ne voli udoban život od oskudnog, nije joj draža sloboda od stege.

U tomu je dakle ona zlatna ravnodušnost, o kojoj smo razmatrali, kad smo govorili o stvorovima, s tom samo razlikom, što u ovom slučaju ne težimo za ravnodušnošću, jer bježimo od grijeha, nego želimo i u onim slučajevima biti ravnodušni, gdje se ne radi o grijehu. Tako n. pr. bez grijeha mogu izabrati ono, što godi mojoj prirodi: bogatstvo, čast i t. d.

Ovo sveto raspoloženje sigurna je obrana i od lakog grijeha, ona će nas posvetiti. Jer tko je spreman, da podnese svaku sramotu, sve nevolje, pače i samu smrt, ako je to samo na slavu Božju, taj će smjesta odbiti i najmanju napast na laki grijeh, ne će dopustiti, da ga prevari samoljublje i udobnost. Takva osoba ne će misliti: »Ta, to je samo laki grijeh!« i tako lakoumno pasti u veliko zlo.

Treba li se prema tome čuditi, što je sv. Franjo Saleski sumnjao, da li je na ovom stepenu poniznosti? A koliko više moramo mi o tom sumnjati! Ali uza sve to treba nam nastojati, da dođemo na ovaj stepen, kako ne bismo lakog grijeha na laku ruku uzimali, pa možda i u velike pali. »Tko prezire malenkosti, malo pomalo pada,« veli Sv. Pismo (Sir. 19, 1.)

A šta će nas sklonuti, da težimo za drugim stepenom poniznosti? Prije svega zloća, što se

krije i u malom grijehu. On je poslije smrtnoga grijeha, najveće zlo, što ga uopće ima. On je dakle veći od svih boli, od svih muka tjelesnih, gori od svakoga straha, od svake tjeskobe, gori od svih muka čistilišnih, pače gori od samoga ognja paklenog. Radi toga Bog neizmjerno mrzi i laki grijeh. Laki grijeh pripravlja u nama put teškome. Zbog toga su sveci voljeli umrijeti nego i laki grijeh učiniti.

Drugi način poniznosti čuva nas od ovoga velikog zla svetom ravnodušnošću.

III. Točka:

Treći način poniznosti.

Pređimo trećemu načinu poniznosti. To je vrhunac egzercicija, to je bit kršćanske asceze. Više se čovjek ne može popeti u kršćanskoi savršenosti. Primjeri nas svetaca uče, da su gorljivi redovnici uvijek težili za tim stupnjem. To je božanska ludost kršćanstva.

Sv. Ignacije govori ovako o trećem načinu poniznosti: »Treća je poniznost najsavršenija, kada naime čovjek imajući prvu i drugu poniznost, a jednako služeći Veličanstvu Božjem, da bi se većma poveo za Kristom, Gospodinom našim, te mu djelom postao sličnijim, hoće i odabere radije siromaštvo sa siromašnim Kristom, nego li bogatstvo; radije pogrde s Kristom pogrdama nasićenim, nego li časti; te većma želi biti držan za bezumna i mahnita poradi Krista, koji je prvi za takova držan, nego li da ga ljudi smatraju mudrim i pametnim na ovom svijetu.«

I ovdje treba upozoriti, da se uzima, e je jednaka slava Božja i jednako na spasenje duša, ako se izabere ono, što se protivi prirodi. Mi

prelazimo u ofenzivu, t. j. biramo ono, što nam je teško, da na taj način budemo slični Spasitelju. Razumije se, da će to vazda biti na veću slavu Božju.

Uzmimo za primjer redovnika ili redovnicu, kojoj se ne mili biti u ovom ili onom mjestu. Sve joj je teško. Jedno pismo, jedna riječ mogla bi svemu tome učiniti kraj, a da dotična osoba ne bi učinila ni maloga grijeha. Nego ona šuti, ne pokazuje nikakvim znakom, da joj teško na ovom mjestu; pače njezina najbliža okolina misli, da je posve zadovoljna i da vrlo rado boravi ovdje. Čini li to dotična osoba, da bude slična Spasitelju, koji je također išao putem križa, ona se vježbala u trećem načinu poniznosti.

Drugi redovnik ima veliku želju, a i sposoban je, da se bavi kojom naučnom strukom. On je uvjeren, da bi u toj struci mnogo polučio. Nego on šuti, a poglavari ga odrede za posve drugu službu, koja mu se ne sviđa. On želi živjeti u skromnosti kao skromni Spasitelj, u poniznosti kao ponizni Spasitelj. Uzmimo dakako, da bi taj redovnik radije umro nego počinio i mali svojevoljni grijeh. Blago takvoj osobi, jer je na trećem stepenu poniznosti.

A što će nas potaknuti, da neumorno težimo za trećim stupnjem poniznosti?

Prije svega ljubav. »Ljubav Kristova oduševljava nas,« veli sv. apostol Pavao. (2. Kor. 5, 14.) Tako su govorili svi sveci. Znamo, što je Spasitelj učinio za nas. »Gle ovo Srce, što je ljude toliko ljubilo, da nije ništa propustilo, nego se iscrpilo i uništilo, samo da im pokaže ljubav svoju.« Ova ljubav Isusova mora nas potaknuti, da nastojimo, kako bi svoje srce učinili što sličnijim njegovom presv. Srcu. Nego

ljubav ne stoji samo u riječima, a ni u slatkim čuvstvima, već u djelima. A budemo li promišljali, kako bismo najbolje pokazali djelom Spasitelju svoju ljubav, osvjedočit ćemo se, da je to žrtva i opet žrtva. A kakve ćemo žrtve prikazati Isusu? Svoje zle sklonosti, koje se očituju sad u sjetilnosti, sad u želji za čašću. To je najbolja pobožnost presv. Srcu Isusovu, to je najbolji dokaz naše ljubavi k Spasitelju.

Ali nesamo ljubav nego i sama poniznost mora nas skloniti, da težimo za trećim načinom poniznosti. Stid nas mora biti, što želimo ljepše udobnije živjeti nego li je naš božanski Spasitelj živio. Pa zaista! Kakvo bi to bilo nasljedovanje Isusa, kad bismo išli uz njega u udobnosti, a on je toliko morao oskudjevati, da spasi duše? Zar bi smjeli reći, da nasljedujemo Isusa, ako želimo, da nas ljudi časte, a Isusa je neprestano pratilo poniženje, neprestano pratilo poniženje, neprestano išao za njim prezir? Prezirali su ga njegovi zemljaci, prezirali ga farizeji, zvali ga pijanicom, izjelicom, opsjednutim, buniteljem, izdajicom; tako su zvali njega, Sina Božjeg. A mi želimo, da nas svi časte i na rukama nose? Zaista, ovo bi nasljedovanje bilo vrlo čudno!

Još više! Naš je Spasitelj umro na drvetu križa kao razbojnik, gol, u neopisivim bolovima, ostavljen od Boga i od ljudi, a mi bismo htjeli da počivamo u duhovnoj utjehi, da nam bude u svakom pogledu dobro! Zar su to pravi suborci Kristovi, zar to njegovi učenici?! Zar nijesmo svečano obećali, da ćemo ga vjerno nasljedovati? Pa sad zar da ga ostavimo?

Božanski Spasitelj ukazao se jednom sv. Mariji Margareti Alacoque s dvjema slikama i rekao joj, da izabere jednu od njih. Jedna je slika prikazivala najugodniji život, što ga samo može imati redovnik ili redovnica: život pun duševne utjehe

Druga opet slika predočivala je siromašan, bolan život, život pun poniženja i pregaranja, život pun tjelesnih i duševnih boli.

Tada reče Spasitelj: »Izaberi si onu sliku, koja ti se više sviđa. Koju god izabereš, iste ću ti milosti dati«. Svetica pade na koljena i reče: »Ja, Gospodine, ne tražim ništa osim tebe i osim onog, što ćeš ti mjesto mene izabrati«. Kad svetica ne htjede nikako da odabere slike, dade joj Isus sliku bolnoga života s riječima: »S Marijom izabrala si najbolji dio, koga ti nitko ne će uzeti. Evo ja sam birao mjesto tebe. Ovaj bolni život najviše mi se sviđa i radi mojih namjera, a osobito i radi toga, da te učinim što sličnijom sebi«.

Uzmimo dva redovnika. Jedan ima nesretnu narav, slaba je zdravlja, slabo je nadaren, osim toga je škrupulozan, poglavari ga ne razumiju, oni, s kojima stanuje, nijesu mu baš skloni, šalju ga iz jedne kuće u drugu, dok mu se napokon ne smiluje smrt. Uza sve to želi ovaj redovnik, da bude što sličniji Isusu, svome nebeskom Zaručniku.

Drugi opet ima sretnu, milu narav. Radi toga je svima ugodan: i poglavarima i ostalim ukućanima i onima, za koje se brine. Zbog njegovih darova mogu ga za sve upotrijebiti. Svi se za nj otimaju. Njegova je duša mirna. Narav mu je tako sretna, da sve kušnje lako svlada. Taj redovnik doživi pače i veliku starost te umre sretnom smrću.

Nego koja će od ova dva redovnika biti veći u nebu? Zar ne onaj, što je išao križnim putem i podnosio sve iz ljubavi k svojem Spasitelju?

Da Isus nije odabrao sv. Margareti trnovitog puta, danas ne bi ona bila na oltarima. Danas ne bi nitko znao za Margaretu Mariju Alacoque. A ovako je postala vjernom zaručnicom Isusovom, slična mu bila, slijedila ga sve do svoje smrti. Mnogo je podnijela tjelesnih boli. Njezine poglavarice i njezini ispovjednici nijesu je mogli često razumjeti radi izvanrednih

milosti, što joj ih Gospod davao. Na koncu novicijata odgodiše joj pače i zavjete. Držali su je opsjednutom, škropili je sv. vodom. Kao učiteljica novakinja imala je poteškoća sa svjetovnim osobama, jer nije trpjela pljeve u pšenici. I tako je Bog ispunio svoje namjere, što ih je s njom imao, učinio ju je velikom sveticom, učinio sjajnom zvijezdom u Crkvi katoličkoj.

Nekoć je putovao sv. Franjo s Leonom — kako se priča u Fioretima — iz Peruđe u Porcijunkulu po oštroj zimi. I Franjo pozove Leona, koji je išao naprijed, pa mu reče: »Brate Leone, kad bismo dali cijelom svijetu dobar primjer svetosti i pobožnosti, pamti dobro i zapiši, da to ne bi bila potpuna radost«.

I Franjo pođe opet ponešto naprijed i reče po drugi puta: »O brate Leone, da slijepima dajemo vid, da ozdravljamo hrome i uzete, da izgonimo đavole, da gluhima povraćamo sluh a nijemima govor, pa da i mrtve poslije četiri dana uskršavamo, pamti, da u tom ne bi bila potpuna radost«.

I opet pođe ponešto i poče glasno: »O brate Leone, kad bismo mi braća govorila sve jezike i znali sve znanosti i cijelo Sveto Pismo, što više, kad bismo znali otkrivati buduće stvari i tajne srca, pamti dobro, to ne bi bila potpuna radost«.

I opet popođe Franjo nešto puta te povika jakim glasom: »O brate Leone, ovčice Božja, kad bismo mi braća govorili anđeoskim jezicima i upoznali tijek zvijezda i snagu biljka, sve blago zemlje, moć i snagu ptica, riba i životinja, a isto tako i osobine ljudi i drvlja i kamenja i korjenja i voda, pamti ipak, brate Leone, da u tom nije potpuna radost«.

I opet pođe Franjo, a onda reče jakim glasom: »O brate Leone, kad bi mi braća umjeli tako propovijedati, da sve nevjernike prevedemo na vjeru Kristovu, znaj dobro, da ni u tom nije prava radost«.

I tako nastavi redom, dok su prevalili dvije četvrtine milje puta. Na koncu reče brat Leon sav u čudu: »Oče, molim te za volju Božju, reci mi, u čem je prava i potpuna radost?«

A Franjo mu odgovori:

» Da mi sada dođemo u Porciunkulu mokri i prozebli, blatni i gladni pa pokucamo na vrata samostana našeg, a ono dođe vratar zlovoljan pa nam rekne: »Ko ste vi?« a mi mu odgovorimo: »Mi smo dva brata!« a on nam odvrati: »Vi ne govorite istine, vi ste skitnice te se ovud klatarite i varate ljude i siromasima kradete milostinju; nosite se odavle!« Kad bi nam on dakle tako rekao pa nam ne bi otvorio nego nas

ostavio, da gladni stojimo na kiši i snijegu, makar se približavala noć, i kad bismo mi ove pogrde i ovu pakost podnijeli, a da se ne bismo srdili ni rogoborili nego bismo pače ponizno i ljubezno pomišljali, kako nas ovaj vratar vrlo dobro pozna, i da ono Bog na njegova usta govori, — o brate Leone, pamti, to bi bila potpuna radost!

»A kad bismo počeli opet kucati, a on izašao te nas izgrdio kao dvijje ništarije, a zatim nas išćuškao i protjerao uz riječi: »Izdirite odavle, vi besramne skitnice, hajte tamo gubavcima, ovdje za vas nema ni jela ni stana!« a mi bismo i ovo ustrpljivo, veselo i ljubezno podnijeli, — o brate Leone, zapamti, to bi bila prava radost!

A kad bismo mi izgladnjeli i bojeći se noći pokucali i po treći puta i molili ga suznih očiju, da nas u ime Božje primi barem samo pod krov, a on bi izašao još ljući pa nam rekao: »Ovo su zaista neka dva probisvijeta, sad ću im ja dati, što im treba«, te izletio s batinom, pa nas pograbio za kukuljice, povalio nas na tle i izmlatio na snijegu onom batinom, a mi to sve mirno i veselo podnijeli sjećajući se muke Krista Gospodina, i kako je u redu, da iz ljubavi k njemu trpimo, — znaj, brate Leone, to bi bila potpuna radost!

»Čuj dakle završetak svega ovog, brate Leone! Više vrijedi nadvladati samog sebe i poradi Krista podnositi sve patnje, sve nepravde, svaku sramotu i svaku neprijatnost nego sva milost i svi darovi Duha Svetoga, što ih Krist daje svojim prijateljima. S nijednim se onim darom ne možemo ponositi, jer nijedan nije naš, nego su sve Božji, zato veli apostol: »Šta li imaš, što nisi primio. Ako si primio, što se hvališ kao da nisi primio?« (I. Kor. 4, 7.). Mi se smijemo dičiti samo svojim kušnjama, patnjama i križevima, zato i veli opet apostol: »A ja, Bože sačuvaj, da se čim drugim hvalim osim križem Gospodina našega Isusa Krista«. (Gal. 6, 14.).

Šta nam dakle valja činiti, da dođemo na ovaj treći stepen poniznosti?

To dakako nije niti djelo jednog dana niti igra dječja. Takva ljubav k poniženjima posve je proti našoj taštoj prirodi, pa ne će biti uspjeha bez borbe. Ako igdje, a ono sigurno ovdje vrijede riječi iz »Nasljeduj Krista«: »Toliko ćeš napredovati, koliko samoga sebe svladaš.«

Kako ćemo početi?

Prije svega nastojmo oko iskrene pobožnosti presv. Srcu Isusovu. Ljubav nikad ne kaže:

dosta je! Ako uistinu ljubimo Spasitelja, i nasljedovat ćemo ga, pa bilo to i po putu sramote i križa.

To je jedini put k unutrašnjem miru. Samoljublje nikad ne miruje. To je najkraći i najsigurniji put u nebo.

Pitajmo se, koja mi od mojih zlih sklonosti najviše smeta na putu do ovoga načina poniznosti? Za čim najviše težim? Da li je to ugodna služba, drugo mjesto, drugi poglavar? Želim li biti blizu svojih rođaka i znanaca? Pitajmo se: Čega se plašim? Što mi je neugodno? I baš ovo žrtvujmo Gospodu svojemu!

Trostruki razgovor: Presveta Djevice! Isprosi mi svojim moćnim zagovorom, da budem uvršten pod zastavu Sina Tvojega, Gospoda našega Isusa Krista, da se odlikujemo u siromaštvu, u porugama, a osobito se žrtvujem za.... jer je to vrlo neugodno mojim zlim sklonostima. — Zdravo Marijo. — Isto molimo od Spasitelja — Dušo Kristova — i od nebeskog Oca — Oče naš.

TREĆI TJEDAN.

UVOD.

Najuspješnije sredstvo, pomoću kojeg ćemo doći do trećeg stepena poniznosti, jest razmatranje muke Isusove. Kad naime vidimo, kako se Spasitelj ponizio i posve uništio, kako visi na sramotnom drvetu križa pred tisućama skupljenoga svijeta, kako ga u toj strašnoj muci pušta njegov nebeski Otac bez utjehe, sigurno ćemo se stidjeti, što mi bijedna stvorenja hoćemo, da nam bude bolje nego samom Sinu Božjem.

ISUS NA MASLINSKOJ GORI.

I. predvježba: Poslije večere ide Isus sa svojim apostolima na Maslinsku goru. Kad je došao do vrta Gecemanija, uniđe u nj s Petrom, Jakovom i Ivanom te se ražalosti. I od njih se udalji, koliko bi se mogao kamen dobaciti, i pomoli se: »Oče moj! ako je moguće, neka me mimoiđe kalež ovaj.« Nakon toga se povrati svojim učenicima i nađe ih, gdje spavaju. I po drugi put pođe, da se moli. Kad je treći put izgovarao istu molitvu, obuze ga smrtni strah. Kaplje njegovoga znoja, što je tekao niz tijelo na zemlju. bile su krvave.

II. predvježba: Gledajmo put, kojim Spasitelj ide prema Maslinskoj gori, a onda vrt Gecemani.

III. predvježba: Daj mi, Isuse, milost, da se ugledam u te u svojim nutarnjim bolima. Daj da se rastužim radi tvojih muka; ne daj mi utjehe, kad si ti bez nje. Udijeli mi milost, da plačem radi tvojih boli, jer zbog mene toliko trpiš.

I. Točka:

Isus ide na Maslinsku goru.

»I otpjevavši pjesme zahvalne, izidoše na goru Maslinsku.« (Mat. 26, 30.)

Promatrajmo Isusa! Pogledajmo u njegovo Srce. Tužno je i potišteno. Nutarnje muke njegove već su započele. Isus zna, čemu se približuje svakim korakom. Kao Bog vidio je sve pojedine muke, što su ga čekale. Umjesto da ga njegova božanska priroda tješi, ona još povećava njegovu žalost. Uza sve to Isus ne ispušta svojih običnih pobožnosti. Prema običaju

pošao je i noćas sa svojim učenicima na Maslinsku goru, da se tamo moli.

Mi protivno radimo. Kad osjećamo nutarnju žalost i potištenost, lako skraćujemo svoje duhov. vježbe, ili ih možda posve ispuštamo.

I apostoli su bili potišteni, premda je započela svetkovina prijesnih hljebova, premda su jeli vazmeno janje i primili nebeski kruh, a Otkupitelj ih posvetio za biskupe. Na njih je neugodno djelovala ozbiljnost Učiteljeva.

Gledajmo ih u duhu, kako idu kroz svijet ulicama jeruzalemskim prema gradskim vratima, a onda udaraju poznatim putem, što vodi kroz dolinu jozafatsku preko potoka Cedrona. Napokon eno ih na vrhu Maslinske gore.

Poslušajmo, što govore na putu. Danas su nekako mučaljivi. Spasitelj šuti i moli se u srcu, da mu Otac nebeski dade snage, te mogne podnijeti sve muke. Kad su došli do vrta Gecemanija, reče im Isus: »Sjedite ovdje, dok se pomolim.« (Mk. 14, 32.) Isus hoće da sam moli i trpi, a njegovi učenici zar da počivaju?

II. Točka:

Nutarnje muke Isusove.

»I uze sa sobom Petra i Jakova i Ivana, i poče se plašiti i žalostiti. I reče im: Žalosna je duša moja do smrti. Ostanite ovdje i bdijte!« (Mk. 14, 33-34.)

Zašto vodi baš ovu trojicu sa sobom u vrt? Njih je Gospod na osobiti način utvrdio u vjeri, kad ih je poveo sa sobom na goru Tabor, gdje se preobrazio i pokazao im svoj božanski sjaj. Mislio je, da njih trojicu ne će smesti slaboća njegove ljudske prirode.

Tako Isus i nama daje velike utjehe i radosti, da nas ojača za čas kušnje. Da li sam u teškoćama malodušan?

1. »I on se udalji od njih, kako se može kamenom dobaciti, i kleknuvši na koljena molio se.« (Lk. 22, 41.) Za molitve gledao je Isus u duhu sve ono, o čem smo razmatrali u prvom tjednu duhov. vježba. Vidio je neizmjernu ljubav, s kojom je Bog stvorio čovjeka, da ga usreći i na ovom i na drugom svijetu. Vidio je također, kako je čovjek upotrijebio na zlo ovu ljubav i navukao grijehom i na se i na cijelu zemlju prokletstvo Božje. I sada dođe do borbe u njegovu presvetu Srcu između ljubavi k nebeskom Ocu i k ljudima. Isus je gledao u duhu posljedice grijeha: ogavno štovanje kumira, opačine poganstva, svu silu ratova i strašnih krvoprolića, gledao je čitavo more grijeha, što su ih počinili ljudi počevši od Adama pa sve do Jude, i što će ih počiniti do konca svijeta. Svi ovi grijesi padaju na nj. On je posrednik između Boga i ljudi. Sad mu valja primiti ove grijehe na se, da izmiri čovječanstvo s nebeskim Ocem.

Ali Isus je vidio i one hiljade duša, što su gorjele u paklu. Za njih je otkupljenje prekasno. Radi toga počeo je Spasitelj uzdisati. Njegova je žalost bila tako velika, te bi morao umrijeti, da mu Božanstvo nije uzdržalo života, da ispije kalež muka do zadnje kapljice.

I njegova čovječja priroda strašila se muka kao što i naša. Radi toga uzdiše Isus: »Aba, Oče! sve je moguće tebi; odnesi ovaj kalež od mene; ali ne što ja hoću, već što ti.« (Mk. 14. 36.) Kakve li molitve!

I mi smijemo moliti Boga, da otkloni od nas nesreće i pogibli, što nam prijete, ali moramo

to činiti kao Isus, predajući se posve na volju Oca našega nebeskog. Uza sve to Isusova molitva nije bila uslišana.

Sada pođe k ljudima, k svojim učenicima, da kod njih nađe utjehe. Nađe ih, gdje spavaju, pa ih radi toga blago ukori rekavši Petru: »Šimune, ti spavaš? Zar nijesi mogao bdjeti ni jednu uru? — Bdijte i molite se, da ne padnete u napast; duh je istina voljan, ali je tijelo slabo.« (Mk. 14. 37-38.)

2. Isus opet pođe, da se moli. Pred očima njegove duše stvori se nova slika. Vidio je, kako je velika žrtva, koju mora prikazati, ako hoće, da povrati čast svome Ocu otkupivši bijedno čovječanstvo. Kao sveznajući Bog gledao je sve one muke i duševne i tjelesne, što će ih sjutra na veliki petak podnijeti. Vidio je svoga apostola Judu, kako se žuri jeruzalemskim ulicama, da ga proda; vidio je, kako će ga uhvatiti i zlostavljati, a njegovi će učenici pobjeći. Njegovo srce napunilo se gorčinom, kad je pomislio na lažnu optužbu i nepravednu osudu. Vidio je, kako ga bičuju, trnjem krune, i ovako nagrđena pokazuju nahuškanoj svjetini. On već osjeća u srcu težinu svoga križa, na koji će biti razapet. Gledao je, kako neumorno rade dusi pakleni raspirujući u velikim svećenicima i narodnim starješinama neobuzdan bijes. I sad mu se valja samom boriti proti toj vojsci do zadnje kaplje krvi.

Njegova se ljudska priroda stane protiviti. Na to ju je poticala pomisao, da će sve ove muke, sva poniženja, pače i sama smrt na križu biti uzaludna za mnoge ljude. I opet moli Spasitelj svoga Oca, da odnese od njega ovaj kalež, ali odmah nadodaje, neka se Očeva volja vrši.

3. I kao da Isus žeđa za kaležem, po treći puta pođe, da se moli. U duhu ugleda sada strašan prizor. Gledao je bezbroj grijeha, što će ih ljudi počiniti poslije njegove smrti. Ta nezahvalnost, ta nevjera tolikih kršćana, njegovog izabranog naroda, najdublje ga ranjava. Njegovo Srce još gori od ljubavi, u kojoj je ustanovio presv. olt. Sakramenat. A sada eto vidi, kako ga ljudi vrijeđaju u tom Sakramentu, kako su svećenici i redovnici nemarni i mlaki, premda su se po svojem staležu sasvim njemu posvetili. Isus je gledao i moje grijehe. Vidio je nemar tolikih kršćana za vrijeme sv. mise. Vidio je, kako hiljade duša propadaju radi nedostojnih pričesti. I Spasitelj počne drhtati; njegovo srce stane jako kucati, krv naglo teći žilama. U smrtnom strahu probiše mu iz čela krvave kapljice znoja. Isus klone na zemlju. Da nije anđeo došao s neba i okrijepio ga, umro bi u tim duševnim mukama.

III. Točka:

Plodovi nutarnjih muka Isusovih.

Pitajmo se: Tko trpi sve ovo? Druga božanska osoba, Riječ, što je tijelom postala. Ta božanska Riječ uzela je u pomoć svoje sveznanje, svoju svemogućnost, samo da njezina ljudska narav mogne podnijeti što strašnije muke.

Što trpi Isus? U duši osjeća najstrašnije muke, kakvih nijedan čovjek ne bi mogao podnijeti.

Za koga trpi? Za mene bijednog čovjeka. I ja sam uzrokom njegovih muka.

Zašto trpi Isus? 1. Da mi pokaže, kako me ljubi. Podnio je teškoće smrtne borbe,

da meni bude lakše na smrtnom času. Radi toga ću sada, dok sam zdrav i krepak, sjedinjivati svoju smrtnu borbu sa smrtnom borbom presv. Srca, svoju neznatnu odvratnost od grijeha s neizmjernom odvratnošću Isusovom, koju je osjećao na Maslinskoj gori. Na ovaj se način može za ispitivanja savjesti probuditi savršeno pokajanje. »Isuse, ne dopusti, da propadnem, kad si za me toliko žrtava prinio.«

2. Isus je sve ovo pretrpio, da nam pokaže, kako se moramo držati, kad i na nas navale duševne muke: razne napasti, malodušnost, duševna tmina, očaj, tjeskoba. Ove nevolje mogu doći baš u duhovnim vježbama, da nam ih ogorče. Što ćemo činiti? Instare orationi — moliti se — veli sv. Ignacije. Molimo se kraj sve potištenosti. Još savjesnije obavljajmo svoja razmatranja, ne bismo li tim načinom pokore zaslužili milost, da nas Bog utješi. Iza bure i kiše zasjat će se opet sunce.

Pitajmo se dalje: Što trpi Isusovo čovječanstvo? Suci su često opazili, da je osuđenik najprije problijedio kao mrtvac, zatim pocrvenio, a onda ga oblio hladan znoj, kad mu se pročitala smrtna osuda. Nego nikad se ne će dogoditi, da će se ijedan osuđeni nesretnik krvlju znojiti kao Spasitelj. To može samo Bog — čovjek. Istina, nije malenkost, kad zdrav i snažan čovjek pogleda u oči smrti. Radi toga se osuđenik obično brzo i na što lakši način smakne. Spasitelj je točno vidio sve muke, što će ih pretrpjeti noćas i sjutra. Vidio je, kako teče njegova presv. krv, kako mu oštri bičevi odbijaju komadić po komadić mesa. Već je unaprijed osjećao one bolove, što će ih čutjeti kroz tri sata, kad bude visio na križu ostavljen i od

Boga i od ljudi. Ah, koliko je toga pretrpio Spasitelj na Maslinskoj gori!

Gledajmo, kako se Božanstvo Isusovo skriva. Za cijelog života Spasiteljevog čuvalo je Božanstvo njegovu čovječju prirodu. Da je Isus htio, njegovo bi Božanstvo i sada tako djelovalo na njegovu čovječju prirodu, da bi ona bila posve sretna i blažena. Nego za gorke muke Spasiteljeve njegovo se Božanstvo skrilo i ostavilo čovječju prirodu njegovu bez utjehe.

Ne zaboravimo, da je Isus primio na se sve ove bolove radi nas uza sve naše grijehe, uza svu našu nezahvalnost, koju je već predvidio.

Radi toga:

1. Mrzimo na grijeh! Što mora biti grijeh, ako Bog tako kazni zbog njega svojega jedinorođenoga Sina, nevino Janje, koje uze na se grijehe čitavog svijeta? Ako se tako postupa sa zelenim drvetom, šta će biti sa suhim?

2. Kako nas mora Spasitelj ljubiti, kad je toliku žrtvu prinio radi naših grijeha!

3. Uzdajmo se! Zar da očajavam za svoje spasenje, kad vidim, da je Isus radi mene toliko trpio? Zar će njegov smrtni znoj biti uzaludan za me? Zar mi ne će Gospod i odsada biti u pomoći svojom milošću, da spasim dušu, samo ako hoću?

Razgovor: Presveto Srce Isusovo, koje si uzelo na se sve bolove svoje pregorke muke, da mene oslobodiš od vječne propasti, ne daj, da se izgubim. Sjeti me u časovima napasti i nevolje, što si za me pretrpio. Daj mi milost, da spoznam, kako je za me časno, što mogu biti sličan Tebi, svome vođi nebeskom u duhovnom boju, u duševnim teškoćama. Preporučam Ti čas svoje smrti. Sjedinjujem svoju smrtnu borbu s

tvojom i prikazujem ti sve bolove što si ih podnio za me na Maslinskom brdu. Želim zametnuti boj sa svojom sjetilnošću i ohološću. Ojači me svojim krvavim znojem! Amen.

OSUDA, BIČEVANJE I KRUNJENJE TRNOM.

I. predvježba: Pošto je vrhovni židovski sud osudio Isusa, povedoše ga poganinu Pilatu i lažno ga optužiše. Pilat osudi Spasitelja, jer se bojao ljudi. Vojnici ga išibaju i trnjem okrune, samo da mu se što više narugaju.

II. predvježba: Gledajmo mjesto pred Pilatovom palačom, onda nutarnje dvorište, gdje je Isus šiban i trnjem okrunjen.

III. predvježba: Daj mi, Isuse, milost, da veselo podnosim sve klevete i osvade, jer su i Tebe krivo tužili i klevetali; neka i mene ljudi osude, jer su Tebe nevina osudili. Daj da s Tobom, sa svojim bičevanim i trnjem okrunjenim kraljem i vođom, podnosim strpljivo ruglo i sramotu.

I. Točka:

Osuda.

Veliki svećenici zajedno s velikim vijećem već su osudili Isusa na smrt. Nego nijesu imali vlasti, da izvrše smrtnu kaznu. Radi toga predaše Spasitelja rimskom upravitelju Pilatu, da ga on smakne. Tim činom izbačen je Isus iz naroda izraelskog. To je ista sramota bila, kao što je kod nas ekskomunikacija. On, komu se patriarhe nadali, koga su proroci obećali, koga su svi narodi željno očekivali, sad je kao izrod prezren i predan neprijateljima u ruke.

Jesmo li možda već bili tako sretni, da su nas progonili, što smo redovnici, ili jer pripadamo ovom ili onom redu? Ili smo možda morali trpjeti, ne radi svjetovnjaka nego radi svojih poglavara, radi onih, s kojima stanujemo u istoi kući? Možda su nas oni zatepljali, možda nijesu ništa držali do našega rada? Takve su muke stotinu puta teže od onih, što bi nam ih svjetovnjaci prouzročili. Blago onom, tko bude u ovom sličan Spasitelju! To su predragocjene žrtve.

Pred Pilatom optužiše Isusa, da je politički buntovnik, zlotvor. »On buni narod učeći po svoj Judeji počevši od Galileje do ovdje.« (Lk. 23, 5.) Dakle je On narod bunio tim, što je neumorno propovijedao sad ovdje sad ondje, što je svojim životom svuda ostavljao najljepši primjer, što je svojom moću učinio bezbroj čudesa! Isus je šutio na ovu optužbu. Nije ama baš ništa odgovorio. I nitko se ne diže na njegovu obranu. Nema apostola, nema učenika, nema onih tisuća, što ih je ozdravio, izliječio, usrećio, nema onih, što ih je nahranio s pet hljebova.

Jesi li bio tako sretan, da su te klevetali? A jesi li možda mrmljao i tužio se, mjesto da cijelu stvar predaš Bogu u ruke i poput Spasitelja šutiš, jer znaš, da ti je savjest čista? Ne zaboravimo, da je Isus uzeo na se ovu sramotu, da zadovolji za grijehe naše, što ih jezikom počinismo, ogovarajući bližnjega, govoreći o njegovim manama, vrijeđajući ga neprijaznim riječima. Odlučimo sada pred Spasiteljem, da ćemo se u tom popraviti. Sv. apostol Jakov veli: »Ako tko u riječi ne pogriješi, onaj je savršen čovjek.« (Jk. 3, 2.) Koliko milosti Božjih gubimo, što griješimo jezikom!

Promatrajmo dalje, kako su Isusa poveli ka Herodu, da ga i on osudi. Pilat ga je poslao ka Herodu kao vladaru Galileje, da mu učini komplimenat. I njih se dvojica izmiriše, dok su prije bili neprijatelji. Kakvog li zločinstva! A kakvo je to prijateljstvo, koje se sklapa tim, da se Spasitelj osramoti! Zar se ne događa, te i mi kadkad ostavimo prijateljstvo Isusovo, da se svidimo svijetu?

Herod, njegovi dvorjanici i vojnici narugaše se Isusu obukavši ga u bijelo odijelo kao luđaka, jer Isus nije htio nijedne riječi da odgovori bestidnom preljubniku.

Ovo je učinila vječna Mudrost, da zadovolji za moju taštinu. Često puta radi neznatne rječce znamo pocrveniti. A kako bismo se istom ponijeli, kad bi nam Gospod dao milost, da budemo dionici njegove sramote? Kako se pripravljamo na pogrde, kad ne znamo šutke primiti niti blage opomene poglavareve i kakvog neznatnog ukora ili zametanja?

II. Točka:

Bičevanje.

Pilat dade Isusa bičevati. Prije toga rekao je upravitelj, da ne nalazi na Spasitelju nikakve krivnje. O nesretni strahu pred ljudima!

Vojnici povedoše Isusa u nutarnje dvorište, da ga išibaju. Po židovskom zakonu smjelo se osuđeniku dati samo 40 udaraca. Oni su mu radi farizejštine davali 39. Rimljani su udarali po žrtvi, doklegod su htjeli. Krvnici bi se poredali oko osuđenika i tukli ga jedni šibama, drugi konopima, treći bičevima. Ne treba se onda čuditi, što je sv. Brigita vidjela u objavi, da je

Isus dobio 5.000 udaraca. Naš je Spasitelj dakle podnio sramotnu, okrutnu kaznu, koja se davala samo robovima, ubojicama i zlotvorima. Njegovo nježno, djevičansko tijelo bilo je odozgo do dolje jedna rana! Kad su krvnici odriješili konope, kojim su ga svezali za stup, pade Spasitelj u svoju krv. Čutio je strašne boli. »Ja sam, crv, a ne čovjek, ruglo ljudi i prezir naroda.« (Ps. 21, 7.)

Kleknimo u duhu pred izbičevanim Isusom i ucijepimo si duboko u pamet njegovo izmučeno tijelo. Pitajmo ga: »Spasitelju, zašto si dopustio, da Te tako strašno izmuče? Zašto ih u tom nije smelo tvoje božanstvo, kad je to lako moglo učiniti?« Gospod će nam odgovoriti: »Svu ovu sramotu, sve ove užasne boli samo sam zato podnio, da zadovoljim božanskom veličanstvu za sve tvoje tjelesne grijehe, za svu tvoju neumjerenost u jelu i pilu, za tvoju lijenost, za tvoju odvratnost od pokorničkih djela i od tjelesnog napora.«

Što ćemo ga moliti? Molimo ga, da i nama i drugim ljudima oprosti grijehe sjetilnosti. Molimo se za žrtve tjelesne požude, da ih Bog dovede na put pokore.

Moguće je, da i mi moramo podnijeti kakav tjelesni bol. O, kakva je to malenkost, ako pogledamo na išibanog Spasitelja! Barem ćemo biti strpljivi, a prema svojim silama i svojevoljno se mrtviti.

III. Točka:

Trnovo krunjenje.

»Tada vojnici upraviteljevi uzeše Isusa u sudnicu i skupiše oko njega cijelu kohortu. I svukavši ga obuko-

še mu crvenu kabanicu, i opletavši vijenac od trnja, metnuše mu na glavu.« (Mt. 27, 27-29.)

Kakve li sramote! Jer je Isus rekao, da je kralj, htjedoše mu se vojnici narugati. Radi toga skupiše cijelu rulju svojih drugova. Bila to straža Pilatova. Jedna četa ili kohorta imala je tada 600 vojnika. I sad se ovi bezdušni i surovi ljudi stadoše šaliti s Isusom.

Najprije mu svukoše odijelo i baciše na nj nekakav stari vojnički plašt crvene boje. I krunu mu metnuše na glavu, ali kruna bila od trnja. U ruke mu metnuše trstiku kao žezlo. Kamen mu bio prijestoljem. I sad će ga vojnici počastiti kao kralja.

»I kleknuvši na koljeno pred njime rugahu mu se govoreći: Zdravo, kralju židovski! I pljunuvši na nj uzeše trsku i tukli su ga po glavi.« (Mt. 27, 29-30.) Kolike li sramote! Pljuju na nj kao da je najzadnji rob! Strašnog li bola! Trnje se zabolo u glavu, u najosjetljiviji dio tijela. To je kralj slave koji je rekao: »Tko me bude slijedio u mukama, slijedit će me i u slavi.« To je onaj kralj, koji nam je obećao, da nam ne će trebati više trpjeti nego njemu, da ne ćemo napornije raditi po danu i dulje bdjeti po noći od njega. Pristupimo sada k njemu, obnovimo svoje obećanje, kleknimo preda nj sa strahom i poštovanjem pa mu recimo:

»Isuse, Ti si naš kralj! Evo mi te pozdravljamo, da ti zadovoljimo za onu sramotu, što si je podnio za trnovog krunjenja.«

Ispitajmo se. Mi smo borci Kristovi. Mi se želimo odlikovati u njegovoj službi. Jesmo li mu slični, ili smo još uvijek puni sebeljublja, taštine, sjetilnosti, duhovne lijenosti, ljubavi k

zemaljštini? Kad ćemo poći odlučno za našim božanskim vođom, koji je napisao na svojoj zastavi: prezir i poniženje? To je njegov program. Pomislimo, kako bi se mi vladali, da smo bili na njegovom mjestu, da su nas bičevali, trnjem okrunili i onda izveli pred svjetinu, a Pilat rekao: »Ecce homo! Pogledajte ovoga bijednog čovjeka!«

Čujmo, kako viče bijesni narod: »Raspni ga, raspni!« Gdje je božanstvo Isusovo? Zašto ne pošalje munju s neba? —

Ili pomislimo na one pogrde, koje naniješe Isusu surovi vojnici, kad su ga udarali po licu! Svoje Božanstvo pokazuje Spasitelj ovdje samo strpljivošću i krotkošću. A sve ovo podnosi za nas!

Da je bio kakav sigurniji i bolji put, što vodi u vječnu slavu, Isus bi ga sigurno izabrao. Ali ga nije bilo, pa je zato Spasitelj izabrao put sramote. Naša je priroda naime tako slaba i bolesna, tako okužena duhom oholosti, da nam je potrebit lijek, što nam ga pruža poniženi Spasitelj. Krasnog li ogledala za naše razmatranje!

Neki pobožan svećenik imao sliku Ecce-homo. Pred njom se svaki dan dugo molio. U drugoj kući stanovala tašta djevojka, koja je mogla vidjeti svećenika, kad se molio. Ona je mislila, da se svećenik ogleda u ogledalu. Nekoga dana rekne mu ta djevojka na ulici: »Vele časni, sigurno imate vrlo lijepo ogledalo, dok svaki dan tako dugo stojite pred njim?« Svećenik je odmah shvatio, šta je na stvari, pa rekne gospođici: »Izvolite doći jednom, da vam pokažem svoje ogledalo«. Znatiželjnost ne dade joj mira, i ona dođe u svećenikovu kuću. »Evo vam mojeg ogledala«, reče svećenik pokazujući joj sliku. »U ovom ogledalu ogledam se svaki dan, i uvijek otkrijem nešto u sebi, o čemu ću razmišljati«. Suvišno je i spomenuti, da je i ova tašta djevojka počela posve drukčije misliti, kad je opazila sliku trnjem okrunjenog Spasitelja.

Dok je sv. Marija Margareta Alacoque još u svijetu živjela, pođe jedne večeri u svoju sobu, da svuče nakit, što ga

je po danu nosila, premda je već mislila na samostan. Tada joj se ukaže Isus onakav, kakav je bio, kad je bio trnjem okrunjen. Njegovo tijelo bilo je strašno izranjeno. Gospod joj reče: »Ovo sam pretrpio radi tvoje taštine«. Zatim nadoda: »Neodlučnošću svojom gubiš dragocjeno vrejeme, o kojem ćeš strog račun položiti«.

Pitajmo se, ne tražimo li možda i na redovničkoj haljini svojoj kakvih uresa nastojeći, da ugodimo taštini? Naše odijelo jest ruho poniznosti i svjetskog prezira. Da li i mi vrijeđamo Spasitelja svojom taštinom? O gledajmo često u ogledalo, koje nam najbolje pristaje, u sliku trnjem okrunjenog Isusa.

Da li se i na nas može potužiti božanski Spasitelj radi neodlučnosti naše, kao što se potužio na sv. Margaretu? Kad će nestati našega kolebanja? Kad ćemo se potpuno odlučiti, da slijedimo Spasitelja? Sjetimo se triju načina poniznosti. Kakvu je žrtvu tražio tada od nas Isus? Hoćemo li je prinijeti, pa makar nam ne znam kako bilo teško? Molimo za ono, čega se najviše straši naša priroda.

Razgovor: Ah, Isuse, kako se razlikujem od Tebe! Još sam pun želje za čašću, još sam odviše zabrinut za dobar glas i ugled kod ljudi. Kako se moram zacrveniti, kad Te vidim u sramoti i ruglu, kad pomislim, da su postupali s Tobom kao s luđakom! Šta da reknem o svojoj udobnosti, kad vidim Tebe oštrim bičevima izranjena? Radi svojih prevelikih bolova, radi svoje predragocjene krvi daj mi snage, da prinesem ovu.... žrtvu, koju tražiš od mene.

Dušo Kristova....

ISUS NA KRIŽU.

I. predvježba: Razapeše ga između dvojice razbojnika.

II. predvježba: Pođimo u duhu na vrh gore Kalvarije.

III. predvježba: Spasitelju, pouči me sa svoga križa u svojim načelima, da prezirem svijet i u svemu drage volje primam sve nevolje i teškoće što mi ih pošalješ.

I. Točka:

Što vidimo?

Isus je prikovan na križu, visi na tom sramotnom drvetu. Pisano je: »Proklet bio od Boga onaj, koji visi na drvetu.« (Deut. 21, 23.)

Ah, kako ga je strašno pogledati! Uistinu, na njemu nema ništa lijepo. Sav je krvav, pokriven ranama i krastama. Od pete pa sve do glave nema na njemu nijednoga neranjenog mjesta. Pogledajmo u duhu svako udo njegovo.

Svoju presvetu glavu ne može nasloniti na križ, jer mu je trnjem okrunjena, već je mora spustiti na prsa, što ga vrlo umara. Trnje mu se duboko zabolo u glavu. Uistinu, Sin čovječji nema ništa, na što bi mogao nasloniti glavu svoju, pa ni u smrtnom času!

Oči su se mu zakrvavile. Od bola jedva gleda. Lice mu je nateklo od mnogih pljusaka. Kosa mu i brada raščupana, usta otvorena i posve suha od silne žeđe. Svaki prosjak imat će uz smrtnu postelju barem čašu vode, ako nema lijekova. Spasitelj nema nijedne kapljice, da nakvasi svoja suha usta.

Ruke i noge prikovane su mu na križ velikim, gvozdenim čavlima. I eto visi o tim čavlima sat, dva, tri — još uvijek živ!

Vidim, kako teče presveta krv — cijena

mojeg otkupljenja — iz njegovih rana niz tijelo i kapa na zemlju. Isus je sav krvav.

Eno uz križ stala Marija, majka Gospodinova s još nekoliko pobožnih osoba. Isus ih vidi, a to mu još povećava teške bolove.

Na lijevoj i desnoj strani visi po jedan razbojnik. Isus je u sredini, kao da je najveći zlotvor. Kakve li poniznosti! Kakvog preziranja svijeta!

Vidim eno vojnike i velike svećenike i farizeje, kako se izruguju Sinu Božjem. Svjetina je prekrila čitav vrh Kalvarije. Narod se zgrnuo sa svih strana, nesamo iz Jeruzalema i svete zemlje, već sa svih krajeva svijeta, gdjegod je bilo židova. Što je izmamilo toliki svijet na Kalvariju? Najviše ih došlo radi znatiželje, a tek neznatan broj zbog sućuti. Htjeli su da vide, šta će se dogoditi s velikim prorokom i čudotvorcem, o kome su toliko toga čuli, a i sami su vidjeli djela njegova.

Gledajmo, kako se spušta na zemlju sve gušća i gušća tama, a sjajni anđeli silaze i uzlaze u nebo. Oni se ne mogu dosta nagledati prizora, što se odigrava na Kalvariji. Ne mogu se dosta načuditi, što »Bog tako ljubi svijet, da je predao jedinorođenoga Sina, da nijedan, koji vjeruje u njega, ne pogine, nego da ima život vječni.« (Iv. 3, 16.) Nastojmo se i mi na sličan način diviti.

II. Točka:

Šta čujemo?

Kad otac legne na smrtnu postelju, skupe se oko njega djeca, da čuju zadnje riječi njegove. Godine i godine sjećaju se tih riječi čuvajući ih u srcu kao dragu uspomenu.

Skupimo se i mi oko smrtne postelje svojega Spasitelja, oko križa. Što čujemo? Čujemo sedam riječi, kojima očituje posljednje osjećaje svojega srca. Na koga misli Spasitelj u svojim teškim bolovima? Najprije misli na svoje neprijatelje, onda prijatelje, a na koncu na samog sebe.

1. »Oče oprosti im, jer ne znadu, što čine!« Tako moli Isus za svoje neprijatelje: za velike svećenike i njihovu stranku, koja ga je osudila na smrt, za Pilata, za one, što ga razapeše, za sve svoje mučitelje. Kakva su naša čuvstva za one, koji nas uvrijediše, osobito u onom času, kad su nas uvrijedili?

2. Zatim misli Isus na onoga, što zajedno s njim visi i žarko ga moli, da ga se sjeti, kad dođe u svoje kraljevstvo. »Danas ćeš biti sa mnom u raju!« Ah, krasnih li i utješljivih riječi! I najveći grešnik može sretno umrijeti.

3. Sada misli Isus na svoju majku i ljubljenog učenika. »Ženo,« govori Spasitelj, »evo ti sina!« »Evo ti matere!« Nesamo sv. Ivanu, nego i nama predao je Isus svoju presv. majku kao najdragocjeniju ostavštinu. A i nas je predao njoj kao djecu. Tko će između nas očajati, kad pomisli, da ima takvu Majku, koja ga je uz toliki bol rodila pod križem!

4. Da bismo barem donekle shvatili njegove nutarnje boli, progovori Isus s križa: »Bože moj, Bože moj, zašto si me ostavio?« Iz ovog vidimo, kako se njegovo Božanstvo skrilo, da čovjek mogne što više trpjeti. Isus trpi strašne muke bez ikakve utjehe. A mi?

5. »Žedan sam?« začu se opet glas Isusov. Spasitelj je žeđao kao i svaki čovjek, koga bi razapeli, jer je izgubio mnogo krvi. Ali njega je mučila i vruća želja, da spase sve duše.

6. I na djelo svojega otkupljenja pomislio pomislio je Isus u zadnjim časovima života: »Svršeno je!«

7. Napokon preporuči svoju dušu nebeskom Ocu: »Oče, u ruke tvoje predajem duh svoj!«

Čujmo još, što govori svjetina, koja se zgrnula na Kalvariju. »I koji su prolazili, psovali ga, mašući svojim glavama i govoreći: Ha, ti što hram razvaljuješ i za tri dana opet sagrađuješ, pomozi sam sebi i siđi s križa! Tako se rugali i glavari svećenički s književnicima i jedan drugome govorili: Drugima je pomogao, sebi ne može pomoći. Krist, kralj izraelski, neka sad siđe s križa, da vidimo i vjerujemo.« (Mk. 15, 29-32.) Ove poruge probadale su Spasiteljevo srce poput otrovnih strijelica. Kako se mi vladamo, kad nam se drugi izruguju?

Čujmo, što govore razbojnici jedan drugom. Lijevi: »Zar nisi Krist? Pomozi sebi i nama!« A drugi ga je korio govoreći: »Zar se niti ti ne bojiš Boga, kad i sam trpiš jednaku kaznu. I mi pravedno, jer primamo što smo zaslužili po svojim djelima, ali ovaj nije nikakva zla učinio.« (Lk. 23, 39-41.)

Poslušajmo također, što govore oni, koji ljube Isusa; Bl. Gospa, pobožne žene i sv. Ivan. Tješili su jedno drugo, dok su gledali muke Isusove. »Doskora će i toga nestati, a onda će početi njegov slavni život.« I Spasitelj ih tješi svojom božanskom moću. On daje snage osobito majci svojoj, da ne podlegne teškom teretu bolova, već da se vjerom i pouzdanjem odvažno

stoji pod njegovim križem kao kraljica mučenika.

Čujmo, što Spasitelj i nama govori: »Dijete moje, ovo je čas mojih zaruka s tobom! Ne zaboravi nikad, kakvog si zaručnika izabrao: krvavog, na križ pribijenog, do smrti poslušnog, do uništenja poniženog! Da li me uistinu ljubiš? Onda pokaži svoju ljubav djelima! Ljubiti se mogu samo oni, koji su slični jedno drugom. Evo ja trpim s radošću, a ti bježiš od muka i poniženja. Najdraže bi ti bilo, kad bi te drugi uvijek hvalili. Tražiš, da barem tvoji poglavari očituju, kako su zadovoljni s tobom. Nastojiš, da te i vanjski ljudi štuju, cijene. Tužiš se, kad te zatepljaju, jadikuješ, kad te ponizuju. Zar je to ljubav ka križu, na kom sam umro? Zašto nikako ne ćeš, da mi budeš sličan? Jer nijesi na trećem stupnju poniznosti, pa ne čezneš kao ja za prezirom, poniženjem i osjetnom oskudicom. Zar ima još išta, a da nijesam žrtvovao? Ako mi želiš biti sličan onda žrtvuj ovo... to baš tražim od tebe.«

Šta ćemo odgovoriti Spasitelju?

A čega ne čujemo? Ne čujemo tužaljkâ i jadikovkâ; Isus je strpljiv. On strpljivo podnosi svoje bolove i nečujno se moli u svojem srcu Ocu nebeskom.

Mi naprotiv ne možemo podnijeti nijednog križića, a da se ne potužimo.

Poslušajmo napokon posljednji usklik Spasiteljev u zadnjem času njegova života. Taj bio je usklik takav, da je rimski časnik povjerovao, e je Isus Sin Božji, jer obični smrtnik ne bi imao toliko snage, da tako vikne.

Nakon toga ne čujemo ništa više. Sve je tiho, mirno. — Umro je Stvoritelj prirode.

Ali malo poslije stade huka bure, trešnja

zemlje, lomljava stijena. Zar će naše srce biti tvrđe od kamenja na Kalvariji, studenije od hladnih stijena, pa se ne će ganuti na taj prizor? Zar se ne ćemo kajati i vrele suze roniti zbog naših grijeha, kad vidimo, da Spasitelj umire radi nas?

III. Točka:

Kakva moraju biti naša čuvstva.

Nastojmo, da barem donekle shvatimo onaj preveliki bol, što ga je Spasitelj pretrpio na križu.

Stidimo se najprije s Raspetim, što je gô razapet, da ga gleda znalična svjetina. Pokriven je samo odijelom svoje krvi.

Taj stid podnio je Isus, da zadovolji za našu bestidnost.

Nastojmo, da osjetimo bolove i muke Spasiteljeve. Uzmimo kakav velik čavao, stavimo ga na svoj dlan i pomislimo, da netko udara ozgo čekićem, dok čavao ne prodre najprije kožu, onda meso, zatim kosti i napokon se ne zabode u drvo. Ah, kakva li bola! Pomislimo, da nam isto tako probijaju krvnici i drugu ruku! Poslije toga će nam probosti obe noge dugim čavlom! Osjetimo bolove Bl. Gospe što ih je ćutjela, kad je čula one strašne udarce.

Nego ovo je bio tek početak bolova Spasiteljevih. Sada će se podići križ i u jamu usaditi. Ah, kako je potekla presveta krv niz tijelo Isusovo, a njegovi se udovi rastegli! I u ovim mukama ustrajat će Spasitelj cijela tri sata. Čovjek bi morao gotovo poludjeti, kad ozbiljno samo pomisli na ove muke, a šta istom, kad bi ih morao podnijeti!

Divljaci su škripali zubima, kad su im misijonari pripovijedali, kako su krvnici razapeli Isusa. Rimljani su se stidjeli ove kazne. Radi toga su razapinjali samo robove, o kojima su sumljali, da li su uopće ljudi.

Pomislimo na svoju razmaženost, na svoju bijednu malodušnost. Zar ćemo i nadalje nastaviti ovakav život? Zar ne ćemo u ovaj čas, kad na nas kapa presv. krv Boga-čovjeka s križa, čvrsto odlučiti, da ćemo razapeti svoje tijelo sa svim njegovim pohotama i mučiti ga nožem mrtvenja?

Osjetimo s Bl. Gospom i onaj ubod koplja u presv. Srce Isusovo. Spasitelj više nije ćutio bola. Znak je velike surovosti, kad tko iznakazi lješinu svojega neprijatelja. Kakva je istom bila surovost onoga vojnika, koji probode srce Boga-čovjeka, da vidi, je li još živ!

Nego ova nas tajna mora i utješiti, razveseliti. Sad su nam otvorena vrata, na koja možemo unići u svetište presvetoga Srca Isusova.

IV. Točka:

Šta osjećamo okusom i njuhom?

1. Okusimo gorčinu okrutnih muka, što ih Isus podnosi radi nas. Mi, da, mi bismo ih morali podnijeti. Ali Spasitelj je mjesto nas ispio kalež muke sve do zadnje kapljice, da nas otkupi. Okusimo suze, što ih je Isus prolio, kad je već unaprijed vidio, da će sve njegove patnje biti uzaludne za mnoge duše, da će mu se sva sila ljudi pokazati nezahvalnom. Okusimo one bolove, što mu ih prouzrokuju bezdušni ljudi na Kalvariji svojim izrugivanjima. Kušajmo onaj ocat, koji mu pružiše u njegovoj žeđi. Kušajmo gorčinu smrti Spasiteljeve. On si nije pripustio

nikakve olakšice. Pomislimo i na more žalosti, u koje je zaronilo Marijino srce.

Stidimo se, što želimo ugodniju smrt od Spasiteljeve. Svojim grijesima zaslužili smo najokrutniju smrt, da, vječni oganj paklenski. Htjeli bismo, da nas ljudi časte, a Spasitelja su toliko pogrđivali. Htjeli bismo udoban život sprovoditi, dobro jesti i piti, a Spasitelj, nedužno Janje Božje, neka pije iz kaleža svojih muka.

2. Omirišimo u duhu tamjan, što se diže s ove presv. Žrtve. To je ona velika žrtva, koja se prinijela na ovom svijetu, da zadovolji pravdu Božju.

Osjetimo miomiris kreposti Isusovih, što ih je pokazao u svojim mukama:

Kakvog li siromaštva! Nema odijela na sebi, nema smrtne postelje, nema nikakve okrepe, pače ni kapljice vode, da nakvasi malo suha usta; ostaviše ga njegovi učenici, njegovi pristaše; ostavio ga što više i njegov Otac, jer se njegovo Božanstvo posve skrilo.

Kakve li poniznosti! Isus umire kao zlotvor, umire prezren i pogrđen, umire za grešnike, koji će mu zahvaliti novim uvredama.

Kakve li strpljivosti! Isus podnosi neizrecive muke bez ikakve tužbe.

Kakve li ljubavi! »Od ove ljubavi nitko veće nema, da tko položi život svoj za prijatelje svoje.« (Iv. 15, 13.) Isus je položio život za svoje neprijatelje.

Razgovor pod križem. Molimo sa sv. Margaretom Marijom: »Vječni Oče! Dopusti mi, da ti prinesem presveto Srce Tvojega ljubljenog Sina onako, kako se ono samo Tebi prikazuje kao žrtva. Primi ovaj dar i snjim sve želje, sklonosti, pokrete i čine ovoga presvetog Srca, što ih je imalo u času svojega najvećeg bola, u

času svoje smrti. Sve njegove želje i sklonosti pripadaju meni, jer se presv. Srce za me prikazuje, a ja evo sada obećajem, da više ne ću nijedne druge želje imati osim njegovih. Primi ih kao zadovoljštinu za moje grijehe i kao zahvalu za podijeljena mi dobročinstva. Po njima želim zadobiti potrebne milosti, a nada sve milost ustrajnosti. Primi ih kao čine hvale, proslave, što Ti ih ovo presveto Srce prinosi.«

»Dušo Kristova...«

ČETVRTI TJEDAN.

Sjetimo se razmatranja o kraljevstvu Kristovu. Zemaljski kralj pozivao je sve podanike, da mu se pridruže. Kao glavno poticalo na to naveo im je nagradu, koja će biti primjerena naporima. U razmatranjima četvrtoga tjedna vidimo svojega nebeskoga kralja u slavi. On nam je dao lijep primjer u svojem radu, svojim naporima i mukama. Sada prima nagradu za sve to. Svaki njegov borilac bit će dionikom njegove slave. Poput svojega vođe dobit će i on kraljevsku krunu i prijesto, s njim će vladati kroz svu vječnost, samo ako mu bude na zemlji sličan u mukama i preziru. Ova će nas razmatranja oduševiti, da srčano ustrajemo u borbi, poslije koje dolazi tako veliko slavlje.

KRISTOVO USKSNUĆE I PRVO UKAZANJE.

I. predvježba: Kad se Kristova duša odijelila od tijela, sašla je u pretpakao, da tamo utješi duše pravedničke. Treći dan opet se združuje duša s tijelom. Spasitelj ustade slavno iz groba i ukaza se svojoj majci.

II. predvježba: Gledajmo pretpakao, zatim sv. grob, a onda sobicu Gospinu u Jeruzalemu.

III. predvježba: Molimo za milost, da se od srca radujemo zbog velike slave Gospodinove.

I. Točka:

Isus u pretpaklu.

1. Promotrimo osobe. Gledajmo u duhu presvetu dušu Kristovu, kako se sja u svojem Božanstvu. S križa, gdje se rastavila s tijelom, hiti ona u pretpakao, da utješi patriarke, proroke i sve pravednike staroga zavjeta. Pogledajmo te bezbrojne duše počevši od Adama i Eve pa sve do sv. Josipa i sv. Ivana Krstitelja. One su spasene. Ne ćute više nikakvog bola. Tek silnu čeznu za Otkupiteljem, na koga su čekale neke od njih već stoljeća i stoljeća. Već su čule, da je Mesija došao.

I eto sad najednom zasja se njegova presveta duša među njima poput sjajnog sunca. Za jedan čas pretvori se pretpakao u raj. Čemu su se pravednici nadali, to sada gledaju, koga su očekivali, onoga sada imaju. Oni gledaju Boga licem u lice.

2. Čujmo riječi tih svetih duša. One kliču od veselja, što vide sjaj božanski. Čujmo, kako ih Spasitelj tješi. On govori sa svakom dušom. Ona tri dana prošla su im bez sumnje kao jedna sekunda.

3. Kad je osvanuo treći dan, otpratile su duše pravedničke Spasitelja do njegova groba. Sad im je pokazao Isus svoje tijelo, koje mu je pomoglo, da otkupi svijet. Ono je ukočeno i hladno, puno rana, ali ipak sjedinjeno s Božanstvom. Njegove ruke i noge probodene su.

Isus je mogao svakoj duši reći: »Gle, označio sam te na svojim rukama.« Duše su ga pitale: »Kakve su to rane na rukama?« On im je odvratio: »Tako sam bio ranjen u kući onih, što su me ljubili.« (Zah. 13, 6.) Svete duše uzdrhtaše od straha. Nijesu se mogle dosta nadiviti ljubavi Spasiteljevoj k ljudima. Sa strahom i poštovanjem pokloniše se zatim tijelu Kristovu.

Uto se za jedan trenutak sjedini duša Isusova s tijelom. Sjajan kao sunce stade Pobjednik pakla i smrti među svoje odabranike. Uz trešnju zemlje izađe Isus s njima iz groba. Poput munje sleti anđeo s neba i odvali teški kamen s ulaza. Stražari popadoše na zemlju kao mrtvi.

Radujmo se od svega srca zbog ovog slavlja našeg nebeskog vođe. Prekjučer visio je na sramotnom drvetu, a danas živi i slavlje slavi. Ono je plod njegovih muka, njegova križa. Pomislimo na svoje teškoće.

II. Točka:

Uskrsnuli Spasitelj.

Kako je veličanstven Isus poslije svojega uskrsnuća! Dovršio je veliku borbu, u kojoj je pobijedio. U toj borbi odrekao se svega: i svojega tijela i svoje časti i utjehe. Pogledajmo kako ga je obilno Otac nagradio radi toga i sve mu vratio, što je žrtvovao.

1. Isus je žrtvovao smrtno tijelo, a Otac mu je radi toga dao besmrtno, sjajno poput žarkog sunca, tijelo koje ne može trpjeti, lagano kao zrak, te može i kroz zatvorena vrata proći, brzo poput munje, da može u tili čas poput misli biti u najdaljem kraju svijeta, a ipak je njegovo tijelo kao i naše; preobraženi

Isus može jesti i piti kao i mi, ima meso i kosti.

2. Spasitelj je žrtvovao svoju čast. Poput zlotvora umro je na sramotnom drvetu križa. Možda je koji od njegovih pristaša bio tom smrću smućen te rekao: »Dakle su ipak imali pravo naši veliki svećenici, kad su govorili, da je varalica. Tko bi i pomisliti mogao, da će tako sramotno svršiti svoj život?«

A sada cijeli Jeruzalem govori samo o njegovu uskrsnuću. Pa upravo poganski vojnici, koji su ga bičevali, trnjem okrunili, ruglu izvrgli kao kralja židovskog, razapeli ga, oni su prvi pozvani, da raznesu vijest o njegovu uskrsnuću, jer su stražili kod groba. Veliki svećenici dadoše im mnogo novaca, da razglase među narodom, kako su došli Isusovi učenici i ukrali ga iz groba, dok su oni spavali. Tim se vijest o uskrsnuću Spasiteljevom još više razglasila, jer nitko ozbiljan ne može vjerovati svjedocima, koji sami o sebi priznaju, da su spavali.

3. Isus je žrtvovao svoju utjehu. Ono isto tijelo, što je zaronilo u more muka, sad je u obilju božanske utjehe. Ona ista duša, koja je mislila u Gecemaniju i na Golgoti, da ga je Bog ostavio, sad je sva blažena. To njezino blaženstvo trajat će kroz svu vječnost.

Tijelo je Kristovo sada kao lagan veo, kroz koji prosijeva njegovo Božanstvo. Pet rana sja se kao pet sunaca.

I naše će tijelo poslije uskrsnuća biti to sjajnije, što smo više trpjeli za ovo malo godina našeg putovanja na zemlji. Što smo trpjeli veća poniženja radi Krista, što smo bili veći patnici radi njega, to ćemo biti veći sudionici njegove slave.

III. Točka:

Isus se ukazuje svojoj majci.

Nema sumnje, da je Isus poslije uskrsnuća najprije pohodio svoju majku, iako o tom ništa ne veli sv. evanđelje. Ona je najviše sudjelovala u njegovim mukama, u njegovoj sramoti pa je zaslužila, da bude najobilnije nagrađena, da bude prva utješena.

1. Promotrimo osobe: Blažena je Gospa u svojoj sobici. Pogledajmo u njezino srce. Još nijesu zacijelile rane, što ih je dobila na Veliki petak. Ta ona je majka, i to kakva majka! Prizori iz muke Isusove redaju se pred očima njezine duše. Jedna križna postaja dolazi za drugom. Ali bl. Gospa ne očajava, jer sigurno zna, da će njezin božanski Sin uskrsnuti trećeg dana. Njezino je srce puno radosnog iščekivanja.

Uto začuje Bl. Gospa anđeoski pjev. Najednom zasja se njezina sobica. Pred njom stoji uskrsnuli Spasitelj. Majka i Sin zagrliše se. Da, on je to. Njegovo je lice, njegov je stas, iako je sada u božanskom sjaju. Ona osjeća njegove ruke, čuje, kako mu kuca presveto srce.

Ah, kakvog li prizora! Isus i Marija u moru nebeske radosti poslije neopisivih boli i poniženja.

Doći će i naš blaženi čas, kad ćemo slavlje slaviti nakon pretrpljenih muka i patnja i poniženja.

2. Čujmo riječi. »Ah, koliko sam radi tebe pretrpjela,« rekla je bl. Gospa. »Majko,« odgovorio je Isus, »ti si me najvjernije nasljedovala. Ti si zajedno sa mnom ispila kalež muke moje do zadnje kapljice. Radi toga će i tvoja nagrada biti najveća.« — »Ostani, Isuse, uvijek sa mnom!« — »Da, ostat ću sa svojom utjehom

u tvom srcu.« Presretna je bila bl. Gospa, što se mogla razgovarati sa svojim božanskim Sinom. Čete anđela i odabranika bile su ushićene gledajući majku i sina u slatkom razgovoru te zapjevaše: Regina coeli. »Kraljice neba, raduj se, aleluja! Jer koga si dostojna bila nositi, aleluja! uskrsnu, kako je rekao, aleluja!« Aleluja ori se od zemlje do neba, i orit će se svu vječnost!

Dok su čete anđeoske pjevale, pogleda Marija svece. Tu je vidjela svoje roditelje: Joakima i Anu; svojega zaručnika sv. Josipa; sv. Ivana Krstitelja s njegovim roditeljima Zaharijom i Elizabetom. Kakve li radosti kraj takvog sastanka!

I mi se nadamo, da ćemo se u nebu sastati sa svojim milim i dragim, pa ćemo se u društvu s Isusom i Marijom veseliti s njima svu vječnost!

3. Pogledajmo djela. Poslije prvog zagrljaja i pozdrava pada Marija na koljena i klanja se svome sinu, jer je uvjerena, da je on pravi Bog. Njezino se lice zarumenilo od sjaja uskrsnulog Spasitelja. Krasni su vrhunci visokih gora, kad ih pozlati sunce jutarnje. Još je ljepša bl. Gospa u svijetlu preobraženog Isusa.

4. Promatrajmo, kako Gospod tješi svoje. Pri tom gleda, koliko je tko trpio radi njega.

Kad je Isus umro na križu, Marija nije posumljala o njegovu Božanstvu. I nije se prevarila u svojoj vjeri i nadi.

Budimo i mi uvjereni, da će poslije muka u Gecemaniju i na Kalvariji osvanuti radosni Uskrs. Podnosimo sve nevolje ustrajno, ponizno.

Isus najprije nagrađuje bl. Gospu, jer se ona tako junački ponijela u njegovoj borbi sa svijetom. tijelom i taštom slavom. Ako želimo, da i mi budemo nagrađeni kao bl. Gospa, onda se borimo junački pod zastavom svojega nebeskog Kralja. Šta mi je sada najteže? Ah, kako

ćemo se smijati radi ovih trica, kad stignemo u vječnu domaju!

Razgovor s uskrsnulim Isusom. Čestitajmo mu na njegovoj velikoj slavi. Dušo Kristova. Molimo poslije toga Mariju Isusovu i našu majku, da bude našom zagovornicom. Zdravo Marijo...

ISUS SE JAVI POBOŽNIM ŽENAMA.

I. predvježba: Na Uskrs izjutra rano pođoše tri pobožne žene na grob Isusov, da pomažu njegovo tijelo. Grob su našle otvoren. Unutra opaziše anđela, koji im reče, da je Isus uskrsnuo. Dvije od njih pohitješe odmah u grad. Isus im se javi na putu. Kod groba ostaje Marija Magdalena, gdje se i njoj ukaže Spasitelj.

II. predvježba: Predočimo si sv. grob, put do njega, mjesto pred njim, put natrag u Jeruzalem.

III. predvježba: Molimo za milost, da se od srca radujemo sa svetim ženama, što je Isus uskrsnuo.

I. Točka:

Pobožne žene idu k svetom grobu.

1. Promotrimo osobe. Tri su to žene. Svim trima je ime Marija: Marija Magdalena, Marija Saloma i Marija majka Jakobova. One su kupile dragocjene pomasti, pa su pošle oko 6 sati izjutra na Uskrs, da pomažu tijelo Isusovo. Na Veliki petak uvečer nijesu mogle toga učiniti, jer je već nastala velika subota.

Promatrajmo njihovu plemenitu nakanu. Kao što su se za života Gospodinovog brinule za njegovo uzdržavanje, tako im je i poslije njegove smrti prva briga, kako će njegovom presv. tijelu iskazati posljednju počast.

Kako ćemo mi počastiti tijelo Isusovo? Isus ima dva tijela: mističko: to su članovi Crkve; i euharističko: Isus u presv. olt. sakramentu. Kadgod dakle nahranimo ili napojimo kojeg siromaha, okrijepili smo samog Gospoda. On je rekao: »Što ste god učinili jednomu od ove moje najmanje braće, meni ste učinili.«

A euharistijsko tijelo Isusovo častimo, kad ga često primamo, kad mu lijep stan u srcu pripravimo, kad resimo njegove oltare, kad ga često pohađamo.

2. Poslušajmo, što govore te tri žene na putu. »Tko će nam odvaliti kamen s grobnih vrata?« (Mk. 16, 3.) Kamen je naime bio vrlo težak, veli evanđelista. Govorile su sigurno i o pomazanju Gospodinovu.

Učimo se iz ovoga, kako se i mi često uzalud brinemo za nešto, jer se Bog već zato pobrinuo. Svakako je zasluga radi njihove dobre volje zapisana u knjizi života.

3. Promatrajmo njihova djela. One su kupile dragocjene pomasti za tijelo Isusovo. Za nju su dale mnogo novca. Osim toga danas su rano ustale, pa su pune svetog žara pohitjele sv. grobu. Pogledajmo njihovu nagradu. Dok su još na putu bile, potrese se zemlja; »jer anđeo Gospodnji siđe s neba i pristupivši odvali kamen od grobnih vrata i sjede na njega. Lice je njegovo bilo, kao munja, i odijelo njegovo bijelo kao snijeg. A od straha pred njim uzdrhtaše stražari i postadoše kao mrtvi.« Mat. 28, 2-4.

Kad su žene došle grobu, nađoše ga otvorena i anđela unutra. »Tada anđeo prozbori i reče ženama: Vi se ne bojte; jer znam, da tražite Isusa raspetoga. Nije ovdje; jer je uskrsnuo, kako reče. Dođite i vidite mjesto, gdje je ležao.« (Mat. 28, 5. 6.)

One su dakle prve, kojima anđeo javlja veselu vijest, da je Isus uskrsnuo. Pogledajmo u njihovo srce. One su i prestrašene, i iznenađene i vesele. Još nijesu bile posve osvjedočene o uskrsnuću Isusovu, jer bi tada njihovo srce bilo puno uskrsne radosti. Koliko su prije trpjele s Isusom, toliko će se i radovati za njegovog triumfa. Tako i mi.

II. Točka:

Isus se ukazuje dvjema pobožnim ženama.

Kako se čini Marija Magdalena ostala je kod groba, a druge se dvije požurile u Jeruzalem, da ispune nalog anđelov: »Pa otidite brzo i recite učenicima njegovim, da je uskrsnuo od mrtvih.« (Mat. 28, 7.)

Gledajmo u duhu sv. žene, kako se žure. »I odoše brzo od groba sa strahom i s radošću velikom i potekoše, da jave učenicima njegovim.« (Mat. 28, 8.)

Kad smo veseli, onda gledamo, da svoje veselje i drugima saopćimo. Kamo sreće, kad bi naše radosti uvijek bile tako svete, kao što je bila uskrsna radost pobožnih žena.

Uto im se približava netko ususret. Što se više približavao, to su ga one sve više prepoznavale. Kad im se Isus posve približio, klekoše preda nj. Spasitelj im reče: »Zdravo! A one pristupivši obujmiše njegove noge i pokloniše mu se. Tada im reče Isus: Ne bojte se! Idite, javite braći mojoj, neka idu u Galileju, i ondje će me vidjeti.« (Mt. 28, 9. 10.)

Isus im nije ni više ni manje rekao; ali to je dosta bilo, da ih posve uvjeri o svojem uskrsnuću i kao glasnice radosti pošalje k svojim apostolima i učenicima.

Pobudimo čin tvrde vjere u Isusovo uskrsnuće i radujmo se s pobožnim ženama. Nastojmo, da i druge utvrdimo u vjeri.

III. Točka:

Isus se javlja sv. Magdaleni.

1. Osobe: Magdalena, velika grešnica, kojoj se mnogo oprostilo, jer je mnogo ljubila, kleči pred praznim grobom Spasiteljevim i plače. Zašto? Jer nije mogla naći presv. tijela Gospodnjeg, da ga pomaže i tako mu iskaže posljednju počast. Dok je Isus živio, više puta ga je već pomazala. Riječi anđelovih: »Uskrsnuo je!« još nije mogla razumjeti.

2. Riječi: Isus joj se ukaza, približi joj se i upita je: »Ženo, što plačeš? koga tražiš? Ona misleći da je vrtljar, kaže mu: Gospodine! ako si ga ti uzeo, kaži mi, gdje si ga metnuo, i ja ću ga uzeti. Kaže joj Isus: Marijo! A ona obazrevši se, kaže mu hebrejski: Raboni! to znači: Učitelju!« (Iv. 20, 15. 16.)

Kako je žarko ljubila Magdalena tijelo Isusovo i čeznula za njim! Ona bi ga uzela na svoje ruke, odnijela ga u grob i pomazala ga.

Kako je velika bila njezina nagrada, kad ju je Gospod zovnuo njezinim imenom. Magdalena prepoznade odmah glas Isusov. »Raboni!« bješe njezin odgovor. Sad joj je zagonetka riješena: Isus živi, uskrsnuo je i eto pred njom stoji.

3. Djela: U svom oduševljenju htjede

Magdalena obuhvatiti noge Isusove. Ali on joj ne dopusti toga: »Ne drži me čvrsto, jer još nisam uzašao k Ocu svomu. Nego idi k mojoj braći i reci im; Uzlazim k Ocu svomu i k Ocu vašemu, k Bogu svomu i k Bogu vašemu.« (Iv. 20, 17.) Tim joj htjede reći: »Ne boj se, još ćemo se vidjeti, još nijesam uzašao na nebo, ali ću uzaći, kad za to dođe vrijeme.«

4. Promatrajmo kako Isus obilno nagrađuje Magdalenu radi njezine ustrajne ljubavi. Kad su učenici ostavili Isusa, ostala je ona s bl. Gospom i s još nekoliko vjernih pod križem, ne brinući se, što su joj se Židovi rugali pokazujući na nju prstom. Radi toga ju je Isus na osobit način odlikovao.

Ustrajmo i mi uz Isusa u nevoljama na gori Kalvariji, u progonima i preziranju. Velika će biti naša nagrada.

Razgovor s pobožnim ženama. Molimo ih za živu vjeru.

EMAUS.

I. predvježba: Dva učenika Isusova vraćaju se iz Jeruzalema od svetkovine. Putem govore o onom, što se nedavno dogodilo. Međutim pridruži im se Isus, ali ga oni ne prepoznaše. Spasitelj ih tješi. Prepoznaše ga istom navečer pri lomljenju hljeba.

II. predvježba: Gledajmo put iz Jeruzalema u Emaus i sobu, u koju se Isus svratio s učenicima.

III. predvježba: Molimo uskrsnuloga Spasitelja, da upoznamo njegovu ljubav te da i mi njega ljubimo.

I. Točka:

Učenici sami.

Promotrimo o s o b e. Tko su ta dva učenika? Evanđelje zove jednoga Kleofom. Drugi je možda bio sv. evanđelista Luka, koji pripovijeda ovu zgodu.

Pogledajmo u njihovu n u t r i n j u. Žalosni su i potišteni radi muke i smrti svojega Učitelja, od kojega su očekivali, da će osloboditi Izrael. A sada eto završio je svoj život sramotnom smrću na križu. Nego oni ipak nijesu izgubili svaki tračak nade. Pobožne žene govorile su im, kako im se anđeo ukazao kod sv. groba. Čega dakle nijesu imala ta dva učenika? Nijesu imali žive vjere, a dosljedno ni slatke nade ni uskrsnog veselja.

Ah, koliko bismo si žalosti prištedjeli, kad bi naša vjera bila življa, naše pouzdanje bilo jače! Radi čega sam žalostan? Radi čega sam malodušan?

Čujmo njihove r i j e č i. Govore o »Isusu iz Nazareta.« Uistinu krasan predmet za razgovor! O čemu govorimo mi? Koliko dobra možemo učiniti, ako lijepo sprovedemo vrijeme svojega odmora, a naprotiv koliko pogrešaka počinimo, kad upotrijebimo ovo dragocjeno vrijeme za tašte i grješne razgovore!

Što č i n e učenici? Vraćaju se kući iz Jeruzalema, gdje su proslavili Pashu, koju je Gospod naredio na spomen izlaska iz Egipta. Ali oni ne slute, da ih je Isus danas kao pobjednik oslobodio ropstva đavolskog, da je Isus pravo Janje žrtveno, koje se za njih žrtvovalo, da im se otpuste grijesi. Da su to znali, ne bi potišteni bili, već bi klicali od veselja. Čega nijesu imali? Vjere, ufanja!

2. Točka:

Isus ide s njima.

Uto im se pridruži Isus. On je valjda išao za njima pa ih je prestigao, ili im se pridružio s pokrajnog puta. Promotrimo G o s p o d a. Bio je drukčiji nego obično. Bio je drugog oblika, drugog držanja, drugog lica. Radi toga držali ga učenici za hodočasnika, što se vraća iz Jeruzalema. »A l i o č i i m s e d r ž a l e, da g a n i s u u p o z n a l i.« Zašto? Jer im je vjera bila slaba. Gospod ih je morao najprije u vjeri ojačati, pa će im se nakon toga očitovati. I mi nijesmo kod molitve, kod sv. mise i pričesti slični svecima, pa smo zato hladni, bez čuvstva. Što čini Isus? On im se pridružuje. Zašto? Da utješi »svoje.« A zašto su ova dvojica bili njegovi? Jer su o njem govorili, jer su radi njega bili žalosni, jer su mu od srca bili odani.

Čujmo r i j e č i Isusove. »K a k o v i s u t o r a z g o v o r i, š t o i h v o d i t e m e đ u s o b o m n a p u t u?« (Lk. 24, 17.) To je Isus rekao, da mu otkriju svoju dušu. Kad je i nama teško pri srcu, pođimo svojem poglavaru ili ispovjedniku pa mu sve recimo.

»I j e d a n p o i m e n u K l e o f a o d g o v o r i m u: Z a r s i t i j e d i n i s t r a n a c u J e r u z a l e m u, i n e z n a š, š t o s e u n j e m u d o g o d i l o o v i h d a n a?«

»I r e č e i m: Š t o?«

»I r e k o š e: Z a I s u s a N a z a r e ć a n i n a, k o j i j e b i o p r o r o k, s i l a n u d j e l u i r i j e č i p r e d B o g o m i s v i m n a r o d o m; i k a k o g a p r e d a š e g l a v a r i s v e ć e n i č k i i p r v a c i n a š i, d a s e o s u d i n a s m r t, i k a k o g a r a z a p e š e. A m i s e n a d a s m o,

da će on otkupiti Izraela; ali sad je iza svega toga treći dan, kako se to dogodi. A i neke su nas žene od naših uplašile, koje su bile rano u jutro kod groba; i ne našavši tijela njegova dođoše govoreći, da su im se ukazali i anđeli, koji kažu, da je on živ. I odoše neki od naših ka grobu, i nađoše tako, kako žene rekoše, ali njega ne vidješe.« (Lk. 24, 18-24.) I tako su učenici rekli sve, što im je na srcu. Ni slutili nijesu, da je taj tobožnji tuđinac sam Gospod. I nama je Spasitelj često vrlo blizu, a mi za to ne znamo. Njega zastupaju njegovi namjesnici, naši poglavari, a mi im ne vjerujemo.

A kako tješi Isus svoje učenike? Riječju Božjom. Najprije ih kori: »O bezumni i sporoga srca za vjerovanje svega, što su govorili proroci! — Nije li trebalo, da to Krist pretrpi i tako uđe u slavu svoju?« (Lk. 24, 25. 26.) I sad im poče od Mojsija i svih proroka razlagati mjesta sv. Pisma, gdje se govori o njemu. Moguće je, da im je naveo riječi Mojsijeve: »Gospod Bog reče mi: Iz sredine vaše braće podignut ću vam proroka, koji će ti biti sličan.« Raspeti Isus jest taj prorok, učitelj, koga je sam Bog poslao, da objavi zakon njegov, veliki čudotvorac, ukratko: drugi Mojsije.

Možda ih je Spasitelj upozorio i na vazmeno janje, što ga je Mojsije uveo po zapovijedi Gospodnjoj, a Krist da je svojom smrću ispunio ono, što je janje vazmeno značilo, te je tako sv. Ivan Krstitelj mogao s pravom reći: »Evo. Janje Božje, što oduzima grijeh svijeta.« Pokazao im je, kako se na križu obi-

stinilo ono, što je prorok Izaija rekao, kad ga je nazvao »Mužem boli.«

Pogledajmo sada u srce dvojice učenika. Sami su rekli, šta osjećaju: »Nije li gorjelo srce naše u nama, kad nam je govorio putem, i kad nam je tumačio pisma?« (Lk. 24, 32.)

Kad smo žalosni i malodušni, tražimo utjehe u molitvi, osobito u razmatranju. Sjetimo se muka Spasiteljevih i onda svratimo pogled na se.

III. Točka:

Isus jede s učenicima.

»I približi se k selu, u koje su išli, i on se činio da ide dalje. Ali su ga oni vruće molili govoreći: Ostani s nama, jer je blizu večer, i dan je već na izmaku.« (Lk. 24, 28. 29.)

Svaki dan približujemo se smrti. Ne znamo, da li doskora ne će za nas doći večer, premda smo možda još mladi. Radi toga često se molimo: »Gospode, ostani kod nas sa svojom posvetnom milošću, da nas smrt ne zateče nepripravne!«

»I uđe da ostane s njima. I kad je sjedio s njima za stolom, uze kruh, blagoslovi i prelomi i dade im. I otvoriše im se oči, i upoznaše ga, a njega nestade ispred očiju njihovih.« (Lk. 24, 30-32.)

Tko se ne će ovdje sjetiti posljednje večere? Isus kao gost sjedio je na počasnom mjestu, pa je imao prelomiti kruh. On ga blagoslovi. Neki sv. Oci misle, da je Isus posvetio kruh i učenicima podijelio sv. pričest. Čini se, kanda se to

može zaključiti iz učinka. Oči im se naime otvoriše i oni upoznaše Spasitelja.

Sv. pričest povećava u nama posvetnu milost, nadprirodni život. Poslije pričesti vidimo ono, što nam je prije bilo sakriveno — upoznajemo svoje pogreške, kajemo se radi njih. Upoznajemo bolje također i vjerske istine te ih se bolje držimo.

Razgovor s dvojicom učenika, koji se puni uskrsnog veselja još iste noći vratiše u Jeruzalem. Razgovarajmo se i sa Spasiteljem. Recimo mu svoje potrebe i molimo ga za pomoć i prosvjetljenje.

»Dušo Kristova...«

UZAŠAŠĆE NA NEBO.

I. predvježba: Četrdeseti dan poslije svojega uskrsnuća pođe Isus s apostolima i prijateljima na Maslinsku goru. Tamo im još jednom prijateljski progovori, blagoslovi ih, a onda se stane polagano dizati prema nebu.

II. predvježba: Predočimo si put iz dvorane, gdje je Isus držao s apostolima zadnju večeru, do na Maslinsku goru, a onda plosnati vrhunac te gore.

III. predvježba: Molimo za milost, da svom dušom čeznemo za nebom.

I. Točka:

Isus uzlazi na nebo.

1. Osobe: Promatrajmo svojega preobraženoga Gospodara i Kralja. On ide pred nama, da primi krunu za svoje pobjede. I mi se nadamo,

da ćemo kao njegovi suborci biti jednom okrunjeni krunom nebeskom. Isus je ljubezan pa govori sa svakim, kako je to činio i u vrijeme svoga apostolskog života prije smrti. Baš je sada svršio sa svojim prijateljima oprosni objed i pošao onim istim putem, kojim je išao na Maslinsku goru prije 43 dana na Veliki četvrtak. Razumije se, da sada sasvim druga čuvstva napunjaju i njegovo srce i srca njegovih apostola.

Ne zaboravimo na istinu: Gdje se Isusova muka započela, tamo se počinje i njegova proslava. Nema drugog puta u nebo osim puta sv. križa, koji se počinje u Gecemaniju, a svršava se na Golgoti.

Promatrajmo Isusove apostole i prijatelje. Kako im je danas pri srcu? Možda je Isus pošao preko Betanije, gdje su ga čekali: Lazar, njegove sestre, Bl. Gospa i još neke pobožne žene.

2. Poslušajmo, šta govore. Spasitelj im nalaže, da ne idu iz Jeruzalema, dok ne prime Duha Svetog. Apostoli nijesu shvatili tih riječi. Isus im je već više puta govorio o Duhu Svetom, ali ga oni nijesu razumjeli. Tek su naslućivali, da će se promijeniti. Radi toga pomisliše, da će Isus možda sada osnovati svoje zemaljsko kraljevstvo. I zato mu rekoše: »Gospodine! Hoćeš li u ovo vrijeme obnoviti kraljevstvo izraelsko? On im odgovori: Nije vaše, da znadete vremena ili časove, koje je Otac odredio vlašću svojom; nego ćete primiti silu, kad dođe na vas Duh Sveti, i bit ćete mi svjedoci u Jeruzalemu i po svoj Judeji i Samariji i do kraja zemlje.« (Dj. ap. 1, 6-8.)

Za takvih razgovora stigoše na Maslinsku goru.

Mi često puta ne znamo namjera Božjih, pa se varamo u svojim sudovima.

3. Djela: Isus diže svoje ruke, na kojima se sjaju svete rane. Još je jedanput blagoslovio svoje učenike. Možda je napravio nad njima znak svetog križa, pa je u kršćanstvu nastao običaj, da se tako blagosivlje.

Nego kad svećenik blagosivlje, kad otac na smrtnoj postelji blagosivlje svoje dijete, on može samo moliti i željeti, da Gospod pošalje obilje svojega blagoslova na vjernike i dijete. Ali kad Isus blagosivlje, onda dijeli toliko svojih milosti, koliko samo čovjek može poželjeti.

Cijenimo svećenički i sakramentalni blagoslov.

Kad je Isus blagoslovio apostole, učenike i pobožne žene, pristupiše svi k njemu, da mu poljube ruke i noge. Ta došao je teški čas rastanka. Nego Isus je napunio njihova srca nebeskom utjehom.

Zatim se poče Spasitelj dizati u vis. Njegov ljubezni pogled počivao je na njegovim milim, osobito na Bl. Gospi. Isus se sve više i više dizao. Njegovi vjerni raskrilili ruke i gledali za njim. Napokon ga nestane u sjajnom oblaku.

Ostavimo apostole i učenike na Maslinskoj gori i pogledajmo očima duše svoje sjajne dvorove nebeske. Promatrajmo kako Pobjednik smrti i pakla slavno ulazi u nebeski Jeruzalem, u svoju prijestolnicu.

Bezbrojne čete anđeoske izašle mu ususret i stale klicati slavnom Pobjedniku. Njihova pjesma ne će zamuknuti kroz svu vječnost. Tu pjesmu čuo je sv. apostol Ivan u svojem zanesenju, a glasi: »Dostojno je Janje, koje je zaklano, da primi silu i bogatstvo i mudrost i jakost i čast i slavu i blagoslov.« (Apok. 5, 12.) Anđeli se svrstali u bezbroj redova. Ne mogu se dosta načuditi svome kralju pa pitaju: »Tko je taj kralj slave?« A pravednici počevši od Adama, prvog pokornika, pa sve do raskajanog razbojnika, odgovaraju: »Gospod snažan i močan, Gospod silan u boju: to je kralj slave.« (Ps. 23.

Svečana povorka stiže pred prijestolje presvetoga Trojstva. Sve burnije se kliče, sve jače odjekuje svečani aleluja. Isus pokazuje Ocu svojih pet rana, pokazuje mu prvijence otkupljenja, pokazuje mu cio svijet, što ga je izbavio od propasti. »Oče,« reče Spasitelj, »dovršio sam djelo, što si mi ga dao.« Otac ga posadi sebi zdesna, gdje će sa svojom čovječjom prirodom ostati svu vječnost. Ono tijelo, što je prije nekoliko sedmica bilo u moru bolova i na križu visjelo; ona duša, koja je osjećala, da ju je Bog ostavio: sad je u nebeskom blaženstvu, sad je u obilju svake utjehe.

Sretni ćemo biti, ako mognemo i mi reći na koncu svojega života: »Svršio sam djelo, što mi ga Gospod odredio; učinio sam ono, što je Bog od mene tražio.«

II. Točka:

Naše uzašašće na nebo.

Naš kralj i vođa unišao je u svoje kraljevstvo. I za nas će, njegove vjerne borce, osvanuti dan, doći će čas, kad ćemo primiti krunu, dobiti nagradu za svoje napore.

Ovaj sveti čas već je osvanuo blaženicima nebeskim počevši od Bl. Gospe, najvjernije sljed-

benice Kristove, pa sve do zadnjeg nevinog čeda, što će u krsnoj krasoti unići u lijepo nebo. Ali i naš će čas doći, a možda nije ni daleko. Moguće je, da kucne još prije drugih duh. vježba. Mnogi su lanjske godine obavili egzercicije, a sada su već u lijepom nebu. Tamo su započeli nebeske duh. vježbe, koje će im sam Gospod davati kroz svu vječnost.

Dosta je kakva malenkost, i čovjek legne u hladni grob. Što moramo činiti, da nam duša uniđe u kuću vječnoga blaženstva? Recimo to jednom riječju: »Ustrajati! Ustrajati! Ustrajati!« Samo onaj, »koji ustraje do kraja, taj će se spasti.« (Mt. 10, 22.) Na drugom mjestu ponavlja Gospod isto: »Budi vjeran do smrti i dat ću ti vijenac života.« (Apok. 2, 10.)

U staroj knjizi duh. vježba, koju je izdao španjolski Isusovac P. Isquierda 1684. ima mnogo zanimljivih slika, koje pomažu, da čovjek mogne s većom koristću upotrebljavati tu knjigu. Među ostalim slikama bila i ova: Na vrhu visokog brda nalazi se u svom sjaju nebeski Jeruzalem. Na ovo brdo vodio uzak, strm puteljak. Njim je išao Isus noseći svoj teški križ. Za njim su stupale redovničke osobe, svaka sa svojim križem.

Uz brdo sterala se krasna ravnica. Tom ravnicom vodio širok put, na kojem se skupio lakoumni svijet, da pleše. Nego tamo u daljini vidjelo se, da se put svršava bezdanom, iz kojeg neprestano suklja gusti dim.

Komu ne će pasti na pamet riječi Spasiteljeve: »Uđite kroz uska vrata, jer su široka vrata i prostran put, koji vodi u propast, i mnogo ih ima, koji na njih ulaze. Kako su uska vrata i tijesan put, koji vodi u život, i malo ih ima, koji ga nalaze.« (Mt. 7, 13. 14.)

Božanski Spasitelj već je davno unišao na uska vrata u nebeski Jeruzalem, a za njim tisuće njegovih vjernih boraca. Na vratima nebeske domovine dočekao ih Isus, uzimao im križeve s ramena i uvodio ih s riječima: »Uniđi, slugo dobri i vjerni! budući da si bio u malom vjeran, nad mnogim ću te postaviti.« Ili: »Dođi, zaručnice Kristova, primi krunu, koju ti je Gospod pripravio od vječnosti.«

Hvala Bogu, kao redovnici na pravom smo putu. Na ramenima nosimo teški križ redovničkih dužnosti. Sveti zavjeti jesu čavli, kojima smo prikovani na nj. Treba nam samo ustrajati na započetom putu, dok ne dođemo na uska vrata nebeskog Jeruzalema. Kroz njih uvest će nas naš vođa i kralj u svoj dvor, gdje ćemo ostati kroz svu vječnost za nebeskom gozbom.

Uzdahnimo često, osobito u teškim časovima: »Da se dostojiš srca naša k nebeskim željama uzdići — molimo te, usliši nas.« (Lit. svih svetih.)

Razgovor: s našim nebeskim kraljem i vođom, s Marijom, našom majkom, s našim sv. zaštitnicima, s blaženicima našeg reda. Dušo Kristova...

NEBO.

Vrlo je teško govoriti ili razmatrati o nebu. Ta, mi imamo samo boje naše zemlje, kojima slikamo ljepotu i sjaj neba. Nego uza sve to moramo često misliti na nebo, da nam se u duši rasplamti želja za našom nebeskom domaćom. Predočimo si radi toga u 1. predvježbi mje-

sto, gdje obitavaju blaženici u vječnom slavlju. U 2. predvježbi molimo za milost, da barem malo upoznamo sjaj i čar neba i da za njim čeznemo. »Da se dostojiš srca naša k nebeskim željama uzdignuti, molimo te usliši nas!«

I. Točka:

Što ćemo vidjeti u nebu?

Što je nebo, ili kako je u nebu? Nebo je mjesto i stanje. Mjesto, gdje stanuju blaženici. Stanje, u kojem preobražena duša gleda Boga.

Sv. Pavao mogao bi nam reći, kako je u nebu, jer sam priznaje, da je bio uznesen do u treće nebo. Nego svetac nije mogao da opiše onoga čara nebeskog što ga je vidio, već bi valjda i ovdje samo rekao: »što oko ne vidje, i uho neču, i u srce čovječje ne uđe, ono pripravi Bog onima, koji ga ljube.« (1. Kor. 2, 9.)

Kad se Isus preobrazio na gori Taboru, otvorilo se nebo. Isto se dogodi kod krštenja Spasiteljeva, premda nitko nije ništa osobito opazio. Kad je sv. Stjepan, prvi mučenik, stajao pred sudom židovskim, vidio je slavu Božju u nebu. Nego svetac samo reče: »Eto vidim nebesa otvorena i Sina čovječjega, gdje stoji s desne strane Bogu.« (Dj. ap. 7, 56.)

I sv. Ivan apostol vidio je u zanesenju nebeski Jeruzalem. I ako je ono, što je vidio ljubimac Isusov, tek slaba slika rajskog slavlja, opet se vidi iz njegovih riječi, da je bio sav ushićen krasotama nebeskim.

»I vidio sam,« govori svetac, »grad sveti Jeruzalem novi, gdje silazi od Boga s neba, pripravljen kao zaručnica ukrašena mužu svojemu.

I čuo sam glas veliki s prijestolja, gdje govori: Evo šatora Božjega među ljudima, jer će stanovati među njima, i oni će biti narod njegov, i sam Bog bit će s njima. I otrt će svaku suzu s očiju njihovih, i smrti više ne će biti, ni tuge, ni vike, ni boli ne će više biti, jer prvo prođe.« (Apok. 21, 2-4.)

I sad opisuje sv. Ivan nebeski Jeruzalem: »I u krasoti Božjoj, svjetlost njegova bijaše kao predragi kamen, kamen jaspis kristalni. I imao je zid veliki i visok, i imao je dvanaestera vrata i na vratima dvanaest anđela, i imena napisana, t. j. imena dvanaest plemena sinova Izraelovih... Temelji zidova gradskih bili su ukrašeni svakim dragim kamenjem; prvi temelj bijaše jaspis, drugi safir, treći kalcedon, četvrti smaragd, peti sardoniks, šesti sard, sedmi hrizolit, osmi beril, deveti topaz, deseti hrizopras, jedanaesti hijacint, dvanaesti ametist... I ulica gradska zlato čisto kao staklo presvijetlo.« (Apok. 21, 10-12. 18-20.-21.)

Krasnog li opisa! Mi se ne bismo usudili ići u svojem smrtnom tijelu preko ulica svetog Jeruzalema.

Nego to nije još sve; glavna stvar dolazi istom sad. Apostol dalje govori: »Hrama nisam vidio u njemu, jer je u njemu hram Gospodin Bog svemogući i Janje. I grad ne treba sunca ni mjeseca, da svijetle u njemu, jer ga slava Božja obasjala, i svjetiljka je njegova Janje. (Apok. 21, 22.-23.)

Što je dakle na nebu tako lijepo, ili što vide u njemu blaženici? Jednom riječju: Vide Boga. Kakva je to sreća, toga ne možemo shvatiti, dok smo na zemlji. Tek možemo nekako naslućivati.

Naša duša teži za Bogom, čezne za njim, ali ga ne može gledati, dok je u smrtnom tijelu.

Kad bi se Gospod pokazao u svojem veličanstvu, mi bismo se vratili u svoje ništavilo. Duša treba svijetlo slave - lumen gloriae, da uzmogne gledati Boga.

Kao što sunce pravi iz milijuna rosnih kapljica milijun sunaca, tako i mi dobivamo na neki način božansku prirodu. (II. Petr. 1, 4.)

Kad je duša jednom osposobljena, da može gledati Boga, digne svoje oči prema njemu, a taj pogled traje kroz svu vječnost. Svojih očiju ne može više s Boga skinuti, jer u njemu vidi sve, što ljubi što je zanosi, što je zanima. Svaki čas nosi joj novo blaženstvo. U Bogu vidimo cijelu povijest čovječanstva, sav svoj život, pače i sve ono, što se je moglo dogoditi u našem životu. Tako ćemo n. pr. vidjeti, šta bi od nas bilo, da nijesmo došli u red, da smo pristali na ovu ili onu napast itd.

Blaženici gledaju bez prestanka lice Božje. Sv. Augustin veli, da oni poznaju »neizmjernost, savršenost i djela Božja.«

S ovim gledanjem Božjim združena je i ljubav k Bogu. Ljubav je to veća, što je veća spoznaja.

II. Točka:

Što ćemo čuti u nebu.

»Nijedno uho nije čulo.«

Što čuju blaženici nebeski? Čuju hvalospjeve anđeoske. Čuju, kako pjevaju anđeli: »Svet, svet, svet.« I blaženici kliču u slavu Gospodu i ne će prestati kroz cijelu vječnost. »Blago onima, koji stanuju u kući tvojoj, Gospode, hvalit će te od vijeka do vijeka,« veli psalmista. Sv. Ivan evanđelista čuo je to pjevanje stanovnika nebeskih pa nam ga opisuje ovako:

»I čuo sam glas s neba kao šum voda mnogih i kao glas groma velikoga, i Glas, koji sam čuo, kao glas svirača, koji sviraju na citarama svojim. I pjevali su novu pjesmu pred prijestoljem i pred četiri životinje i pred starješinama. I nitko nije mogao da nauči one pjesme, osim onih sto četrdeset i četiri tisuće, koji su otkupljeni sa zemlje.« (Apok. 14, 2-3.)

Drugi puta čuo je evanđelista drugi hvalospjev. Pjevale su čete svi naroda, svih plemena, svih jezika. Obučeni su u bijele haljine, a u rukama drže paome. Stoje pred prijestoljem Janjetovim i kliču: »Spasenje Bogu našemu, što sjedi na prijestolju, i Janjetu!« I svi anđeli padoše na lice pred prijestoljem i rekoše: »Amen, blagoslov i slava i mudrost i hvala i čast i sila i jakost Bogu našemu u vijeke vijekova. Amen.« To su neki sadržaji hvalospjeva nebeskih.

I miomiris širi se po krasnom nebu. Sv. Ivan veli, da je vidio 24 starješine, koji drže tamjan u posudama. Bi mu rečeno, da su to molitve svetaca. (Apok. 5, 8.)

III. Točka:

Nebo i naš okus.

Blaženstvo nebesko često se poređuje s krasnom gozbom. Blaženici ne će više ni gladovati ni žeđati. (Apok. 7, 16.) Na njima će se ispuniti riječi psalmistove: »Opit će se u obilju tvoje kuće; napojit ćeš ih rijekom slasti.«

I sv. Evanđelje prispodablja nebo s gozbom, na koju će doći mnoštvo ljudi s istoka i sa zapada pa će sjedjeti za stolom zajedno s Abrahamom, Izakom i Jakovom. (Mt. 8, 11.)

Sam će ih Bog posluživati, kao što je to činio

onaj gospodar, kad se vratio o trećoj straži noćnoj i našao sluge svoje, gdje bdiju. (Lk. 12, 37. 38.)

Kad se Spasitelj opraštao od svojih apostola, reče im: »I ja određujem vama kraljevstvo, kako je Otac moj meni odredio, da jedete i pijete za mojim stolom u kraljevstvu mojem.« (Lk. 22, 29-30.)

Jelo i piće, što ga imaju blaženici, duhovna su. Anđeo Rafael rekao je Tobiji: »Činilo se, da jedem i pijem s vama, ali ja imam nevidljivu hranu i piće, što ljudi ne mogu vidjeti.« (Tob. 13, 14.)

Nebo je dakle gozba, kod koje anđeli pjevaju, a gosti se vesele kroz cijelu vječnost.

Mislimo na to, kad osjećamo sv. siromaštvo. Sjetimo se, da ćemo za to dobiti od Boga veliku nagradu u nebu.

IV. Točka:

Što ćemo osjećati u nebu?

Na brdu Taboru rekao je sv. Petar: »Gospodine, dobro nam je ovdje biti; ako hočeš, učinit ćemo ovdje tri sjenice, tebi jednu, Mojsiju jednu i Iliji jednu.« Šta napuni tolikim ushitom sv. Petra? Vidio je svojega Učitelja preobražena. Isusovo lice sjalo se poput sunca, odijelo mu se bijelilo kao snijeg. Uz njega su bila dva najveća proroka starog zavjeta. Isus je govorio s njima o svojoj ljubavi k ljudima. To se svidjelo Petru; mislio je, da se primakao za jedan korak onom času, kad će gledati svojega Učitelja kao vladara i kralja a sebe prvog u kraljevstvu njegovu.

A šta osjeća sv. Petar zajedno s ostalim blaženicima sada u nebu, kad vidi Spasitelja na njegovom božanskom prijestolju?!

Srce čovječje teži za mirom; nebo je mjesto vječnog mira; ono teži za odlikovanjem; nebo je najveće odlikovanje, što ga može dati Bog čovjeku, jer tim postaje čovjek dvorjanikom nebeskim. Srce čovječje teži za užitkom; nebo je mjesto vječne radosti.

S pravom veli sv. Augustin: »Nebeske su radosti tako velike, te sve muke mučeničke ne bi dostatne bile, da se samo jedan sat uživaju.«

U čem stoje te radosti?

1. U nebu ne će biti ništa neugodno ili bolno. Sv. Ivan evanđelista veli: »I otrti će (Bog) svaku suzu s očiju njihovih; i smrti više ne će biti, ni tuge, ni vike, ni boli ne će više biti, jer ono, što prvo, prođe.« (Apok. 21, 4.) Sv. Augustin veli, da je lakše nabrojiti sva zla, od kojih su blaženici oslobođeni, nego njihove radosti u nebu.

2. Sve, što nam je ugodno, što je dobro, što ushićuje srce čovječje, nalazi se u nebu potpuno.

Sv. Gertruda vidjela je svece na njihov blagdan u prekrasnom odijelu.

I u nebu ima raznih stupnjeva blaženstva, kao što i na zemlji jedan dobiva pet talenata, dok se drugom daje deset. Svatko će biti nagrađen prema svojoj vjernosti prema Bogu.

A šta će blaženici kroz cijelu vječnost? Sv. Augustin odgovara s tri riječi: »Gledat ćemo, hvalit ćemo, ljubit ćemo.«

Ovu zadnju riječ malo ćemo promotriti: Ljubit ćemo kroz cijelu vječnost Boga, a u Bogu i sve stanovnike nebeske. Čovječjem srcu nije ništa draže od ljubavi. Sv. Pismo veli, da je ljubav jaka kao smrt. Šta sve ne čine ljudi na ovom svijetu radi ljubavi! I najveće poteškoće

čine im se radi ljubavi malenkostima. Tako je patrijarha Jakov služio u mladosti kod svojega ujaka Labana 14 godina i obavljao najteže poslove, samo da dobije Rahelu. Ove duge godine činile mu se kratkim danima zbog njegove ljubavi. Kakva će to slast biti, kad možeš ljubiti Boga, najveće dobro, početnika svakog dobra, kad ga možeš ljubiti svim srcem, svom dušom, svim silama!

Pa ipak kako je lako doći u nebo! Već sad možemo reći: »Nebo je moje!« Jer tko dolazi u nebo? Onaj, koji nema smrtnoga grijeha. Za redovnike nije to teško. Oni nastoje, da uvijek žive u milosti Božjoj. Da, doći ćemo u nebo, i to brzo, vrlo brzo: N e b o j e b l i z u. A i l i j e p o j e n e b o. Ako ova suzna zemlja može biti tako lijepa, kakvo je istom nebo!

R a z g o v o r: Molimo se radi toga iz dna srca, osobito kad smo žalosni: »Da se dostojiš naša srca k nebeskim željama uzdignuti, molimo te, usliši nas!«

LJUBAV K BOGU.

Prije ovog razmatranja dobro će biti osvrnuti se na dvije primjedbe:

1. Prava je ljubav u d j e l i m a a ne samo u riječima. Pa uistinu, ne bismo nikom vjerovali, da nas ljubi, makar nas on o tom ne znam koliko uvjeravao, ako nam ljubavi svoje ne pokaže djelom, kad mu se pokaže prilika.

2. Osobe, što se ljube, daju jedna drugoj od svojih dobara. Štogod treba ljubljenoj osobi, dat će ona osoba, koja ljubi, samo ako može. Tako n. pr. ako se sprijatelje dva đaka, a jedan je darovitiji od drugoga, prvi će drage volje

pomagati svojega prijatelja, da napreduje na naucima. Ako je jedan prijatelj bogat i čašćen, pomoći će drage volje drugomu siromašnijem, da i on što bolje prođe u životu. Iz ovoga slijedi, da nema ljubavi bez žrtve, bez djela. Za ovog razmatranja mislimo na ove dvije primjedbe.

I. p r e d v j e ž b a: Kleknimo u duhu pred licem Božjim. Svevišnji je okružen milijunima anđela i svetaca, koji se za nas mole.

II. p r e d v j e ž b a: Molimo za milost, da mognemo upoznati tolika i tako velika dobročinstva Božja, da budemo zahvalni Bogu, da ga ljubimo i da uvijek vjerno služimo njegovu božanskom Veličanstvu.

1. Točka:

Dozovimo si u pamet sva dobročinstva, što nam je ih Gospod iskazao. On nas je stvorio, otkupio, posvetio milošću Duha Svetog, pozvao nas u redovnički stalež, obdario nas bezbrojnim milostima. Prođimo malo ta dobročinstva. Pomislimo na svoje zdravlje, na svoje darove, na svoje sile, na zasluge, što smo ih stekli u raznim službama svojim do ovogodišnjih egzercicija. Pomislimo i na one zasluge, što ćemo ih uz milost Božju još steći. Sve su to darovi i pokloni Božji, na kojima se ne možemo dosta zahvaliti, osobito ako se poredimo s tolikim milijunima ljudi, koji nijesu tako sretni.

Od sebe se nameće pitanje, kako ćemo zahvaliti božanskom Veličanstvu na njegovoj beskonačnoj ljubavi. Drugo ništa ne možemo učiniti, već da cijenimo milosti Božje te da sve svoje sile upotrijebimo jedino za službu Božju. Molimo se zbog toga sa sv. Ignacijem:

»P r i m i, G o s p o d i n e, s v u s l o b o d u m o j u! U z m i p a m e t, r a z u m i v o l j u! Š t o g o d i m a m i l i p o s j e d u j e m, s v e s i

mi to ti udijelio. Ja ti to sve vraćam i predajem, da njime upravljaš posve po svojoj volji. Samo ljubav i milost mi svoju podaj, pa sam dosta bogat, niti išta više ištem.«

II. Točka:

Promatrat ću, kako Bog stanuje u stvorovima, uzdržavajući ih. Bog daje bilinama život, životinjama život i osjećanje, ljudima život, osjećanje i razum.

I sa mnom je Bog. Ja sam hram njegov. Ja sam slika njegova Veličanstva.

»Ne znate li, da ste hram Božji i Duh Božji da stanuje u vama?« piše sv. Pavao Korinćanima. Da, Bog je sa mnom uže sjedinjen nego duša s tijelom.

Divimo se toj dobroti Božjoj prema nama i recimo: Šta da vratim Gospodu za sve ono, što mi je učinio? Prikažimo opet Bogu sve svoje sposobnosti. Razgovarajmo se pouzdano s Gospodom, kao dijete sa svojim ocem, prijatelj s prijateljem, zaručnica sa zaručnikom.

III. Točka:

Promatrat ću, kako Bog za me radi na zemlji. On uzdržava naime i biline i životinje i nežive stvari, a sve zbog mene.

Gledajmo također, kako Bog uza sve djelovanje svoje ostaje u potpunom miru. I mi moramo upotrijebiti za Boga sve svoje sile, ali uza sve to treba da duh naš bude sabran.

Gospod daje ljudima dobra svoja, a ljudi su mu često nezahvalni. Pomislimo n. pr. na sv. Euharistiju. Dan i noć moli se Spasitelj u

svetohraništu. Tu njegovu požrtvovnost naplaćuju mu ljudi svojom nezahvalnošću. Spasitelj se tužio radi toga sv. Margareti i tražio od nje, da mu zadovolji za grijehe nezahvalnoga svijeta. A što ćemo mi, Isusovi prijatelji, gledajući toliku nezahvalnost prema Gospodu svojem? Djelom ćemo pokazati, da ga ljubimo. Radit ćemo za njega u službama, što nam ih on odredi po našim poglavarima. I opet mu se posve prikažimo!

— Prve tri točke ovog razmatranja mogu se predočiti ovom poredbom:

Kralj mi poklonio zlatan prsten. To su darovi, što mi ih dao kralj neba i zemlje — Bog. (Prva točka).

Nego ovaj kralj nije mi samo poklonio prsten, već mi ga on sam donio. Bog je nazočan u svojim stvorovima, pa kao da nam ih on sam pruža. (Druga točka).

Još više. Onaj kralj, što mi je poklonio prsten. reče mi: »Ovaj sam prsten ja napravio svojim rukama. U svojoj mladosti učio sam zlatariju, da počastim zanatlije.« I darovi Božji moraju nam biti to draži, što vidimo, da Bog za nas radi i u carstvu prirode i u carstvu milosti i u carstvu slave. (Treća točka).

IV. Točka:

Promatrajmo ljubav Božju još na jedan način! Sv. Ignacije veli: »Gledaj, kako sva dobra i svi darovi dolaze ozgor. Tako dolazi ozgor od one najviše i beskrajne moći moja ograničena moć. pa tako i pravica, dobrota, ljubav, milosrđe i t. d., kao što od sunca dolaze zrake, od vrela vode.«

Svrnimo pogled na se. Sva »je naša sposob-

nost od Boga,« veli sv. Pavao. (II. Kor. 3, 5.) A sv. apostol Jakov nadodaje: »Svaki dobri dar i svaki savršeni poklon odozgo je silazeći od Oca zvijezda, u koga nema promjene ni sjene mijene.« (Jk. 1, 17.)

Neka nas ovo potakne, da odreknemo svake neuredne sklonosti k stvorovima. Ljepota i dobrota, koju vidimo na stvorovima, jest kao ogledalo, iz kojega se odsijevaju savršenosti Božje. Ljepota jedne osobe, krasota kojeg prizora iz prirode. n. pr. zapad sunca na moru, jest slaba slika Božje ljepote. Dobrota, ljubežljivost čija jest neznatna kapljica u neizmjernom oceanu dobrote i ljubežljivosti Božje.

Boga moramo ljubiti u svim stvorovima, a i sve stvorove u Bogu, i samo u Bogu. To je krasna vježba u nazočnosti Božjoj. U ovakvoj ljubavi bježi čovjek od svega stvorenog tražeći samo Stvoritelja.

»Kako mi se gadi zemlja, kad pogledam nebo!« govorio je sv. Ignacije.

Nego naučimo se i same sebe ostaviti. Čitavo naše biće kao i naša sreća ne ovisi o nama, već o Bogu, kao što svijetlo zrake sunčane ovisi o suncu rijeka o izvoru. Moramo se uvjeriti, da od sebe i po sebi nijesmo ništa. »Tko ljubi život svoj, izgubit će ga,« veli božanski Spasitelj. To znači, tko popušta neurednim sklonostima zbog sebeljublja, taj će strovaliti dušu svoju u vječitu propast. »A tko mrzi na život svoj na ovom svijetu, sačuvat će ga za život vječni. (Iv. 12, 25.)

Odreknemo li se stvorova, odreknemo li se samih sebe, steći ćemo pravu duhovnu slobodu, koja je u tom, da ne tražimo svojega mira ni u stvorovima ni u samima sebi već jedino u Bogu. To mora biti glavni plod duhovnih vježba.

Razgovor: Skupimo još jedamput sve svoje odluke. Pomislimo osobito na žrtve, koje Bog od nas traži. Prinesimo ih Gospodu moleći sa sv. Ignacijem: »Primi Gospode... « — Oče naš!

NA SVRŠETKU DUHOV. VJEŽBA.

Na koncu egzercicija daje se katkad kakva uspomena onima, koji su ih obavili. Ta uspomena može biti sveta slika ili komadić papira, na kojem su napisane odluke za svaki dan, za svaki tjedan, za svaki mjesec, da, za cijeli život. Ali najbolje će biti, ako svatko sebi sam sastavi odluke prema svojim potrebama.

Ovaj ćemo puta samo zahvaliti svojim slušateljima, što su bili tako strpljivi i pozorni. Dao Bog, da se što bolje okoristite milostima, što ste ih dobili u ovo sveto vrijeme duhovnih vježba.

Nego ipak vam želim ostaviti uspomenu na ovogodišnje duhovne vježbe — želim vam dati duhovne rukavice. One su od bijele svile, a izvezene su zlatom.

Na prvom prstu napisano je zlatnim slovima: »Bogu hvala!« Ovo ćemo od srca reći sada na svršetku duhov. vježba, zahvaljujući se Bogu za milosti, što nam ih je udijelio u ovo sveto vrijeme. »Bogu hvala!« govorit ćemo i tijekom cijeloga života, osobito u nevoljama.

Na drugom prstu napisana je riječ: »Rado!« Govorimo tako u djelima poslušnosti i ljubavi.

Na trećem prstu čitamo kratku ali važnu izreku: »Šuti!« Ima više vrsta šutnje:

a) Redovnička šutnja. Ona mora biti

plod duhovnih vježba. Bez nje ćemo slabo napredovati u duhovnom životu.

b) Šutnja iz ljubavi: Ne govori o pogreškama svojega bližnjega, osobito ne o pogreškama onih, s kojima živimo u redovničkoj zajednici.

c) Šutnja radi mudrosti: Ne govori pred drugima nepromišljeno o svojoj nutarnjosti.

d) Šutnja strpljivosti: Po primjeru našega Gospoda šutimo u vrijeme kušnje.

Na četvrtom je prstu napisano: »To nije tvoja briga!« Ne mješajmo se u stvari što se nas ne tiču. Za kućni red, za kućnu stegu imaju se brinuti starješine.

Na petom prstu čitamo: »Pouzdaj se!« To je najbolje oružje proti svakoj vrsti malodušja.

Još mi preostaje, da vam na koncu duhovnih vježba podijelim papinski blagoslov. Svi, koji su slušali bar 5 predavanja, mogu dobiti potpuni oprost. Zatim ćemo poći u kapelu k sv. misi, pod kojom ćemo se pričestiti. Na koncu ćemo iz svega srca zapjevati Te Deum laudamus.

KONSIDERACIJE. (Posmatranja)

I. MOLITVA.

1. Opći pojmovi.

Danas smo vidjeli, zašto smo zapravo na svijetu, da naime Boga, Stvoritelja svojega ljubimo, da mu služimo, da ga hvalimo i tako se spasimo. Najobičniji način, kojim ćemo Boga hvaliti, kojim ćemo ga štovati, jest molitva. To vrijedi osobito za redovnike i redovnice. Osim svetih sakramenata molitva je najbolje sredstvo,

da stečemo obilje milosti Božje. Molitvom ćemo se posvetiti ovdje na zemlji, molitva će nas dovesti u nebo. Zato veli sv. Augustin: »Tko zna dobro moliti, taj zna i živjeti dobro.« Ispitajmo se dakle, kakva je naša molitva, pa smo se ispitali, kakav je naš život. Naše svete odluke moraju u prvom redu smjerati na svagdanje duhovne vježbe. Obnova duha molitve mora biti glavni plod ovih svetih egzercicija.

Moliti se znači dignuti pamet i srce k Bogu. Cijela duša mora biti kod Boga, a ne samo razum. Kad učimo štogod iz katekizma ili iz biblijske povijesti o Bogu, onda je kod Boga naš razum. U molitvi mora kod Boga biti osim razuma još i volja i srce.

Zašto moramo i srce dići k Bogu? ili čemu molitva?

Bog je naš Stvoritelj, naš Gospodar. Mi smo ništa. To svoje ništavilo pokazujemo tim, što padamo pred Boga i što mu se klanjamo. Ovo je najbolji način molitve.

Mi moramo Bogu zahvaljivati na obilju milosti, kojima nas obasipava osobito u redovničkom staležu.

I siromašni smo prosjaci pa stojimo pred vratima našega nebeskog Oca moleći ga za nove milosti i darove. Bez molitve ne daje Bog osim prosvjetljenja nijedne druge milosti. Molimo na osobit način, da nam Bog oprosti grijehe.

2. Dobra nakana.

Sv. apostol Pavao veli: »Molite se bez prestanka.« (I. Tesal. 5, 17.) Ovim riječima bodri apostol Solunjane, a s njima i sve kršćane, da budu u molitvi ustrajni. To nam je naložio i naš božanski Učitelj. Svoju nauku osvijetlio je Isus poredbom o udovici i nepravednom sucu. Udovica nije htjela da ode od sučevih vrata, dok joj

on nije molbe uslišao, jer mu je već dosadilo njezino dodijavanje. (Lk. 18, 1.) Nego budući da je i redovnicima nemoguće imati uvijek pamet i srce kod Boga, zapovijed Isusova i Apostolova kriju u sebi neko drugo značenje. Mi moramo svoje poslove tako obavljati, da nam i oni budu molitvom. Ako prije posla učinimo dobru nakanu, t. j. svoj posao prikažemo Bogu na slavu, naš je rad molitva.

U starom Zavjetu zahtijevao je Bog, da mu se žrtvuju životinje bez mane. I naša djela, što ih prikazujemo Bogu dobrom nakanom, moraju biti bez mane, t. j. moramo ih obavljati na pravom mjestu, u pravo vrijeme, na pravi način, s velikom revnošću.

Poznato je, kako je sv. Ignacije oštro ukorio nekoga brata, kad ga je vidio, da nemarno obavlja posao. Brat je rekao, da radi za Boga. »Da za ljude radiš,« odvrati mu svetac, »šutio bih. Nu jer si rekao, da obavljaš taj posao za Boga, moram te oštro kazniti radi nemarnosti u radu.«

A kako ćemo učiniti dobru nakanu? Najbolje je, da svako jutro izmolimo kakvu molitvicu, u kojoj prikazujemo Bogu sve misli, riječi patnje, napasti, sva djela preko dana. Dobru nakanu korisno je obnoviti češće puta preko dana. To se može učiniti kratkim uzdahom, n. pr. »Presveto Srce Isusovo, sve iz ljubavi k Tebi.« (Oprost) Kad pohodimo presv. oltarski Sakramenat ili kad idemo hodnikom možemo opetovati onu molitvicu, kojom smo iz jutra učinili dobru nakanu. Prije svakoga djela odlučimo, da ćemo ga obbaviti sa što većim marom, sa što točnijom savjesnošću.

Svoja ćemo djela najbolje posvetiti ako ih prikažemo Bogu u duhu Apostolstva molitve. Poput gorušičinog zrna počelo se Apostolstvo

molitve razvijati u školastikatu Družbe Isusove u Valsu u Francuskoj. Ovo gorušičino zrno postade stablom, što širi svoje krasne grane po čitavom svijetu. Apostolstvo molitve sastoji se u tom, da svaki dan sjedinimo svoje molitve, muke, čine s onom nakanom, na koju se Isus neprestano prikazuje u svetohraništu i žrtvuje na oltaru, Šta čini Isus, Bog-čovjek u hiljadama svetohraništa, gdje boravi kao sužanj ljubavi? Šta čini na hiljadama oltara, kad se po rukama svećeničkim prikazuje svome nebeskom Ocu? Zar ne, on se žrtvuje za sv. Crkvu, za vrhovnu njezinu glavu sv. Oca papu, za širenje sv. vjere među svim narodima, za obraćenje grešnika, ukratko možemo biti uvjereni, da je presv. Srce Isusovo puno najplemenitijih nakana. S ovim nakanama Spasiteljevim sjedinimo i mi svaki dan sve svoje molitve, sva svoja djela. To je najbolja nakana, koju možemo učiniti. Članovi Apostolstva molitve ovako prikazuju dnevice svoja djela Bogu:

»Božansko Srce Isusovo! Ja ti prikazujem po bezgrešnom Srcu Marijinu sve molitve, sva djela i trpljenja ovoga dana u naknadu za naše uvrede i na sve one nakane, na koje se ti neprestano prikazuješ na oltaru. Osobito ti ih prikazujem za sv. Crkvu, za sv. Oca papu i za sve potrebe članovima Apostolstva molitve ovoga mjeseca i dana preporučene. Amen.« Ova se molitvica tiska svakog mjeseca u Glasniku Srca Isusova.

Naša neznatna djela, što ih obavljamo preko dana, postaju ovim prikazanjem suhim, čistim zlatom. Čega nema naša nakana, to će nadomjestiti presv. Srce Isusovo svojom nakanom. Ako želimo steći velikih zasluga za nebo, sjedinimo svaki dan svoje obične molitve, svoja djela, svoje

patnje, svoje neugodnosti s nakanama Spasiteljevim. To je najlakša i najzaslužnija pobožnost presv. Srcu Isusovu. Dobro će biti, ako pogledamo katkada u Glasnik Srca Isusova, da vidimo, koja je mjesečna nakana, a koja za ovaj dan.

3. Usmena molitva.

Valja nam ponajprije nastojati, da što revnije obavimo one usmene molitve, koje su nam propisane. a onda istom one, što smo ih svojevoljno izabrali.

Mjesto je za molitvu ili određeno ili neodređeno. Ako je mjesto neodređeno, onda si izaberimo takovo, gdje ćemo što više biti zaklonjeni od rastresenosti. Molimo li se na mjestu, gdje obično po danu radimo, zaokupit će nas za molitve razne brige.

Nadalje treba se u molitvi vladati sa što većim strahom i štovanjem. Taj se strah i to poštovanje najbolje očituje time, da molimo klečeći ako se tomu ne protivi zdravlje. Sancta sancte! Sveti čini moraju se na svet način obavljati.

Treba moliti polagano, oborenih očiju, ukratko s vanjskom pobožnošću. S vanjskom pobožnošću združimo i nutarnju, koja se sastoji u tom, da mislimo na ono, što molimo. Valja znati, da se ne zahtjeva da mislimo samo na smisao pojedinih riječi, što obično umara, ako je molitva odulja. Može se misliti i na onu nakanu, radi koje se molimo, n. pr. na zdravlje bolesne osobe, za pokoj duše kojeg pokojnika ili pokojnice. Molitva je također pobožna, ako mislimo na svojega nebeskog Oca, kad se njemu molimo, ili na Isusa, kad od njega želimo štogod dobiti, ili na svoju nebesku Majku, kad se njoj utječemo u nevolji, ili na kojeg sveca, kad ga zazivamo u pomoć.

Možemo dakle za molitve dosta mijenjati svoje misli.

Uza sve to ušuljat će se često puta po koja rastresenost. Nu moramo znati, da ne griješimo, ako rastresenosti nijesu svojevoljne, t. j. dogod se proti njih borimo nastojeći, da se opet saberemo. Zbog toga nerazborito rade oni, koji se uznemiruju radi rastresenosti u molitvi. Dogod nastojimo, da se riješimo duhovne tromosti, ne griješimo. Bijedna je naša ljudska priroda; osim toga smo djeca svoga nervoznog vremena. Radi toga nam se valja neprestano boriti s rastresenošću. Od nesvojevoljne rastresenosti nijesu bili ni sveci pošteđeni. Sv. Bernardo veli o sebi, da ne može niti jedne Zdravomarije izmoliti bez ikakve rastresenosti.

Ali šta će nas potaknuti, da svoje usmene molitve što bolje obavljamo i da nastojimo opet se sabrati, ako se u mislima udaljimo od onog, za što molimo?

1. Mi smo redovnici pa smo dužni zadovoljiti Bogu za tolike ljude, koji se mole vrlo mlako, ili se uopće nikad i ne mole.

2. Molitvom dobivamo od Boga mnogo milosti. Koliko toga možemo izmoliti, ako molimo u ime Isusovo, u sjedinjenju s presvetim Srcem Spasiteljevim!

3. S mnogo usmenih molitava spojeni su oprosti.

4. Tko nas je naučio molitvu Očenaš? Otkud Zdravomarija? A zar nije Vjerovanje prekrasna uspomena na prva kršćanska vremena? Kako su lijepi psalmi! Sam ih je Isus molio! Da li se pobožno molimo? Jesmo li sabrani? Ah, koliko milosti gubimo radi svoje nemarnosti! Odlučimo sada, kako ćemo u buduće obavljati usmene molitve.

4. Razmatranje.

Da mognemo dobro obavljati usmene molitve, potrebno nam je razmatranje. Sv. Ignacije navodi u svojoj knjizi Duhovnih vježba 7 načina, kako se može razmatrati.

1. Prvi je način, veli svetac, da se ispitamo o zapovjedima Božjim, glavnim grijesima, o pravilima našega reda, o upotrebi nutarnjih i vanjskih sjetila. Kod svake zapovjedi zaustavi se čovjek, dok bi po prilici izmolio 3 Očenaša, te promišlja šta se nalaže u toj zapovjedi, šta opet zabranjuje, da li se ogriješio o nju, pokaje se i odluči, da će se popraviti. Zatim se izmoli Očenaš kao pokora za prestupke, ali i kao prošnja, da što bolje upoznamo dotičnu zapovijed i svoje pogreške, da se što bolje popravimo.

Ovaj je način molitve na osobit način zgodan u vrijeme mjesečne duhovne obnove. Tada se može proći jedno pravilo za drugim, da vidimo jesmo li ga točno obdržavali. I o zavjetima možemo na isti način razmišljati.

2. Drugi način razmatranja. Najprije se valja sabrati te izmoliti pripravnu molitvu. Zatim se počne razmišljati o pojedinim riječima ili pojmovima Očenaša, Zdravomarije, Vjerovanja ili koje druge molitve. Kod svake riječi ili kod svakog pojma može se čovjek sve dotle zadržati, dogod nalazi u toj riječi ili u tom pojmu duševne hrane.

3. Treći način razmatranja sličan je drugom. samo što se brže prelazi od jedne riječi na drugu. Ovaj način jest prelaz od usmene molitve na razmišljanje.

4. Četvrti način razmatranja. Ovaj je način u tom, da za vrijeme razmišljanja upotrijebimo sve tri duševne moći: pamet, razum i volju. Najprije se izmoli pripravna molitva. Zatim slijede razne predvježbe. Od njih je najvažnija druga, u kojoj se molimo, da nam Bog prosvijetli um i gane volju. Uvijek moramo imati na pameti, da se molimo u nazočnosti Božjoj.

Pomoću pamćenja sjetimo se predmeta, o kojem ćemo razmišljati, n. pr. o grijehu, što ga anđeli počiniše. Već za ove predvježbe radi i naš razum, jer ćemo se n. pr. u gornjem slučaju sjetiti, da su anđeli zapravo samo jedan jedincati grijeh počinili, pa su ipak tako strašno kažnjeni, a mi smo toliko puta sagriješili, pa koliku smo onda kaznu zaslužili! Ovom se već posve prirodno pridružuju i čini volje: stid nas je, kajemo se, odlučujemo, da više ne ćemo griješiti, da ćemo bježati od svakoga grijeha kao od najljuće zmije otrovnice.

Razmatranje završujemo razgovorom, u kojem ćemo moliti Boga, Gospoda svoga, da blagoslovi naše odluke, da nam dade svoje milosti, te ih izvršimo.

5. Peti način razmatranja jest konsideracija. U konsideraciji razmatra se predmet više teoretički. Konsideracije su slične konferencijama. Tu najviše radi razum. I u konsideracijama prave se praktične odluke. Primjeri za takav način razmatranja imamo u »fundamentu« Duhovnih vježba sv. Ignacija.

6. Šesti način razmatranja jest kontemplacija. Ona je naš svagdanji duhovni kruh. To je naša jutarnja mislena molitva. Obično izjutra razmatramo o kakvoj zgodi iz života Isusovog. Pošto smo svršili tri predvježbe (sjetili se događaja, predočili si mjesto, molili za milost), gledamo osobe, njihove riječi i njihova djela. Ono, što vidimo duševnim očima, primijenimo na se misleći na svoje duševne potrebe i praveći praktične odluke. U prvom redu moramo se os-

vrtati na današnji dan. Razmatranje svršavamo razgovorom s Božanskim Spasiteljem ili s onim osobama, o kojima smo razmišljali.

7. Napokon sedmi način razmatranja jest upotreba sjetila (applicatio sensuum). Ovaj način mislene molitve osobito je prikladan za one, kojima je fantazija nemirna, nestalna. Predmet takvog razmatranja jest kakav događaj iz života Spasiteljevog. Može čovjek razmatrati na ovaj način i o vjerskim istinama, n. pr. o nebu, o paklu. Čovjek se pita: Šta vidim? Šta čujem? i t. d. Pri tom valja nastojati, da se praktičnim primjenama ubere što više duhovnog ploda. Razgovor je isti kao i kod konsideracije.

Ovo, što je dosad rečeno o razmatranju, jest samo nekoliko pouka i uputa u razmatranje. Pravi učitelj u ovoj svetoj nauci jest Duh Sveti. Njemu se moramo moliti, da nas nauči, kako ćemo što korisnije razmatrati.

Ako se u kojoj redovničkoj zajednici zanemari razmatranje ili se nastoji nadoknaditi usmenom molitvom, sigurno je, da će malo pomalo nestajati dobrog duha iz te redovničke kuće. Toliko je redovničkih zadruga sašlo s pravog puta svojih pravila, jer su zanemarili razmatranje. Potpuno pravo možeš reći svakoj redovničkoj osobi: »Izgubljeno razmatranje, izgubljen čitav dan.«

Radi toga ustrajmo u svakom razmatranju, što nam ga pravilo propisuje, pa makar nam bilo ne znam kako teško i dosadno. Moramo znati, da od nas ne traži Bog, da u razmatranju čutimo obilje nebeske utjehe, već da se borimo proti rastresenostima, proti napastima. Velik smo plod ubrali u razmatranju, ako smo se junački borili, te nijesmo dali, da nas svlada dosada.

ISPIT SAVJESTI I SV. ISPOVIJED.

Da se s korišću primi sakramenat pokore, valja se dobro pripraviti na sv. ispovijed. To se postizava svagdanjim ispitivanjem savjesti. Članovi svih redovničkih zadruga dužni su barem prije spavanja ispitati svoju savjest.

1. Savjest.

Svagdanje ispitivanje savjesti pomaže nam, da pravo sudimo o moralnim činima.

Ima tri vrste ogledala — ravno ogledalo, koje nam prikazuje predmet onakvim, kakav uistinu jest — udubeno ili konkavno ogledalo, koje sve predmete povećava — i izbočeno ili konveksno ogledalo, koje opet sve predmete umanjuje. Na isti način razlikuju se tri vrste savjesti — istinita ili normalna savjest, koja pravo sudi o moralnim činima: »To je smrtni grijeh, to opet laki, a ovo nije nikakav grijeh,« — nadalje tijesna ili bojažljiva savjest, koja sve povećava poput udubenog ogledala, svuda vidi grijeh — napokon laksna (popustljiva, široka) savjest, koja sve umanjuje kao izbočeno ogledalo. Laksna osoba drži smrtni grijeh malim, a mali neznatnom nesavršenošću.

Nešta drugo je škrupulozna savjest. Škrupuloznost je u tom, da škrupulozna osoba ne dolazi skoro nikada do stalnog suda, već uvijek sumnja, uvijek je neodlučna. Sad se boji, da je sagriješila, sad opet misli, da nije; malo poslije hvata je strah, da je počinila smrtni grijeh, nakon toga misli, da je to bio samo laki grijeh, ili možda nikakav. Takvoj se osobi vrlo teško pripraviti na ispovijed. Za nju je vrlo važno, da slijepo sluša svojega ispovjednika. Bude li to činila, može se dogoditi, da s vremenom postigne potpun duševni mir.

Valja znati da su skrupuli, histerija, halucinacija, melankolija, malodušje i t. d. fizičke bolesti. Takve osobe nemaju zdravih živaca. Toj živčanoj bolesti može biti uzrokom malokrvnost, slaba hrana i t. d. Radi toga:

1. Treba svima škrupulantima ono preporučivati, što koristi živcima, a to je: kretanje, čist zrak, kupanje u hladnoj vodi, sunčanje i t. d.

2. Budući da je često sa škrupuloznošću združena svojeglavost, to se od škrupulanata u prvom redu zahtijeva, da budu slijepo poslušni svojim duhovnim vođama. To je najkraći put, da se čovjek oslobodi od svih škrupula.

3. Ako škrupuli dolaze od sotone, koji nastoji, da nam otme duševni mir, valja se moliti.

4. Šalje li pak Bog škrupule duši, da je kuša, onda nema drugog lijeka osim strpljivosti. I svete osobe morale su tu nevolju podnositi kroz cio svoj život, pa su ipak umrle s duševnim mirom.

Svakako valja upotrijebiti sva sredstva, da se čovjek oslobodi škrupula kao kakve bolesti. Bolest, koja traje samo neko vrijeme, može organizmu pače koristiti. I škrupuli mogu biti od koristi, jer znaju dovesti dušu do nježne savjesti. (Vidi pravila o škrupulima). Ali pravo bi mučeništvo bilo za koju osobu, kad bi ovi škrupuli odviše dugo trajali. Ispitivanje savjesti pomoći će nam, da se izliječimo i od ove bolesti. Osobito nam se valja ispitivati, da li smo se točno držali naputaka svojega duhovnog liječnika i da li smo ozbiljno nastojali sa svoje strane, da se riješimo ove bolesti. — A sada ćemo prijeći na samo ispitivanje savjesti.

2. Općenito ispitivanje savjesti.

1. U prvoj točki ispitivanja savjesti valja zahvaliti Bogu za sva primljena dobročinstva. To je naša sveta dužnost. I među ljudima drži se

neuljudnim onaj, koji zaboravi zahvaliti. A za koja ćemo dobročinstva zahvaliti Bogu, kad počnemo ispitivanje savjesti? Za milost, što nas je stvorio, što nas je otkupio, što nas je posvetio, što nas je pozvao u redovnički ili svećenički stalež, za potrebne milosti ovoga dana. Ne prođe nijedan čas našeg života, a da nas Gospod ne obdari kojom milošću. Zahvalim i mjesto onih, koji nikad Bogu ne zahvaljuju.

2. U drugoj točki molimo, da nas prosvijetli Otac svjetlosti te upoznamo i istrijebimo svoje grijehe i pogreške zajedno s njihovom zloćom, s nezahvalnošću, koja se u njima krije, da spoznamo onaj nered, koji u nama vlada. Izvana smo redovničke osobe, a iznutra grešnici. Molimo Boga da nam dade milost, te prezremo svijet i sve ono, čim nas lažni svijet nudi. (Poredi trostruki razgovor na koncu razmatranja o grijehu).

3. Treća je točka samo ispitivanje. Tražimo od svoje duše, da nam položi račun o svim mislima, riječima i djelima počevši od sata, kad smo ustali.

Redovnici moraju s vremenom doći do čistih pojmova o napasti, lakom i smrtnom grijehu.

Napast nije grijeh, nego samo poticaj na nj. Ako se napast odbije, dobiva se zasluga za nebo. Što je napast bila žešća, to će i zasluga biti obilnija, veća.

Za smrtni grijeh traži se:

a) da se prekrši kakva zapovijed, kojom se štogod nalaže čovjeku pod smrtni grijeh. Ne radi se dakle tu o nestrpljivosti ili o rastresenosti u molitvi.

b) da se u času napasti takva zapovijed drži smrtnim grijehom bez ikakve sumnje.

c) da se s potpunom privolom slobodne vo-

lje pristane na prekršaj dotične zapovijedi: da čovjek ovako rekne samom sebi: Pa bilo ovo i smrtni grijeh, ja ću to misliti, učiniti, reći.

Nema li i jedne samo od ovih triju stvari, dotična osoba ili nije nikako sagriješila ili je počinila samo laki grijeh. Ako se prekrši kakova zapovijed, kojom se nešto nalaže pod mali grijeh, ne može se sagriješiti smrtnim grijehom, pa makar prestupak bio s potpunim znanjem i s potpunom privolom.

Kod ove točke ne treba se dugo zadržavati. Ako smo naime nešto veće učinili, odmah ćemo se sjetiti, jer smo zazvali Duha Svetog.

4. Četvrta je točka u ispitivanju savjesti jedna od najvažnijih: moramo se naime trsiti, da se od srca pokajemo za svoje grijehe i pogreške moleći Boga, da nam ih oprosti.

Dvovrsno je pokajanje: savršeno i nesavršeno. Nesavršeno je pokajanje, kad se kajemo za svoje grijehe, jer smo radi njih izgubili mnogo milosti i zasluge, jer ćemo biti kažnjeni ili na ovom ili na drugom svijetu.

Savršeno je pokajanje, kad nam je žao, što smo sagriješili, jer smo svojim grijesima uvrijedili Boga, najveće dobro, svojega najboljeg Oca i dorotvora, koji nas neprestano dariva svojim milostima.

Dobro je, da imamo napisano nekoliko poticala na savršeno pokajanje. Jedno od tih poticala jest ovo: Mi smo dužni zadovoljiti Isusu za onu nezahvalnost, kojom ga toliki ljudi vrijeđaju. Recimo si često: »Kad bi svjetovnjaci dobivali od Boga sve milosti, što ih ti primaš u redu, sigurno bi vjernije sudjelovali s njima!«

Treba još nešto primijetiti, što svakako valja znati o ovoj točki ispitivanja savjesti. Vara se, tko misli, da se pokajanje sastoji u čuvstvu. Ne,

nipošto! Čovjek može ćutjeti ne znam kakvu duševnu sušu, a uza sve to imati savršeno pokajanje, jer pokajanje ovisi o volji. Dobro je, ako u srcu ćutim bol radi grijeha, ali valja znati, da to nije potrebno i da to nije u našoj moći.

5. Peta točka jest ozbiljna odluka, da ćemo se popraviti. Ona je prirodna posljedica iskrenog kajanja. Treba nam pogledati malo i na prilike, u kojima smo sagriješili. Tih se prilika moramo kloniti, dok se zgodama, u kojima možemo dobro činiti, moramo što bolje okoristiti. Zatim ćemo zamoliti Boga, da nam priteče u pomoć svojom milošću. Bez milosti Božje ne možemo ništa dobro učiniti, pače niti imena Isusova izgovoriti.

Ako nam preostane još vremena, možemo obnoviti dobru nakanu, primiti duhovnu svetu pričest. Završit ćemo Očenašem.

Ispitivanje savjesti jest najbolja priprava za svetu ispovijed. Ono ima sve, što se zahtijeva za nju, osim očitovanja grijehâ, apsolucije i zadovoljštine. Prođimo prije ispovijedi ovih pet točaka. Budući da svaki dan ispitujemo savjest, lako ćemo se sjetiti svojih pogrešaka, što ih počinismo od posljednje ispovijedi.

3. Posebni ispit savjesti (Partikularni egzamen).

Gorljivi redovnici i redovnice obavljat će svaki dan osim općenitog ispita savjesti i posebni. Svrha je posebnog ispita savjesti iskorijeniti kakvu pogrešku ili steći koju krepost. Odmah u jutarnjem razmatranju valja odlučiti, da ćemo se čuvati dotične pogreške, ili da ćemo nastojati oko napretka u željenoj kreposti. Po danu valja češće pomisliti na predmet posebnog ispita savjesti. To se može činiti prije mise, kad se ide hodnikom, kad se počima nov posao i t. d., već

prema pogreški, koju želimo iskorjeniti, ili kreposti koju hoćemo da stečemo.

U vrijeme općenitog ispita savjesti pogledat ćemo u trećoj točki prije svega, koliko smo puta upali u dotičnu pogrešku, ili kako smo se vježbali u željenoj kreposti. To ćemo označiti u bilježnici. Na ovaj ćemo način moći porediti jedan dan s drugim, jednu sedmicu s drugom, te vidjeti, da li smo napredovali ili možda nazadovali. U 5. točki odlučimo, da ćemo još bolje paziti na posebni ispit savjesti.

Za partikularni egzamen smije se uzeti samo jedna pogreška ili jedna krepost. Ako se vojnik u isto vrijeme bori s više neprijatelja, ne će ništa postići, već će ga neprijatelji po svoj prilici ubiti. Nu stane li bježati pred njima s namjerom, da se neprijatelji rastave jedan od drugog, može, ako bude vješt, jednog za drugim smaknuti. Svežanj štapova ne može ni najjači čovjek prelomiti, dok se ne traži velike snage, da se prelomi jedan štap za drugim.

Iako se čini, da je posebni ispit savjesti lak, ipak je i on spojen s poteškoćama. Prvo je pitanje: »Što ću uzeti za posebni ispit savjesti?« Prije svega vanjske pogrješke, što ih drugi opažaju na nama. Takve su pogreške: Neumjereno držanje tijela, nečednost očiju, kršenje šutnje, netočnost u dnevnom redu. Zatim dolaze nutarnje pogreške. Svaki čovjek ima svojih osobnih mana. A kako ću upoznati ja svoje? Po ispovijedi, po napastima i opomenama, što mi ih daju poglavari. Na pogrešku, što je kanimo iskorijeniti posebnim ispitom savjesti, valja češće puta preko dana misliti. Radi promjene može se mjesto dotične mane uzeti njoj protivna krepost. Danas ću na p.r. pobuditi 10 činâ te kreposti, a sutra možda već 15 i t. d. Napredak potiče čovjeka na veću revnost. Uopće radije se bilježe čini kreposti nego pogrješke.

Druga je poteškoća s ustrajnosti. Ustrajati valja u posebnom ispitu savjesti. Sv. Ignacije označio je svoj partikularni egzamen u bilježnici pače i dan prije svoje smrti. Jasno se vidi, kako je svetac poredio jedan dan s drugim, jednu sedmicu s drugom. To je put, što vodi k svetosti. Čim redovnička osoba zanemari partikularni egzamen, stane nazadovati u duhov. životu. P. Meschler vrlo lijepo veli: Đavao lijenosti leži na bilježnici za posebno ispitivanje savjesti.

U mjesečnoj obnovi duhovnoj mora nam partikularni egzamen biti prvom brigom. O njemu ćemo govoriti i s duhovnim vođom.

4. Ispovijed.

Zlobni neprijatelj naše duše nastoji iz svih sila, da učini neuspješnim sredstvo spasenja, što ga je Isus Krist odredio kao lijek od bolesti duševnih. A ipak je čovjek po prirodi sklon, da otkrije pouzdanoj osobi uzrok, što mu uznemiruje dušu. Krist je dao svojim nasljednicima, svećenicima vlast, da opraštaju grijehe u ime Božje. Ako nam se teško ispovjediti, pomislimo, da je ispovjed pokora, koju nam je sam Bog odredio radi naših grijeha. Kad nam sotona prišapne: »Toga nikako ne možeš reći ispovjedniku,« odgovorimo napasniku: »Kad me nije bilo stid učiniti ovaj grijeh, ne će me biti stid ni da ga kažem u ispovijedi.« Ako tako radimo, naša je ispovijed iskrena.

Nego ispovijed mora biti također skrušena. Ako od srca žalimo, što smo Boga uvrijedili, naša je ispovijed skrušena.

Popusti li tko napasti sotoninoj, te svojevoljno zašuti smrtni grijeh, dužan se opet ispovjediti. U ovoj ispovijedi mora nesamo reći, da je

zatajio dotični grijeh, već mu valja ispovjediti i sve ostale grijehe, što ih je počinio od zadnje nedostojne ispovijedi. Ona ispovijed, u kojoj je zatajio smrtni grijeh, bila je svetogrdna; isto tako i pričest, ako ju je nakon takve ispovijedi primio. Nešto je drugo nehotice zaboraviti smrtni grijeh.

Da se izbjegne krivi stid pred običnim ispovjednikom, dopustila je Crkva redovnicima i redovnicama, da se smiju radi umirenja savjesti ispovjediti kod svakog svećenika, premda svaka redovnička zajednica ima svoje stalne ispovjednike. (Kanon 519. 520, 522.)

Radi istog razloga uvela se i kvatrena ispovijed kod izvanrednog ispovjednika. Svaka je č. sestra dužna da dođe pred tog svećenika, ali mu se ne mora ispovjediti, već može samo zamoliti svećenički blagoslov. Nije potrebno, da se kod kvatrene ispovijedi opetuju grijesi od zadnjih mjeseci.

Godišnja ispovijed obavlja se obično za vrijeme godišnjih egzercicija, i to poslije razmatranjâ prvog tjedna. Ne zahtjeva se, da ova ispovijed bude općenita, ako su dosadašnje ispovijedi bile valjane. Dosta je, ako se kažu pogreške, što ih počinismo od zadnje ispovijedi, a ujedno se spomenu i veće mane od cijele godine, da ispovijed bude skrušenija.

Još nešto o zaboravljenim grijesima. Kad se pomete kuća, može se tu i tamo naći u kojem kutu još nešto prašine. Ako se to opazi, valja uzeti metlu i lopaticu, pa još i to pomesti. Zaboravili se u ispovijedi koji grijeh, pa bio on i smrtni, ne treba ponavljati čitave ispovijedi, već je dosta u najbližoj ispovijedi reći zaboravljeni grijeh. Svećenik je odriješio dotičnu osobu i od zaboravljenog grijeha već u prošloj

ispovijedi. Radi toga se bez škrupula može ići na svetu Pričest. Sv. Franjo Saleski veli: »Ne treba se uznemirivati, ako se čovjek nije mogao za ispovijedi sjetiti svih svojih pogrešaka. Gotovo je naime nemoguće, da tko zaboravi težak grijeh, ako je češće puta ispitivao savjest. Osim toga ne treba nastojati, da se sve i najmanje nesavršenosti ispovjede. Jedan čin poniznosti, jedan pobožan uzdah ništi ih i bez ispovijedi.« Kud i kamo više vrijedi sveta misa, pobožna sv. pričest!

REDOVNIČKI POZIV.

Čovjek je stvoren, da Boga upozna, Bogu služi, Boga ljubi i tako u nebo dođe. To vrijedi za svakog čovjeka, pa i za poganina.

A šta da reknemo o redovniku? Zar ne, on nije samo stvoren već i pozvan, da na poseban način služi Gospoda svojega, da obdržava svoje zavjete i svoja pravila, te tako postigne u nebu visok stepen blaženstva.

Radi toga moramo često misliti na svoj redovnički poziv. Mnogi ga ne cijene, jer ga ne poznaju, jer ne znaju, kakva dobra u sebi krije, i kolika je prema tomu nesreća, kad se izgubi redovnički poziv.

1. Šta je poziv? Mnogi ne znaju na to odgovoriti. Poziv je poseban poticaj milosti Božje, koji nas vuče u redovničku zajednicu, gdje težimo za evanđeoskom savršenošću.

Neki mladić dođe božanskom Spasitelju te ga upita: »Učitelju dobri, šta da učinim, da dobijem život vječni?« Spasitelj mu odgovori: »Znaš zapovijedi?« »Koje?« upita mladić. Isus mu reče: »Ne učini preljube, ne ubij, ne ukradi, ne svjedoči lažno, poštuj svoga oca i mater!« Mladić

odgovori: »Učitelju, sve sam to držao od svoje mladosti.« Spasitelj ga ljubezno pogleda.

Prvi dakle stupanj izbora jest držanje zapovijedi. Iskustvo pokazuje, da Gospod zove u red obično savjesne mladiće i djevojke. Njima govori Spasitelj kao i onom mladiću: »Još jedno manjka; ako hoćeš biti savršen, idi proda svoju imovinu i podaj siromasima...; i dođi i idi za mnom!« To je drugi stupanj izbora: Isus zove osobu, da ga slijedi u svojevoljnom siromaštvu, u čistoći i poslušnosti.

Na pitanje, kako ćemo poznati, da nas Isus zove u redovnički stalež, može se odgovoriti:

a) Ponajprije Gospod daje onima, koje zove u red, veliko nagnuće redovničkom životu.

b) Osim toga podjeljuje Gospod i potrebite sposobnosti.

A) Mi poznamo već ono nagnuće redovničkom staležu. Radi njega činio nam se red tako lijep, tako uzvišen. Pomislimo na ono sveto vrijeme, kad smo prvi puta čuli glas Božji.

Svjetovnjaci, koji nemaju te milosti, ne mogu shvatiti toga nagnuća ili ga drže mladenačkim ludovanjem, koje se može odstraniti zrelim razlozima.

B) Nego nije dostatna sama sklonost. U razne novicijate dolaze kandidati, ali gdjekoji se vrate, odakle su i došli ili izaberu drugi red. Šta ih je dovelo u novicijat? Nagnuće, želja za redovničkim životom. A radi čega ostavljaju novicijat? Jer nemaju duševne i tjelesne sposobnosti. O svom nagnuću sudi sam kandidat; o njegovoj sposobnosti sude poglavari.

Kad se novak jednom pripusti zavjetima, neka kroz cio svoj život više i ne posumnja o svojem pozivu.

A koje su to sposobnosti, što se

zahtijevaju za redovnički stalež? Troje se zahtijeva: Kandidat mora biti sanus, sanctus, sapiens.

Sanus (zdrav), da može podnositi obične teškoće redovničkoga staleža.

Sanctus (svet), t. j. mora barem htjeti da postigne savršenost, na koju ga potiče milost Božja.

Sapiens (mudar), da može obavljati barem koju službu u redu.

Nažalost ima ih mnogo, koje Bog zove u red, ali se oni opiru glasu Božjem. Poslije se kaju, ali je često već prekasno.

A tko je kriv?

a) Oni sami. Tako n. pr. onaj mladić u Evanđelju. Kad ga je Isus milo pozvao, da ide za njim, ode žalostan, kako veli sv. evanđelje. Bijaše naime vrlo bogat. Spasitelj pogleda ozbiljno oko sebe te reče: »Kako će teško unići bogataši u kraljevstvo nebesko!«

Neki sv. Oci misle, da je taj mladić osuđen. Budući da se naime nije odazvao milosti poziva, možda ga je njegovo bogatstvo dovelo na stramputicu. Dakle proklet, mjesto da je postao učenik Kristov, njegov apostol, možda i biskup u kojoj kršćanskoj općini, ili pače biskup i mučenik, koga bi sada slavili na oltarima!

Istina je, nitko ne može sa sigurnošću reći, da će doći u pakao svatko, tko se ne odazove glasu milosti Božje. Svakomu naime daje Bog toliko milosti, da se može spasti. Ali događa se, da se mnogi odaju udobnom životu, padaju iz grijeha u grijeh i tako nesretno svrše svoj život.

b) drugi razlog, zašto mnogi ne stupe u red, kad ih tamo zove Bog, jest, što se odviše obaziru na svoje roditelje, rođake, na svoju okolicu. Sv. Pismo veli: »Neprijatelji čovjeku domaći

su njegovi.« Koliko se često valja boriti mladiću ili djevojci sa samim roditeljima, kad se radi o sv. pozivu. Roditelji često misle, da će dobro djelo učiniti, ako odvrate dijete od njegova nauma. Nažalost mnogo ih ima, koji polože oružje u borbi, poslušaju svoje roditelje. Mnogi se boje borbe, pa ne smiju ni izraziti svoje želje.

Pomislimo na sv. Alojzija, na sv. Stanislava Kostku. Koliko su poteškoća morali svladati, dok nijesu stigli u luku novicijata! Onaj, koji ima pravi poziv, ne da se ničim od njega odvratiti, već razmišlja dan i noć, kako bi svladao poteškoće, da dođe do velikog blaga svojega poziva. »Kraljevstvo je nebesko,« veli sv. Evanđelje, »kao trgovac, koji traži lijepo biserje. Kad nađe jedno dragocjeno zrno bisera, otide i prodade sve, što je imao i kupi ga.« (Mt. 13, 45.) I red je dragocjeni biser onome, koga Bog zove, da mu se posveti evanđeoskim savjetima. Takva sretna osoba našla je već raj na ovom svijetu, a na drugom čeka je vječna slava u nebu.

»Kraljevstvo je nebesko kao blago sakriveno u polju koje našavši čovjek sakri i radujući mu se otide i prodade sve što ima i kupi ono polje.« (Mt. 13, 44.) Kad bi trgovac vidio, da će se okoristiti kojim poljem, on bi ga kupio, pa makar uložio u to sav svoj kapital. Ni molbe njegove obitelji, ni ruganja njegovih drugova ne bi ga mogli odvratiti od tog nauma.

Svatko ima povijest svojega poziva. Ona je većinom ispunjena pričanjem o poteškoćama, što ih je morao svladati, prije nego je stupio u red. Sigurno bi vrlo zanimljiva bila knjiga: Povijest raznih poziva.

Što ne stoji nikakve muke, obično puno ne vrijedi. Tko je morao svladati mnogo poteškoća,

prije nego je stupio u red, taj će znati i da osobito cijeni svoj poziv.

2. Koja dobra ima u sebi redovnički poziv?

O kako moramo biti zahvalni Bogu, što smo nesamo pozvani u red, već smo se odazvali i glasu Božjem! »Gledajte, braćo, poziv svoj!« veli apostol. Da, dobro pogledajmo, kakvo smo blago dobili.

1. Red nam daje potpunu vremenitu opskrbu. Ne trebamo se pitati: Što ćemo jesti, što ćemo piti, čim ćemo se odjenuti, otkud nam novac za ovo ili ono? Sve ove brige preuzimaju na se poglavari. Zato se može s potpunim pravom reći o svakoj redovničkoj osobi, čim stupi u red: »Sad je opskrbljena!«

Ako pomislimo, koliko brige zadaje svjetovnjacima njihovo uzdržavanje, onda ćemo morati da se vruće zahvalimo Gospodu, što nas je riješio tih briga.

2. U redu nalazimo mir srca. Mir srca ili nutarnje zadovoljstvo jest najveće blago ovoga svijeta. Ako naime živimo prema svojim pravilima, onda smo uvijek u posvetnoj milosti. Uvelike tješi čovjeka pomisao: Ja se nalazim na putu, koji vodi u lijepo nebo. Redovnik mora nastojati, da steče što više kreposti, a da odstrani sve sklonosti. Ovaj boj vodi do pobjede, koja ulijeva u srce onaj mir Kristov, kakvog ne pozna svijet u svim svojim nasladama, mir, koji, kako veli apostol, nadvisuje svaki pojam.

3. Pogledajmo, koje milosti redovnički stalež pretpostavlja i nosi u sebi. Šta nam govori pojava redovnička? »To je katolik, to je katolikinja!« O kolike li milosti odabranja! Ta je osoba iz dobre porodice, a sigurno je imala dobru maj-

ku. Ta se osoba oduševila za sv. Djevičanstvo, pa zato je i odabrala stalež redovnički. Istina je, ona se mogla i u svijetu posvetiti djevičanstvu za neko vrijeme ili zauvijek, ali ona toga nije htjela, već je stupila u red.

Redovničke su zadruge danas ponajviše apostolski redovi ili kongregacije, te prema tome ne nastoje samo posvetiti svoje članove već i svojega bližnjega. U redu rade svi zajednički za spasenje dušâ. Uzvišene li djelatnosti!

4. Pomislimo napokon i na nagradu, što nas čeka u budućem životu. Nadamo se, da ćemo brzo biti oslobođeni čistilišta molitvama i sv. misama, što će ih za nas prikazati članovi našeg reda.

Šta je redovnički stalež, moći ćemo naslutiti istom na smrtnoj postelji, kad budemo s pouzdanjem čekali zadnji čas svojega života. Nego istom u nebu shvatit ćemo potpuno milost, koju nam je Gospod iskazao, kad nas je pozvao u red. Shvatit ćemo tu milost, kad počnemo hvaliti Boga u nebu zajedno sa članovima naše redovničke zajednice.

3. Kakva je nesreća, kad se izgubi redovnički poziv.

Čovjek može izgubiti svaku milost Božju, pa dosljedno i milost redovničkog poziva. Nažalost svaki red ima za to dosta primjera.

Može se dogoditi, da je tko proživio u redu i 20 godina, kad mu najednom dođe, te ni sam ne može shvatiti, kako je mogao stupiti u stalež redovnički. Odakle to? Takvi redovnici i redovnice izgubili su svoj poziv. Kao što mnogi svjetovnjaci ne mogu pojmiti, kako je to moguće ostaviti svijet i stupiti u kakav red, tako i ovi

nesretnici i nesretnice više ne razumiju, kako su u mladosti mogle ostaviti svjetsku taštinu. Kako smo rekli, oni su izgubili milost poziva. U redu su još samo po odijelu.

A kako se gubi redovnički poziv? Ne gubi se kakvom pogreškom, što smo ju u naglosti počinili, ne mora se izgubiti ni smrtnim grijehom, u koji smo po nesreći pali. Redovnički se poziv gubi tim, što se popusti napasti, koja nas mami, da ostavimo red.

Radi toga naša je sveta dužnost, da se junački borimo proti takvim napastima. I u redu možemo doživjeti teških časova, ali Bog ne će pripustiti, da navale na nas poteškoće, kojih ne možemo svladati: »Vjeran je Bog,« veli sv. apostol Pavao, »koji vas ne će pustiti, da se iskušate većma, nego što možete, nego će učiniti s kušanjem svršetak, da možete podnijeti..« (1. Kor. 10, 13.)

Zmija nada sve čuva svoju glavu; kad navali tko kamenjem na nju, ona najprije nastoji, da sakrije glavu. I mi moramo nada sve cijeniti sveti poziv redovnički.

A kojim ćemo se sredstvima poslužiti u tu svrhu?

1. Budimo zahvalni Bogu, što nas je pozvao u red. Zahvaljujmo mu kod svake sv. mise i pričesti.

2. Molimo za milost ustrajnosti: »Confirma hoc Deus, quod operatus es in nobis!« »Učvrsti, Bože, ono, što si učinio u nama!«

3. Budimo vjerni svojim pravilima. To je najbolje sredstvo, da sačuvamo mir srca i sveto zvanje.

Ako ostanemo vjerni svojem pozivu i budemo točno vršili ono, što od nas traže redovnička pravila, budimo uvjereni, da ćemo na

osobit način proslaviti Boga na zemlji, a u nebu da ćemo postići velik stupanj svetosti i blaženstva.

SV. SIROMAŠTVO.

Razmatrali smo danas, kako se naš Gospod i Vođa borio proti sjetilnosti i pohlepi za imanjem odmah, čim je stupio na ovaj svijet. On se rodio u kukavnoj štalici, u najvećem siromaštvu. Ovo je razlog, radi kojeg želim progovoriti nekoliko riječi o sv. siromaštvu.

Tim, što smo položili zavjet siromaštva, obvezali smo se, da ćemo slijediti svojega Gospoda i Spasitelja ne tražeći zemaljskih dobara. To znači težiti za krepošću siromaštva. Nego da ovu krepost i postignemo, zavjetovali smo se, da ne ćemo posjedovati nekih određenih dobara zemaljskih. Zavjet je dakle sredstvo, krepost cilj.

Kako je visoko cijenio Isus sv. siromaštvo, vidi se iz njegove nauke kao i iz njegovog primjera.

Iz njegove nauke! U propovijedi na gori, gdje je otkrio svijetu načela svoga Srca, govori na prvom mjestu o siromaštvu. »Blaženi siromasi duhom, jer je njihovo kraljevstvo nebesko.« Isus ne kaže: »Blaženi siromasi!« Ta koliko ima siromaha, koji se ne mogu nazvati blaženima, jer su puni pohlepe za blagom, jer zavide bogatašima. Isus naziva blaženim siromahe duhom t. j. one osobe, koje imaju blaga zemaljskog, ali mu ne robuju, već se služe njime, da proslave Boga. Pomislimo n. pr. na sv. Elizabetu. Ovakvim osobama obećaje Spasitelj kraljevstvo nebesko i na ovom i na drugom svijetu.

I svojim primjerom pokazao nam je Isus, kako cijeni siromaštvo. Od svojega rođenja u Betlehemu pa sve do smrti na Golgoti bio je Spasitelj siromašan, nosio je teret siromaštva, ali je kušao i slasti njegove.

Ne može se sagriješiti proti zavjetu siromaštva, a da se ne sagriješi i proti kreposti siromaštva. Ali može se sagriješiti proti kreposti, a da se ne sagriješi proti zavjetu. Valja imati ispravne pojmove, jer drukčije može tkogod misliti, da uvijek griješi proti samom zavjetu.

Kakva su to »određena dobra,« kojih se redovnička osoba mora odreći?

U redu se razlikuju dvije vrste dobara:

1. U jednu vrstu pripadaju dobra, što ih tko donese sa sobom u red. Ta dobra ostaju vlasništvom dotične osobe, do nekog stalnog vremena. U nekim redovničkim zajednicama ostaju članovi vlasnicima takvih dobara cijeli svoj život. Na koncu života mogu po svojoj volji napisati oporuku. Takve redovničke zajednice imaju samo jednostavne zavjete. U redovima pak sa svečanom profesijom prestaje vlasništvo polaganjem svečanih zavjeta.

2. U drugu vrstu dobara kojeg reda idu samostani, redovničke kuće sa svima onim stvarima, što se nalaze u tim kućama ili što njima pripadaju.

Kad će dakle sagriješiti redovnik ili redovnica proti zavjetu siromaštva? Sagriješit će proti zavjetu, kad štogod prisvoji, kad raspolaže prema svojoj volji nečim, što pripada redu, ali i onda, kad se bez dopuštenja svojega poglavara služi onim, što je imao u svijetu.

Svojevoljno pak raspolagati nečim znači bez dopuštenja poglavarevog (bilo to dopušte-

nje sada izrično ili samo premnijevano) štogod uzeti, zadržati za se, pokloniti, nešto kupiti ili prodati, štogod iznajmiti ili uništiti ili ponijeti sa sobom u drugu kuću. Valja dobro zapamtiti. Bez dopuštenja poglavareva. Ovo dopuštenje može biti općenito, a može se dobiti i za pojedine slučajeve. I pravni običaj koje redovničke zajednice dopušta redovničkoj osobi, da se nečim služi, što nije dopušteno članovima drugog reda.

Već se u novicijatima uči, čega se valja u tom pogledu držati. Svatko zna, da li mu za ovo ili ono treba moliti dopuštenje, i tko mu ga može dati.

Ako redovnik bez dopuštenja svojih poglavara uzme štogod, čim raspolaže, drugom pokloni itd., a stvar je neznatne vrijednosti, dotična osoba počinja laki grijeh proti zavjetu siromaštva. Je li stvar veće vrijednosti, grijeh je smrtan. Tu je isto, što i kod krađe. I ovdje je čovjek obvezan na restituciju, t. j. ukradeno valja povratiti vlasniku.

Nadalje treba primijetiti: Uzme li koji redovnik kakvu stvar bez dopuštenja i njom raspolaže po svojoj volji, počinja trostruk grijeh, jedan proti 7. zapovijedi Božjoj, drugi proti zavjetu siromaštva, a treći proti bogoštovlju, jer sve samostanske stvari pripadaju Bogu.

Kolika se svota zahtijeva za smrtni grijeh, ovisi o vrijednosti novca u ono vrijeme, kad je tko sagriješio proti zavjetu. Prije se držalo, da se onaj teško ogriješi o zavjet siromaštva, koji potroši svotu u vrijednosti od tri dukata. To se može i sada kazati.

Ako je redovnička osoba na putovanju, ili boravi u kojem mjestu podulje vremena n. pr.

radi liječenja, može dijeliti siromasima milostinju, usluge darom nagraditi, kao što i poglavari kod kuće čine.

Nego može li takva osoba primati darove, a da se ne ogriješi o zavjet siromaštva? Ti se darovi daju ili njoj ili redovničkoj zajednici. U prvom slučaju može predmijevati dopuštenje svoga poglavara. U zgodnoj prilici pokazat će predmet poglavaru, pa će ga ili njemu uručiti, ili zamoliti, da ga smije zadržati kod sebe.

Daju li se darovi redovničkoj zajednici, bilo bi proti ljubavi i siromaštvu, kad se ne bi primili. Uvijek vrijedi u ovoj stvari načelo: Quidquid monachus acquirit, monasterio acquirit. Štogod dobije redovnik, samostan dobije.

Krepost siromaštva jest ona evanđeoska krepost, koja ne da kršćaninu, da mu srce visi o prolaznim stvarima. Kao redovnici dužni smo težiti i za krepošću siromaštva. Proti kreposti možemo sagriješiti, iako se nijesmo ogriješili o zavjet. Tako bi radio proti kreposti siromaštva redovnik, kad bi mu žao bilo, što se odrekao svojega imutka, ili kad bi želio stvari, kojih mu starješine ne daju ili koje se ne slažu sa zavjetom, što ga je položio. Nadalje griješi redovnička osoba proti kreposti sv. siromaštva, kad na neuredan način prianja uz one stvari, što su joj u redu dane na upotrebu, n. pr. neuredno ljubi svoju sobu, odijelo ili kakav pobožan predmet (sliku, kip, relikvijar itd.), nadalje, ako drži kod sebe nepotrebne stvari.

Radi toga dobri redovnici i redovnice pregledaju svake godine n. pr. u duhovnim vježbama svoje sobe, da odstrane sve ono, što nije potrebno. Pitajmo se često: Mogu li biti bez ove i one stvari? Ako ovako budemo radili,

ne ćemo nositi sa sobom pune kovčege, kad nam treba ići iz jedne kuće u drugu.

Da, premještenje! Kad nam se naloži: Ostavi ovu kuću, ovu sobu, ovu službu i sve, što je s njom u savezu, najbolje se vidi, da li uistinu ljubimo sv. siromaštvo. Tada se istom vidi, koliko još ima u nama neurednih sklonosti. Lako je izvaditi zub, ako se već klima. Nu je li još čvrst, ah, kako onda boli, kad se vadi! Smatrajmo se na ovoj zemlji putnicima i gostima, koji nemaju stalnog mjesta, već teže za vječnim, budućim domom svojim, kako veli Apostol.

O »suvišnim« stvarima valja primijetiti, da je u raznih zajednica redovničkih različan običaj. Neka svatko onako obdržava zavjet sv. siromaštva, kako mu propisuju pravila njegova reda.

Glavna dužnost, što nam je nameće krepost sv. siromaštva, jest zajednički život. Taj se život sastoji u tom, da se u svemu držimo zajednice ne tražeći ništa posebna ni u jelu ni u piću ni u odijelu.

I sveci su osjećali, da je to žrtva. Sv. Ivan Berchmans veli: »Moja najveća pokora jest zajednički život.« Ako radi posebnoga razloga poglavari dopuste komu kakvu iznimku, nije to proti zajedničkom životu.

Redovi, u kojima cvate krepost sv. siromašu prvoj svojoj čistoći, jesu prava mjesta mira i pokoja. O kolike brige, kolike prepirke, koliko drugih pogrešaka proti ljubavi uklanja sv. siromaštvo! Koliko požuda uguši u njihovu korijenu! Scupoli veli: »Ako čovjek štogod želi, ima dulji dio križa. Ne ispunili se želja, eto još i priječke, i križ je gotov.«

Promotrimo svjetovnjake. Puni su raznih želja. Htjeli bi imati ovo i ono, a kad su postigli,

što žele, čeznu opet za nečim drugim. Mnogi nastoje, da što više steku novca, pa makar i na nepravedan način. Odatle krađe, prevare, lihvarstva, razbojstva, ubijstva. Radi toga veli Spasitelj: »Čuvajte se od svake lakomosti.« (Lk. 12, 15.) A kad će krepostan redovnik reći ili poželjeti: »O da mi je ovo kupiti, ono steći!«?

Budimo dakle točni u svemu onom, što nam pravila propisuju za sv. siromaštvo. Ljubimo ga kao majku. Ono je najjači zid i najčvršći temelj svakoga reda. Ako ne možemo dobiti svega onoga, što bismo željeli, prikažimo ovu žrtvu Bogu kao zadovoljštinu za svoje grijehe. Sv. siromaštvom slični smo Spasitelju, svome Vođi. Ali nikad ne ćemo trpjeti one oskudice, što ju je on imao za svojega zemaljskog života počevši od betlehemskih jaslica pa sve do smrti na križu. Sve poteškoće, što ih nosi sa sobom zavjet siromaštva, podnosit ćemo strpljivo sjećajući se riječi Spasiteljevih: »Vi, koji ste sve ostavili, dobit ćete stostruko, i k tomu život vječni.«

POSLUŠNOST I LJUBAV K BLIŽNJEMU.

Prava redovnička zajednica mora biti slika sv. nazaretske obitelji. Ona mora biti malo nebo, kao što je bila sv. kućica u Nazaretu. Onaj mir, ono zadovoljstvo, što je vladalo u sv. obitelji, mora vladati i u svakoj redovničkoj zajednici. A to će i biti, ako u redovničkoj kući vlada sloga među pojedinim članovima. Da se ta sloga postigne, treba se poglavarima pokoravati, a ostale članove ljubiti.

1. Poslušnost.

Prvo načelo, koje uvijek moramo imati pred očima, jest: Poglavari su namjesnici Božji, pa

bili oni, tko mu drago, pa bili ne znam kakvi. Ovo zlatno načelo ukloniť će nam s puta mnogu poteškoću. Činim li ono, što mi poglavari nalažu, vršim volju Božju. Opirem li se svojim poglavarima, nastojim li, da se kakogod izmaknemo njihovim naredbama, opirem se volji Božjoj. uklanjam se naredbama Božjim te na taj način gubim sav onaj blagoslov, što bi mi ga Bog udijelio, kad bi učinio ono, što mi je poglavar naredio. Pače i ona djela, što su po sebi dobra kao n. pr. molitva, post, bdijenje, postaju zlim, ako su proti poslušnosti. Kako je dakle potrebno u svemu slušati, želimo li raditi za nebo a ne za čistilište.

Zavjet poslušnosti jest najdragocjeniji i glavni zavjet redovnički, jer po njemu žrtvujemo Bogu svoj razum i svoju volju, najveće blago, što ga ima čovjek. Nadalje poslušnost obuhvaća sve čine našega redovničkog života, našu službu, mjesto, gdje stanujemo, sve sile duševne i tjelesne. Zato se i zove poslušnost žrtvom paljenicom (holocaustum).

Na što se obvezuje redovnik zavjetom poslušnosti? Da će slušati svoje zakonite poglavare u svemu, štogod mu budu zapovjedili prema ustanovama dotične redovničke zajednice.

Dvije su vrste pravila: jedna su pisana, a druga su živa pravila. Pisana pravila obuhvaćaju konstitucije, odredbe kojega reda. Živa su pravila poglavari. Njima se moramo pokoravati, kad nam štogod nalože prema pravilima, bilo to sad izrično ili samo da pokažu želju. Svaki mig poglavarev mora nam biti zapovijed.

Nego da li uvijek griješimo proti zavjeta poslušnosti, ako ne izvršimo onoga, što nam poglavar nalaže? Ne. Proti zavjetu poslušnosti griješi redovnik samo onda, ako ne izvrši naloga.

što joj ga poglavar dao u ime sv. poslušnosti. Ako se radi o važnoj stvari, neposlušnost je težak grijeh, inače laki.

Ako n. pr. naloži poglavar redovničkoj osobi, da se preseli iz jedne kuće u drugu, a ona rekne: »Ne, ja ne idem,« zar to nije težak grijeh, osobito onda, kad dotična osoba dobro zna, šta čini? K tomu još i druge sablažnjuje svojim zlim primjerom.

Drukčije pravila i obične zapovijedi poglavareve ne vežu po sebi pod grijeh. Ovdje mislimo na ona pravila, u kojima nije sadržana nijedna zapovijed, ni Božja, ni crkvena, ni zavjet. Kaže se »po sebi,« jer će rijetko tkogod prestupiti pravilo ili kakvu naredbu poglavarevu, a da tim ne uvrijedi Boga. Treba se samo upitati: Radi čega ovo ili ono činim. Sad će biti po srijedi taština, sad sjetilnost i lijenost, sad opet ljudski obzir. Ako se pravilo prestupi radi kojega od takvih razloga, uvijek je to pogreška. Ona je još veća, kad je prestupak postao običajem, jer se tim pokazuje, da se dotično pravilo nekako prezire. Tim se škodi cijeloj redovničkoj kući, jer i drugi počnu kršiti red.

Zašto su neki redovi propali? Zašto njihovi samostani nijesu više ono, što su prije bili, već su se promijenili u vojarne i kaznione? Jer se nije pazilo na redovničku stegu, jer se nijesu obdržavala pravila. Prvi učinak toga nereda bile su sablazni, radi kojih je počeo opadati broj članova dotičnog samostana. Kad su se samostani napola ispraznili, lako ih je bilo odrediti za druge svrhe. Vrlo veliku štetu nanosimo svojem redu, kad kršenjem pravila i neposlušnošću pridonosimo i mi sa svoje strane, da nestane stege u kojoj kući, gdje je prije cvala.

Ako nam je dakle mio naš red, idimo u sve-

mu na ruku poglavarima svojim, koji s tolikom brigom paze na redovničku stegu. Teška je njihova služba. Drage volje primimo od njih ukor i kaznu, ako u čem pogriješimo.

Ne zaboravimo načela: I poglavari su ljudi. To moraju imati pred očima i starješine kao i podložnici. Jer su poglavari ljudi, svojim će podložnicima upravljati na ljudsku. Oni nijesu sveznali. U svojoj se upravi moraju i oni služiti ljudskim sredstvima. I njima valja bdjeti, pitati, koriti, kazniti. Ne mogu se upirati samo na Providnost Božju govoreći: Redovničke su osobe ljubljena djeca Božja, pa će Gospodin opet sve popraviti, ako bi njegova djeca tu i tamo učinila koju pogrešku radi ljudske slaboće.

Poglavari su ljudi. I podložnici moraju ovo dobro zapamtiti. Ako su poglavari ljudi, to će imati i ljudskih slaboća. Bog to pripušta, da kuša podložnike.

Tako je sv. Gertruda imala poglavaricu, koja je bila drukčije vrlo pobožna, ali je ipak imala nekoliko pogrešaka, što su drugim redovnicama bile vrlo teške. Tako je poglavarica znala često biti nagla i srdita. Sv. Gertruda molila se usrdno Spasitelju: »Gospode, nedaj da pada u ove pogreške, pa ćemo živjeti kao u raju.« Gospod joj odgovori: »Ne, jer bih tako lišio vas velikih zasluga, a sebe časti. Vaša poglavarica zna za svoje mane. Kadgod pogriješi, žao joj je, ponizi se preda mnom, kaje se, a to mi se vrlo sviđa. A vama eto prilike, da se vježbate u strpljivosti.«

Iz ovoga slijedi važna pouka: Poglavari se mogu posvetiti pogreškama svojih podložnika, a ovi opet nedostacima svojih poglavara. Kako je teška odgovornost poglavareva! Često puta odgađa s kakvom opomenom cijele tjedne, čekajući zgodno vrijeme za nju.

Poglavari imaju pravo zahtijevati od podložnika, da ih slušaju i da žive po pravilima. Svaka svijesna neposlušnost jest proti kreposti poslušnosti.

Čuvajmo se svih pogrješaka, koje su izvor neposlušnosti. Klonimo se kojekakvim predsudama i nekoj odvratnosti prema svojim poglavarima. Pomisao, da nam poglavari nijesu skloni, jest zamka sotonina. Sotona želi, da nas liši zasluge sv. poslušnosti. Ne mrmljajmo, ali ne slušajmo ni one, koji mrmljaju. To je kuga redovničke zajednice. Slušajmo poglavara kao Krista, a Kristovo je breme lako i njegov je jaram sladak. Činimo sve ono, što nam poglavari nalažu po pravilima, po raznim odredbama. Prije svega točno pazimo na dnevni red. Slušajmo bez isprika, bez izbjegavanja, bez tromosti, bez dosade, veselo i spremno poput Spasitelja u Nazaretu.

Pravo veli sv. Bernardo: »Nije poslušan onaj, koji zapovijedi vrši samo izvana, a unutra mrmlja i opire se.« Takva poslušnost jest koprena opakosti.

Poglavari pak moraju biti blagi i strpljivi sa svojim podložnicima, uvjereni, da se brinu za bolesnike a ne za zdrave. Srce je čovječje bolesno sve od pada Adamovog. Njima se valja brinuti, da podložnici imaju sve ono, što im je potrebno te mogu s radošću slušati.

Držimo se načela: Tko sluša, ne može pogriješiti. Gledajmo uvijek na svoj uzor, na božanskoga Spasitelja. On je bio poslušan sve do smrti na križu. Onda i nama ne će biti teško, da s radošću slušamo.

Osobit blagoslov Božji prati svetu poslušnost. Ako želi koja duša da napreduje u duhovnom životu, neka nastoji da bude u svemu poslušna. Nego nije savršena poslušnost ono, kad se vrše zapovijedi samo izvana, a u srcu se mrmlja. Tako se sluša u vojarnama. To nije krepost poslušnosti. I volja mora slušati, da se

rado vrši ono, što poglavar nalaže. Nu tu još nije dosta za savršenu poslušnost. Tko želi da bude savršeno poslušan, taj se mora i razumom pokoravati, da sudi, e je uistinu za njega ono najbolje, što odredi poglavar, koji se brine za cijelu kuću. To je treći i najsavršeniji stupanj poslušnosti — poslušnost razuma.

Još nešto samo o poslušnosti prema ispovjedniku i duhovnom vođi. U ženskim samostanima ispovjednicima i duhovnim vođama povjerene su samo duše onih, što žive u tim kućama. Za vanjske stvari pojedinih samostana brinu se poglavarice. (Kan. 524, §. 3.)

Imala redovnička osoba ne znam kako vrsnoga duhovnog vođu, ne će napredovati u duhovnom životu, ako mu se ne bude pokoravala, već, kako se to nažalost zna često dogoditi, nastoji, da ga nagovori na ono, što sama želi. Radi toga ne treba se čuditi, ako iskusan ispovjednik zabrani komu i ono, što je dopušteno. To on čini, da dotičnu osobu vježba u poslušnosti. Bez vježbe nema kreposti.

Sv. Terezija imala je jednom ispovjednika, koji je znao često skršiti njezinu volju. Svetica veli o njemu: »On mi je, kako mi se čini, najviše koristio«. Sotona ju je napastovao, da ostavi toga ispovjednika. No Bog ju uvijek ukorio, kadgod bi se zabavila ovom mišlju.

2. Ljubav k bližnjemu.

U kućici nazaretskoj nije vladala samo poslušnost već i krasna sloga i nenatkriljiva ljubav. Da čujemo na ovom mjestu koju i o ljubavi k bližnjemu, ili kako se obično veli o bratskoj ili sestrinskoi ljubavi.

Često čujemo, kako svjetovnjaci uzdišu: »O kako su sretni, jer se istinski ljube!« Pa uistinu, promatramo li razne političke i nacionalne stranke u svijetu, s druge opet strane pogledamo na slogu, što u redu vlada, premda i tu žive ljudi

raznih temperamenata, onda moramo uskliknuti: »Ovdje je zaista prst Božji!«

Razlog ovoj slozi jest ljubav, koja se osniva na vjeri i pravoj kreposti. To nas mora poticati, da zahvaljujemo Bogu za milost, što nas je pozvao u tako uzvišen stalež. Nastojmo, da se odlikujemo u slozi i ljubavi.

Za to ćemo pogledati:

A) U čemu je prava redovnička ljubav.

B) Koja su njezina svojstva.

C) Koji su razlozi, da težimo za što savršenijom ljubavlju k onima, s kojima živimo u zajednici.

A. Mi smo u redu sjedinjeni duhom i ljubavlju Kristovom kao članovi jedne porodice. Iz raznih smo zemalja, različitih smo duševnih i tjelesnih sposobnosti, na različit smo način odgojeni i pozvani, nu ipak smo u jednom svi jednaki: između milijuna izabrani smo za uzvišeni stalež savršenosti, postali smo dakle ljubimci Božji. Svi su odgojeni u novicijatu po istim načelima, sve drže poglavari u istom duhu, članovi istoga reda nijesu tuđi jedni drugima. Oni osjećaju u sebi međusobnu odanost.

Ova odanost jednih drugima, po kojoj se članovi istoga reda smatraju djecom i ljubimcima Božjim te se ljube, kao da pripadaju jednoj obitelji, zove se bratska, dotično sestrinska ljubav.

Jasno je po sebi, kakva su svojstva ove ljubavi. Glavna su tri. Redovnička ljubav između pojedinih članova mora biti:

a) nadprirodna,
b) djelotvorna i
c) ustrajna.

a) Volja Božja sjedinila nas u pojedinim redovničkim zajednicama. Nijesmo stupili u red radi svjetskih načela, nije nas na to sklonulo

tijelo već iskrena želja, da u svemu činimo ono, što Bog hoće. To je bio razlog, što smo se odazvali milosti Božjoj te izabrali teški način redovničkog života.

Prema tomu i ljubav, koja nas spaja u redu, mora biti nadprirodna, mora se osnivati na vjeri. »Ovo je moja zapovijed,« veli Spasitelj, »da se ljubite među sobom, kao što sam ljubio vas.« (Iv. 15, 12.) Ljubav je dakle Kristova uzor ljubavi u redu. Iz ljubavi umro je Krist na križu. U ljubavi Kristovoj nije bilo nikakve neurednosti. Sjetilna sklonost prema pojedinim članovima onog reda, kojem pripadamo, ne bi bila ljubav, kakvu Isus od nas traži. Kristova ljubav ne osniva se na tijelu i krvi. Ljubili jedan redovnik drugoga samo zato, što mu je koristan ili što ga treba ili možda jer mu je odan, jer je mudar i ugodan u društvu ili pače samo zato, jer je iz iste zemlje, iz istoga mjesta, jer je ugodne vanjštine, takva ljubav nije nadprirodna već je prirodno nagnuće, kojim se ništa ne zaslužuje za nebo. Zato veli Spasitelj: »Ako ljubite one, koji vas ljube, kakvu ćete plaću imati? Ne čine li to i carinici?« (Mat. 5, 46.)

Prava ljubav, koja se diže nad svaku prirodnu sklonost, ljubav k bližnjemu u potpunoj svojoj čistoći, jednaka je prema svakomu. Kad bi se od nas zahtijevalo, da ljubimo osjetnom ljubavlju svojega bližnjeg, mogli bismo reći, da je to nemoguće. Nama je ljudima prirođeno, da smo nekom više, nekom manje skloni. Nije u našoj vlasti, da ovakvu sklonost ćutimo ili ne osjećamo, kadgod hoćemo. Ali ipak možemo vježbom držati te sklonosti u pravim granicama. Valja nam se naučiti, da ne pokazujemo izvana ni svoje odvratnosti ni prevelike sklonosti. Svoju

ljubav za članove iste redovničke zajednice moramo tim pokazati, da drugom u svim prilikama pritečemo u pomoć, da ga u srcu cijenimo, da svakom iskazujemo čast i štovanje prema njegovu položaju.

b) Nu ova ljubav ne smije biti samo nadprirodna već i djelotvorna, t. j. ona se mora djelima pokazati. Radi toga govori apostol ljubavi sv. Ivan: »Djeco, ne ljubimo riječju ni jezikom nego djelom i istinom!« (1. Iv. 3, 18.)

I zaista! Jer nam Spasiteljeva ljubav mora biti uzorom, učimo od Isusa, kako treba bližnjega ljubiti djelom. Isus nije samo govorio, da nas ljubi, nije se zadovoljio samo s čuvstvima ljubavi za nas, već nam je činom pokazivao od jaslica pa do Golgote, kako nas ljubi. Dokaz da nas je istinski ljubio, jest njegovo ponizno rođenje u Betlehemu, jest njegov apostolski rad pun samoprijegorâ, njegova molitva po noći. Zar nije svaka postaja križnog puta sjajan dokaz njegove požrtvovne ljubavi? Sjetimo se još i njegova skromnog života u Euharistiji, gdje će ostati do konca ovoga svijeta. Zar onda nije potpuno pravo mogao reći sv. Margareti Mariji: »Gle ovo srce, što je ljude toliko ljubilo, da nije ništa štedjelo, već se posve iscrplo iz ljubavi k ljudima.«

Velik sluga Božji, P. Caraffa, general D. I., veli: »Prava ljubav ima dvije sestre, jednoj je ime strpljivost, a drugoj dobrotvornost.« Ako naime želimo, da naša ljubav bude djelotvorna, moramo:

1) tuđe pogreške strpljivo podnositi,
2) nastojati, da drugi ne bi trpjeli radi nas,
3) vježbati se u djelima ljubavi.

1) Netko upita bl. majku Barat, utemeljiteljicu kongregacije gospođa Presv. Srca, kakav

je život u njezinom društvu. Ona zgodno odgovori: »Lijep. Služimo Bogu i mučimo jedna drugu.« Pa uistinu! Vladala u kojem redu i ne znam kako uzorna ljubav, trsili se pojedini članovi koliko im drago, da se ne ogriješe o ljubav, uvijek će biti malih pogrešaka, kojima je uzrok razlika u pojedinim temperamentima. Tim nam se daju prilike, da se vježbamo u strpljivosti. Vrlo je plemenita vježba u ljubavi, kad se mirno snose slaboće bližnjega, kad čovjek nije previše osjetljiv radi malenkosti.

2) Ali upravo ovakve slaboće našega bližnjeg moraju nas potaknuti, da se dobro ispitamo, ne činimo li i mi ovoga, što nam se na bližnjem često ne sviđa. Čuvajmo se, da prigovaramo bližnjemu ono, što sami činimo. Sv. Ivan Berchmans držao se načela: »Ne ću nikad činiti onoga, što mi se na drugim ne sviđa.« Nama se nikako ne bi sviđalo, kad bi drugi govorili o našim slabostima i osuđivali ih. Osobito nam je teško, kad se iznose takve naše pogreške, za koje se drukčije ne bi tako lako doznalo. Istina je, našoj je prirodi nekako drago, kad možemo govoriti o slabim stranama svojega bližnjeg. Na to može koga potaknuti i želja, da pripovjedi nešto novo i zanimljivo. Što nam je teže šutjeti o čijim pogreškama, to ćemo veću ljubav iskazati svojemu bližnjem, to ćemo veću zaslugu steći za nebo, ako se svladamo.

3) Nego nije dosta, da samo strpljivo snosimo slaboće onih, s kojima živimo, nije dosta, da ne govorimo o njihovim manama, već nam valja i pozitivnim djelima pokazati svoju ljubav za njih. Ljubav je domišljata. Ako želi tkogod, da je pokaže djelom svome bližnjem, naći će za to dosta zgoda: Sad će mu učiniti kakvu neznatnu uslugu, sad će pokazati pred drugim,

kako ovog ili onog cijeni, sad će drugom koristiti svojim uzornim primjerom. Ova će se ljubav pokazati i u tom, što se ne ćemo drugom protiviti bez potrebe niti ćemo popravljati ono, što oni pripovijedaju.

Naša ljubav ne smije ni onih zaboraviti, što borave u drugim kućama. Vrlo je lijepo, ako se drugima pišu pobudna pisma, ako se članovi istog reda sa što većom gostoljubivošću primaju. Oni moraju znati i osjetiti, da nijesu sami na svijetu, već da ima još članova njihova reda, koji u prvom redu pazi na pravu kršćansku, redovničku ljubav.

Sigurno je, da nije posljednji dokaz ljubavi k bližnjem, ako ga upozorimo na njegove pogreške. Nego to se mora činiti posredno preko poglavara. Samo na taj način sačuvat će se red od znatnijih vanjskih mana.

c) Šta bi koristilo, kad bi naša ljubav bila i natprirodna i djelotvorna, a ne bi imala ono svojstvo, koje sve ostale njezine oblike kruni, kad ne bi bila u s t r a j n a. Prava ljubav ne veli nikad: dosta je! Ako se naša ljubav osniva na vjeri, t. j. nikad se ne ćemo umoriti djelima ljubavi, već ćemo uvijek tražiti novih zgoda, da pokažemo bližnjem, kako ga ljubimo. Ovakva ljubav ne prezire nikoga. Naprotiv, što je tko nevoljniji, tomu ću prije priteći u pomoć.

Sv. Petar pitao jednom Spasitelja: »G o s p o d i n e k o l i k o p u t a, a k o z g r i j e š i b r a t m o j p r o t i v m e n e, d a m u o p r o s t i m? d o s e d a m p u t a?« R e č e m u I s u s: »N e v e l i m t i d o s e d a m p u t a, n e g o d o s e d a m d e s e t p u t s e d a m p u t a.« (Mat. 18, 21. 22.). Svakako je teško živjeti s kim više godina u istoj kući, ako nam je, kako se obično veli, antipatičan, ili uistinu ima neugodan karakter.

U tom slučaju bit će zgode, da se svaki dan, da svaki sat trpi. To je križ zajedničkoga života. Mi smo ga metnuli na se, pa ga moramo s radošću nositi za Isusom ,ako želimo, da budemo obilno nagrađeni u budućem životu.

Turci vele, da će Bog u drugom životu najprije pitati na sudu: »Kako si živio sa svojim susjedom?« — Naši najbliži susjedi jesu oni, što s nama stanuju u istoj kući. Lako je živjeti u miru s onima, što obitavaju u Americi, ali biti u lijepoj slozi s onima, s kojima općimo svaki dan, i koji su nam često teški radi svojih pogrešaka, to je pravo junaštvo, pravi heroizam.

Dakle smo dužni, da nadprirodnom ljubavlju ljubimo one, s kojima živimo u istoj redovničkoj zajednici, da tu svoju ljubav pokažemo i riječju i djelom u svim prilikama, da nam ta ljubav nikad ne dosadi.

ć) A što će nas na to potaknuti? Šta bi bio naš red bez ove ljubavi? Bio bi skup strančara punih nacionalizma i raznih težnja, nezadovoljstva i svađe, čistilište, da pravi pakao na zemlji. Pa što? Zar ova ljubav nije sjedinila s nama hiljade prijatelja, koji se skupiše oko božanskog Spasitelja, koji mu žele biti slični sve do smrti na križu? Ova ljubav, što nas je sjedinila, nije prolazna, već stalna, na vjeri osnovana. Svi oni, s kojima se zajedno borimo za kraljevstvo Kristovo, pripravni su, da podnose naše slaboće, da nas pomognu u teškoćama, da se za nas žrtvuju, i to nesamo dan dva, već vazda. Tim također žele, da dobiju našu privrženost i to privrženost do groba. Pred očima im je Isus, koji se posve iscrpio iz ljubavi k ljudima.

Ova međusobna ljubav jest i dragocjeni amanet našega božanskog Spasitelja. Njegova oporuka glasi: »Novu vam zapovijed dajem, da ljubite jedan drugoga, kao što sam ja ljubio vas, da se i vi ljubite među sobom.« (Iv. 13, 34.)

Novom zove Gospod svoju zapovijed, jer takve ljubavi, kakvu nam on preporučuje i nalaže, nije bilo na zemlji prije njegova dolaska na ovaj svijet. On je ljubio svijet do smrti na križu. Je li itko prije njega bio raspet iz ljubavi za svoje prijatelje?

Radi toga su sveci jako cijenili ovu svetu ljubav k bližnjemu. Sv. Ivan Berchmans napisao je ovu odluku: »Na ljubav k bližnjemu pazit ću kao na zjenicu oka svojega, a na osobit ću način štovati starije.« »Sebi budi kao oštar sudac,« piše svetac na drugom mjestu, »a drugima kao majka.«

Časna službenica Božja Marija Eustella († 1842.) pripovijeda o sebi ovo: »Isus mi je rekao, da sve svoje muke smatram darovima njegove najčišće ljubavi. Kad je tražio od mene kakvu žrtvu, prikazao bi se mojoj duši u svome presvetom čovječanstvu. Uz neisporedivu dobrotu pokazao bi mi svoje božansko Srce i rekao: 'Odavle izlazi ova želja, odavle zovem te na ovu ili onu žrtvu.' Ja sam se osjećala tako zahvalnom radi ove njegove ljubavi, da je moje srce spremno svaku žrtvu prigrlilo, koju bi god on od mene tražio.« Predočimo si i mi božanskog Spasitelja, kako pokazuje na svoje presv. Srce i traži od nas velikih žrtava iz ljubavi k našemu bližnjem. Recimo: »Presv. Srce Isusovo, sve iz ljubavi k Tebi!«

A kakva nas nagrada čeka, ako ljubimo bližnjega pravom kršćanskom, redovničkom ljubavlju? »Što ste učinili jednom od moje najmanje braće, meni ste učinili!« govori vječni sudac. Ako Spasitelj veli, da će

i najmanju uslugu, što je učinimo i najbjednijem čovjeku, smatrati kao da smo je njemu samom učinili, kakva nas istom čeka nagrada radi ljubavi, što je iskazujemo njegovim prijateljima?

Kako će nas tješiti u smrtnom času pomisao: »Idem pred suca, koji mi je prijatelj i zaručnik. Jer što sam učinio i najmanjem od njegove braće, njemu sam učinio. Nijednog dana nijesam propustio, a da se nijesam vježbao u ljubavi k bližnjemu. Sigurno ću čuti riječi: »Dođite, blaženi Oca mojega! Zauzmite kraljevstvo, što vam je od početka svijeta pripravljeno.

SV. ČISTOĆA.

Sada, kad baš razmatramo o pregorkoj smrti Isusovoj, kad vidimo, kako se muči sveto i djevičansko tijelo našega Gospoda, samo da mi budemo spaseni: sada je najbolja zgoda za čvrste odluke za naše tijelo, eda nas ono ne upropasti.

Kad bi nam tkogod rekao: »Na tvom povratku s ovih egzercicija kući dočekat će te netko, da te ubije. Taj zlikovac jest onaj, koga ljubiš kao samog sebe. Ti ga hraniš, odijevaš, na svaki način paziš.« Ova opomena činila bi nam se nevjerovatnom. A ipak je istina. Naše tijelo jest taj naš zakleti neprijatelj. Svojim zlim sklonostima hoće ono, da upropasti našu dušu, da je strovali u pakao.

Da ovoga neprijatelja svojega metnemo u okove, položili smo zavjet sv. čistoće.

Zavjetom sv. čistoće obvezuje se redovnik i redovnica, da ne će stupiti u ženidbeni stalež. da će se kloniti misli, riječi i djela, što su već 6. i 9. zapovijeđu Božjom zabranjena.

A čemu onda zavjet, kad je sve ovo već zabranjeno zapovijedima Božjim? Prvo da budemo

što dalje od nečistoće, jer redovnik počinja u ovom slučaju dva grijeha. Drugo, svladamo li se, zaslužujemo dvostruku krunu: jednu radi kreposti sv. čistoće, drugu radi kreposti bogoštovlja.

Budući da je svaka povreda kreposti sv. čistoće ujedno povreda zavjeta, a svaki je grijeh proti čistoći, bilo to sada mislima, riječima ili djelom, smrtni grijeh, uzevši dakako, da se griješi sa znanjem i privolom, to se ovdje radi samo o smrtnim grijesima, i to svaki puta barem dvostrukim. Ozbiljna je dakle stvar zavjet čistoće.

Kako treba razumjeti tvrdnju: Proti čistoći može se sagriješiti s a m o s m r t n o? To znači: sagriješi li tko proti ovom zavjetu uz spoznaju i privolu, smrtno je sagriješio. Nu ako nema bilo spoznaje, bilo privole potpune, grijeh nije smrtan.

Tako se n. pr. može dogoditi, da se tko dulje vremena zadrži kod nečiste misli, ali samo radi rastresenosti. Ako odbije tu misao odmah, čim opazi, da je nedopuštena, nije sagriješio, jer nije bilo pozornosti duha. Nego može biti laki grijeh, ako je ipak bila neka polovična pažnja ili ako se poslije rastresenosti odbila misao istom nakon nekog oklijevanja. U ovom slučaju već se napola pristalo na grijeh.

Tko ne će da sagriješi, taj ne griješi. To treba dobro zapamtiti, jer se neki često boje, da su sagriješili proti zavjetu. Čim dakle može tkogod reći: »Ja toga nijesam htio, to mi nije bilo drago,« neka bude miran, on nije pristao na grijeh.

Budući da su i razum i volja vezane u snu, ne može se za spavanja sagriješiti. Sigurno je, da se ni u polusnu ne počinja smrtan grijeh. Nego moguće je, da se danju štogod učini, što

u noći zna prouzročiti nečista gibanja. To vodi do posrednih grijeha proti čistoći.

Što su ti posredni grijesi proti čistoći? To su riječi, misli i djela, radi kojih dolazimo u opasnost, da zbog svoje slaboće sagriješimo proti toj krasnoj kreposti. Grijeh je samo onda, ako se pogibao nekako predviđa, ali se ipak ne izbjegava.

Ovamo ide mala neumjerenost u jelu i pilu, nepažnja na svoja sjetila, ukratko stvari, koje po sebi još nijesu grijesi, ali nas dovode u veću ili manju opasnost, da sagriješimo. Prema ovoj većoj ili manjoj pogibelji i grijesi su veći ili manji, ako čovjek svojevoljno pripušta te pogibli.

Očima se može griješiti, ako se odviše slobodno gledaju razne osobe i slike, čitaju opasne knjige. Jednu te istu knjigu ne može svaka osoba bez grijeha čitati. Jedna će učiniti samo laki grijeh, druga opet nikakav, jer je hladne naravi, pa se ne izvrgava pogibli, da privoli u grijeh proti čistoći.

Ušima se griješi, kad se rado slušaju nečedne i nepristojne riječi, pjesme itd.

Jezikom, kad se upotrebljavaju dvolične riječi, kad se prenježno govori. Rukama, kad se dotičemo koga u znak velike povjerljivosti, kad na koji drugi način odajemo njima svoju sjetilnost.

Ovome se pridružuju nutarnji grijesi: Pameću se može griješiti, kad se svojevoljno sjećamo opasnih stvari, fantazijom, kad si svojevoljno predočimo nešto opasno. Grijesi srca počinjaju se sjetilnom naklonošću i prevelikim prijateljstvima. Ova sjetilna sklonost može biti ili za kojega člana istog reda ili za koje djete, što ga odgajamo, ili za koju osobu drugoga spola. U svakom od ovih slučajeva vrlo su opasne ove sjetilne sklonosti. Lako se mogu ispuniti riječi: »Što se u duhu počelo, završilo se u tijelu.« Tomu se pridružuje grijeh sablazni, koji sav blagoslov u radu pretvara u prokletstvo. A šta veli bož. Spasitelj o sablazni? A koji sablazni jednoga od ovih malenih, koji vjeruju u mene, bolje bi mu bilo, da mu se objesi mlinski kamen, što ga vrti magare o vratu njegovu, i da potone u dubini morskoj.« (Mt. 18, 6.) Pa ako se samo i jedan redovnik ili redovnica sablažnjivo vlada, ljaga pada na cijelu zajednicu, na cijeli red. Ljudi će odmah reći: »Gledajte, gledajte, takvi su vam redovnici!« Što se djece tiče, treba imati na pameti, da će ona jednom odrasti, pa će se sjetiti, kako smo ih odgajali. Držimo se u ovoj stvari što savjesnije svojih pravila. —

Veliko blago nosimo u krhkim posudama. Odasvud navaljuju na nas neprijatelji: Iznutra, izvana. Hoće da nam otmu ovo blago. Vojskovođi ne će biti teško obraniti grad, ako su vojnici i građani u gradu spremni, da se bore za slobodu do zadnje kapljice krvi. Ali nađe li se neprijatelja i u samom gradu, bude li u njem izdajica, koji vrebaju na što povoljniju zgodu, da ga predadu neprijatelju, vojskovođi ne će po svoj prilici ništa drugo preostati, nego da očaja, da se preda na milost i nemilost.

Mi smo u sličnom položaju. Valja nam braniti tvrđavu vlastitoga srca proti vanjskim neprijateljima, što bijesno navaljuju na nas: proti svijetu, proti sotoni. Osim toga imamo i u sebi samim dušmana, a to su naše zle sklonosti. Kraj toga nalazi se i na našim zidinama vrlo slabih mjesta: to su naše slabe strane, naše osobite

sklonosti, naše želje za udobnošću. Neprijatelj ih je već davno nanjušio. Kako ćemo se spasti?

Uistinu, morala bi nas tjeskoba obuzeti, kad ne bismo mogli pogledati u Gospoda, koji nam je dao toliko uspješnih sredstava u ovoj duhovnoj borbi.

Dao nam je Anđela čuvara, koji nas čuva dan i noć. Naši poglavari su opet vidljivi anđeli čuvari. Oni se neprestano brinu, kako će nas sačuvati od svih zala, što nam prijete. Budimo uvjereni, da Bog na osobit način prosvjetljuje naše poglavare, kako će nas što bolje voditi putem spasenja. Naša je sveta dužnost, da im budemo iskreni.

Osim toga još nas štite i samostanski zidovi. I oni uklanjaju od nas mnogo pogibli, u koje dolaze svjetovnjaci.

Ne može se poreći, da nas primjer pobožnih i bogoljubnih članova zajednice, u kojoj živimo. uvelike potiče na dobro.

I Bog nas ne će ostaviti bez svoje milosti nijedan čas našeg života: »Dosta ti je milost moja,« rekao je Apostolu naroda, kad ga je ovaj žarko molio, da ga oslobodi od tjelesne napasti.

Ako smo još malodušni uza sve one zidove, kojima je Bog zaštitio naše srce, pogledajmo na hiljade djevičanskih duša, što u svijetu položiše zavjet svete čistoće. One nam moraju dati srčanosti, kao što su dale i sv. Augustinu. Kad se svetac bojao, da ne će moći biti uzdržljiv, pričini mu se, kanda čuje ove djevice, gdje govore: »Šta? Mi to mogosmo, a ti zar da ne možeš? I mi smo bili od tijela i krvi kao i ti. Što ne može slaboća ljudska, može milost Božja.« »Sve mogu u onom, koji me krijepi.« (Fil. 4, 13.) Ako činimo sve, što možemo, Bog će

nam sigurno doći u pomoć s milošću svojom. Život ljudski na zemlji jest neprestana borba. Moramo upotrijebiti sve vrste oružja, kojima se možemo braniti:

1. Pazimo na sjetila.

2. Bježimo od besposlice. Vidi li nas napasnik, da smo zaposleni, brzo će ga nestati.

3. Klonimo se griješnim prigodama. Dođemo li u njih po svojoj službi, ne stidimo se, već upozorimo na to svoje poglavare.

4. Udarili kakva napast, odbijmo je odmah junački. Dođe li iznova, ne popustimo. Jači smo. Zazovimo u pomoć prečistu Djevicu i sv. Anđela čuvara. Panemo li po nesreći, pođimo svojemu ispovjedniku, da se opet potpuno izmirimo s Bogom. Ovakav pad zna često puta biti poticalom na veću opreznost i ustrajniji napredak u duhovnom životu.

5. Bježimo od sjetilnih prijateljstava. Ona nam ne će ništa koristiti, već će nas radi njih samo savjest prekoravati. U nebu imat ćemo dosta svetih prijatelja. Tamo se ne ćemo bojati, da će nas tijelo zavesti.

6. Budimo umjereni, čuvajmo se na osobit način pića, što živce podražuju.

7. Ne osuđujmo drugih. Kad čujemo za čiji žalosni pad, recimo samima sebi: »Danas on, sutra možda ja.«

8. Činimo redovno sve male pokore, što nam ih naš ispovjednik dopusti. I premda su te pokore po sebi malene, ipak postaju velikima, ako ustrajemo.

Nego prije svega visoko cijenimo sv. čistoću. Čuvajmo je kao zjenicu oka svoga. Ovim zavjetom oslobađa se redovnik od brige za obitelj. Sad mu je prva dužnost, da omili Bogu. Srce mu nije razdijeljeno, već cijelo Gospodnje.

Po čistoći smo Anđelima slični. Mnogi svjetovnjaci i drže uistinu takvim redovnike. Budimo Anđeli, koliko nam je moguće. Točnim, savjesnim obdržavanjem ovoga divnog zavjeta možemo Anđele gotovo i nadmašiti. Budemo li vjerni svojemu zavjetu, Anđeli smo u tijelu, dok nebeski Anđeli nemaju tijela, pa su oslobođeni od raznih napasti proti ovoj kreposti.

Da je ženidbeni stalež savršeniji od djevičanskog, Isus bi ga sigurno odabrao bio. Ali on je odabrao djevičanstvo, majka njegova bila je djevica, njegov je hranitelj bio u djevičanstvu, po cijeloj nazaretskoj kućici širio se miris djevičanstva. Od dvanaestorice apostola bio je djevičanski Ivan ljubimac Isusov. Odatle preporod u svijetu, što ga je donijelo kršćanstvo. Djevičanstvo, što se prije preziralo, postade sada preljubljena krepost izabranih duša.

Kad je sv. Pavao propovijedao u Ikoniju o ovoj kreposti, slušala ga sv. Tekla. Ona se tako oduševila za ovu krepost, da je rekla svojim roditeljima, čim je došla kući, da ne će ni pod koju cijenu izabrati drugog zaručnika osim Isusa Krista. Ona se već bila zaručila s uglednim poganskim mladićem. Sad je stade progoniti zaručnik i rodbina. Nego ona ostade postojanom sve do svoje smrti, a doživjela je veliku starost, pomagala je sv. apostola Pavla u njegovom radu. Ona je govorila ženama o Isusu, jer Pavao nije mogao do njih.

Nego i velika plaća čeka one, koji žive u djevičanstvu. Sv. Ivan vidio je u svom zanešenju 144.000 čistih djevica. One su pjevale novu pjesmu, koje nitko drugi nije mogao pjevati. Išle su za Janjetom (Isusom). »Ovo su, koji se ne okaljaše sa ženama; jer su djevice.« (Apok. 14. 4.)

Već ovđe na zemlji kušaju čiste duše slasti, koje Bog samo njima daje. U sv. Pričesti i molitvi njima se očituje Isus na osobit način. One su pune svete slobode i mira, koji više vrijedi nego sva dobra ovoga svijeta. Ne uznemiruje ih savjest, koja muči dan i noć one, što griješe.

Zavjetom sv. čistoće dobio je redovnik neprocjenljivu odliku, postao je zaručnicom Kristovom, pozvan je na gozbu, koja će trajati svu vječnost.

Zavjetom čistoće postaje i on poput Marije duhovnom majkom bezbrojne djece. Bog obilno blagosivlje njegovo nastojanje. Njegove riječi, njegova djela imaju neku osobitu snagu u sebi.

Napokon slave redovnici ovim zavjetom sv. Crkvu. Osobiti ures katoličkih svećenika kao i redovnika i redovnica jest baš ova anđeoska krepost.

DODATAK.
Pravila iz knjige Duh. vježbi.

DESET PRIMJEDABA SV. IGNACIJA, DA SE BOLJE OBAVE DUHOV. VJEŽBE.

I. Prva primjedba jest ova: Kad pođem spavati, prije nego li usnem, a za vrijeme dok bih izmolio jednu Zdravomariju, pomislit ću na uru, kad mi valja ustati, te ću ukratko proći točke onog razmatranja, što ću ga obaviti.

II. Kad se probudim, ne ću dati mjesta ovim ili onim mislima, nego ću odmah pomisliti na ono, što ću razmatrati; a da se zastidim za tolike grijehe svoje, predočit ću si primjere: kao kad bi vitez kakav stajao pred kraljem svojim i pred cijelim dvorom njegovim, zastiđen i zasramljen, što je teško uvrijedio njega, od koga je prije mnogo darova i dobročinstava primio. Drugi put predočit ću si, da sam poput velikoga grešnika svezan lancima i da me vode pred suca vječnoga. Oblačeći se zabavljat ću se ovim i sličnim mislima.

Ovi primjeri odgovaraju više prvom tjednu duhovnih vježba. Što se tiče drugog, trećeg i četvrtog tjedna, želi svetac, da si egzercitant dozove u pamet razmatranje te živo zaželi, da što bolje upozna Riječ, koja postade tijelom. (ili drugo otajstvo prema razmatranju)

III. Stajat ću jedan ili dva koraka pred mjestom, gdje ću razmatrati ili razmišljati, tako dugo, dok bi izmolio jedan Očenaš. Duh ću podignuti gore i pomisliti, kako me gleda Gospod Bog, te ću Stvoritelju iskazati poštovanje ili ću se poniziti.

IV. Započet ću razmatranje sada klečeći, sada na zemlju prostrt, sada nauznak, sad sjedeći, sad stojeći: vazda gledajući, da nađem ono, što tražim. Pri tom pazit ću na dvoje: Prvo je: nađem li klečeći ono, što želim imati, onda ne ću dalje poći i tražiti drugog položaja. Isto vrijedi i za onda, kad sam prostrt na zemlji itd. Drugo je kad nađem u jednoj točki ono, što tražim, ne ću nemirno dalje poći, već ću pustiti, da mi duh počine, doklegod si ne udovoljim.

V. Nakon dovršenog razmatranja ja ću kroz četvrt sata sjedeći ili hodajući razgledati, kako mi je za rukom pošlo razmatranje ili razmišljanje. Pa ako je zlo, potražit ću uzrok, odakle je to poteklo, pa vidjevši tako uzrok ja ću se pokajati, da se u buduće popravim; ako li je pak dobro. zahvalit se Bogu, i drugi ću put opet tako učiniti.

VI. Ne ću htjeti da mislim u prvom tjednu na stvari ugodne i radosne, kao što je rajska slava, uskrsnuće itd., jer svaka pomisao na radost i veselje smeta bol i žalost i suze za grijehe naše. Nego ću nastojati, da očutim bol i muku dozivajući si u pamet smrt, sud i slične stvari.

U drugom tjednu mislit ću na događaje iz života Isusova.

U trećem tjednu opet ću nastojati, da ne mislim na radosne stvari. Mjesto toga dozivat ću si u pamet muke Spasiteljeve, što ih je podnio od svojega rođenja pa sve do smrti na križu.

U četvrtom su tjednu radosne misli na svom mjestu.

VII. U istu svrhu ja ću si uskratiti svjetlost zatvorivši prozore i vrata, dokle sam u sobi; osim kad bi molio časoslov ili druge molitve, ili kad bih čitao ili jeo. — I opet vrijedi ovo za prvi tjedan. U razmatranjima ostalih tjedana služit ću se svijetlom ili tamom već prema svrsi, što je želim postići u dotičnom razmatranju.

VIII. Ne ću se smijati niti reći štogod, što bi pobudilo smijeh.

IX. Zauzdat ću oči, da ne gledam nikoga, osim kad primam ili otpuštam onog, s kojim ću morati da govorim.

X. Deseta primjedba govori o pokori. Ova se pokora dijeli na nutarnju i na vanjsku. Nutarnja je pokora kajati se za grijehe i često odlučiti ne počiniti ih više niti kojih drugih. Vanjska je pokora plod pređašnje, a sastoji se u tom, da sami sebe kaznimo za počinjene grijehe; to biva na tri načina:

1. Prvi je glede hrane. Ako si uskratim ono, što je suvišno, to nije pokora nego umjerenost. Pokora je, kad si uskratim ono, što je potrebito; i što si više toga uskratim, to je veća i bolja pokora, samo neka ne oslabi tijelo niti neka ne nadođe znatna nemoć.

2. Drugi je način pokore glede sna. Ni tu nije pokora, uskratiti si suvišno u stvarima finim i mekim. Ali pokora je, ako se prikrati od

sna potrebitoga. A što se više i više prikrati, to bolje, samo neka ne slabi tijelo, niti neka ne nadođe znatna nemoć. No neka se ne prikrati potrebiti san, osim ako tko ima nelijep običaj, preveć spavati, e bi došao do prave mjere.

3. Treći je način pokore kazniti tijelo zadavajući mu ćutljivu bol. To biva, kad se nosi cilicij ili užeta ili željezni lanci na golu tijelu, kad se tko bičuje, rani se ili što slično učini. Ona je vrst pokore bolja i sigurnija, zbog koje ćutimo istina bol u tijelu, ali ta bol ne dođe do kostiju. Može se osjećati bol, ali ne smije zbog nje doći bolest. Zato je prikladnije bičevati se malenim užetima, koja zadaju bol; a ne na drugi način. koji bi mogao prouzročiti znatnu unutarnju bol. —

Ovdje treba primjetiti, da se vanjska pokora obavlja poglavito s tri razloga:

a) da zadovoljim za prošle grijehe;

b) da svladam samog sebe, naime da se putenost pokori razumu, i da sve niže česti već na budu pokorne višim;

c) da zadobijem koju milost i dar, što ga želim postići od Boga, kao kad želim, da očutim nutarnju skrušenost za svoje grijehe ili da plačem radi njih ili radi muke i boli, što ih je Krist Gospod naš podnio u muci svojoj, ili da nam se riješi koja sumnja, u kojoj se nalazimo.

U drugom i trećem tjednu valja promijeniti desetu primjedbu, koliko to zahtijevaju tajne, o kojima razmatramo. Neke tajne traže manje pokore, druge više.

U četvrtom tjednu neka se mjesto pokore pazi na umjerenost.

Napomena: Za vrijeme duhovnih vježba neka bude ovih deset primjedaba predmetom posebnog ispita savjesti.

PRAVILA PO KOJIMA SE RASPOZNAJE DJELOVANJE DUHOVA.

A. Za prvi tjedan.

Čovjek se sastoji od duše i tijela. Na dušu našu djeluju duhovi i dobri (Bog i anđeli) i zli (đavao i njegova svojta). Nije uvijek lako raspoznati, da li nas na nešto nuka dobri ili zlobni duh. Sv. Ignacije daje nam nekoliko pravila, »da se razlikuju pokreti duše, kojima su uzrok razni dusi, te se poprime dobri, a zli odstrane.«

1. Onima, koji lako smrtno griješe i dodaju grijeh na grijeh, neprijatelj naš redovito običaje prikazivati tjelesno uganđanje i osjetne naslade, da ih tako uzdrži pune grijeha, i da im broj što više poraste. Naprotiv dobri duh neprestano dira savjest njihovu te ih grizodušjem i razborom odvraća od grijeha.

2. Kod ljudi, koji brižno nastoje da se očiste od mana i grijeha, te žele da iz dana u dan sve revnije služe Bogu, zlobni duh uzbuđuje neugodnosti, sumnje, žalosti, krive razloge i drugi slični nemir, kojim priječi ovaj napredak. Nasuprot pak vlastitost je i običaj dobrog duha, da onima, koji dobro djeluju, daje odvažnosti i jakosti, da ih tješi, potiče na suze pokornice, prosvjetljuje pamet i daje pokoj odstranjujući sve zapreke, da mognu brže i krepče napredovati u dobrom djelovanju.

3. Nutarnja se utjeha poznaje po tom, što se nekim nutarnjim pokretom duša rasplamti od ljubavi prema Stvoritelju svojemu, te ne može više ljubiti ni kojega stvora osim u njem. Utjehom zovemo i ono raspoloženje duševno u kojem još liju suze zbog ove ljubavi, dolazile one sad od bola radi grijeha ili od razmišljanja

o muci Isusovoj ili od kojeg mu drago uzroka, koji se izravno odnosi na čast Božju. Napokon se može nazvati utjehom svako umnoženje vjere, ufanja i ljubavi; isto tako svako veselje, koje običaje privlačiti dušu na razmišljanje nebeskih stvari, na revnost za spasenje, da nada sve ljubi mir s Gospodom.

4. Nutarnjom žalošću (ili duhovnom sušom) naprotiv može se nazvati svaka duševna tama, smetnja, poticanje na stvari niske i zemaljske, svaki nemir, svaka uzbuna, svaka napast, koja dovodi do očaja o spasenju i udaljuje od ufanja i ljubavi. Radi toga počinje se duša žalostiti, stane mlitaviti, obumirati, što više gotovo sumnjati o milosrđu istoga Boga, Stvoritelja svojega. Kao što se utjehi duhovnoj protivi nutarnja žalost, tako su i misli, što se rađaju s jedne i druge strane, jedne drugima sasvim protivne.

5. Dok je čovjek u nutarnjoj žalosti, ne smije ništa odlučiti niti mijenjati svojih dobrih odluka, već mora ustrajati u onom, što je prije odlučio, t. j. dan prije duhovne suše ili u vrijeme duhovne utjehe. Za duhovne nas naime utjehe više vodi dobri duh; dok u nutarnjoj žalosti više na nas djeluje zli duh, a po njegovu savjetu ne možemo ništa dobro odrediti.

6. Premda čovjek u nutarnjoj žalosti nikako ne smije mijenjati svojih odluka, opet će biti od koristi, ako se pobrine i revno uznastoji oko stvari koje su protivne onom, na što nas potiče nutarnja žalost. Amo ide: revna molitva, točno ispitivanje samog sebe, kakova zgodna pokora.

7. Doklegod traje nutarnja žalost, mislimo, kako nas Gospod prepušta samima sebi kušnje radi, da se redovitim silama opiremo nasrtajima neprijatelja svojega. Oprijet mu se možemo bez

sumnje, jer nas neprestano prati pomoć Božja, premda je tada ne osjećamo, budući da nam je Gospod oduzeo pređašnji žar ljubavi, ali nam je ipak ostavio milost svoju, koja je dovoljna, da možemo dobro djelovati i spasiti dušu svoju.

8. Čovjeku, kojega muči napast, vanredno koristi, ako nastoji, da sačuva strpljivost, jer se ona naročito i izravno protivi sličnim mukama. Treba također u sebi pobuditi nadu i pomisao na utjehu duhovnu, koja će brzo nadoći, osobito ako nastojimo, da skršimo navalu nutarnje žalosti sredstvima, što smo ih naveli u 6. pravilu.

9. Tri su poglavita uzroka nutarnje žalosti (suše). Prvi je, što nam s mlakosti i lijenosti naše u duhovnim vježbama s pravom uskraćuje Bog utjehu svoju. Drugi je, da budemo prokušani, kakvi smo i kako nastojimo oko službe i časti Božje bez plaće tolikih utjeha i dobara duhovnih. Treći je, da budemo potpuno uvjereni, kako nije u našoj vlasti, da zadržimo ili zadobijemo dar bogoljubnosti, žar ljubavi, obilje suza, ili koju mu drago nutarnju utjehu, već da je to sve dragocjeni dar Božji, pa ako to pripišemo samima sebi, da ćemo lako upasti u grijeh oholosti i taštine uz veliku pogibao za spasenje.

10. Kad je čovjek u duhovnoj utjehi, neka pomisli, kako li će se ponijeti u nutarnjoj žalosti. Neka za vremena pribavi snage i jakosti, da svlada njezin nasrtaj.

11. Onaj, koji obiluje utjehom, neka se ponizi razmišljajući, kako će se pokazati slabim, kad navali na nj nutarnja žalost, ako ga brzo ne podigne Bog svojom milošću i utjehom. Nasuprot onaj, kojega muči nutarnja žalost, neka bude osvjedočen, da mnogo može učiniti s milošću Božjom i da će lako svladati neprijatelje svoje,

samo ako se posvema pouzda u Boga tješeći se mišlju na pomoć Stvoriteljevu.

12. Neprijatelj naš ima narav i običaje žene što se tiče slabosti silâ i upornosti srca. Jer kao što žena, što se prepire s mužem, odmah klone duhom i okrene leđa, ako vidi, da joj se ovaj odvažno i postojano opire; a nasuprot opazi li, da je ovaj bojažljiv i plašljiv, zna uvelike bjesniti i žestoko na čovjeka navaljivati: tako i đavao običaje kloniti duhom, kadgod vidi, da se duhovni borilac smjelim srcem i junačkim čelom opire napastima. Ali ako se ovaj boji, kada valja uzdržati prve nasrtaje, pa kanda će kloniti duhom, tada nema na zemlji zvijeri okrutnije, ljuće i upornije proti čovjeku nego li je taj neprijatelj, koji želi, da na propast našu ispuni svoje zlobne i uporne namjere.

13. Isti naš neprijatelj povodi se za opakim i nevaljalim ljubavnikom, koji želi zavesti kćer čestitih roditelja ili ženu poštenog čovjeka. Takav se najviše brine, da mu riječi i nakane budu tajne. Nema ništa, čega bi se više bojao ili što bi mu mrže bilo, nego da ga kći otkrije svome ocu ili žena mužu. Zna naime, da bi radi toga uzaludna bila sva nastojanja njegova. Na isti način ulaže đavao sve svoje sile, da duša, koju želi upropastiti, drži tajnim njegova himbena nagovaranja, a preko mjere se srdi i vrlo mu je teško, ako se ispovjedniku ili drugoj duhovnoj osobi otkriju njegove mreže, jer zna, da će na taj način biti posve raskinute.

14. Neprijatelj naš običaje oponašati i zapovjednika u ratu, koji želi osvojiti i oplijeniti grad, što ga opsijeda, te istražuje najprije njegovu prirodnu utvrdu i navaljuje na najslabije mjesto. Ovako se i đavao vrti oko duše te lukavo istražuje, kakvom je obranom ćudorednih

i bogoslovnih kreposti providena duša, zatim primakne sve svoje strojeve onoj strani, koja je najmanje utvrđena, pa stane bijesno navaljivati u nadi, da će nas uništiti.

DRUGA PRAVILA.

B. Za drugi tjedan.

Koja služe da se bolje raspoznaju dusi, a pristaju naročito uz drugi tjedan.

Prvo: Bogu i Anđelima njegovim je vlastito dati duši, kojom oni pokreću, pravo veslje i radost duhovnu; odstranjujući od nje svaku žalost i svaki nemir prouzrokovan od neprijatelja, kojemu je vlastito oboriti se na ovakovo veselje i na utjehu duhovnu dovodeći prividne razloge, cjepidlačenje i sveudiljne varke.

Drugo: jedini Bog, Gospod naš, može i bez prethodnoga uzroka udijeliti duši utjehu, jer je Stvoritelju vlastito ući u dušu, iz nje izaći i njome pokrenuti, svukoliku je potaknuti na ljubav svojega Božanskog Veličanstva. Bez uzroka, kažem, to jest bez prethodnoga osjećaja ili spoznaje kojega predmeta, kojim bi takovu dušu zaokupila utjeha vlastitim djelovanjem razuma i volje.

Treće: uz prethodni uzrok može tješiti dušu i dobri anđeo i zli, ali idući za protivnim: dobri anđeo, da duša napreduje, raste te ide od dobra na bolje; a zli duš baš za protivno i po tom, da je povuče u opaku svoju namjeru i zloću.

Četvrto: zlu anđelu, koji se umije pretvarati u anđela svijetla, vlastito je ući u dušu dajući joj misli slične duši bogoljubnoj, a izaći dajući joj svoje misli. On naime običaje isprva

udahnuti misli dobre i svete, koje dolikuju duši svetoj; a zatim malo pomalo gleda, kako će doći do cilja svojega zavedavši dušu u svoje potajne varke i zle namjere.

Peto: treba da veoma pazimo na slijed misli, pa ako je početak, sredina i konac dobar te smijera na ono, što je u svakom pogledu dobro: onda je to znak dobroga anđela.

No ako tokom misli, što nam ih daje anđeo, na koncu bude stvar zla, ili koja dušu rastresuje, ili ako je stvar manje dobra od one, koju je duša prije bila odlučila da će je izvesti, ili ako dušu slabi ili uznemiruje ili smete, otevši joj mir njezin, što ga je prije imala: onda je to jasan znak, da misao dolazi od zla duha, kojemu smeta naš napredak i vječno spasenje.

Šesto: pošto smo neprijatelja svojega zatekli i upoznali po repu njegovu zmijskome i po zloj namjeri, kojom nas je rad zavesti: bit će korisno za svakoga od nas, koji je bio tako napastovan, da nakon toga razmotri tok dobrih misli, koje mu je dao zli duh, i da razvidi početak njihov i nastojanje neprijateljevo, kako bi duša malo pomalo izgubila onu slast i radost duhovnu, u kojoj je bila, dok je ne navede u opaku namjeru svoju.

Upoznavši tako i upamtivši ovo iskustvo može se duša ubuduće čuvati običajnih prijevara neprijateljskih.

Sedmo: koja duša napreduje od dobra na bolje, nje će se dobri anđeo dotaknuti slasno i ljubezno i ugodno poput kaplje vode, što ulazi u spužvu, a zli će se je duh dodirnuti žestoko i bučno i nemirno, kanoti kad vodena kaplja padne na kamen. Koji pak idu od zla na gore, njih se spomenuti dusi dotiču načinom protivnim.

A tome je ovaj razlog, što je duša spram

rečenih anđela ili u sličnom ili u protivnom raspoloženju. Jer kada duša nije slično raspoložena, onda u nju ulaze dusi s bukom, tako te se njihov dolazak lako osjeti; a kad je duša anđelu slično raspoložena onda će on k njoj unići tiho i mirno, kanoti u svoj stan i na otvorena vrata.

Osmo: kada duši utjeha dođe bez uzroka, ma da tu i nema prijevare, pošto ona dolazi od Boga Gospodina našega, kako rekosmo u 2. pravilu: opet osoba duhovna, kojoj Bog šalje takovu utjehu s velikom pomnjom mora paziti i razlikovati pravo vrijeme sâme utjehe od vremena, što zatim slijedi, i za koga vremena duša jošte ostaje gorljiva, te još jednako ćuti naklonost Božju i ostatke prošle utjehe.

Jer od posljedica prošlih pojmova i sudova duša svojim umovanjem zna stvoriti razne odluke i osnove, koje ne dolaze neposredno od Boga Gospodina našega. I zato treba da ih dobro pretrese prije nego li će uz njih sasvim pristati i prije nego li će ih djelom izvesti.

KAKO ĆEŠ BITI UMJEREN U JELU?

1. Od kruha se treba manje uzdržavati, nego li od drugih jela; jer za kruhom nije tolika pohlepa ni tolika napast kao što za drugim jelom.

2. Od pića treba se više uzdržavati nego od kruha: zato valja dobro promisliti, što je korisno, da se pije, a što je škodljivo, da se ukloni.

3. Glede smoka treba da smo najviše uzdržljivi, jer je ovdje veća pohlepa i napast. Na dva pako načina možemo biti uzdržljivi u jelu, a da ne budemo neuredni: jedno, ako jedemo

prostija jela, a drugo, ako malo jedemo slasnijih (biranih) jela.

4. Paziti treba, da ne obolimo. Po tom, što si više uskratimo od potrebitoga jela, to ćemo prije naći pravu mjeru u jelu i pilu. A to s dva razloga: prvo, jer ovim putem pomažući same sebe i pripravljajući se, osjetit ćemo često više nutarnje spoznaje, utjehe i božanskih nadahnuća, što će nam pokazati mjeru, koja nam dolikuje; drugo, kad vidimo kod ovakve uzdržljivosti, da smo slabiji te da ne možemo obavljati duhovnih vježba, lako ćemo prosuditi, što je većma primjereno uzdržavanju tjelesnog zdravlja.

5. Kada jedeš, pomisli, da vidiš Krista Gospoda našeg, kako jede sa svojim apostolima, kako on pije, kako on gleda oko sebe i kako govori. Nastoj, da se povedeš za njim. Tako će ti se duh zabaviti promatranjem Gospoda našeg pa će manje paziti na tjelesnu hranu te ćeš lakše biti umjeren.

6. Drugi put možeš kod jela na što drugo misliti kano na život svetaca, na bogoljubno koje razmatranje, na kakav duhovni posao, što ti ga valja obaviti. Ovako će ti duh biti zaposlen, pa ćeš manje osjećati nasladu tjelesne hrane.

7. Nada sve pazi, da duh nije zaokupljen jelom, ne jedi radi pohlepe odveć brzo, nego svladaj samog sebe i u načinu, kako jedeš, i u mjeri, koliko jedeš.

8. Da se ukloni, što je neuredno u jelu i pilu, dobro će biti poslije ručka ili poslije večere ili u drugo doba, kada ne osjećaš želje za jelom, odrediti stalnu mjeru jela; a onda nikada te mjere ne smiješ prekoračiti niti radi vlastite pohlepe niti radi koje druge napasti. Bolje je da uzmeš nešto manje od određene mjere, da tako svladaš i sebe i napast.